Paul Feval-fiul

fiul lui Lagardère

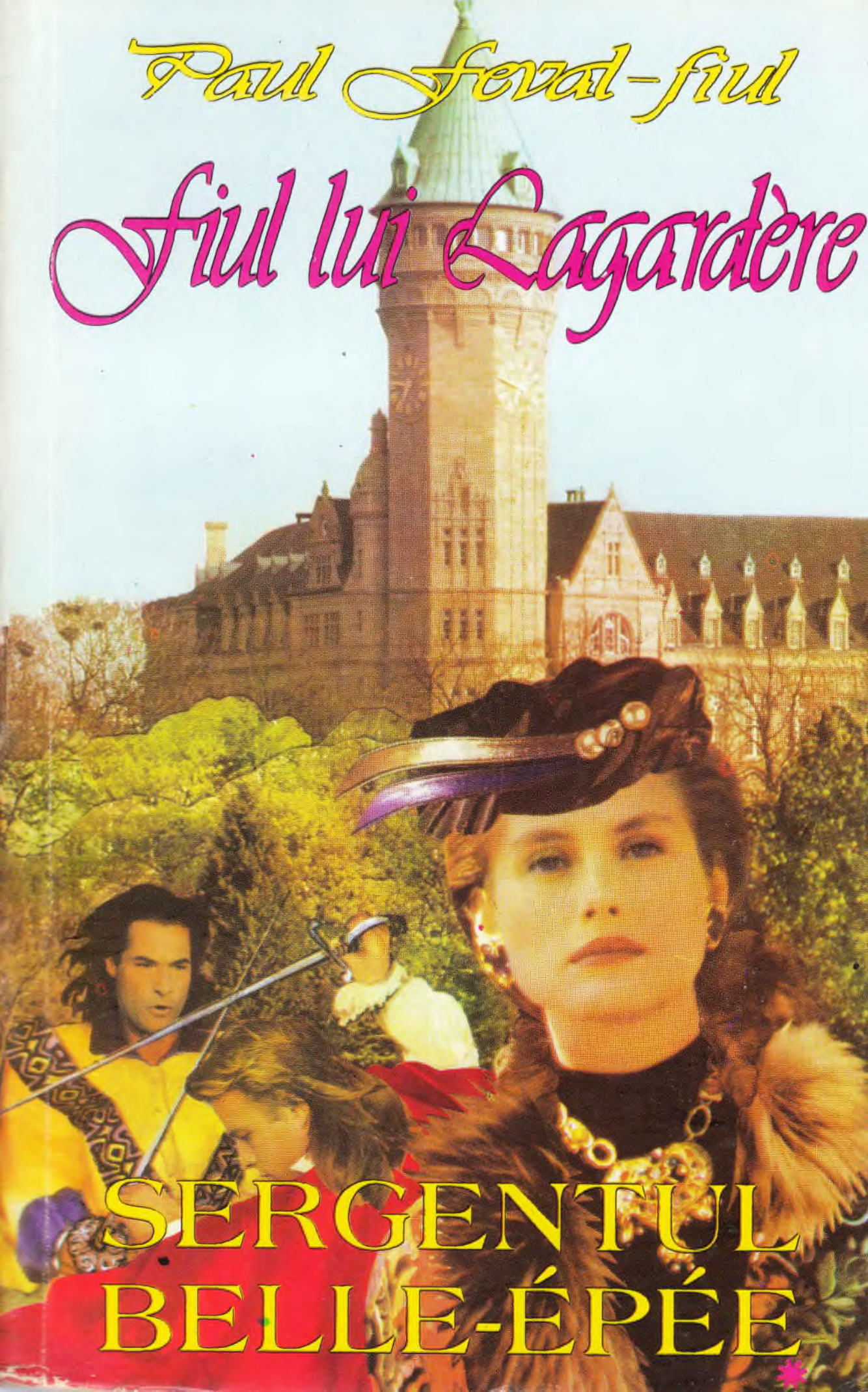

SERGENTUL BELLE-ÉPÉE

PAUL FÉVAL-fiul

*

FIUL LUI LAGARDÈRE

* * *

SERGENTUL BELLE-ÉPÉE

Grafică copertă: ADRIANA IONIȚĂ

Paul Féval Fils
Le Fils de Lagardère

LE SERGEANT BELLE-ÉPÉE
Librairie Paul Ollendorf, Paris, 1933

Toate drepturile asupra prezentei ediții
în limba română aparțin editurii **ELIS!**

ISBN 973-96369-4-2
ISBN 973-96369-5-0

PAUL FÉVAL-fiul

FIUL LUI LAGARDÈRE

SERGENTUL BELLE-ÉPÉE

Traducere de MARIANA MILLIO

Editura ELIS
BUCUREȘTI

Consilier literar Mirella DOMINTEANU
Tehnoredactor D. IOAN
Tiparul executat sub comanda nr. 12
la S.C. ROMCART S.A.
BUCUREŞTI

PARTEA ÎNTÎi

TÎNĂRUL SERGENT

1 La vînătoare

Tericitul deznodămînt al bătăliei de la Fontenoy[1] tocmai făcuse să ne intre în stăpînire cele mai frumoase şi mai bogate oraşe din Flandra. Îndată după încheierea păcii (august 1745), Ludovic al XV-lea, părăsind pentru moment plăcerile de la Curte, se grăbise să viziteze recentele noastre cuceriri, pentru a-şi da el însuşi seama de importanţa lor. Apoi, nerăbdător să se întoarcă la picioarele doamnei d'Étioles, noua sa favorită, îndrăgostitul monarh plecase cu cea mai mare urgenţă către Paris.

Armata se stabilise, la vremea aceea, în apropiere de Ostende — loc ce-i oferea cele mai multe avantaje pentru instalarea taberei, pînă în iarnă, pe terenul care fusese martorul isprăvilor sale vitejeşti. Zile de tihnă pentru soldaţii care, după campania obositoare la care luaseră

1 *Fontenoy:* localitate în Belgia (pe atunci, Flandra), unde mareşalul de Saxe, în prezenţa lui Ludovic al XV-lea, a învins armatele reunite ale englezilor şi olandezilor, în 1745. (n.t.)

parte, puteau, în sfîrşit, să-şi tragă sufletul, bucurîndu-se de o odihnă binemeritată.

Dar, deşi aveau timp liber să se dăruiască fără constrîngere distracţiilor pe care le oferă viaţa de tabără, un aspect minor — trecut cu vederea de către rege, înaintea plecării sale — arunca o umbră peste această existenţă veselă.

Ludovic, care se ocupase, într-adevăr, cu cea mai mare grijă de asigurarea bunului trai al ofiţerilor de toate gradele, neglijase total situaţia trupelor. Drept urmare, acestea, nefiind plătite decît foarte neregulat — adică după bunul plac al intendenţilor de război — şi nemaiavînd posibilitatea de a rechiziţiona hrană, ca pe vremea ostilităţilor, erau deseori reduse la porţia minimă de subzistenţă şi, uneori, chiar la mai puţin.

Aşa încît, atunci cînd le era prea foame, oamenii recurgeau la diverse expediente pentru a-şi procura cele necesare. Unul dintre aceste expediente, la care recurseseră cel mai adesea în perioadele critice, era vînătoarea.

Împrejurimile adăposteau mult vînat, şi cîţiva plumbi erau de ajuns pentru a umple din abundenţă desagii.

Numai că, pînă la vremea în care începe această povestire, trecuseră deja două luni de cînd erau bătute pădurile şi cîmpurile învecinate, astfel că acestea, aproape depopulate de oaspeţii lor cu blană sau cu pene, nu mai furnizau decît o slabă cantitate de provizii şi, de cele mai multe ori, vînătorii erau siliţi să meargă tot mai departe, pentru a nu se întoarce cu tolba goală.

Nu toţi aveau curajul necesar şi mulţi îşi încercau încă norocul pe meleagurile mai apropiate, fiind fericiţi cînd reuşeau să împuşte vreun prăpădit de animal rătăcit în calea lor.

Într-o seară de octombrie, un soldat — vrînd să facă o astfel de încercare — părăsea tabăra pe la ora şapte şi pornea pe drumul ce duce de la Ostende la Dendermonde.

Era un bărbat înalt cu o mustaţă aspră şi căruntă, ale cărui trăsături nu păreau lipsite de energie.

Era destul de ciudat înveşmîntat. Îmbrăcămintea sa era alcătuită dintr-un vestă fără mîneci, cu plastron de piele roşcată, nişte pantaloni scurţi şi bufanţi din pînză groasă cenuşie, peticiţi în multe locuri, cizme înalte, care-i ajungeau pînă la genunchi şi, în fine, o pălărie de pîslă cu boruri mari, în a cărei panglică era prinsă o pană de corb ce se înălţa mîndră către cer. În afară de acestea, la şold avea prinsă o sabie lungă şi zdravănă, a cărei extremitate se tîra pe pămînt cu zăngănit de fier, iar în centură era înfipt unul din acele pistoale cu ţeavă lărgită, foarte la modă în acea epocă.

Acest echipament heteroclit mirosea de departe a soldat de carieră, dar îi venea aşa de bine celui ce-l purta, încît cu greu ţi l-ai fi putut închipui pe unul fără celălalt.

Soldatul nostru — trebuie s-o spunem de pe-acum — nu era altul decît domnul Cocardasse-*junior*, maestru în materie de arme şi expert în lovituri subtile şi figuri de floretă secrete.

Deocamdată, Cocardasse nu-şi exercita nobila profesiune. Motive pe care le vom cunoaşte mai tîrziu îl obligaseră să se pună în serviciul regelui Franţei şi, aproape de trei ani, se războia ici şi colo, în calitate de voluntar.

Aşadar, omul nostru mergea pe acel drum, îndreptîndu-se în mod vădit către o pădurice de stejari ce se zărea la mică depărtare şi care ajungea aproape pînă la marginea drumului. Acesta era un adevărat drum flamand. Pe ambele laturi alternau la infinit cîmpuri de hamei şi lanuri de orz copt, din care se înălţau arome acre, tocmai potrivite pentru a încînta mirosul oricărui bun locuitor al Flandrei.

Dar Cocardasse, născut pe malurile rîului Gironde, nu gusta deloc aceste parfumuri întru totul locale. Cu nările strînse, cu buze dispreţuitoare, el părea chiar să fie jignit de aceste mirosuri, iar privirea cu care contempla bogăţiile naturii era plină de dezaprobare.

— Proştii! — şopti el, în cele din urmă. N-ar fi fost mai bine să planteze o viţă bună şi frumoasă, în locul unor ierburi urît mirositoare şi nefolositoare?!

Şi grăbi pasul, pentru ca simţurile sale să nu fie nevoite să sufere decît un timp cît mai scurt cu putinţă.

Curînd, ajunse la primii copaci ai pădurii.

— Ei, hai — spuse atunci cu jumătate de glas, oprindu-se şi scoţînd pistolul din centură — să încercăm să fim mai norocoşi decît ieri, căci stomacul meu se simte tot atît de gol pe cît este capul domnului de Soubise[1], şi dacă aş fi nevoit să mai postesc şi astăzi, cred c-aş prefera să tai cîteva perechi de urechi de la aceşti ticăloşi locuitori ai orasului Ostende, pentru a face o mîncărică pe gustul meu.

Şi zicînd acestea, strecură un glonţ pe ţeava armei sale şi, reluîndu-şi înaintarea, adăugă:

— Afurisit ţinut! Niciodată n-ai ce-ţi pune între măsele şi nu poţi bea nici cea mai mică picătură de lichid; în afară de apă chioară sau băutura asta galbenă şi amară ca fierea, a cărei simplă vedere îmi face greaţă!... Ah! sărmane Cocardasse! ce chiolhanuri zdravene va trebui să tragi la reîntoarcerea în Franţa, pentru a uita vremurile astea grele! Cîte butelcuţe cu vin de Bourgogne va trebui să închini pentru ...

Nu-şi încheie fraza şi se opri deodată, cu ochii îndreptaţi spre pămînt, la zece paşi în faţa lui. Tocmai zărise la marginea pădurricii de stejari un splendid iepure care, fără a-şi face griji în privinţa vecinătăţii, ronţăia liniştit o tufă de mărar.

— Măi, să fie! exclamă Cocardasse în surdină, în timp ce gura i se desfăcea într-un zîmbet larg. Iată o vietate care, după cum gîndesc, va înlocui cu succes organele auditive ale domnilor burghezi din Ostende... Aşteaptă o clipă, micuţul meu, o să-ţi dăruiesc o bombonică pe care nu vei fi nevoit s-o ronţăi.

1 *Soubise* (Charles de Rohan, prinţ de ~): mareşal al Franţei, născut la Paris (1715—1787), învins la Rossbach de către Frederic cel Mare. (n.t.)

Şi îndată, îndreptîndu-şi pistolul către rozătoare, ţinti cu grijă; apoi apăsă pe trăgaci.

Dar, chiar în acel moment, o detunătură care o precedase doar cu un sfert de secundă pe cea a armei sale, se auzi în pădure.

— Ia te uită! alt camarad care vînează pe-aci, zise, oarecum surprins. Ei, bine — se corectă el mulţumit — îi urez să aibă norocul meu... şi mai ales ochiul meu ager, pentru că, după cum mi se pare, l-am atins binişor pe sărmanul iepure.

Într-adevăr, acesta zăcea pe pămînt, cu capul sfărîmat, zbătîndu-se în ultimele spasme ale agoniei.

Cocardasse înaintă pentru a-şi culege prada. Tocmai se apleca pentru a o lua, cînd o mînă se repezi înaintea sa asupra animalului, în timp ce un glas spunea:

— Hei! Prietene! Te rog să laşi vînatul acesta, nu ai nici un drept asupra lui, deoarece eu sînt cel ce l-a răpus.

— Na-ţi-o bună! exclamă Cocardasse uimit, ridicînd capul să vadă cine era îndrăzneţul care cuteza să revendice fructul vînătorii sale.

În faţa lui stătea un tînăr cu înfăţişare încîntătoare, căruia îi venea de minune uniforma gărzilor franceze[1], ale cărei mîneci purtau strălucitoarele trese de sergent.

Îl cercetă o clipă cu privirea, cucerit de înfăţişarea sa plină de graţie şi de prestanţa-i marţială.

— Ia te uită! Puştiul e drăguţ, pe legea mea, zise el, ca pentru sine.

Apoi, adresîndu-se noului venit:

— Şi susţii, tinere, că dumneata ai omorît animalul acesta?

— Susţin.

— Pe dracu!

— Poftim?

— Spun: micuţul are tupeu!

— Dumneata, bătrîne, pari să ai tupeu, replică sergentul, amuzat de manierele interlocutorului său.

1 *Gărzile franceze:* regiment creat în 1562 şi care pînă în 1789 a avut în sarcină paza palatelor regale din Paris. (n.t.)

— Pe cinstea mea! îmi place băiatul, continuă Cocardasse pe un ton zeflemitor... Ia arată-i un pic bătrînului cum ai ucis vietatea.

— Ţi-aş putea răspunde că asta nu te priveşte — se grăbi să spună tînărul, căruia nu-i scăpase ironia strecurată în ultimele cuvinte ale soldatului. Totuşi, binevoiesc să-ţi aduc la cunoştinţă că mă aflam în pădure, la cincisprezece paşi de aici, cînd am zărit iepurele acesta pe care l-am împuşcat. Aşa încît îmi aparţine şi mi-l iau.

Spunînd acestea, apucă animalul şi dădu să plece.

Cocardasse îşi aminti atunci de împuşcătura de pistol care o precedase pe a sa şi care făcea ca explicaţia dată de sergent să fie verosimilă. Dar şi el trăsese în iepure, astfel încît avea drepturi asupra lui în aceeaşi măsură. Aşa că-l opri pe sergent de la primul pas.

— Hei! camarade, nu te grăbi!... Dacă te aflai aci aproape, în pădure, cînd ai trimis animalului sîmburele, eram şi eu pe drumul ăsta şi i-am făcut un cadou asemănător. Numai că nimic nu dovedeşte că dumneata l-ai atins.

— Şi care-i dovada că l-ai atins dumneata?

— Care-i dovada?! strigă gasconul, uimit că un ostaş al armatei franceze putea să pună astfel la îndoială cunoştinţele sale. Pe toţi dracii! puştiul a întrebat care-i dovada?!

Îndoiala aceasta îl rănea, îl jignea aproape. Dar, după o clipă de gîndire, adăugă:

— Ba chiar aşa! O să-ţi arăt care-i dovada... Mai întîi, unde l-ai ţintit?

— În cap.

— Şi eu la fel, la naiba!... Aşa cum stătea, glonţul dumitale trebuia să-i intre prin spate, printre urechi, iar al meu, din dreapta, lîngă ochi; eşti de acord?

— Da, aşa ar trebui să fie.

— Atunci, să verificăm!

Şi cercetară căpăţîna victimei lor; dar era în aşa hal de mutilată, încît nu putură stabili dacă fusese adusă în

starea asta de un singur glonţ sau de două, cu atît mai mult cu cît nu găsiră nici un proiectil.

— Aşa nu se poate vedea, spuse Cocardasse. Totul e un terci. Nu-mi rămîne decît să-ţi dovedesc că sînt sigur că plumbul meu nu s-a pierdut.

Încărcîndu-şi pe dată pistolul, îi arătă tînărului un con de brad care atîrna la vreo zece metri în faţa lor.

— Îl vezi bine, nu-i aşa, nu e mare şi nu-i mai departe de mine decît era iepurele. Cu toate astea, o să-l dau jos la fel de uşor ca şi cum s-ar afla la vîrful ţevii mele.

La ultimul cuvînt, împuşcătura porni şi conul zbură.

— Ei! Nu-i aşa că este o dovadă concludentă, băiete? zise soldatul, triumfător.

În loc de răspuns, sergentul din gărzile franceze îşi reîncărcă la rîndul său arma, apoi, cînd fu gata, îi arătă lui Cocardasse, deasupra locului unde de aflase conul, o frunză separată de celelalte şi a cărei codiţă abia se vedea.

— Priveşte! îi spuse.

Şi fără măcar să ţintească, apăsă pe trăgaci.

Într-o clipă, frunza — ruptă dc codiţă — căzu la pămînt, rotindu-se.

Bătrînul soldat nu-şi putuse reţine o exclamaţie admirativă în faţa acestei extraordinare dibăcii.

— Pe legea mea! strigă. Dovada dumitale preţuieşte cît a mea, băiete, şi nu mai contest nimic; cu siguranţă, amîndoi am ucis animalul... Dar, în cazul ăsta, al cui este?

— Al amîndurora, la naiba!

— Chiar aşa şi cred. Totuşi, nu putem să-l tăiem în două, aşa cum am face cu un calup de unt.

— De ce nu?

— Hmm! ce mutră am avea, întorcîndu-ne în tabără, fiecare cu cîte o jumătate de iepure?

— Ai dreptate, admise tînărul zîmbind, asta ar părea oarecum ciudat, şi camarazii ar putea să rîdă pe seama noastră.

— Tocmai, sublinie soldatul, care avea ideea sa. Uite, raţionamentul meu o să-ţi propună un mijloc de a lămuri lucrurile.

— Spune.

— Iată! O să scoatem sabia; primul care îl va înţepa pe celălalt va avea dreptul la întregul animal. Trebuie să-ţi mărturisesc că sînt profesor de scrimă şi că, în calitatea asta, mînuiesc destul de bine sabia. Dar, după cîte am văzut, nu mă îndoiesc că o să-mi dai o ripostă curajoasă, căci nu poţi fi atît de îndemînatic, cum eşti dumneata cu armele de foc, fără să fii îndeajuns de priceput şi cu armele albe. Dacă mă înşel, ei bine, vom căuta altceva.

— Nu te înşeli, bătrîne, şi îţi accept propunerea. Permite-mi totuşi o observaţie: dacă ne înţepăm amîndoi, ceea ce se poate foarte bine întîmpla, cum vom face? Nu vom fi cu nimic mai lămuriţi ca înainte.

— Afurisită soartă! Nu mă gîndisem deloc la asta, răspunse Cocardasse, pe care îl încurca această ipoteză. Ajunge! adăugă el după o clipă. Dacă se întîmplă aşa ceva, o s-o luăm de la început şi cu asta gata! Pînă ce unul dintre noi doi va fi atins înaintea celuilalt. Aşa merge?

— Merge, admise tînărul.

Apoi, împingînd iepurele cu piciorul, între ei:

— Să vedem al cui va fi! spuse el pe un ton glumeţ.

— Să vedem al cui va fi! repetă grav Cocardasse. Şi, mai ales, atenţie, să nu ne străpungem; doar o simplă luare de sînge pentru sănătate, nu mai mult, nu-i aşa?

— Ne-am înţeles.

— Chiar aşa! În gardă, drăguţule.

Imediat, săbiile lor se încrucişară.

Cocardasse, aşa cum se lăudase, era un maestru al spadei şi, dacă lansase această provocare sergentului, o făcuse cu convingerea specific meridională că va triumfa uşor.

— Pe legea mea! îşi spunea el. Oricît de îndemînatic ar fi, tînărul ăsta cu caş la gură nu are, ca mine, o experienţă de patruzeci de ani. O să termin, deci, foarte repede, trimiţîndu-i una din loviturile acelea subtile care-i plăceau micuţului meu profesor de arme, Amable Passepoil... Ah! ticălosul... Trebuie doar să prinzi prilejul.

Dar, de îndată ce încercase cîteva asalturi asupra adversarului său, trebui să-şi reducă mult încrederea în sine şi să recunoască faptul că acesta îi va da de furcă.

Într-adevăr, sergentul avea un joc foarte fin, foarte strîns, care dovedea o metodă excelentă şi un studiu aprofundat al mînuirii spadei.

Avea, mai ales, o vioiciune extraordinară a mîinii, care îl dezorienta cu totul pe bătrînul amator de scrimă; cu atît mai mult cu cît, necăutînd să atace şi limitîndu-se să rămînă în defensivă, acesta nu putea să-şi dea seama de adevărata valoare a adversarului său.

— Pe toţi dracii! înjură în sinea lui maestrul de scrimă. N-aş fi crezut niciodată să-mi fie atît de greu cu micuţul ăsta. Sînt zece minute de cînd mă ţine cu sufletul la gură fără să-l fi surprins măcar o dată cu o greşeală. De unde dracu vine?

Şi, fiindcă nerăbdarea începuse să-l cuprindă, îşi dublă forţele, făcînd apel la toate resursele artei sale şi recurgînd la cele mai rafinate viclenii.

2 Lovitură de pumnal şi lovitură de spadă

Pe cînd cei doi vînători ai noştri erau astfel ocupaţi cu scrima, în pădure, în spatele lor, se petrecea ceva destul de ciudat. Aplecat pînă la pămînt şi ascunzîndu-se cu grijă, un bărbat se apropia tiptil de locul în care cei doi îşi exersau talentul. Era un individ cu chip sinistru şi, judecînd după

îndemînarea cu care se strecura fără zgomot, trebuia să fie obișnuit cu capacanele și cursele.

Soarele, care scăpăta cu repeziciune, nu mai arunca decât raze oblice și, dacă pe drum era încă destulă lumină, pădurea de stejari începea să se umple de umbre.

Profitînd de această semiobscuritate, bărbatul înainta tot mai mult către combatanți, care erau prea ocupați pentru a-și da seama de prezența lui.

De la o vreme, sergentul din gărzile franceze, renunțînd la reținerea sa, aproape că luase ofensiva, făcîndu-l pe gascon să treacă prin momente grele. Sabia lui zbura în toate părțile cu o ușurință miraculoasă și soldatul abia avea timp să pareze. Ba chiar, în mai multe rînduri, i se păruse că tînărul ar fi putut să-și pună vîrful sabiei în contact cu epiderma sa, dar că se abținuse ca și cum lovitura posibilă nu ar fi fost demnă de el.

Asta îl făcea pe bătrînul soldat să turbeze și, cu toată buna părere pe care o avea despre sine, nu se putea împiedica să admită că era cruțat și, ca urmare, se vedea obligat să recunoască un maestru în acest „puști" care abia de avea un puf pe față. Cu adevărat, un maestru! Niciodată, pînă acum, nu întîlnise atîta eleganță, însoțită de o asemenea știință a armelor. Nici o greșeală, nici o mișcare inutilă — totul era admirabil calculat și executat. Cine era oare acest virtuoz al spadei despre care, pînă atunci, nu auzise deloc? Căci de regulă, spadasinii de talia asta au o faimă aproape universală.

„Va trebui să vedem", gîndi el. „Iată un băiat pe care e bine să-l ai tovarăș. Zău așa!"

— Ascultă, bătrîne, îl întrebă deodată tînărul, așadar nu vrei să devii proprietarul animalului?

— Pe toți dracii! cum să nu vreau?

Și mărturisi cu sinceritate:

— Dumneata ești cel care nu-mi dai deloc prilejul, pe legea mea!

— Ei, Doamne! mă apăr.

— Îmi dau seama... Ba încă într-un fel drăgălaş, gemu Cocardasse, care deja se temea că va pierde dreptul de proprietate asupra iepurelui.

— Aşa ţi se pare!

— Fir-ar să fie! Aşa mi se pare! Şi aş fi curios să ştiu cine ţi-a fost profesor de arme?

— Nu este nici un secret: un anume Amable Passepoil.

— Passepoil! exclamă Cocardasse. Ia te uită! Atunci nu mă mai mir. Foarte tare, acel Passepoil... foarte tare! Un vechi prieten... secundul meu... cum s-ar zice, mîna mea stîngă... Dar, în cazul acesta, băiete, desigur că ţi-a arătat o lovitură secretă de spadă, pe care o stiam amîndoi: lovitura lui...

— ...Nevers! încheie sergentul. La naiba! Da! Poftim, iat-o...

Şi, iute ca fulgerul, sabia tînărului o biciui cu putere pe cea a lui Cocardasse, apoi, după o fentă subtilă pe care acesta n-avu timp s-o evite, se înfipse drept între cele două sprîncene, nefăcîndu-i, totuşi, decît o înţepătură neînsemnată.

— Sfinte Doamne! Caramba! Fir-aş al naibii! înjură soldatul, complet ameţit de izbitură şi răsucindu-se fără voie pe călcîie. Ai executat-o perfect! Lovitura asta e întotdeauna minunată! Vezi toate stelele verzi, adăugă el frecîndu-şi ochii în faţa cărora jucau mii de scîntei. Gata, băiete, animalul este al tău. L-ai cîştigat cinstit. Să ne dăm mîna, deci... şi poftă bună...

Zicînd acestea, cu privirea încă înceţoşată, întinse mîna, căutînd-o pe cea a sergentului. Dar, nesimţind nici o strîngere, se grăbi să gonească ultimele văluri ce-i întunecau vederea şi, spre marea sa uimire, îşi văzu învingătorul rezemat de un copac, palid ca o fantomă, şi pe punctul de a leşina. Se repezi la el.

— Hei! ce ai? întrebă, neînţelegînd nimic din răul subit căruia părea să-i fi căzut pradă. Te-oi fi străpuns fără să-mi dau seama?

Sergentul dădu negativ din cap şi încercă să-şi ducă mîna dreaptă în spatele umărului stîng.

Cocardasse, dînd iute ocol tînărului, observă că tunica îi era sfîşiată la spate, pe o lungime de cîţiva centrimetri, şi că din deschidere ţîşnea sînge din abundenţă.

— Sfinte Doamne! Ce-o mai fi şi asta? strigă el. S-ar spune că-i o lovitură de pumnal.!

— Aşa şi e... abia şopti sergentul. Un asasin... ascuns acolo... în pădure... în timp ce ne duelam...

— Un asasin?...

— Da... Din fericire, lovitura sa a fost piezişă... Dar, fie-ţi milă, opreşte sîngele, dacă poţi... simt că-mi pierd puterile...

— Ai dreptate; în loc să vorbim, să încercăm mai întîi să astupăm gaura asta. Aşteaptă, mă pricep puţin la asemenea treburi; o să văd numaidecît despre ce-i vorba.

Şi făcîndu-l pe tînăr să-şi îndoaie uşor genunchii, îl aşează lîngă copac, îi descheie repede haina şi-i dezgoli umărul atins.

Rana era sub omoplat şi lungă cam de un deget.

Bătrînul soldat rupse o fîşie din cămaşa lui şi tamponă sîngele care continua să curgă.

Trecu destul de mult timp pînă să poată stăpîni hemoragia. În sfîrşit, cînd reuşi, începu să cerceteze rana cu atenţie.

După un minut, porunci rănitului:

— Mişcă braţul!

Tînărul îl ascultă.

— În privinţa asta merge bine, reluă medicul improvizat, văzînd că membrul respectiv se mişca fără greutate. Acum, respiră adînc, foarte adînc.

Sergentul se conformă imediat.

— Doare?

— Nu.

— Nu se aud gîlgîituri în plămîni, ca o sticlă pe care o goleşti?

— Nu... nimic.

— Atunci, bravo! spuse vesel Cocardasse. Nu-i decît o simplă butonieră şi un pic de roşeaţă pierdută. Deocamdată, o să-ţi pun deasupra cîteva frunze proaspete, apoi, deseară sau mîine, după cum vei voi, o să te duci la chirurgul regimentului dumitale, şi acesta îţi va coase pielea, ca nouă.

Zis şi făcut şi, curînd, tînărul simţi o mare uşurare.

— Îţi mulţumesc, prietene — spuse după ce, rana fiind pansată, îşi îmbrăcase din nou tunica. Mă simt renăscut.

Într-adevăr, culoarea îi revenea în obraji şi ochii îşi recăpătau vioiciunea.

— Poţi merge? îl întrebă bătrînul soldat.

— Sigur că da; n-a fost decît o slăbiciune trecătoare, dar acum s-a terminat... priveşte!

Şi, destul de vioi, se ridică fără nici un ajutor.

— Perfect, spuse Cocardasse. Iată-te mai zdavăn ca 'nainte.

— Adevărat, reluă sergentul. Mă simt din nou în plină formă. Cred chiar că această rană a avut asupra mea o acţiune binefăcătoare.

— Ei na!

— Da, înainte nu mi-era decît oarecum foame, pe cînd acum am o poftă nebună.

— Nu zău! Ai acolo cu ce s-o mulţumeşti, murmură bătrînul profesor de scrimă, aruncînd o privire plină de regrete către iepure, căci şi el îşi simţea stomacul groaznic de gol.

— Chiar la asta mă gîndeam. Animalul acesta îmi va procura o cină excelentă. Ce festin voi face, adăugă răutăcios tînărul, care surprinsese privirea disperată a celui pe care-l numea „bătrînul".

— Nu mă îndoiesc, reluă acesta, silindu-se să-şi ascundă dezamăgirea. Hai, nu vreau deloc să mai întîrzii plăcerea pe care ţi-o promiţi, şi te voi părăsi. Totuşi, înainte de a pleca, n-ai putea să-mi dai unele explicaţii în legătură cu atacul a cărei victimă ai fost? Îmi pare că iei treaba asta cam prea filozofic.

Chipul tînărului se întunecă pentru o clipă.

— Asta, răspunse, este o întreagă poveste care n-ar putea fi istorisită pe scurt, ţinînd seama că ar fi vorba de multe fapte şi aventuri din care niciodată n-am putut înţelege nimic:

— Chiar aşa?!

— Din păcate, da!

Apoi, după o scurtă pauză, sergentul continuă:

— Uite, bătrîne, fără să ştiu cine eşti, ai o fizionomie care-mi este simpatică. Iată ce-ţi propun: putem merge să degustăm iepurele ăsta într-un han — pentru că doar nu-ţi închipui c-aş vrea să te lipsesc de partea care îţi revine — şi, în timp ce vom sta la masă, îţi voi spune povestea vieţii mele care, pînă în ziua de astăzi, a fost doar un lung mister. Accepţi?

— La naiba! dacă accept?! răspunse cu vioiciune Cocardasse, ademenit de dubla perspectivă a unei mese bune şi a unei povestiri interesante.

— Înainte, deci!

— Înainte! Te voi conduce într-un loc unde vom putea vorbi în largul nostru.

— Unde anume?

— Nu departe de-aci, la cotitura drumului. Se află acolo un han pe care-l cunosc şi unde ne vom simţi ca acasă. Dar, mai întîi, n-aş vrea să-ţi ascund, camarade, că astăzi buzunarele mele sînt complet văduvite de bani şi că, oricît de mică ar fi cheltuiala pe care o vom face, va trebui totuşi să plătim.

— Nici ale mele nu sînt mai bine garnisite; cu toate acestea, vom mai găsi prin ele o monedă de argint şi cîţiva bănuţi. Va fi, oare, destul pentru a achita consumaţia?

— Sigur că da; o să ne permită chiar să ne oferim o butelcuţă de vin, în locul spălăturii ăleia amare care se bea în regiunea asta.

— Cum, există vin pe-aici?

— Te miră, nu-i aşa?

— Mult, deoarece credeam că vinul este cu totul necunoscut pe aceste meleaguri. Într-adevăr, de cînd am

sosit în Flandra, în zadar am încercat să-i văd culoarea. Fără îndoială, hangiul dumitale este francez...

— Ba, dimpotrivă: flamand pur-sînge!

— Atunci, nu prea îmi explic...

— Iată cum stă treaba. Îl cunoşti, desigur, pe jupîn Scaëfflander, primarul din Ostende?

— Un tip voinic, cu faţa mai roşie decît jeraticul şi care, cînd merge, pare mereu că este în dezacord cu linia dreaptă?

— E portretul lui fidel, puştiule; unul care ştie să trăiască, ce mai! Ei bine, închipuie-ţi că nevastă-sa a avut fantezia, acum cinci sau şase ani, să se lase răpită de un căpitan din regimentul gascon care trecea pe-acolo, în drum spre Franţa. Primarul, jignit de această lipsă de respect faţă de persoana sa demnă de consideraţie, porni îndată în urmărirea turturelelor, despre care i se spusese că se refugiaseră la Paris. Dar cum un drum atît de lung nu se face dintr-o singură suflare fără să ţi se usuce gîtlejul, de-abia ajuns în capitală, omul nostru se gîndi să-şi potolească setea şi, în acest scop, intră în prima cîrciumă pe care o întîlni. Trebuie să spunem că nefericitul nu băuse niciodată măcar o picătură de vin. De cum a dat pe gît două stacane, a resimţit un efect atît de plăcut, încît n-a mai vrut să părăsească locul în care se putea trăi o asemenea fericire şi a rămas să bea opt zile în şir, fără să se odihnească. După care, nemaigîndindu-se la jumătatea lui mai mult decît ca la o sticlă goală, îşi reluă drumul către Ostende în tovărăşia cîtorva butoaie de vin de Bourgogne, destinate să înlocuiască, în pivniţele sale, butoaiele de *faro*, pentru care simţea acum un profund dezgust.

— Dar, spuse tînărul, pînă acum nu prea văd legătura...

— Aşteaptă. De atunci, în fiecare an, cu regularitate, juşpînului Scaëfflander i se aduc din Franţa o duzină de butoiaşe cu cele mai alese vinuri, pentru sufleţelul lui.

— Douăsprezece butoiaşe, numai pentru el?

— Ei da! Nu mi se pare exagerat.

— Hm! depinde de punctul de vedere.

— Ia seama — sublinie Cocardasse — că spun butoiaşe şi nu butii.

— Da, da, aud.

— Şi, cum cărăuşii care duc la destinaţie preţiosul lichid au obiceiul ca, înainte de a intra în oraş, să facă un scurt popas la hanul la care mergem, amicul Picavez profită de prilej pentru a vămui căruţa şi a trage, din fiecare butoiaş, zece pînă la cincisprezece sticle...

— Aha! înţeleg... ticălosul!...

— ... Pe care le vinde apoi foarte scump cîtorva rari amatori din Ostende.

— Dar, atunci, nu avem destui bani pentru a plăti asemenea ospăţ!

— Ba da, ţinînd seama că, ştiind cum stau lucrurile, o să strecor eu un cuvinţel la urechea omului, pentru a obţine un rabat serios; las' pe mine, zău! O să vezi!

3 Hanul *La cei Trei Vulturaşi* [1]

Tot vorbind, cei doi bărbaţi porniseră spre han şi, deoarece se lăsase noaptea, mergeau pe mijlocul drumului, de teama unei noi ambuscade.

Sergentul părea să nu sufere de pe urma rănii şi-l urma cu pas vioi pe tovarăşul său, ale cărui picioare lungi străbăteau cu iuţeală terenul.

De la o vreme, cerul, care pînă atunci fusese foarte senin, se încărca de nori şi căpăta o opacitate rău-prevestitoare. De altminteri, ziua fusese caldă şi totul vestea apropierea uneia dintre acele violente furtuni de toamnă, pe cît de subite, pe atît de înfricoşătoare.

1 *La cei Trei Vulturaşi:* în lb. franceză = *Aux Trois Aiglons* (n.t.)

— Hei! băiete — zise Cocardasse, observînd aceste semne neliniştitoare — să ne grăbim, dacă vrem să nu fim muraţi. Uite că lucrurile se înfierbîntă acolo sus...

— Atîta pagubă! replică tînărul cu indiferenţă. Chiar dacă ne va stropi niţel, necazul nu va fi prea mare.

— Nu sînt deloc de părerea dumitale, la dracu'! Pentru că nu-mi place apa defel, nici pe dinafară, nici pe dinăuntru.

Şi pentru a-şi întări spusele, soldatul grăbi pasul, sergentul trebuind să şi-l regleze pe-al său în consecinţă.

Dar, cu toată silinţa celor doi ostaşi, picături mari de ploaie porniră curînd să se zdrobească în praful drumului, în timp ce văzduhul începea să fie străbătut de străluciri de foc şi se porneau să răsune tunete sinistre.

— Pe toţi Dumnezeii, exclamă Cocardasse, ne mai trebuiau doar zece minute ca să ajungem.

— Ceea ce înseamnă că nu vom fi muiaţi decît timp de zece minute, replică sergentul, mereu bine-dispus.

— Oricum, e prea mult!... Ah! ticăloşilor — adăugă, ridicînd capul către nori şi arătîndu-le pumnul — dacă n-aţi fi atît de sus!...

Cîteva picături de ploaie care-i intrară în gură îl făcură să-şi plece iute capul.

— Fir-ar al dracului! ocărî el scuipînd de mai multe ori. Chiar să fie asta o zi a ghinioanelor? Niciodată gîtlejul meu nu a pătimit atîta...

— Nu-ţi pierde speranţa, bătrîne, vei putea să ţi-l clăteşti, curînd, cu o licoare nobilă.

— Contez pe asta... Limba mea o să se spele într-un suc de Bourgogne sau de Gironde, fiindcă picăturile astea trei m-au ars ca focul.

Furtuna, a cărei forţă creştea cu fiecare clipă, nu întîrzie să atingă culmea furiei. Norii grei vărsau torente de apă şi trăsnetele bubuiau fără încetare, incendiind cerul cu fulgere orbitoare.

Faţă de acest cataclism, cei doi bărbaţi, care trecuseră deja de la pasul lejer la cel accelerat, o luară acum la goană, pentru a ajunge cît mai repede la adăpost.

Aşa cum anunţase Cocardasse, de îndată ce drumul făcu o cotitură, zăriră în apropiere un han a cărui formă masivă se profila la orizont.

Se îndreptară către el, dar, înainte de-a ajunge, deslușiră în depărtare silueta unei trăsuri, ale cărei mişcări ciudate le atraseră atenţia.

În loc să meargă în linie dreaptă, ei o vedeau şerpuind în stînga şi-n dreapta şi, uneori, înclinîndu-se atît de mult într-o parte, încît părea gata să se răstoarne. Şi-apoi, se apropia cu o asemenea viteză, că părea trasă de armăsari înaripaţi.

În timp ce încă se întrebau ce-ar putea însemna asta, un fulger strălucitor lumină împrejurimile, făcîndu-i să asiste la un spectacol înspăimîntător.

Doi armăsari dezlănţuiţi, înhămaţi la o trăsură de poştă, îşi luaseră frîul în dinţi, speriaţi desigur de furtună; şi, cu spume la gură, cu ochii injectaţi, ţîşniseră înainte, avîntaţi într-un galop infernal. Pe unul dintre ei, un surugiu, trăgînd frîiele mai-mai să le rupă, făcea eforturi inutile să stăpînească animalele furioase, în timp ce la una dintre portiere apărea un chip de bărbat ale cărui trăsături erau schimonosite de groază.

În faţa acestei privelişti, Cocardasse şi sergentul înţeleseră care le era datoria.

— Rămîi unde eşti, îi spuse tînărul bătrînului soldat. Eu mă postez de cealaltă parte a drumului şi, cînd trăsura va trece prin faţa noastră, ne vom arunca deodată asupra atelajului.

— Înţeleg; dă-i drumu'! încuviinţă soldatul.

Şi cum iepurele nu era amestecat în povestea asta, îl puse cu mare grijă jos, în afara oricărui pericol.

Nu trecură nici zece secunde şi vehiculul veni în trombă asupra lor.

Atunci, amîndoi se năpustiră pe cai. Din păcate, luîndu-şi avînt, Cocardasse puse greşit piciorul pe pămîntul noroios, îşi pierdu echilibrul şi, după ce se

clătină de două sau trei ori, sfîrşi prin a plonja în noroi, unde rămase întins, înjurînd ca un diavol.

Mai norocos — sau mai îndemînatic — sergentul reuşi să-l apuce de nări pe unul dintre animalele dezlănţuite şi se agăţă de ele, strîngîndu-le cu toată puterea. La început, această manevră nu avu alt rezultat decît să dubleze turbarea calului, al cărui galop dezordonat deveni şi mai furios şi care, prin sărituri puternice, încercă să scape de încărcătura sa umană. Dar mîna de oţel a sergentului din gărzile franceze părea sudată de nările animalului înnebunit şi, la fiecare nouă smucitură, degetele i se înfigeau mai adînc în carne. Trăsura parcurse astfel vreo cincizeci de stînjeni de-a lungul cărora, de douăzeci de ori, tînărul fu cît pe-aci să fie făcut bucăţele. În cele din urmă, epuizat, fără suflu, animalul îşi îndoi brusc picioarele şi se prăbuşi dintr-o dată, trăgîndu-l cu sine, în cădere, pe călăreţ.

Era şi timpul să se oprească. Într-adevăr, în aceeaşi clipă, un trăsnet mai puternic decît celelalte sfîşie văzduhul cu larma descărcării sale, şi uriaşul trunchi al unui stejar secular, de pe marginea drumului, retezat de trăsnet pe toată înălţimea, se prăbuşi cu un zgomot asurzitor peste cai, strivindu-i.

Încă un pas şi trăsura ar fi fost cea care ar fi primit această masă considerabilă care, cu siguranţă, ar fi sfărîmat-o, cu ocupanţi cu tot. Printr-o întîmplare providenţială, nici sergentul, nici surugiul nu au fost atinşi de crengile mari, fiind acoperiţi doar cu un morman de ramuri şi frunze din care reuşiră să se desprindă fără greutate, foarte uimiţi de a se regăsi teferi.

În timp ce se ridicau, din trăsură coborîră un gentilom şi două doamne. Acestea, încă sub imperiul spaimei pe care o încercaseră, îşi adunau forţele pentru a nu leşina.

Gentilomul le linişti prin cuvinte blînde, apoi înaintă către sergent.

— Numele dumneavoastră, domnule, îl întrebă, ca să aflu cui ne datorăm viaţa?

- Philippe, sergent în regimentul al III-lea al gărzilor franceze, răspunse tînărul.

— Bine, sper să vă dau curînd dovezi elocvente ale recunoştinţei mele. Pînă atunci, permiteţi-mi să vă laud călduros pentru curajul pe care l-aţi arătat în această împrejurare. Aţi dovedit că aveţi o inimă călită, superioară. Nu eşti de părerea mea, dragă Flor? adăugă nobilul, adresîndu-i-se uneia dintre cele două doamne.

— Întru totul — încuviinţă aceasta — şi fapta dumneavoastră, domnule, este, mai presus de orice laudă, căci v-aţi expus celor mai mari primejdii pentru a ne salva. Aşa că nu vom uita niciodată acest lucru şi vom căuta, prin toate mijloacele, să ne achităm de datoria ce-o avem faţă de dumneavoastră.

Intimidat de aceste elogii pe care le considera prea generoase, sergentul era destul de stînjenit.

Din fericire, se întîmplă ceva ce le abătu atenţia de la această scenă.

Pînă atunci, totul se petrecuse în plin întuneric, felinarele trăsurii fiind de mult stinse, ca urmare a salturilor pe care fuseseră nevoite să le facă. Dar cînd surugiul, reaprinzînd unul, veni spre grup pentru a primi porunci, o lumină strălucitoare învălui toate personajele.

Sergentul putu atunci să constate că cele două doamne erau foarte drăguţe şi semănau mult, deşi una era deja la vîrsta incertă a femeii, pe cînd cealaltă abia ieşea din adolescenţă.

Aceasta, mai ales, întrunea atîta graţie şi farmec, încît tînărul fu vrăjit şi rămase într-o mută contemplare, cu inima brusc invadată de un sentiment necunoscut.

La rîndul său, domnişoara, la vederea mîndrei frumuseţi a sergentului din gărzile franceze, păru să resimtă o emoţie adîncă, deoarece chipul i se coloră deodată într-un roşu aprins şi pieptul începu să i se zbată puternic.

Dar această tulburare exterioară, a amîndurora, nu fu decît trecătoare. Căci, parcă printr-o înţelegere tacită, temîndu-se ca pe trăsături să nu li se citească ceea ce se

petrecea înlăuntrul lor, îşi reluară repede, nu fără eforturi, o expresie impasibilă şi indiferentă.

— Ia să vedem, Champagne — i se adresă gentilomul surugiului. Dacă nu mai putem ajunge astă-seară la Ostende, ar trebui să încercăm să găsim un adăpost pentru la noapte. Porneşte deci, şi caută, prin împrejurimi, o locuinţă primitoare.

Surugiul se pregătea să plece pentru a îndeplini porunca, dar sergentul interveni.

— Domnule — spuse — foarte aproape de locul acesta, pe drum, se află un han cu o înfăţişare destul de bună. Poate vă veţi mulţumi cu el pînă mîine.

— Un han! Zău! este tocmai ce ne trebuie. Oricum ar fi, ne vom mulţumi cu el. Vreţi să ne conduceţi acolo?

— Cu mare plăcere.

Şi tocmai porneau, cînd un glas îi opri în loc:

— Ia te uită! Domnul de Chaverny! spunea glasul. Sluga dumneavoastră!... domnule marchiz!... doamnă marchiză!... domnişoară!... omagiile mele!

— Cocardasse! exclamară într-un glas domnul de Chaverny şi cele două doamne — pentru că el era gentilomul, însoţit de soţia şi de fiica sa — văzîndu-l pe soldat.

— Chiar el! întări bătrînul ostaş care, cu pălăria în mînă, făcu o adîncă plecăciune.

— Şi de unde răsari, Doamne Sfinte! domnule Cocardasse? întrebă marchiza. A trecut multă vreme de cînd n-am auzit vorbindu-se despre dumneata.

— Adevărat, doamnă Flor. Cît despre a vă spune de unde răsar... Ei bine! Priviţi!

Vorbind astfel, profesorul de scrimă intră în conul de lumină al felinarului ţinut de Champagne, privind ruşinat la propria-i persoană.

Toţi îşi îndreptară privirile asupra lui şi, cu toate că situaţia nu era tocmai veselă, rîsul descreţi toate chipurile.

Trupul lui Cocardasse nu mai era decît un morman cenuşiu, sub care dispărea cu totul. De-a lungul braţelor,

pieptului, şoldurilor, îi curgeau şiroaie de clisă ce se pierdeau în pîlniile cizmelor sale, care nici ele nu avuseseră o soartă mai bună decît restul. În fine, nici măcar chipul nu-i rămăsese neacoperit, şi numeroasele pete produceau cele mai ciudate efecte.

— Dar ce ţi s-a întîmplat — întrebă domnul de Chaverny — şi ce îmbrăţişare ciudată ai dat mamei noastre a tuturor, glia, pentru ca ea să-ţi fi lăsat asemenea dovezi de ataşament?

— Ce mi s-a întîmplat, Dumnezeule! Păi să vă spun: eram pe drum, cu puştiul ăsta şi mă pregăteam să sar, ca şi el, pe caii dumneavoastră, cînd în urma unei răsuciri a piciorului, m-am împiedicat şi mi-am pierdut echilibrul. Şi m-am răsucit la dreapta, apoi la stînga, cînd spre faţă, cînd spre spate şi, în cele din urmă, am căzut ca o plăcintă în mijlocul drumului... Şi gata!... Aţi înţeles?

— Pe deplin! spuse marchizul. Aşadar, îl cunoşti pe acest sergent, de vreme ce eraţi împreună?

— Ei, bineînţeles... cel puţin, de două ore, Ba încă, am făcut cunoştinţă într-un fel ciudat. Închipuiţi-vă că ştrengarul...

— Maestre Cocardasse — îl întrerupse marchiza, n-ai vrea să ne povesteşti asta altă dată? Fiica mea şi cu mine sîntem frînte de oboseală şi abia aşteptăm să ajungem la un adăpost, pentru a ne putea odihni.

— Sluga dumneavoastră, doamnă Flor.

— Atunci, haidem repede la han! porunci domnul de Chaverny, dînd semnalul de plecare.

Ajunseră curînd la hanul cu pricina. Avea ca firmă *La cei trei Vulturaşi,* aşa cum scria pe o placă uriaşă de zinc, în mijlocul căreia erau pictate trei zburătoare: un soi de raţe, grupate ca într-un coş, de parcă urmau să fie duse la piaţă.

Stăpînul locului, *un* valon [1] solid şi bucălat, cu un păr cînepiu, prevenit fiind de către surugiu despre sosirea

1 *Valon:* locuitor din sudul Belgiei. (n.t.)

stăpînilor săi, veni în întîmpinarea călătorilor, făcînd o serie de plecăciuni, unele mai respectuoase decît altele.

—. Ne poţi găzdui peste noapte, omule? întrebă domnul de Chaverny.

— Desigur, monseniore, am la etaj un apartament complet, răspunse hangiul, într-un jargon pe jumătate francez, pe jumătate flamand.

— Ei bine! porunceşte să fim conduşi acolo degrabă.

— Vă rog să-mi faceţi cinstea să mă urmaţi, vă voi conduce chiar eu.

Şi, deschizînd o uşă lîngă intrarea principală a hanului, omul o luă înaintea oaspeţilor.

Pînă a nu intra, domnul de Chaverny şi marchiza se întoarseră, cu gîndul de a-i mai adresa cîteva cuvinte de mulţumire sergentului şi pentru a-l informa că doreau să-l revadă cît mai curînd posibil, dar nu-l mai zăriră, ca de altfel nici pe Cocardasse.

Acesta se ţinea deoparte, împreună cu tînărul, primul spre a nu se arăta într-o societate atît de strălucitoare aşa acoperit de noroi cum era; celălalt, pentru a fi scutit de noi declaraţii de recunoştinţă, care-i jigneau modestia.

— Unde naiba sînt amîndoi? întrebă domnul de Chaverny. Au dispărut ca nişte umbre.

— Aş fi vrut totuşi să-i mulţumesc încă o dată acestui tînăr militar, spuse marchiza. Mi se pare că-l părăsim cam brusc.

— Fără îndoială, s-a îndepărtat de teamă să nu fie inoportun — replică marchizul — dar îl vom regăsi cu ajutorul lui Cocardasse, care trebuie să se afle împreună cu el. Nu-ţi fă nici un fel de griji în privinţa asta, draga mea Flor.

Şi îl urmară pe hangiu.

Locuinţa în care acesta îi conduse se afla într-o parte retrasă a hanului. Nu avea nici pe departe o înfăţişare dintre cele mai luxoase. Totuşi, înăuntru fiind oricum mai bine decît sub cerul liber, călătorii noştri o luară în stăpînire fără a cîrti defel.

De altminteri, puţin îi interesa: erau frînţi de oboseală şi nu doreau decît să se lase pradă odihnei.

Cît despre surugiu, plecase spre Ostende, în primul rînd pentru a-i preveni pe oamenii marchizului şi ai marchizei — care porniseră înainte şi sosiseră în cursul zilei în oraş — că nu trebuiau să se îngrijoreze din cauza absenţei stăpînilor lor; apoi, pentru a putea face rost, a doua zi, încă dela prima oră, de un nou atelaj şi, mai ales, de o nouă trăsură, a sa nemaifiind bună de nimic.

Spaţiile de jos ale hanului cuprindeau două săli: una spre drum, constituind sala comună sau cîrciuma, cealaltă în continuarea celei dintîi şi avînd acces spre o curte închisă între ziduri destul de joase.

Aceasta din urmă servea drept sală pentru oaspeţi deosebiţi.

După ce aşteptaseră ca domnul şi doamna de Chaverny să urce împreună cu fiica lor, Cocardasse şi sergentul intrară, la rîndul lor, în hanul *La cei trei Vulturaşi.*

Soldatul, ajutat de tînăr, făcuse să dispară, în parte, urmele căderii lui, iar ceea ce rămăsese sporea mai degrabă aspectul pitoresc al costumului său.

Desigur, ca om prevăzător, el luase iepurele pe care l-am văzut punîndu-l cu grijă pe jos, în momentul în care se pregătea să se avînte spre cai.

Prima sală era ocupată de şapte indivizi purtînd costume de căruţaşi flamanzi, principalul accesoriu fiind o pelerină largă şi lungă ce le cobora pînă la picioare.

Stînd la masă în faţa unor halbe enorme de *faro* şi fumînd pipe lungi de pămînt ars, nici unul dintre ei nu păru să ia seama la prezenţa nou-veniţilor.

— Hei! jupîne Picavez! porunci Cocardasse punînd iepurele sub.nasul hangiului, care, după ce fusese eliberat de domnul de Chaverny, tocmai revenise în cabaret. Pregăteşte-ne acest animal, şi încă repejor, căci ne este al dracului de foame.

— Bine, domnilor ostaşi, spuse hangiul, doar o jumătăţică de oră şi va fi gata.

Apoi, după ce dăduse unei servitoare iepurele:

— Între timp, vă pot servi ceva? Am aici un *faro* excelent.

— Puah! făcu plin de scîrbă soldatul. Ticălosule! Să nu ne arăţi niciodată culoarea acestei zemîrci, îmi face greaţă.

— Sînteţi pretenţios, replică jupînul Picavez pe un ton înţepat. *Faro*-ul meu nu este o zemîrcă, este bere bună şi frumoasă, dublu fermentată, şi foarte căutată în ţinutul acesta. Întrebaţi-i mai degrabă pe aceşti domni, care de adineauri se delectează cu el.

— Hm! asta nu mă miră deloc. I-auzi: *aceşti domni!* — pronunţă Cocardasse, cercetîndu-i pe consumatori cu o privire dispreţuitoare. Ce vrei să bea unii ca ăştia!...

La aceste vorbe pline de obrăznicie, un freamăt de mînie păru că trece printre cărăuşi, mulţi dintre ei ducîndu-şi iute mîna sub pelerină. Dar la un semn al unuia dintre ei, toţi îşi reluară atitudinea placidă.

— Ne vei aduce, porunci soldatul, o sticlă fină de Bourgogne, pe care o vom începe pentru a putea aştepta în linişte. Iată singura băutură potrivită pentru nişte gîtlejuri franţuzeşti,

— Vă voi servi, domnilor. Socotesc totuşi de cuviinţă să vă previn că vinul meu costă scump: nu mai puţin de treizeci de soli sticla, în moneda Franţei. Înţelegeţi, cheltuielile de călătorie, impozitele, drepturile de gabelă[1], etc... mă obligă să vînd la preţul ăsta.

— Ei, da! Înţelegem, răspunse Cocardasse.

Apoi, cu glas scăzut:

— Ia ascultă, omule, oare jupînul Scaëfflander nu este cu nimic amestecat în cheltuielile astea de călătorie, în aceste impozite, aceste etc...?

— Ce vreţi să spuneţi? exclamă, buimăcit, jupînul Picavez.

— Ei, nimic, dobitocule! Decît că fără să fii foarte în pierdere, ai putea, mi se pare, să cobori un pic preţul.

1 *Gabelă*: impozit pe mărfuri, în principal pe sare, în Franţa. (n.t.)

Hangiul păru nedumerit şi, instinctiv, aruncă o privire împrejur, să vadă dacă pe aproape nu era vreo ureche indiscretă.

Dar nezărind decît pe cărăuşii a căror atenţie era îndreptată doar asupra ulcelelor şi pipelor lor, răspunse cu glas stăpînit:

— Sînt de acord să fac un sacrificiu în favoarea dumneavoastră, deşi nu ştiu deloc ce vreţi să spuneţi, vă asigur. O să vă las deci sticla la douăzeci de soli.

— La cincisprezece.

— Nu, la douăzeci.

— La cincisprezece, îţi zic.

— Realmente nu pot, domnilor soldaţi, plătesc totul atît de scump!

— Ia ascultă, nu şi vinul! spuse Cocardasse făcînd cu ochiul şi zîmbind ironic.

Jupînul Picavez făcu o strîmbătură, scoase un oftat dureros şi aproape că gemu.

— Bine, fie! vi-l las la cincisprezece soli, dar asta numai pentru că sînteţi ostaşi... altminteri...

— Nu te smiorcăi, omule, îl întrerupse zeflemitor soldatul. Uite, în semn de recunoaştere a amabilităţii tale, acceptăm să luăm două sticle în loc de una singură, aşa că vei putea recupera din pagubă. Nu-i aşa că sîntem oameni cumsecade?

Hangiul se gîndi că n-ar cîştiga nimic dac-ar mai lungi vorba; astfel că se mulţumi să răspundă:

— Bine, domnilor, veţi avea cele două sticle, vi le trimit îndată.

Şi dispăru grăbit, de teamă să nu i se ceară o nouă reducere.

În vremea aceasta, cei doi ostaşi, vrînd să fie singuri pentru a vorbi mai în tihnă, intrau în cea de a doua sală şi se instalau la o masă, lîngă o fereastră deschisă ce dădea spre curte.

Nu după mult timp, o servitoare le aducea sticlele comandate, paharele şi un sfeşnic.

Cu un bobîrnac, Cocardassse făcu să sară dopul şi turnă două pahare pline-ochi.

— În sănătatea ta, puştiule, zise.

— În sănătatea dumitale, bătrîne, i-o întoarse tînărul.

Cînd paharele fură golite pînă la fund, el reluă:

— Spune-mi, camarade, adineauri am auzit pentru prima dată pronunţîndu-ţi-se numele: vei fi fiind, aşadar, acel Cocardasse, despre care Passepoil mi-a vorbit atît de adesea şi care era în serviciul unui oarecare cavaler de Lagardère, devenit mai tîrziu conte de Lagardère, cu prilejul căsătoriei sale cu fiica lui Philippe de Nevers?

— Da, da! eu sînt acel Cocardasse... Cocardasse *junior* [1]...

— *Junior?*

— Mereu, băiete! Aşa, deci? Passepoil ţi-a vorbit deseori despre mine?... Şi cum o mai duce iubitul meu prieten? Era, după cîte îmi amintesc, un băiat care nu ducea lipsă de calităţi, dar avea un defect capital, cé strica totul: îi plăceau femeile mai mult decît vinul, ceea ce îl împingea să facă, zilnic, prostii enorme. Aşa că n-am putut scoate nimic bun din el şi am sfîrşit prin a-l lăsa pradă sorţii sale nenorocite... E mult de-atunci. De cînd l-am părăsit, n-am mai avut niciodată veşti despre el şi, fir-ar să fie, îmi pare rău.

— O să te scutesc de suferinţa asta. Amable Passepoil este acum profesor de scrimă la Paris şi a devenit proprietarul unei săli, în apropiere de „Petit Châtelet". S-a însurat şi are un fiu, care împlineşte în curînd nouăsprezece ani.

— Of! ce păcat! bănuiam eu c-o să ajungă rău. Pe cinstea mea, cu atît mai trist pentru el. Îl prevenisem totuşi, îndeajuns, împotriva căsătoriei şi, la urma urmelor, nu are decît ce merită. În sănătatea ta, băiete!...

— În sănătatea dumitale, bătrîne!

1 *Junior* (lb. latină) = mai tînăr. Termenul se foloseşte pentru a desemna pe fiul unui om ce poartă acelaşi nume. În discuţia cu sergentul, confuzia apare deoarece Cocardasse îi dă numelui sensul de „mereu tînăr". (n.t.)

— Şi micul Passepoil, a moştenit şi el prostia autorului zilelor sale?

— Nu, la el este vorba de altă pasiune: nu-i plac decît banii.

— Nici asta nu-i mai bine. Hotărît lucru, cei din neamul Passepoil sînt nişte oameni ca vai de capul lor. Dar cel mic, ştie măcar să se dueleze cu sabia?

— Sigur că da, este aproape la fel de priceput ca tatăl său. De altfel, vei putea să te convingi singur, pentru că îşi face armata aici. S-a angajat cu mine şi face parte din compania mea. Este un băiat cumsecade, de care mă leagă o mare prietenie, deşi are cu totul alte idei decît mine în ceea ce priveşte banii.

— Ia te uită! aş încrucişa spada cu el cu plăcere. Asta mi-ar aduce aminte de timpurile în care făceam scrimă cu micuţul profesor de arme... Ce de partide am mai făcut şi noi doi! Ţi-o fi spus cîte ceva, nu?

— Da, da. Mi-a povestit chiar şi despre faptele de vitejie pe care le-aţi săvîrşit împreună şi nu înceta să laude nenumăratele talente cu care erai dotat.

— Ah! iubiţelul meu! ce om cumsecade! ştia să mă preţuiască la justa valoare.

— Şi încă din plin. Nu îţi reproşa decît un singur defect.

— Ei, aşi!

— Acela de a-ţi fi plăcut prea mult să mîngîi sticla. „A naibii treabă!“ — îmi spunea — „Cocardasse avea o mulţime de însuşiri, dar dragostea lui exagerată pentru vin şi indiferenţa lui aproape completă pentru sex l-au împiedicat întotdeauna să ajungă la onoruri. Totuşi“ — adăuga el — „n-am încetat să-i fac observaţii în legătură cu asta; din păcate, niciodată n-a vrut să mă asculte şi a continuat să persevereze în greşeala lui. Aşa că a trebuit să-l las să meargă pe calea cea rea pe care pornise, despărţindu-mă de el.“

— Aşa spunea, sărmanul? Cu siguranţă, petrecerile sfîrşiseră prin a-i tulbura mintea, dovadă este nebunia pe care a făcut-o, luîndu-şi nevastă, gogomanul! Cînd

ajungi la aşa ceva, înseamnă că ai decăzut rău. Nu eşti de părerea mea?

— Întru totul, răspunse tînărul, zîmbind.

În acea clipă, o servitoare, care intră ducînd iepurele făcut friptură, le întrerupse brusc conversaţia.

— Ah! în sfîrşit!... exclamară într-un glas cei doi ostaşi, a căror poftă crescuse în timpul aşteptării.

Şi, fără alte fasoane, atacară voinicește mîncarea.

Sosul era poate cam subţiat, unele bucăţi prea fripte, şi altele nu îndeajuns, dar, ţinînd seama de rapiditatea cu care se pregătise mîncarea, ar fi fost într-adevăr urît din partea lor să se plîngă. Aşa că se feriră de una ca asta şi nu se mai îndeletniciră decît cu punerea în mişcare a fălcilor, treabă de care se achitară — care mai de care — cu atîta conştiinciozitate, încît în mai puţin de un sfert de oră nu mai rămăseseră, din iepure, decît cîteva biete fărîmituri.

Un pahar plin cu vin, băut dintr-o sorbitură, încheie ospăţul.

— Acum, camarade, spuse Cocardasse lăsîndu-se pe spătarul scaunului şi înfigîndu-şi degetele mari în răscroiala vestei, fiindcă stăm aici, liniştiţi şi singuri, n-ai vrea să-mi istoriseşti povestea ta, aşa cum mi-ai promis?

— Cu cea mai mare plăcere, bătrîne. Poate ţi se va părea interesantă şi poate, chiar, vei pricepe mai bine decît mine ciudata încurcătură de iţe din care este alcătuită.

— Dă-i drumu', băiete, te ascult. Avem tot timpul în faţă şi poţi s-o povesteşti pe îndelete... asta ajută la digestie, aşa că zi-i!

— Mai întîi trebuie să afli, începu sergentul, că nu ştiu care îmi este numele.

— N-ai nume?

— Sau, cel puţin, cel pe care-l am nu este decît un prenume. De fapt, mă numesc pur şi simplu Philippe.

— Dar numele familiei tale?

— N-am deloc familie.

— Ia te uită! la fel ca mine, spuse cu naivitate bătrînul profesor de scrimă. Cel puţin — se corectă el repede —

nu mai am, fir-ar să fie!... Vai! sărman puşti! şi cum s-a întîmplat una ca asta?

— Acesta este misterul vieţii mele... şi niciodată nu l-am putut lămuri...

— Şi nu vei reuşi nici astăzi, sergent Belle-Épèe[1]! strigă un personaj ce apăru deodată în pragul sălii, a cărei uşă se deschisese cu violenţă.

— Mathias Knauss!... excalmă sergentul la vederea necunoscutului. Vai! ce bine înţeleg acum lovitura de pumnal pe care am primit-o în pădure.

— Belle-Épee! strigă în acelaşi timp Cocardasse. Iată un nume care-mi place, pe toţi dracii!

— Veniţi aici, voi ceilalţi! comandă nou-venitul, pătrunzînd repede în sală, urmat de cei şapte falşi cărăuşi, care-şi lepădaseră pelerinele şi se înfăţişau acum în veşminte de cavaleri mercenari.

De cum intrară, se împărţiră în două grupe egale, unul atacîndu-l pe sergent, iar celălalt pe bătrînul ostaş.

— Pe toţi sfinţii! strigă acesta de îndată ce pricepu despre ce era vorba. Aştia vor să ne măcelărească, pe puşti şi pe mine! Pétronille, frumoasa mea — adăugă, scoţînd din teacă lunga lui sabie — iată o treabă pentru tine.

Şi, luînd poziţia de gardă, se plasă lîngă tînăr care, la rîndul său, avea deja spada în mînă.

4 O spadă straşnică

Dar, înainte de a continua, trebuie să ne întoarcem cu o jumătate de oră în urmă, adică în momentul în care cei doi ostaşi se aşezau la masă.

În acel moment, un bărbat, care de două sau trei minute dădea tîrcoale în jurul hanului, se hotăra să intre

1 *Belle-Épée* (lb. franceză) = Spadă-Iscusită (n.t.)

şi să se alăture consumatorilor pe care Cocardasse îi numise cu dispreţ, „indivizii ăştia" — singurii, de altfel, care se aflau în sală.

Bărbatul purta uniforma companiilor franco-germane.

— Ei bine! Mathias, ce-ai făcut cu individul tău? Ai reuşit? îl întrebă unul dintre consumatori, care părea să le fie şef, folosind limba germană.

— Din păcate, nu, răspunse în acelaşi grai.

— Ah!

— Doar l-am rănit uşor.

— Aşadar, s-a apărat?

— Nici măcar nu m-a văzut

— Atunci, n-ai lucrat tu bine?

— Am lucrat pe cît de bine am putut, dar întîmplarea m-a forţat să greşesc.

— Întîmplarea?

— Da, vei vedea în ce fel, Hermann. Ştiind că se ducea să vîneze, îl urmărisem încă din tabără şi reuşisem, fără ca el să bănuiască prezenţa mea, să pătrund, odată cu el, în păduricea de stejari, aflată aici aproape, la marginea drumului. Puteam, în felul acesta, să-i pîndesc cu uşurinţă toate mişcările, ascunzîndu-mă după copaci şi tufişuri, ca apoi să prind clipa prielnică pentru a mă năpusti asupra lui pe neaşteptate. De altminteri, întunericul ce se lăsa îmi acoperea înaintarea cu o umbră protectoare şi-mi permitea să micşorez puţin cîte puţin distanţa ce ne despărţea. Credeam, aşadar, că nu va trebui să aştept mult acea clipă... şi aveam dreptate. Într-adevăr, s-a oprit, a ochit şi, aproape fără să ţintească, a împuşcat un iepure ghemuit la o depărtare de vreo zece paşi. „Bun, ăsta-i momentul", mi-am zis, văzîndu-l că se îndreaptă către animalul ce zăcea pe iarbă. „În timp ce se va îndeletnici să-l ridice şi să-l inspecteze, aşa cum fac toţi vînătorii cu vînatul pe care l-au doborît, o să mă apropii uşurel şi, cînd voi fi lîngă el, o să-i înfig pumnalul între omoplaţi". Îmi scosesem deja arma din teacă şi mă pregăteam să înaintez cînd, tocmai în clipa în care era

gata să ia de jos iepurele, un lungan, ieşit nu ştiu de unde, îl opreşte şi vrea să-i înhaţe vînatul. Omul meu îşi cere drepturile, lunganul aşijderea, susţinînd că el l-a împuşcat, şi iată că se pornesc să discute pentru a afla cui îi aparţine defunctul. Asta durează ceva timp. Ba chiar se amuză, doborînd obiecte aflate departe, pentru a-şi dovedi fiecare îndemînarea şi, în cele din urmă, nereuşind să cadă la învoială, hotărăsc să lămurească problema la primul sînge. Aşa că, pe loc, încrucişează spadele şi încep să se dueleze, care mai de care. Împrejurarea asta îmi încurca mult socotelile, pentru că, încercînd să mă strecor în spatele sergentului, riscam să fiu zărit de adversarul său care, firește, stătea în faţa lui. Totuşi, cu ajutorul întunericului, am hotărît să-mi încerc norocul. Aşa că, mai întîi, i-am lăsat pe cei doi voinici să angajeze bine lupta şi, cînd am socotit că mă puteam apropia fără teamă, m-am tîrît spre ei, printre ierburile înalte. Ajuns aproape de tot, şi ascuns privirilor de o tufă de ferigă, mi-am măsurat cu grijă distanţele şi, dintr-un avînt, sărind înainte, am ridicat braţul şi am lovit. Îmi ochisem omul înte omoplaţi, la baza gulerului; dar chiar în clipa în care mi-am abătut braţul, omul a fandat adînc, scăpînd astfel de arma mea, iar aceasta, lovind pieziş, nu l-a mai atins decît în partea de jos a umărului, aproape nepătrunzîndu-i în carne. Atacul era pierdut şi nu-mi mai rămînea decît să fug, ceea ce am şi făcut de îndată, luînd-o la picior cu cea mai mare viteză. Cu toate că eram convins că nici el, nici adversarul lui nu mă văzuseră, nu m-am oprit decît după ce străbătusem o distanţă destul de mare şi nu mai aveam a mă teme de vreo urmărire. Acolo, am început să gîndesc la mijlocul pe care-l puteam folosi ca să-mi îndrept greşeala, sau mai degrabă lipsa de noroc; rezultatul gîndirii mele a fost că mijlocul acesta consta în a recurge la voi. Am ieşit, aşadar, din pădure, pentru a veni aici, să vă caut şi să încercăm, împreună, să-i întindem o cursă, înainte de a avea timp să se reîntoarcă în tabără. Dar, tocmai cînd

ajunsesem la cotitura drumului, l-am zărit, însoţit de lungan, împingînd poarta acestui han — unde tocmai au intrat împreună — nu sînt nici cinci minute de atunci.

— Ei, aşi! făcu cel pe care Mathias Knauss îl numea Hermann. Este, oare, unul dintre cei doi indivizi care sînt în sala asta, ceva mai încolo?

— Da, cel mai tînar.

— În cazul ăsta, nu s-a pierdut nimic, singur s-a lăsat prins.

— Evident, ceea ce ne simplifică grozav treaba. Numai că, deoarece există motive să credem că tovarăşul lui nu-l va abandona şi va intra şi el în luptă, va trebui, de data asta, să muncim de două ori mai mult.

— Ei, bine! o să muncim de două ori mai mult. Ar fi chiar prea de tot dacă, noi opt, n-am reuşi să-i învingem, pe puştiul ăsta cu caş la gură şi pe moşneag.

— *Der Teufel* [1]! Să nu fim prea siguri de asta. Moşneagul are încă încheietura mîinii zdravănă şi nu este chiar de dispreţuit, după cîte mi-am putut da seama, cînd cu asaltul lui şi al sergentului, la marginea pădurii. Cît despre cocoşel, deoarece am avut deja de-a face cu el, de trei ori, ştiu la ce să mă aştept din partea lui. Este un demon, şi dacă pe la spate îl poţi ataca de unul singur, pentru a-i face faţă trebuie să fie mai mulţi.

— Ei, aşi!

— Ba da; aşa că pentru asta v-am postat aici, ca să vă am la îndemînă cînd îl vom ataca din faţă.

— Ei, bine! sîntem pregătiţi. Începem dansul?

— Nu, nu imediat. După cele ce am putut vedea de afară, privind peste zidul curţii, tocmai stau de vorbă şi beau.

— Da', atunci, înseamnă că o să şi cineze; şi-au dat vînatul să le fie gătit şi le va fi adus curînd; asta poate va împiedica efectul băuturii.

— Dimpotrivă, mîncarea îi va îngreuna cu atît mai mult. Să avem deci răbdare, pînă vor fi ajuns la digestie.

1 *Der Teufel!* (lb. germană în text) = La dracu'! (n.t.)

— Cum vrei, Mathias.

— Vom proceda astfel: de îndată ce ne vom afla în faţa lor, ne vom despărţi în două gruprui: unul, comandat de tine, Hermann, se va ocupa de bătrîn; celălalt, condus de mine, îl va ataca pe sergent. Apoi, după ce-l vom fi învins pe omul tău, ceea ce nu va trebui să dureze prea mult, veţi veni alături de noi, ca să terminăm repede cu al nostru, care ne va da mai mult de furcă.

— Ne-am înţeles.

Acestea fiind zise, cavalerii mercenari reîncepuseră să soarbă zdravăn *faro*, aşteptînd ca Mathias Knauss să le ceară colaborarea.

Acesta, după ce lăsase să treacă vreo jumătate de oră, gîndind că nu mai era mult pînă la clipa în care să acţioneze, de apropiase de uşa sălii rezervate şi, prin gaura cheii, îi zărise pe cei doi ostaşi tocmai terminînd de mîncat.

Prinsese chiar primele cuvinte ale povestirii pe care tînărul o începuse. Şi atunci, făcînd semn acoliţilor săi, apăruse împreună cu ei în pragul încăperii, în timp de hangiul şi servitoarea, îngroziţi de ceea ce vedeau, se duceau să se ascundă tocmai în fundul pivniţei.

Aşa cum am văzut, Cocardasse şi sergentul se luptau, fiecare, cu cîte patru netrebnici, Mathias Knauss conducîndu-i pe cei care-l atacaseră pe tînăr.

Văzîndu-i venind, spada lui Philippe sărise singură din teacă.

Primi atacul atacînd el însuşi şi primul lui avînt fu atît de impetuos încît, la început, agresorii se dădură cîţiva paşi înapoi.

Dar reveniră numaidecît într-un nou atac, şi se porni un zăngănit, un trosnet neîntrerupt, întrepătruns de scîntei ce tîşneau fără încetare din încrucişarea armelor.

Lama sergentului era ca fermecată; s-ar fi spus că avea zece braţe pentru a o ţine. Te ameţea, te uluia.

Trecu un minut fără să se fi vărsat încă sînge.

Dar, deodată, izbucni un strigăt de spaimă însoţit de zgomotul căderii unui trup pe podea.

Unuia dintre cavalerii mercenari i se străpunsese fruntea.

— Gata cu unul!... zise tînărul.

— Să-i ia dracu'! înjură Mathias. Nu mai sîntem decît trei. Atenţie, camarazi, luaţi-l din flanc, eu rămîn în faţă.

Cei doi se supuseră şi se duseră în stînga şi în dreapta sergentului.

Probabil că, dacă ar fi putut, i-ar fi venit de hac, dar cum el avusese precauţia de a sta cu spatele la perete, n-au avut această posibilitate.

Această nouă aşezare îi era totuşi foarte nefavorabilă tînărului, deoarece, pentru a încrucişa armele cu duşmanii săi şi pentru a reuşi să se descleştеze din ele la timp, trebuia să descrie fără încetare, cu spada sa, un cerc foarte larg, fiind deci nevoit să folosească o forţă dublă.

Era totuşi atît de iute, de sprinten, stăpînea atît de bine ştiinţa scrimei, încît se putea spune că ghicea loviturile, din orice parte ar fi venit, parîndu-le mereu.

— Laşilor! le strigă. Aşadar, nu îndrăzniţi să mă asasinaţi din faţă!

— Facem şi noi ce putem, rînji Mathias.

Adversarul din stînga lui Philippe era cel care-i dădea cel mai mult de furcă şi, ca urmare, apărarea sa era mai slabă în partea aceasta. Aşa încît hotărî să termine odată pentru totdeauna cu el. Prefăcîndu-se deci că nu-l ia în seamă, ca şi cum nu merita să se ocupe de el, tînărul păru că nu mai este atent decît la ceilalţi doi.

Dar, în momentul în care cavalerul mercenar, vrînd să profite de ceea ce credea că este o clipă de neatenţie, era pe punctul să-l străpungă cu lama sa, sergentul făcu o întoarcere bruscă, apoi, înainte chiar ca omul să se fi putut feri, îi înfipse cu furie vîrful spadei înte ochi, făcîndu-l să se rostogolească, neînsufleţit, pe podea.

— Gata cu doi!... zise.

— Pe toţi dracii! urlă Cocardasse, fără să-şi înceteze lupta. Belle-Épée îţi dă o lecţie, Pétronille; aşa că vezi de nu fă pe leneşa!

Knauss scoase o nouă înjurătură şi aruncă o privire neliniştită spre cei care erau încleştaţi în lupta cu bătrînul maestru de arme, pentru a vedea dacă n-ar putea aştepta vreun ajutor din partea lor.

Dar ostaşul se apăra, la rîndul său, cu mare îndemînare şi nu le lăsa nici un răgaz.

Felul său de a proceda nu era însă deloc acelaşi cu cel al tînărului.

Înfipt zdravăn pe picioarele desfăcute la distanţa regulamentară, cu trunchiul drept şi răsucit într-o parte în poziţia academică, asemănător unui profesor de scrimă în cursul unei lecţii, el susţinea asaltul cu un calm perfect. Ba chiar îşi pigmenta „jocul" cu diferite aprecieri făcute cu glas tare:

— Hei, lepădăturilor! le spunea germanilor, — te pomeneşti că v-aţi scrîntit încheietura mîinii tot ridicînd halba, de vreme ce vă este atît de ţeapănă? Hai, un pic de suplеţe şi mai puţin ruliu; s-ar zice că navigaţi deja pe galere — unde, fără îndoială, veţi ajunge într-o bună zi, dacă Pétronille o va permite, bineînţeles. Atenţie! mieluşeilor, o să vă dezmorţesc mintenaş...

Din păcate, vorba îi era mai bună decît fapta, căci încă nu se putuse descotorosi de nici unul dintre „mieluşei", în timp de tînărul era deja la cel de-al treilea adversar al său.

Totuşi, n-a trecut mult pînă să-l facă pe unul dintre ei să măsoare podeaua.

Dar nu de spadă se sluji pentru săvîrşirea acestei fapte de vitejie.

Cel pe care Knauss îl numise Hermann, lăsînd din greşeală să-i scape sabia, se aplecă repede s-o ridice şi, în mişcarea pe care-o făcu în acest scop, capul îi ajunse, din neatenţie, la mică distanţă de piciorul drept al lui Cocardasse.

Şi atunci maestrul de arme avu o inspiraţie subită. Ridicînd brusc piciorul la înălţimea căpăţînii teutonului, îi trase drept în creştet o lovitură atît de grozavă, cu călcîiul cizmelor sale grele, încît ticălosul se prăbuşi la pămînt, fulgerat, nimicit, cu creierul complet sfărîmat.

Manevra aceasta fusese executată cu atîta promptitudine, încît ceilalţi nu şputuseră nici s-o prevadă, nici să se opună.

— Gata unul! zise, la rîndul său.

Apoi adăugă, rîzînd cu poftă.

— Bravo! ce zici de asta, Pétronille? Uite că şi Cocardasse a descoperit o „lovitură", şi este la fel de valoroasă ca lovitura lui Nevers... Fir-aş să fiu!... Al cui e rîndul?

— Săriţi!... Ajutor!... sau sînt pierdut!... strigă, deodată, Mathias.

Rămăsese singur în faţa tînărului, a cărui spadă, mereu strălucitoare, cu excepţia vîrfului, care abia de avea două dîre de sînge, tocmai găurise craniul unui al treilea bandit.

Cavalerii mercenari, abandonîndu-l de îndată pe Cocardasse, se repeziră spre Knauss.

Era şi timpul: ticălosul, cuprins de panică, nu se mai apăra decît instinctiv şi sosiră tocmai la vreme ca să pareze o lovitură ce i-ar fi fost fatală.

Uluit şi îndeajuns de jignit de faptul că nu păreau să-i dea cine ştie de atenţie, Cocardasse alergă lîngă sergent şi lupta reîncepu şi mai vîrtos între cei doi ostaşi şi cei trei germani.

Într-adevăr, Mathias se retrăsese, prudent, în spatele oamenilor săi, şi acum se mulţumea doar să-i încurajeze cu vorba, nemaiîndrăznind să se aşeze în linie cu ei.

Această întărire neaşteptată nu-l sperie pe sergent.

La fel ca prima dată, se năpusti spre bandiţi şi, tot ca prima dată, elanul său îi făcu să se retragă.

Din nefericire, spada sa se agăţă de mînerul spadei unui mercenar şi trebui să facă un efort atît de brusc

pentru a o degaja, încît o frînse lîngă apărătoare, în mînă rămînîndu-i doar un ciot de cîteva degete.

Se dădu înapoi, cu un răcnet de furie, văzîndu-se lipsit de-acum înainte de apărare.

— Dezarmat! strigă Mathias triumfător. Al nostru este!... e-al nostru!... săriţi pe Belle-Épée, prieteni!... pe Belle-Épée!...

Şi, nemaiavînd de ce se teme, înaintă pentru a lua parte la uciderea tînărului.

Cocardasse vru să se arunce în faţa acestuia, pentru a-l proteja, dar fu împiedicat de un teuton care-i bară trecerea şi-l obligă să se apere el însuşi, în timp ce ceilalţi tăbărau pe tovarăşul său.

Sergentul credea că s-a zis cu el.

Totuşi, hotărît să se lupte pînă la ultima suflare, apucă zdravăn cu mîinile două dintre săbiile care-l ameninţau şi le manevră astfel încît să facă din ele un scut împotriva celei de a treia, care era cea a lui Knauss şi-i căuta gîtul.

Îi rămînea o speranţă: Cocardasse să reuşească să scape repede de omul său, pentru a-i putea da sabia sa, ceea ce i-ar fi redat deîndată toate avantajele. Dar va rezista oare îndeajuns de mult timp pentru ca această speranţă să se realizeze? Cu atît mai mult cu cît rana, care i se redeschisese în timpul luptei, îi provoca dureri cumplite.

O jumătate de minut — un secol! — se scurse în această nesiguranţă teribilă... Şi profesorul de arme încă mai trebuia să se apere.

Cu toată vigoarea sa, Philippe se simţea cuprins de epuizare, iar degetele în care intra tăişul lamelor îşi desfăceau treptat strînsoarea.

Knauss, înfuriat de această rezistenţă disperată şi temîndu-se ca ea să nu se întoarcă împotriva lui, se hotărî s-o încheie printr-una din acele lovituri cu care era deprins. Depărtîndu-se de grup, se aplecă uşurel, se tîrî, profitînd de umbră, în spatele tînărului şi, scoţînd pumnalul, îşi ochi victima dintr-o parte.

Arma aproape că-şi atinsese ţinta şi moartea sergentului părea de neînlăturat, cînd un strigăt izbucni în sală, urmat imediat de numele „Philippe!" pronunţat cu un accent de groază de nedescris.

În acelaşi timp, la cîţiva paşi de luptători, la picioarele scării ce ducea la etajul de deasupra, apăru o femeie, o fată tînără care, de abia îmbrăcată, cu părul despletit, cu ochii rătăciţi, cu trăsăturile schimonosite de groază, îl arăta, cu braţul dezgolit îndreptat către sergentul din gărzile franceze, pe ticălosul care se pregătea să-l asasineze.

Această apariţie ciudată avu un asemenea efect asupra tuturor celor de faţă, încît fiecare rămăsese ca o stană de piatră, în poziţia în care se afla.

Dar sergentul, recăpătîndu-şi, primul, prezenţa de spirit şi înţelegînd gestul fetei, făcu un salt brusc în lături, pentru a se feri de mişelul a cărui apropiere o ghicise.

Apoi, nelăsînd mila să-i pătrundă inima, apucă iute ca fulgerul sabia unuia dintre mercenarii morţi şi, mai înainte ca mizerabilul să se fi putut ridica, îl străpunse fără cruţare. Şi, însufleţit de un nou avînt, se întoarse spre ultimii doi adversari, pe care nu întîrzie să-i facă să împărtăşească soarta tovarăşilor lor. Avea impresia că, dintr-o dată, forţele i se înzeciseră.

Dar, cînd îşi întoarse ochii spre locul în care zărise fata, în care o recunoscuse pe domnişoara de Chaverny, privirile nu găsiră decît golul şi în zadar o căutară în toate părţile... Ca un duh binefăcător, ea apăruse pentru a-l salva, apoi, misiunea fiind îndeplinită, dispăruse ca o vedenie.

În timp ce reflecta la această întîmplare, care făcea să-i treacă prin minte cele mai felurite gînduri, Cocardasse — care reuşise în cele din urmă să-l trimită pe mercenarul său să bea *faro* într-o lume mai bună — veni să-l bată uşor pe umăr, întrebîndu-l:

— Hei! camarade, la ce te gîndeşti, mă rog frumos?

Smuls din gînduri de această întrebare, tînărul se întoarse către bătrînul soldat şi-i răspunse:

— La o grămadă de lucruri, bătrîne... dar ar fi prea lung să-ţi explic. Spune-mi doar atît: era, într-adevăr, domnişoara de Chaverny, cea care se afla acolo, acum o clipă?

— Ei, da! era domnişoara marchizului. Am fost chiar destul de uimit de prezenţa ei printre noi.

— Aşadar, ei îi datorez faptul că n-am fost asasinat mişeleşte de către mizerabilul ăsta! spuse sergentul, ca pentru sine.

— Mai mult ca sigur! Am văzut lucrurile cu coada ochiului şi, pe cinstea mea, nici că putea să ajungă mai la timp decît a făcut-o. Dar prin ce întîmplare a apărut în felul ăsta? S-ar putea jura c-a ghicit că aveai nevoie de ajutorul ei.

— Da, prin ce întîmplare? repetă tînărul, care nu îndrăznea să creadă ceea ce o voce interioară îi murmura încetişor.

— Şi pe urmă, ţi-a pronunţat numele?!

— Adevărat!... mi-a pronunţat numele.

— Ca şi cum te-ar cunoaşte de multă vreme. Asta chiar că e ciudat, nu-i aşa, puştiule? remarcă ostaşul cu un zîmbet uşor zeflemitor, care voia să spună că, poate, nu i-ar fi prea greu să găsească dezlegarea enigmei.

Sergentul, care văzu acel zîmbet şi-i prinse subînţelesul, roşi ca o fetişcană. Nevrînd totuşi să-l lase pe maestrul de arme să continue pe acest drum al insinuărilor, se grăbi să încheie conversaţia.

— Dacă vrei să mă crezi, bătrîne, reluă el, n-o să ne mai ocupăm — cel puţin deocamdată — de acest incident ciudat, a cărui cauză n-o cunoaştem, ci ne vom pregăti să ne întoarcem în tabără... Vrei să achiţi cheltuiala? adăugă, dîndu-i lui Cocardasse unica monedă de argint pe care o avea în buzunar.

Profesorul de arme înţelese rezerva tînărului şi nu mai insistă.

— Ai dreptate, băiete, să ne întoarcem în tabără. De altminteri, nu avem ce face aici, de vreme ce nu mai e nici de băut, nici de luptat.

Trecură deci în prima sală, unde nu zăriră pe nimeni.

— Hei! jupîne Picavez, chemă gasconul, unde eşti, să-ţi plătim ce ţi se cuvine?

— Iată-mă, domnilor, răspunse gazda care, la această chemare şi nemaiauzind nici o hărmălaie, se hotărî să se întoarcă din pivniţă, împreună cu servitoarea.

— Ia te uită! eraţi la cîrtiţe? constată bătrînul soldat. Slavă Domnului! îmi pare bine că văd un om de felul dumitale. Fără îndoială, *faro*-ul este cel care te face atît de curajos, nu-i aşa?

— Îmi datoraţi un bănuţ, se mulţumi să-ntoarcă vorba jupînul Picavez, fără să ia aminte la mustrarea soldatului.

— Iată-l, zise Cocardasse... şi, pe deasupra, îţi dăm cu ce să-ţi îngraşi cîmpurile de orz. Ia du-te de vezi în cealaltă încăpere, ce cadou drăguţ îţi facem: o să găseşti acolo opt teutoni care multă vreme de-aci încolo nu vor mai bea bere. Chiar aşa!

Şi întorcîndu-se către sergent:

— Acum, să pornim, camarade. E tîrziu şi avem de făcut o bună bucată de drum, pînă să ajungem acasă.

Îndată după plecarea ostaşilor, jupînul Picavez şi servitoarea se duseră, cu teamă, în pragul sălii în care se desfăşurase lupta şi aruncară de jur-împrejur priviri înspăimîntate.

Trupurile mercenarilor erau lungite pe podea, deja înţepenite.

În mod mecanic, hangiul le numără.

— Ia te uită! Nu sînt decît şapte, se miră

— Probabil nu l-aţi numărat pe unul... Domnii aceia ziceau că-s opt, replică servitoarea, cuprinsă de admiraţie pentru autorii formidabilului măcel.

Şi numără şi ea morţii:

— Şi totuşi e adevărat, constată, nu sînt decît şapte.

Deodată, hangiul tresări de spaimă.

— N-auzi nimic, Brigitte? întrebă.

— Nu, ce vreţi s-aud?

— A mișcat cineva în curte!...

— Credeți?

— Da... ca și cum s-ar fi cățărat pe zid.

— Poate v-ați înșelat. Dar, mai bine, mergeți să vă încredințați.

— Vino cu mine.

— N-am nimic împotrivă.

Înarmat cu un felinar, omul se îndreptă, împreună cu Brigitte, spre locul suspect, nu fără a tremura puternic amîndoi.

Să ne reamintim, această curte era mică și împrejmuită de ziduri scunde.

Ambii, lipiți unul de celălalt, o cercetară în amănuntime și nu descoperiră nici țipenie. Liniștiți și rîzînd de propriile temeri, se pregăteau să plece, cînd razele felinarului împrăștiară umbra, lăsînd să se vadă o dîră roșie care, plecînd de la fereastră, ajungea la baza unuia dintre ziduri, în lungul căruia urca pînă pe creastă. O cercetare rapidă îi făcu să-și dea seama că era vorba de sînge, încă umed. Și pricepură de ce în sală erau numai șapte trupuri: fără îndoială, unul dintre mercenari, în loc să fi împărtășit soarta tovarășilor săi, care muriseră pe loc, nu fusese decît rănit și, după ce așteptase plecarea celor doi ostași, fugise prin curte și sărise peste zid.

— Ei bine, ticălosul n-are decît să se ducă să se spînzure aiurea, încheie vorba hangiul. Dacă tot a scăpat, prefer să-l știu plecat de la mine. Cît despre ceilalți, o să fac astfel încît să fie îngropați în cîmpul meu de orz, așa cum a spus bătrînul ostaș: asta îi va sluji drept îngrășăminte... și o să-mi scoată un pic din paguba *faro*-ului pe care mi l-au băut toată ziua, fără a mi-l plăti.

Credem că este de datoria noastră să facem cunoscut, acum, motivul care o îndemnase pe domnișoara de Chaverny să apară pe neașteptate pe scena dramei.

Dacă somnul venise repede să închidă pleoapele marchizului şi ale marchizei, nu acelaşi lucru se întîmplase cu ea.

De la întîlnirea cu sergentul, imaginea acestuia rămăsese adînc întipărită în mintea sa. Revedea fără încetare frumuseţea bărbătească a chipului său, reamintindu-şi cu plăcere cele mai neînsemnate trăsături, şi se simţea atrasă de el ca de un fluid, un magnetism, care punea încet-încet stăpînire pe întreaga sa fiinţă.

Era pentru prima dată cînd vederea unui bărbat producea o asemenea impresie asupra ei.

Şi apoi, numele de „Philippe" îi revenea în minte, şi-şi lăsa buzele să-l murmure, pentru a-i resimţi mai bine sonoritatea, care-i părea a fi de o nesupusă dulceaţă.

De altfel, acest nume îi aducea aminte de un sărman copil pe care-l cunoscuse cînd era mică — fiul contesei Aurore de Lagardère.

Cu doi ani în urmă — o treceau şi acum fiorii — ea îl revăzuse pe acel copil, dar se afla într-un sicriu.

Şi, fără să ştie de ce, sub numele de Philippe, inima ei unea două fiinţe într-una singură: micul dispărut şi frumosul sergent.

Cînd o inimă de şaptesprezece ani începe să vorbească, adio odihnă şi somn, bineînţeles. Aşa că ar fi petrecut cu plăcere noaptea toată ascultînd ce lucruri drăguţe îi spunea, dacă un zgomot de săbii izbindu-se cu putere n-ar fi ajuns deodată la urechile sale.

Speriată, îşi încordase auzul şi, cuprinsă de o nelinişte pe care nu şi-o putea explica, se ridicase, înfăşurîndu-se la iuţeală într-o mantie, şi, ieşind cu precauţie din cameră, mersese în direcţia de unde venea zgomotul.

Nu se putuse împotrivi forţei ce o îndemna.

După ce străbătuse un coridor lung ce înconjura întreg interiorul hanului, ajunsese la o scară, o coborîse şi, ca să spunem aşa, nimerise în mijlocul combatanţilor.

Sosirea sa avusese loc tocmai în clipa în care Mathias Knauss se pregătea să-l străpungă cu pumnalul, pe la spate, pe sergent.

Atunci, văzînd primejdia imediată ce-l amenința pe cel pe care îl iubea deja și neștiind cum să-l prevină, nu găsise decît un cuvînt pe care să i-l strige: numele lui.

Dar, dîndu-și îndată seama de ciudățenia purtării sale, fugise în grabă și-și regăsise culcușul în care se ghemuise, pierdută de spaimă.

Marchizul și marchiza, care ocupau o cameră alăturată, continuaseră să doarmă un somn pașnic, fără a bănui cîtuși de puțin escapada nocturnă a fiicei lor.

5 Copilul adus de furtună

După ce ieșiră din han, Cocardasse și sergentul luară drumul spre tabără.

Atmosfera redevenise limpede și pe cer străluceau nenumărate stele.

— Pușliule! zise profesorul de scrimă, dă-mi voie să te felicit pentru felul în care ai trebăluit împotriva acelor capete pătrate. Pe cinstea mea! Era o minune să te privesc tăindu-le pielea și mi-l reaminteai foarte bine pe Micul meu Parizian, Lagardère... știi, cel cu care eram împreună cîndva, Passepoil și cu mine?

— Da, știu; dar comparația dumitale este exagerată. După cîte mi-a povestit Amable, acel Lagardère era extraordinar; se pare că nimeni nu-i putea rezista și că scăpa într-o clipită de cei ce se încumetau să-l atace.

— Ei! păi, mi se pare că lepădăturile alea n-au avut prea mult timp să rîdă, înainte de a fi uciși. Cu siguranță, n-ar fi făcut mai bine nici el. Încă o dată, felicitări...

Și, atingîndu-și sabia:

— De acum înainte, Pétronille, frumoasa mea, vei avea un model în plus, pentru că Belle-Épée face cît Lagardère, pe toți dracii!

— Ei bine, fie, replică tînărul cu veselie. Sînt un al doilea Lagardère, dacă insişti atîta. Dar, odată ce am admis asta, vrei să-ţi istorisesc povestea mea, din care abia îţi spusesem cîteva cuvinte, cînd am fost atacaţi atît de brusc?

— Tocmai vroiam să te rog; acum îmi va părea cu atît mai interesantă.

— Atunci, ascultă; povestea îţi va explica lovitura de pumnal pe care am primit-o în pădure şi atentatul acestor bandiţi, care i-a urmat în mod firesc.

Deoarece, în povestirea ce va urma, segentul avu de mai multe ori prilejul să treacă peste fapte care erau prea mult spre lauda sa pentru a-i lăsa modeştia să se împodobească cu ele, îi vom lua locul, pentru a nu lăsa nimic sub tăcere.

Cu atît de mult timp în urmă pe cît putea Philippe să-şi cerceteze amintirile, adică amintirile precise — vom vedea mai încolo de ce facem această limitare — el se revedea într-o căsuţă sărăcăcioasă, situată în apropierea mării şi alcătuind ultima locuinţă a unui orăşel despre care află, mai tîrziu, că era Saint-Valéry-en-Caux, de pe coasta normandă.

Acea căsuţă aparţinea unui bătrîn pescar şi soţiei sale, cărora li se spunea taica şi mama Moutier.

Philippe avea trei ani — trei ani şi jumătate.

Cei doi bătrîni, pe care el îi numea tata Jean şi mama Madeleine, erau oameni foarte buni, care îl îngrijeau foarte bine şi despre care multă vreme a crezut că-i erau părinţi.

Avea ca tovarăşă o fetiţă, cam de vărsta lui, nepoată a bătrînilor, fiind fiica fiului lor mort. Se numea Marine.

Sărmana micuţă, după ce-şi pierduse tatăl şi mama, fusese adoptată de bătrîni, care-şi dădeau toată silinţa să înlocuiască, pentru ea, pe cei care-i lipseau.

Marine şi Philippe erau prieteni nedespărţiţi şi, dacă prietenia celei dintîi urma să se schimbe, cu timpul, într-un sentiment mai duios, cel de-al doilea avea s-o iubească întotdeauna ca pe o soră mult îndrăgită.

Pînă la vîrsta de zece ani, cei doi copii trăiră fericiţi, fără o umbră de griji.

Dar, curînd după ce împlinise zece ani, o convorbire — pe care Philippe o surprinsese, fără să vrea, între taica şi mama Moutier — şi faptele în legătură cu el, pe care acea convorbire i le dezvăluise, îi tulburaseră cumplit liniştea şi-i deschiseseră orizonturi pe care, mai înainte, nu le bănuia.

Iată ce se întîmplase:

Într-o după-amiază de septembrie, ştiind că le va face plăcere celor doi bătrîni, băieţelul îi anunţă că se duce să culeagă cîteva duzini de stridii, pe un banc de nisip aflat la o leghe şi jumătate de căsuţă şi, ca urmare, se va întoarce doar pe înnoptate.

Bătrînii îi mulţumiră pentru gîndul lui şi, la rîndu-le, îi spuseră că vor profita de această absenţă pentru a merge în sat, cu Marine, să vîndă peştele prins cu prilejul ultimului pescuit.

Lucrurile fiind astfel stabilite, băiatul, înarmat cu un coşuleţ în care să-şi pună stridiile, alergă în lungul malului mării, care-şi făcuse deja pe trei sferturi refluxul.

Băiatul socotise că acesta se va fi terminat cînd va ajunge la bancul de nisip, ceea ce îi va da tot timpul să-şi strîngă recolta.

Dar, la jumătatea drumului, fu oprit de un spectacol ciudat ce se desfăşura în plin vînt, pe o stîncă netedă, acoperită de alge şi varec.

Acolo, un homar uriaş şi un crab dintr-o specie mare, se încleştaseră în luptă.

Deşi Philippe era deja foarte serios pentru vîrsta sa, se simţi interesat de duelul lor agitat şi se opri cîteva clipe să privească soiul acela neobişnuit de confruntare.

Totuşi, dîndu-şi seama, deodată, că cei doi crustacei puteau să se mutileze unul pe altul în mod groaznic, ceea ce n-ar fi aranjat deloc lucrurile pentru el, căci fiecare valora cel puţin cîte un ban de argint, băiatul interveni pentru a pune capăt luptei. Şi, după ce mai întîi luase crabul, care se duse în fundul coşului să vadă ce-i pe-acolo, făcu acelaşi lucru cu homarul, pe care-l agăţă în afară, pentru a evita reluarea ostilităţilor în spaţiu închis.

În viaţa unui copil, cea mai simplă întîmplare ia uneori proporţiile considerabile ale unui eveniment important şi, mai tîrziu, îi place să-şi reamintească anumite date care sînt ca nişte jaloane ale tinereţii sale.

Desigur, Philippe nu dădea celor găsite de el o importanţă mai mare decît o aveau în realitate şi, totuşi, fără ca el să-şi dea seama, acea dublă captură, care-l împiedicase atunci să ajungă la bancul de stridii, avea să fie cauza şi punctul de plecare pentru o serie de descoperiri deosebit de interesante pentru el.

Foarte mîndru, reluă drumul spre casă, gîndind, cu dreptate, că bătrînii vor fi mult mai fericiţi de această pradă neaşteptată, decît de cîteva duzini de moluşte.

Cînd sosi acasă, cei doi Moutier nu se întorseseră încă din sat.

Neştiind ce să facă în aşteptarea lor, băiatul merse să se aşeze într-o barcă veche, eşuată de plajă şi pe jumătate dezmembrată, pe care taica Moutier o folosea pentru a-şi depozita ustensilele de pescuit şi alte obiecte de tot felul, care ar fi încurcat locul în căsuţă.

Îşi puse la loc sigur prizonierii şi, culcîndu-se pe spate, pe fundul bărcii, se ocupă, pentru a-şi petrece timpul, cu privitul norilor ce alergau pe cer.

Dar această ocupaţie nefiind dintre cele mai recreative, pleoapele i se închiseră încetul cu încetul şi, curînd, adormi într-un somn adînc.

Această călătorie către ţara viselor dură mult şi poate s-ar fi prelungit adînc în noapte, dacă un zgomot de

glasuri, ajungînd pînă la urechile lui Philippe, nu l-ar fi trezit deodată din aţipeala în care era cufundat.

Deschise ochii şi-şi dădu seama cu surprindere că se întunecase de-a-binelea.

Glasurile păreau să vină chiar din locul în care se afla şi nu-i fu greu să-l recunoască pe cel al pescarului şi pe cel al nevestei sale.

Mama Moutier tocmai spunea:

— E foarte ciudat că încă nu s-a-ntors.

— Da, e ciudat, răspunse taica Moutier, şi mă întreb care poate fi cauza întîrzierii lui. De n-ar fi făcut vreo imprudenţă.

— Mă faci să mă cutremur, Jean. Totuşi, bancul acela nu este primejdios.

— Nu, adevărat; cel puţin nu pentru oameni mari. Dar ştii, copiii sînt atît de neprevăzători.

Şi tăcură.

Philippe tocmai era să sară afară din ascunzătoare, făcînd astfel să înceteze neliniştea acelor oameni cumsecade, cînd mama Madeleine, reluînd vorba, copilul fu împins de o curiozitate inexplicabilă să asculte. Ba chiar, pentru a auzi mai bine, se săltă uşor, aşa încît capul să-i depăşească un pic marginea bărcii, ceea ce-i permise să-i vadă pe cei doi bătrîni stînd pe nisip, rezemaţi de ambarcaţiune.

Înţelese că se aşezaseră acolo pentru a-i aştepta întoarcerea, păzindu-se totodată, cu ajutorul acestui adăpost, de vîntul serii, care începea să sufle.

— Sărmanul micuţ! continuă mama Moutier. Ar fi cu adevărat trist să i se fi întîmplat ceva... după groaznica primejdie din care a scăpat acum şapte ani!

— O! da, ar fi o nenorocire, pentru că, deşi nu este copilul nostru, îl iubim ca şi cum ar fi cu adevărat, răspunse omul.

— Sigur că da, nu l-aş iubi mai mult pe un frate al Marinei!... Şi cînd te gîndeşti că nu ştim nimic despre el...

— Şi că poate nici n-o să ştim vreodată ceva; *Englezul* nu ne-a spus decît prenumele lui:„Philippe".

Băiatul fu într-atît de tulburat de aceste cuvinte încît, fără vrere, îşi trădă prezenţa printr-o mişcare bruscă.

— Cum! aici erai? exclamă taica Moutier, zărindu-l. Şi noi, care eram aşa de îngrijoraţi!

Apoi, străfulgerat de un gînd, întrebă:

— Aşadar, ai auzit?

Prea emoţionat pentru a putea vorbi, copilul făcu un semn afirmativ.

Cei doi bătrîni se sfătuiră din ochi, cam încurcaţi.

— Hai, sfîrşi prin a spune tata Jean, dacă, fără să vrei, ai surprins o parte dintr-un secret pe care aveam intenţia să ţi-l lăsăm încă neştiut, vei afla totul. La urma urmei, trebuie să ţi se spună într-o bună zi... Dar acum, să ne întoarcem acasă.

După ce toţi trei reveniseră la căsuţă şi după ce se asiguraseră că Marine dormea, taica Moutier începu:

— Aşadar, ştii acum, Philippe, că nu eşti fiul nostru şi că noi sîntem doar părinţii tăi adoptivi.

— Vai, ce nenorocire! exclamă micuţul, aruncîndu-li-se de gît, cu chipul şiroind de lacrimi, căci îi iubea din toată inima.

— Este o nenorocire pentru noi, continuă bătrînul, dar, pentru tine, este — poate — un noroc. O să înţelegi curînd de ce spun asta. Ascultă-mă deci, astfel ca ceea ce-ţi voi povesti să-ţi rămînă întipărit în minte şi să-ţi poată servi, mai tîrziu, în căutarea adevăraţilor tăi părinţi.

În urmă cu vreo şapte ani, într-o noapte de noiembrie, s-a pornit pe coastele noastre o furtună înspăimîntătoare. Marea, dezlănţuită, îşi zvîrlea valurile la o înălţime extraordinară şi izbea falezele cu violenţă, de părea că vrea să le răstoarne.

De mulţi ani nu mai fusesem martorii unei asemenea dezlănţuiri a forţelor naturii. Din fericire, această furtună

fusese prevăzută şi nici unul dintre pescarii din Saint-Valéry nu se afla în larg atunci cînd izbucnise.

Ca urmare, eram liniştiţi în sat şi nu ne temeam pentru viaţa nimănui, fiecare închizîndu-se la el acasă, gustînd lîngă sobă plăcerea de a se simţi la adăpost şi în deplină siguranţă.

Dar căsuţa noastră fiind mai apropiată de mare decît cele ale altor pescari, valurile îşi aruncau spuma asupra acoperişului făcînd un zgomot ca de grindină; mugetele oceanului înnebunit ajungeau la noi mai deslușit şi, uneori, ne făceau să tresărim de spaimă, cu toată încrederea pe care o aveam că nu ni se poate întîmpla nimic.

Furtuna dura deja de două ore cînd, deodată, ni se păru că distingem nişte ţipete, nişte chemări disperate. La început, am crezut că ne înşelam. Cine oare ar fi avut curajul să înfrunte furtuna? Ştiam că nu putea fi cineva de la noi. Pe de altă parte, Saint-Valéry nefiind un port, nu puteam presupune că vreun vas ar fi încercat să acosteze acolo.

Pe cînd nevasta şi cu mine ne priveam îngrijoraţi, alte ţipete răsunară, de data asta aşa de pătrunzătoare, încît nu ne mai puteam îndoi că unul sau mai mulţi semeni de-ai noştri se aflau în primejdie.

Atunci, fără a ezita, am ieşit şi m-am dus spre mare, pe care am scrutat-o cu privirea cît am putut de departe.

Madeleine mă urmase şi se lipea de mine, căci vîntul sufla cu o violenţă atît de cumplită, încît, chiar şi ajutîndu-ne unul pe celălalt, ne era foarte greu să ne ţinem pe picioare.

„Vezi ceva, Jean?“ m-a întrebat ea. „Nu“, i-am răspuns, „degeaba mă uit în toate părţile, nu zăresc absolut nimic.“

Asta nu era deloc de mirare, pentru că noaptea era neagră ca păcura, iar marea ar fi putut smulge felinarele de poziţie ale corăbiei primejduite, dacă, totuşi, ţipetele auzite proveneau de pe o corabie.

De altminteri, chemările încetaseră cu totul.

„Nenorociții au fost, probabil, înghițiți de valuri", reluă vorba Madeleine. „Mîine le vom găsi cadavrele pe plajă. Bieții oameni!... Hai, lasă, să ne întoarcem acasă", a adăugat ea.„ Riscăm să fim luați de valurile mării."

De-abia rostise utlimul cuvînt că un val enorm, înalt cît casa, a venit asupra noastră cu o viteză amețitoare și, înainte de a fi putut fugi, ne-a învăluit și ne-a trîntit așa de zdravăn la pămînt, încît am rămas amețiți și pe jumătate sufocați.

În același timp, s-a făcut auzit, nu departe, un trosnet îngrozitor.

Cînd am reușit să ne ridicăm, am privit spre locul din care se auzise acel trosnet și, spre marea noastră uimire, am văzut o barcă mare, culcată pe o parte și pe trei sferturi sfărîmată de pietrele de care se izbise.

Am alergat spre ea și am găsit, printre sfărîmături, un bărbat ținînd strîns la piept un copil. Amîndoi erau leșinați.

După multe eforturi, am reușit să-i scoatem din barcă și să-i transportăm în căsuța noastră. Madeleine s-a ocupat imediat de copil; eu l-am îngrijit pe bărbat.

Primul care a revenit la viață a fost micuțul. Îndată ce-a deschis ochii, a căutat, din instinct, un refugiu în brațele nevestei mele, ghemuindu-se acolo și scoțînd gemete de spaimă. Printr-o întîmplare de-a dreptul miraculoasă, nu avea decît ușoare contuzii și am fost repede liniștiți în ceea ce-l privea.

Dimpotrivă, bărbatul era plin de răni îngrozitoare, căpătate ca urmare a sfărîmării coastelor bărcii. Capul îi era numai sînge și pieptul avea, în mai multe locuri, răni deschise, provocate de așchiile de lemn care-i rămăseseră înfipte.

Am văzut imediat că pentru el nu mai era nici o speranță. După cum, desigur, bănuiești, asta nu m-a oprit să-i dau toate îngrijirile necesare.

Abia după două ore și-a recăpătat cunoștința.

„*The boy*“ [1]... unde este *the boy?*“?... a întrebat de îndată ce a putut vorbi, cu un puternic accent de dincolo de Canalul Mînecii.

„Este aici, lîngă dumneavoastră, teafăr şi sănătos“, i-am răspuns, înţelegînd că vorbea despre copil. „Nici dumneata nu te afli în primejdie“, am adăugat, sperînd să-i ascundă starea în care se află.

„Ah!... trăieşte... mulţumesc... mulţumesc...“, a spus el. „Acum pot muri.“

„Nu, nu vei muri“, am continuat, „o să te îngrijim şi rănile se vor vindeca.“

„Ba da... ba da... voi muri... simt asta... o ştiu. Dar, mai întîi, trebuie să aflaţi numele lui *the boy*... îl cheamă Philippe... Philippe...“

A repetat de două ori acest nume, părînd să caute un altul în memorie.

„Philippe şi mai cum?“ am întrebat, încercînd să-l ajut. „Este fiul dumitale?“.

A zîmbit dureros.

„*No* [2]... nu fiul meu... Este fiul lui... lui... Aşteaptă... Fiul lui... “

Trăsăturile sale crispate îmi arătau ce eforturi făcea pentru a-şi reaminti. Desigur, în creierul său zbuciumat se produsese un gol şi numele tatălui copilului îi scăpa. În cele din urmă, înţelegînd fără îndoială că nu va reuşi să şi-l amintească, a pus mîna pe vesta sa, spunînd:

„Aici!... Aici... hîrtii... pentru *boy!*...“

„Bine, bine, nu-ţi fă griji“, am spus. „Dacă ai hîrtii privitoare la copil, vom găsi acolo, cu siguranţă, numele lui de familie.“

Această asigurare a părut să-l liniştească pe rănit care, apoi, a păstrat tăcerea.

Cu intenţia de a-l uşura, am încercat să scot cîteva din aşchiile de lemn ce i se înfipseseră în carne. La început, am reuşit destul de uşor şi am observat cu bucurie că, la

1 *The boy* (în limba engleză în text) = băiatul. (n.t.)
2 *No* (în limba engleză în text) = Nu. (n.t.)

fiecare aşchie scoasă, trăsăturile sale arătau că se simte mai bine.

Dar tocmai cînd apucasem o nouă aşchie şi mă sileam s-o scot, l-am văzut deodată pe nefericit ridicîndu-se în şezut şi repezindu-şi mîinile la gît. Apoi, aproape imediat, a recăzut greu pe spate şi un val de sînge negru a ţîşnit pînă la mine.

Se terminase: cu acel sînge plecase şi viaţa sa şi, după o ultimă zvîrcolire, care l-a zguduit din cap pînă-n picioare, a rămas nemişcat pentru totdeauna.

Cînd Madeleine şi cu mine am putut învinge emoţia pe care ne-o cauzase moartea sărmanului om, am căutat în hainele sale hîrtiile despre care ne spusese că ar fi trebuit să se afle acolo. Dar degeaba am cercetat în amănunt toate buzunarele, nici unul nu le conţinea. Ca de altfel, nici căptuşelile pe care, din precauţie, le-am verificat cu multă grijă.

Atunci, presupunînd că poate căzuseră în barcă din cauza zguduiturilor pe care nefericitul trebuise să le suporte în timpul furtunii — mai ales ca urmare a celei din urmă, cea mai groaznică din toate — am hotărît ca, la ivirea zorilor, să ne îndreptăm căutările în acea direcţie.

Ceea ce am şi făcut, într-adevăr, de la prima oră. Dar vai! Asta nu ne-a folosit la nimic. În ciuda grijii cu care am cercetat interiorul bărcii, nu am găsit absolut nici cea mai mică hîrtie.

A trebuit să luăm o hotărîre.

În cursul dimineţii, m-am dus să-mi fac declaraţia în faţa autorităţilor din Saint-Valéry şi am povestit întocmai întîmplările ce avuseseră loc în cursul nopţii.

Au venit la căsuţa mea, au făcut noi cercetări, dar fără a avea mai mult succes decît noi. Au încercat chiar să scoată de la copil unele lămuriri. Totul a fost inutil şi misterul ce învăluia acea dramă întunecată n-a putut fi pătruns.

Urmarea a fost că mortul a fost îngropat, fiind trecut la rubrica „necunoscut".

Cît despre micuţ, deoarece mi-am arătat dorinţa de a-l păstra, au fost de acord să mi-l lase.

Şi aşa se face, dragul meu Philippe, că de şapte ani eşti cu noi. Fiindcă ai ghicit, nu mă îndoiesc, că tu eşti copilul adus de furtună.Aşadar, nu ştim cine eşti şi probabil n-o vom şti niciodată, deoarece cel pe care-l numim *Englezul* a murit înainte de a putea vorbi.Dacă educaţia ta a fost făcută cu mai mare grijă decît cea a Marinei, asta o datorezi bunului paroh din Saint-Valéry, care, văzînd în tine o fiinţă cioplită mai puţin grosolan decît altele, s-a considerat a fi, din oficiu, profesorul tău.Acum, dacă vrei să vezi barca în care ai ajuns la mal aici, este cea care se află acolo, eşuată pe plajă, şi pe care am cîrpit-o de bine de rău; nu mai e bună de nimic decît, aşa cum ştii, pentru a-mi pune acolo năvoadele şi celelalte unelte de pescuit.

6 La Passepoil

Povestirea lui taica Moutier l-a emoţionat nespus de mult pe Philippe.

N-ar fi putut defini cu precizie ce anume simţea. Era ceva ca o spaimă surdă ce-l strîngea, ca un vid care tocmai se făcuse în el.

Aşadar, cei doi sărmani bătrîni, pe care întotdeauna îi crezuse a fi tatăl şi mama sa, îi erau complet străini, din punct de vedere al legăturilor de sînge.

Şi atunci, cine erau părinţii lui?

Această întrebare avu darul să-l întoarcă spre trecutul la care nu se gîndise niciodată şi, aproape imediat, în mintea lui se formară imagini tulburi care se legau de o altă existenţă decît cea pe care o dusese pînă în acea zi.

Totuşi, degeaba se gîndea şi-şi chinuia mintea pentru a fixa un contur cît de slab al acestor imagini. Nu reuşea deloc. Erau doar impresii fugare, care se năşteau şi mureau într-o clipă, fără a lăsa vreo urmă.

Asta l-a obosit într-atîta, încît picături de transpiraţie i-au apărut pe frunte.

— Haide, spuse taica Moutier, văzînd cît îşi muncea creierul, nu-ţi forţa memoria în halul ăsta, micuţule. Dacă este într-atît de încăpăţînată, poate mai tîrziu îţi va da indicii suficiente pentru a putea reconstitui o parte din prima ta copilărie. Şi cu asta, du-te la culcare, băiete, şi încearcă să te odihneşti, căci se pare că ai mare nevoie...

În pătuţul său, alte imagini veniră să tulbure somnul copilului.

Se gîndea la bunul paroh care îşi luase sarcina de a-l educa. Revedea vorbitorul casei parohiale — camera sa de studii — şi, pe perete, agăţată chiar în faţa lui, o sabie mare şi strălucitoare.

Era ultima amintire lumească a bunului preot, care îl slujise pe rege în calitate de căpitan la vînătorii lui Conti şi nu devenise soldat al lui Dumnezeu decît după ce-şi pierduse braţul stîng pe un cîmp de bătălie.

Fără a şti de ce, fără a înţelege ce anume îl îndemna, copilul aruncat de furtună, într-o noapte, pe coasta normandă, prinsese drag să-i urmărească lecţiile, fie şi numai pentru faptul că simţea în sînge un fel de freamăt vesel cînd vedea strălucind acea spadă.

În mai multe rînduri, avusese îndrăzneala să-i ceară profesorului său să-l înveţe mînuirea ei, dar acesta refuzase întotdeauna, rîzînd.

Din seara dezvăluirii secretului, viaţa lui Philippe n-a mai fost aceeaşi. Începu să privească toate lucrurile sub un nou aspect. N-am putea spune că mîndria îşi făcuse loc în inima sa. Totuşi, uneori, i se părea că nu era născut pentru meseria de pescar. Afecţiunea sa pentru taica Moutier şi mama Moutier nu se micşorase

din această cauză, dar nu mai era cea de mai înainte. Ea își schimbase obiectivul: nemaiputîndu-i iubi ca autori ai zilelor sale, îi iubea pentru duioșia, grija cu care îl înconjuraseră întotdeauna... și, cu siguranță, bătrînii nu avură nici un prilej să-și dea seama de diferență.

Timpul trecea. De cînd cunoștea povestea bărcii eșuate, Philippe avea deseori chef să petreacă, în timp ce muncea, o oră sau două visînd la evenimentele despre care îi pomenise bătrînul pescar.

Într-o dimineață, în timp ce repara năvoadele, se întîmplă că suveica îi scăpă din mîini și mișcarea pe care o făcu pentru a o prinde o făcu să se înfigă destul de puternic într-o mică crăpătură de lîngă carlingă. Vru s-o ia de acolo, dar era așa de zdravăn prinsă în închisoarea sa, încît își dădu seama că nu o poate scoate decît lărgind crăpătura.

Înarmîndu-se, deci, cu o bucată de lemn pe care o folosi ca pe o pană, o vîrî între scînduri și o izbi cu o piatră, în chip de ciocan.

Operația reuși de minune și micul pescar reintră în stăpînirea suveicii sale, care căzu prin partea de jos a găurii.

Dar nu căzu singură; odată cu ea, alunecă o hîrtie, o hîrtie îndoită în patru.

Copilul o luă în mod mecanic și o despături.

Cu excepția unei semnături în josul paginii — și care era atît de ștearsă de apa mării sau a cerului încît aproape că nu se mai deslușea — hîrtia nu purta nici un înscris.

Amintindu-și de hîrtiile de care vorbise, înainte de a muri, tovarășul său de naufragiu, *Englezul*, hîrtii ce nu putuseră fi găsite, în ciuda amănunțitelor căutări făcute atît asupra lui cît și în barcă, Philippe alergă să-i arate lui taica Moutier ceea ce descoperise, explicîndu-i de unde provenea.

Bătrînul pescar suci și răsuci foaia pe toate părțile, o cercetă cu cea mai mare grijă și, ca și cel ce o găsise,

nedescoperind nimic decît semnătura cu pricina, i-o înapoie spunînd că nu era altceva decît o zdreanță de hîrtie lipsită de valoare, adusă, desigur, de vînt, și că putea s-o arunce sau s-o facă bucățele, după plac, fără să se păgubească cu ceva.

Puțin descumpănit, băiatul se întoarse pe plajă, ghemotoci hîrtia, o aruncă în mare și-și reluă liniștit munca, fără a se mai gîndi la asta.

La ora prînzului, ieși din barcă pentru a se duce să mănînce. Cînd ridică piciorul să treacă peste marginea bărcii, ochii îi fură atrași de hîrtia pe care valul o adusese pe nisip și pe care vîntul o împingea ușurel către el.

— Pe cinstea mea, gîndi, dacă întîmplarea mi-o trimite înapoi, înseamnă că trebuie s-o păstrez.

Încurajat de acest raționament, luă din nou hîrtia și, întorcîndu-se la căsuță, se duse s-o ascundă printre lucrurile sale, fără a-i spune nimic lui taica Moutier, de teamă ca acesta să nu rîdă de el.

Printr-un fel de instinct, mai curînd decît din convingere, el avea să păstreze mereu hîrtia.

Cinci ani mai tîrziu, aproape unul după celălalt, taica Moutier și nevasta lui muriră, lăsîndu-i pe Marine și pe Philippe cu totul singuri pe lume.

Durerea celor doi copii fu imensă. Timp de cîteva zile rămaseră, atît unul cît și celălalt, într-o stare de prostrație vecină cu năuceala.

Philippe își reveni în sfîrșit, primul, și se gîndi la ce ar putea face de-acum încolo.

Se sfătui cu Marine.

Neavînd nici o idee, sărmana micuță vru să se bazeze întru totul pe tovarășul său, pentru a orîndui traiul amîndurora.

Și asta era o sarcină grea.

Totuși, încrezător în soarta lui, în forța sa și înțelegînd că pe viitor el trebuia să-i asigure ajutor și protecție, Philippe acceptă.

— Ei bine, surioară, îi spuse după matură gîndire, ştii ce cred că ni s-ar potrivi cel mai bine, acum, cînd nimic nu ne mai reţine pe meleagurile astea?

— Nu, spune-mi? îl întrebă.

— Să mergem să căutăm o situaţie la Paris.

— La Paris!

— Da, la Paris, unde, după cum am fost asigurat, dacă ai bunăvoinţă, poţi uşor să-ţi cîştigi viaţa.

Vorbea, desigur, cu convingere sinceră, deoarece deseori îi auzise pe pescarii de pe coastă — care, din păcate, erau la fel de neştiutori ca el — lăudînd posibilităţile pe care capitala le oferă celor pe care munca nu-i sperie şi nu se îndoia deloc că Marine şi cu el vor reuşi să-şi găsească repede o situaţie, fie ea şi modestă.

Totuşi, era departe de a gîndi că această situaţie va veni singură să li se prezinte, aşa cum — după cum vom vedea — urma să se întîmple.

Marine ezita încă. Era foarte dureros pentru ea să părăsească acel colţişor de pămînt, unde se odihneau pentru vecie bunicii ei.

— Dar ce-am deveni aici? reluă, pentru a o decide, cel pe care ea se obişnuise să-l numească frate. După cum ştii, mie nu mi-a plăcut niciodată prea mult meseria de pescar, şi tata Jean s-a mîniat adesea pentru că mi-o făceam destul de prost, deşi nu eram lipsit de bunăvoinţă. Doar că nu mă atrăgea deloc... şi astăzi mă atrage cu atît mai puţin. Aşa că n-aş putea cîştiga în felul acesta atît cît ne-ar trebui pentru a ne asigura o bucată de pîine. Cît despre tine, draga mea, eşti foarte îndemînatică la cusut, la o grămadă de treburi femeieşti dar, din păcate, la Saint-Valéry, fiecare lucrează pentru sine şi, firește, nu vei reuşi să găseşti o ocupaţie din care să cîştigi. Pe cînd la Paris...

Şi, cu o elocvenţă cuceritoare, puse în valoare motive atît de hotărîtoare pentru a demonstra necesitatea de a merge în marele oraş, încît micuţa căzu la învoială fără a se mai opune.

Aşa că, pentru suma de o sută de monede de argint, cedară unui pescar vecin căsuţa şi accesoriile de pescuit ale lui taica Moutier, nepăstrînd de la părinţii lor adoptivi decît cîteva obiecte, ca amintire. Apoi, într-o bună dimineaţă, luară poştalionul care, după o călătorie de trei zile, îi lăsă într-unul din cartierele capitalei.

Neavînd nici o preferinţă, deoarece nu se opriseră la nici o alegere şi nu ştiau încotro să-şi îndrepte paşii, cei doi copii porniră drept înaintea lor, lăsînd întîmplării grija de a le conduce paşii, oriunde va voi.

Trecuseră două ore de cînd parcurgeau stradă după stradă, trecînd prin mai multe răspîntii, cu nasul ridicat şi cu ochii uluiţi de toate splendorile întîlnite, cînd ajunseră pe malurile Senei, unde atenţia le fu îndată atrasă de priveliştea a vreo zece derbedei care, pe mal, înconjurau un băiat, pe care îl dezbrăcau cu forţa, în pofida împotrivirii lui energice.

Neştiind despre ce era vorba, Philippe nu vru, la început, să se amestece, deşi considera o laşitate ca mai mulţi să se bată contra unuia singur.

Dar văzînd că puşlamalele îşi împingeau victima spre fluviu, cu intenţia vădită de a-l zvîrli în apă, se simţi cuprins de revoltă, îi făcu semn Marinei să-l aştepte o clipă şi înaintă către haimanale, pentru a împiedica fapta lor crudă.

— Ia ascultaţi! zise, încercînd să intervină. Ce-a făcut băiatul acesta, pentru a merita un atare tratament?

— Ne-a furat, răspunse unul dintre băieţi. Ne jucam *rişca* [1] şi el făcea în aşa fel ca banii să cadă mereu cu crucea pentru el.

— Şi pentru asta vreţi să-l înecaţi? zise noul sosit cu indignare.

— Să-l înecăm! O, nu, ştie să înoate. Dar o să ia o înghiţitură bună care o să-l înveţe minte.

1 Referire la jocul de noroc *rişca:* pe vremea aceea, moneda franceză avea gravată pe una din feţe o cruce. (n.t.)

Felul acesta de *a-l învăța minte* îi păru exagerat lui Philippe, așa că adăugă:

— Răzbunarea voastră depășește cu mult greșeala pe care a făcut-o și nu vreau s-o puneți în aplicare. I-ați dat deja o pedeapsă umilitoare, acum lăsați-l în pace.

— Ba nu, zău! și ce te amesteci, pușliule? îl întrebă cu obrăznicie una dintre haimanale, care părea a fi șeful bandei. Facem ce ne place și asta nu te privește. Vezi-ți deci de drum, dacă nu ții să pățiți la fel, tu și puștoaica pe care ai lăsat-o acolo.

La auzul acestor vorbe grosolane, Philippe fu cuprins de mînie și se pregătea să riposteze cu o lovitură de picior, cînd auzi un țipăt de spaimă și zgomotul unui trup ce cădea în apă.

Era micuțul trișor, pe care călăii săi îl făcuseră să cadă în Sena.

Chiar dacă știa să înoate, amărîtul de el nu se prea pricepea, deoarece după felul deznădăjduit în care se bălăcea, nu te puteai îndoi de marea primejdie în care se afla.

Atunci, părăsindu-și potrivnicul și fără să stea pe gînduri, Philippe se avîntă să-i vină în ajutor.

Era și timpul: capul băiatului care se îmbăia astfel cu forța nu se mai vedea decît pe jumătate și asfixia începea deja.

Philippe îl apucă de păr — pe care-l purta foarte lung — și înotă către o barcă ancorată la chei, malul fiind prea abrupt pentru a-l putea urca împreună cu băiatul.

Odată ajuns la ambarcațiune, tînărul salvator avu mult de furcă pînă să-l poată sălta pe ea pe cel abia salvat, care nu prea era în stare să se ajute singur. Totuși izbîndi și, după ce îi dădu cîteva îngrijiri, avu bucuria să-l vadă revenindu-și din sperietura trasă.

Timp de cinci minute nu încetă cu mulțumirile, oricît încercă Philippe să le scurteze.

În fine, luară sfîrșit și acesta din urmă se duse să aducă veșmintele micului trișor, căruia nu i se lăsase decît cămașa.

Puşlamalele, înţelegînd că fuseseră cît pe ce să facă o crimă, o luaseră la fugă, neaşteptînd sfîrşitul acţiunii de salvare.

De cum îl văzu pe băiat îmbrăcat, Philippe îi strînse mîna şi vru să-şi vadă de drum.

Dar nu aşa înţelegea celălalt lucrurile.

— Eşti ud leoarcă, îi spuse, nu poţi rămîne aşa. Vino la tatăl meu, îţi va face rost de alte haine şi, între timp, ale tale se vor usca.

Adevărul era că bietul băiat semăna mai mult a triton decît a fiinţă omenească şi, în starea în care se afla, nu-i era prea la îndemînă să-şi înceapă plimbarea prin Paris.

Cum totuşi nu-şi putea părăsi surioara, nici măcar o oră, îşi ceru politicos iertare, mărturisind motivul refuzului său şi arătînd-o pe Marine, care îl aştepta la treizeci de paşi de acolo.

— Să vină cu noi, zău aşa! exclamă micuţul.

— Dar poate asta n-o să-i placă tatălui tău? insistă Philippe, temîndu-se să nu pară prea îndrăzneţ.

— Nici gînd! Hai, veniţi, veniţi amîndoi!

Insistenţa acestuia îl hotărî pe fratele Marinei care, însoţit de ea, îl urmă pe cel ce-i rămînea dator, la locuinţa tatălui său.

Acesta, aflînd primejdia din care nou-venitul îi scăpase fiul, îi mulţumi, la rîndu-i, călduros şi-l întrebă în ce fel ar putea să-l răsplătească.

— Recunoştinţa dumneavoastră este o răsplată suficientă şi nu doresc altceva, răspunse fiul adoptiv al bătrînilor Moutier.

Acest răspuns fu pe placul celui căruia îi fusese adresat.

— Tinere prieten, spuse gazda, cercetîndu-l pe Philippe cu o atenţie atît de pătrunzătoare, încît te putea face să crezi că chipul acestuia nu-i era necunoscut, fiul meu îmi spune că, împreună cu fetiţa aceasta, aţi venit să vă căutaţi norocul la Paris. Haideţi, apropiaţi-vă de cămin şi, în vreme ce-ţi usuci veşmintele, istoriseşte-mi povestea voastră.

Tînărul nu se lăsă rugat şi spuse tot ce ştia despre el şi despre surioara lui, pînă la sosirea lor în capitală.

Omul îl ascultă fără a-l întrerupe, continuînd să-l cerceteze cu privirea, cu o insistenţă oarecum bizară.

— Ciudat, şopti ca pentru sine cînd povestitorul tăcu, nici familie, nici ţară, nici nimic!... Şi, totuşi, chipul acesta nu-mi este străin!

Se adînci în gînduri, ca şi cum şi-ar fi răscolit memoria, dar nereuşind să fixeze această asemănare care-l izbise, se hotărî să spună cu glas tare:

— Ei, bine! băiete, dacă vreţi, rămîneţi la mine, unde vă veţi putea face un rost. Mă numesc Amable Passepoil şi sînt profesor de scrimă. Într-un an, doar dacă nu eşti de o incapacitate notorie, îmi iau răspunderea să te fac un mînuitor de sabie destul de bun şi, mai tîrziu, fără îndoială, profesor de scrimă. Cînd vei fi în stare să deschizi o şcoală, soarta îţi va fi asigurată, pentru că meseria noastră este bănoasă şi lipsită de şomaj.

Nici o altă propunere nu l-ar fi putut încînta mai mult pe Philippe. Era într-al nouălea cer şi privea cu admiraţie, de data aceasta nu doar spada din vechea sa cameră de studiu de la parohie, ci numeroasele săbii scurte şi late, pe cele grele, lungi şi subţiri, precum şi tăişurile fine de săbii ce împodobeau pereţii casei în care i se oferea ospitalitatea.

Totuşi, cum nu era un egoist, prima sa vorbă fu:

— Şi Marine! ce s-ar face fără mine?

— La ce se pricepe micuţa asta? întrebă gazda.

— Ştie să coasă frumos şi este îndemînatică în toate treburile de lenjerie.

— În cazul acesta, nu ne va părăsi. Doamna Mathurine, nevasta mea, are tocmai acum nevoie de o lucrătoare care să-i pună ordine în lenjerie şi să i-o cîrpească, aşa că o va lua în serviciul său.

Fu rîndul lui Philippe să nu mai sfîrşească cu mulţumirile. Dar fostul profesor de arme a lui Cocardasse îl

opri, spunîndu-i că tot el îi rămînea îndatorat şi că se va supăra dacă mai aude vorbindu-se de recunoştinţă.

Aşadar, Marine şi protectorul său se instalară în căminul lui Passepoil, fericiţi de a fi găsit un acoperiş primitor în clipa în care se credeau singuri pe lume.

Prin sîrguinţa cu care muncea, fetiţa fu îndată pe placul doamnei Passepoil, care era totuşi o femeie autoritară, în faţa căreia tremura toată lumea, chiar şi soţul ei.

Cît despre Philippe, în scurt timp ştiu şi el să-şi facă din acesta un prieten, mulţumită silinţei ce şi-o dădea în studierea scrimei.

Timp de cîteva zile, maestrul de arme îl tot scrută pe elev cu insistenţa cu care o făcuse la prima lor întîlnire. Apoi, obosit, fără îndoială, de faptul că nu găsea ceea ce căuta, renunţă la încercare şi-şi lăsă să moţăie încăpăţînata memorie.

Boniface, fiul său, deja un bun instructor, fu cel care-i dădu prietenului său primele lecţii.

După cîte se părea, Philippe era foarte dotat pentru treaba asta, căci, după cîteva luni, micul Passepoil nu mai avea nimic ce să-l înveţe; şi progresele sale continuară atît de repede încît, la sfîrşitul anului, întrecîndu-şi profesorul, ajunsese să facă faţă unor mînuitori de arme care aveau deja trei sau chiar patru ani de sală.

Este adevărat că, de dimineaţa pînă seara, nu lăsa sabia din mînă, studiind fără încetare şi nedîndu-se înapoi din faţa nici unei dificultăţi.

Uimit de aptitudinile sale şi dîndu-şi seama că, într-adevăr, putea face din el un profesor, Passepoil îi dezvălui atunci finetţurile, vicleniile cele mai secrete ale artei sale, pe care, pînă atunci, tînărul doar le bănuise.

Şi astfel învăţă, printre alte lovituri foarte savante, acea teribilă lovitură de spadă a lui Nevers, cu o mostră din care l-am văzut servindu-l pe Cocardasse.

Urmarea fu că numele său fu în curînd cunoscut în întregul Paris şi numeroşi amatori de spadă, cu experienţă,

veniră să-l provoace, nevenindu-le să creadă că un copilandru de şaisprezece ani ar fi în stare să se lupte cu ei.

Dar victoriile cucerite rînd pe rînd asupra tuturor campionilor care se prezentau dovediră tuturor că poate nu tocmai pe nedrept binevoia gloria să se ocupe de persoana lui.

Aşa încît, începînd cu acele timpuri, i se dădu porecla de *Belle-Épée* — care, de atunci încolo, fu mult mai adesea folosită pentru a-l desemna, decît adevăratul său nume.

7 O încăierare cu lovituri de spadă

După cum se poate crede, în această povestire a vieţii sale, pe care i-o făcea lui Cocardasse, tînărul sergent îşi dăduse silinţa să nu spună tot ce ar fi putut fi spre lauda sa. Dar bătrînul profesor de scrimă era îndeajuns de ager pentru a ghici ce i se ascundea.

Fără a întrerupe, ascultase pînă atunci cu mare atenţie. Totuşi, de cînd era vorba de Passepoil, o lacrimă îi tremura pe pleoapă şi limba îl mînca atît de tare, încît nu se putu reţine:

— Ia te uite! explodă el. Amable e cel care ţi-a învăţat mîna... trădătorul! Dar probabil că nu-mi spui totul, băiete. Oricît de strălucită ar fi o spadă de sală, Parisul nu se îndrăgosteşte aşa de uşor de ea. Ştiu asta prea bine, pe legea mea! Porecla dumitale are, desigur, o altă cauză mai serioasă. Micul meu Parizian, Lagardère, nici măcar nu ar fi fost cunoscut, dacă nu şi-ar fi încercat vîrful sabiei şi în altă parte decît în şcoala mea.

— Eşti ager, bătrîne, răspunse sergentul. O să mă ierţi totuşi, dacă trec sub tăcere împrejurarea în care, pentru prima dată, mi-a fost dată porecla de „Belle-Épée".

— Este deci ceva destul de serios pentru a-ţi speria modestia?

— O! nu crede aşa ceva, îl întrerupse sergentul. A fost o întîlnire la care, pur şi simplu, am avut noroc... De fapt, îşi luă el vorba înapoi, îţi voi spune povestea în două cuvinte, pentru că mai devreme sau mai tîrziu tot o vei afla de la Passpoil care, probabil, nu va pierde prilejul de a face un întreg roman dintr-o întîmplare foarte obişnuită...

Să preluăm de aici înainte cuvîntul, în locul sergentului Philippe care, în povestirea sa, micşora mult strălucirea rolului pe care îl jucase în cursul uimitoarei aventuri în urma căreia îi fusese dată porecla de „Belle-Épée".

Într-o seară de ianuarie — pe vremea cînd reputaţia lui Philippe începuse să aducă în sala de arme a lui Passepoil o mulţime de clienţi şi de curioşi — profesorul de arme normand se întorcea, împreună cu tînărul său elev, de la un spectacol de magie oferit de domnul duce de Noailles în casa sa de petreceri, din afara Parisului. În apropiere de bariera Popincourt, îşi împiedicară amîndoi picioarele într-o frînghie întinsă de-a curmezişul drumului şi, de comun acord, se duseră să-şi imprime formele în zăpada care, la acea vreme, era foarte groasă.

Passepoil şi Philippe se ridicară, mai puţin ameţiţi de căzătură decît uluiţi de spectacolul pe care îl lumina, în jurul lor, strălucirea nesigură şi tremurătoare a felinarului barierei, încă îndepărtată.

Erau acolo şase bărbaţi, toţi şase sprijiniţi în săbii lungi, scoase din teacă. În acea întunecime, Passepoil nu-şi putea recunoaşte duşmanii.

— Hei! Amable, spuse unul dintre cei şase, cu un glas zeflemitor, iată-te cu adevărat surprins!

— Aşadar, tu eşti, Joël Kermaria? întrebă profesorul de scrimă, recunoscîndu-l pe breton, după ultimele sale cuvinte.

— În carne şi oase, replică cel căruia i se adresase. Şi vă doresc, atît unuia cît şi celuilalt, o moarte creştinească bunii mei prieteni.

Ceilalţi izbucniră în rîs. Se pare că, în împrejurarea dată, urarea făcută de breton era plină de umor.

— Ce vreţi de la noi? întrebă Passepoil

— De fapt, un lucru mărunt ... şi nimic rău, asta-i sigur! Iată-ne aci, o jumătate de duzină de amici cumsecade, care am jurat pe credinţa noastră în Dumnezeu că în noaptea asta nu vă veţi culca în paturile voastre.

Passepoil începu să se dumirească. Totuşi, firea sa normandă îl împinse să întrebe:

— Aşadar, ne invitaţi la un ospăţ? Cît despre mine, ştiţi doar: nu sînt deloc obişnuit cu mesele pe socoteala altuia.

— Ei bine, pentru a vorbi limpede, foarte bunii mei domni, e vorba de un ospăţ de lovituri.

Deoarece se întorceau de la un mare senior, nici Passepoil, nici tînărul său însoţitor nu erau înarmaţi.

Primul, cunoscînd ura pe care bunul renume al şcolii sale de scrimă o făcea să se nască în sufletele confraţilor săi — şi Kermaria era unul dintre aceştia — pricepu că era vorba de un asasinat.

— Şi nu ne veţi lăsa deloc timp să ne mărturisim păcatele? întrebă el pe un ton batjocoritor, căci teama nu-l putea atinge.

— Păcatele voastre? Ce glumă proastă! urlă Joël Kermaria, dînd frîu liber urii sale geloase. Le voi mărturisi eu pentru tine, pentru că, *in extremis* [1], biserica te sfătuieşte să le împărtăşeşti primului venit. Mai întîi şi întîi, tu eşti un încrezut sadea, dacă accepţi, fără a protesta, titlul de prim maestru de arme din Paris. Şi apoi — şi din acelaşi motiv — eşti un mincinos îngrozitor. În fine, eşti un hoţ îndrăzneţ, prin faptul că bagi în buzunar banii Curţii, prin simple figuri de pres-

1 *In extremis:* (în lb. latină în text) = în ultima clipă (n.t.)

tidigitaţie. Cît despre însoţitorul tău, este la fel de vinovat, prin faptul că împarte cu tine, pe din două, toate lăudăroşeniile tale prosteşti.

În afară de Kermaria, mai erau acolo gasconul Grandcoeur, maestru al floretei şi al spadei cu două tăişuri, irlandezul O'Donnel, profesor de arme-jurat, normandul Sulpice d'Apreville, Jean Poivre şi Marie Bagatelle, ultimii doi, parizieni şi profesori de scrimă.

Passepoil nu se înşela defel cînd credea că doreau să scape pe loc de el şi de elevul său — şi modul în care fuseseră opriţi era o prevestire ameninţătoare — dar se înşela cu privire la forma de asasinat.

Oamenii care mînuiesc în mod curent spada păstrează, în general, o aparenţă de onoare.

Joël Kermaria pretindea să se bată.

Este evident că o luptă de şase contra doi, chiar cu rîndul, este un soi de asasinat.

Dar nu asta era şi părerea lui Joël Kermaria, şi, la urma urmei, normandul şi elevul său erau nişte luptători atît de redutabili, încît poate că era şi ceva corect în raţionamentul său.

După ce Joël îşi termină actul de acuzare, îi spuse lui Marie Bagatelle:

— Aprinde torţele.

Philippe şi Passepoil putură atunci să-şi recunoască duşmanii şi o rază de speranţă lumină chipul celui din urmă. Nu îi erau deloc necunoscute obiceiurile oamenilor de spadă.

— Jean Poivre, porunci Kermaria, pune-i să-şi aleagă două arme.

Jean Poivre luă în mîini cele şase spade, ţinute drept, aşa cum le purtau în luptă gentilomii muşchetari ai regelui, şi le prezentă celor doi. Passepoil o alese pe a sa. Cît despre Philippe, acesta o apucă, desigur, pe prima care-i veni în mînă şi sîngele îi năvăli în obraji, de îndată ce o ţinu între degete.

— Oho! făcu el, vorbind pentru prima dată şi trăgînd cu putere aer în piept. Foarte mulţumesc, vitejii mei... fie ca Dumnezeu să vă dăruiască o moarte bună!

Biciui aerul cu spada, adăugînd:

— Stăpînului meu şi mie ne-ar părea foarte rău să băgăm în pămînt nişte domni atît de cumsecade... Haideţi, lăsaţi-ne, vă rog, să ne continuăm drumul.

Passepoil îl privi cu admiraţie: nu-l văzuse niciodată în felul acesta.

Joël Kermaria îşi scosese pălăria de pîslă şi rostogolea în ea şase bucăţele de hîrtie răsucite, pe fiecare dintre acestea fiind scris numele cîte unui profesor de scrimă.

Tot clătinîndu-şi pălăria, se adresă maestrului de arme:

— Oare tînărul tău cocoş simte că-i cresc pintenii, Amable?... Nu, nu veţi pleca. Trebuie să muriţi aici, pentru tot răul pe care ni l-aţi făcut.

Passepoil şi Philippe aruncară o privire circulară, pentru a-şi da bine seama de situaţie.

— Nu trebuie să încercaţi să plecaţi, domnule Passepoil, spuse Marie Bagatelle, care fusese ajutorul său de sală, înaintea sosirii lui Philippe şi înainte de a se fi stabilit el însuşi profesor, pentru că am ataca toţi deodată.

— Şi dacă rămînem? întrebă Philippe.

— Soarta va fi aceeaşi, băiete, răspunse Joël Kermaria, numai că vom respecta aparenţele.

În acelaşi timp, întindea pălăria către Marie Bagatelle, care scoase, rînd pe rînd, cele şase bucăţele de hîrtie.

Primul nume care ieşi fu al lui. Îl cunoştea prea bine pe fostul său patron, pentru ca treburile să-i pară destul de încurcate.

— Poţi fi sigur că n-am trişat, domnule Passepoil, spuse el cu un zîmbet trist.

Celelalte nume ieşiră în ordinea aceasta: O'Donnel, Sulpice d'Apreville, Grandcoeur, Joël Kermaria şi Jean Poivre.

După tragerea la sorţi, care la această oră nu era lipsită de o oarecare măreţie, Joël Kermaria luă cuvîntul.

— Iată ce s-a hotărît, zise. Primul este pentru Amable; al doilea, pentru tînărul lui cocoș; al treilea îl va înlocui pe primul căzut, fiecare trebuind să se descurce cît mai bine. Penultimii doi îl vor ataca împreună pe cel mai tare... și ultimul va face ceea ce-l va sfătui curajul sau laşitatea sa, fiindcă ceilalți nu vor mai fi acolo pentru a-l felicita sau a-l acuza de laşitate.

În vreme ce Kermaria vorbea, Marie Bagatelle își făcuse semnul crucii, pentru a spune un crîmpei de rugăciune. Apoi, după ce — ca un tînăr cumsecade ce era — își scoase vesta, alese o spadă dintre cele rămase.

O'Donnel făcu și el la fel. Passepoil și Philippe își scoaseră și ei vestele și toți patru luară poziția de gardă.

Kermaria și Jean Poivre țineau torțele. Făceau tot posibilul ca lumina să cadă pe cei doi dușmani ai lor, lăsîndu-și în umbră aliații.

Dar n-ar fi fost deloc nevoie de atîta silință, dacă Passepoil n-ar fi fost împiedicat de îndemnurile inimii sale, care îl făceau să-și cruțe fostul secund de sală, pentru care simțea milă.

Cît despre Philippe — acesta neavînd aceleași motive pentru a drămui loviturile pe care i le dădea iralndezului — încă de la prima pasă adversarul său deschise larg brațele și căzu pe spate, fără a scoate o vorbă.

Toți profesorii de scrimă se aplecară asupra trupului.

— Iar afurisita aia de lovitură de spadă! strigară.

— E rîndul tău, Sulpice d'Apreville, spuse Kermaria.

Normandul înaintă către tînăr, spunîndu-i lui Passepoil:

— Aș fi vrut să mă măsor cu tine, compatriotule.

— Nu pierzi nimic prin acest schimb, replică Passepoil, fără a înceta să mînuiască spada... Băiatul o să te expedieze.

Cunoscînd jocul adversarului său, pe care tocmai îl studiase, Sulpice d'Apreville evită să-și lase descoperită spada și, înfipt bine pe picioare, îi dădu o lovitură adîncă.

Efectul acestei teribile lovituri fu neprevăzut.

— Am ce-mi trebuie, murmură normandul, clătinîndu-se şi lăsînd să-i scape arma, pentru a-şi duce mîinile la faţă.

El singur, ca un zăpăcit, se dusese să-şi înfigă ochiul drept în faimoasa lovitură care făcuse renumele lui Lagardère.

— Nu te-am înşelat, compatriotule, zise Passepoil. Socoteala e încheiată.

Între timp, începuse să se înfierbînte, şi lui Marie Bagatelle îi era tot mai greu să se ferească:

— Rîndul tău, Grandcoeur! strigă Kermaria. Pentru că prietenul nostru Amable a devenit ciung şi se lasă înlocuit de elevul lui, rolurile se schimbă. Poivre şi cu mine o să ni-i luăm împreună pe ultimii doi.

După Passepoil, gasconul Grandcoeur era cea mai bună spadă din Paris.

Luă poziţia de gardă de la distanţă, cu mîna stîngă deasupra ochilor, ca pentru a o folosi nu ca vizieră, ci ca scut.

Dar mîna îi fu străpunsă, la fel şi craniul.

Din nou lovitura lui Nevers!

— Iscusită spadă[1]! urlă Kermaria, aruncîndu-şi torţa în zăpadă. E rîndul nostru, Jean Poivre, fă ca mine!

Ţinînd spada ridicată, se năpusti asupra tînărului.

Jean Poivre făcu la fel, dar — mai prudent şi temîndu-se de riscurile întunericului — înainte de a se avînta în luptă, îşi agăţă torţa de un gard alăturat.

Trebuie să spunem că tînărul Philippe ajunsese la cel de al patrulea asalt.

Se dădu înapoi pînă la gard şi se sprijini de el, punînd astfel, fără gînd anume, lumina în ochii adversarilor săi.

Văzînd pregătirile pentru această luptă inegală, lui Passepoil îi veni sîngele în obraji. Se simţea vinovat faţă de elevul său, pentru că, prin menajamentele sale, îi lăsa toată treaba pe braţe.

1 *Iscusită spadă!:* în lb. franceză, exclamaţia admirativă se traduce prin: *Belle épée!* — cuvinte ce au devenit porecla sergentului. (n.t.)

— Nu pot lăsa copilul ăsta să fie ucis! strigă el, năpustindu-se asupra secundului său de sală. Să terminăm odată... Încredinţează-ţi sufletul lui Dumnezeu, bietul meu Bagatelle!

Sărmanul Bagatelle se dădu înapoi, disperat, şi răspunse:

— Înainte de a-mi încredinţa sufletul, domnule Passepoil, aş vrea să ţi-i încredinţez pe cei doi copilaşi ai mei.

Braţul drept al profesorului de scrimă se opri înainte de a da lovitura mortală.

Inima lui miloasă refuza să lase orfani nişte copii. De altminteri, chiar dacă ar fi vrut să-şi ajute elevul, ar fi fost prea tîrziu, deoarece evenimentele se precipitau.

Încă de la început, Jean Poivre şi Joël Kermaria săriseră împreună asupra tînărului. Se înţeleseseră să-şi unească eforturile.

Primul, maestru al floretei şi al sabiei cu două tăişuri, o înlăturase, cu o lovitură puternică de spadă, pe cea a lui Philippe, în timp ce Kermaria, trecînd pe dedesubt, era gata să-i împlînte spada în gît, cu toată puterea braţului.

Dar oţelul lui Joël Kermaria se înfipse, frîngîndu-se, în scîndurile gardului, deoarece elevul lui Passepoil, uzînd de un drept de netăgăduit, tocmai făcuse să intre în joc plăselele spadei sale şi, servindu-se de ea ca de o măciucă, lovise cu o forţă formidabilă pieptul bretonului.

De altminteri, spada sa, nedorind să profite de această clipă pentru a se bucura de o odihnă meritată, se roti în faţa ochilor lui Jean Poivre şi îi ţintui braţul de trunchi, făcîndu-l să renunţe cu totul la reînnoirea atacului.

Parcă printr-o înţelegere comună, cei doi spadasini vecini se opriră din luptă, pentru a privi acest spectacol unic.

Kermaria revenea la atac.

Philippe păşi peste trupul ultimei sale victime. Începuse să-i placă treaba. Şi, cum auzise lăudîndu-se soliditatea capetelor bretone, cu un rever îi crăpă capul, după ce, de formă, îl înţepase între ochi.

Joël Kermaria nu era ușor de înfrînt. Strigătul lui de agonie fu un strigăt de admirație:

— Belle-Épée! zise, murind.

— Sărmani oameni, șopti învingătorul, înfigîndu-și sabia în pămînt, pentru a o șterge de sînge. Ei singuri și-au dorit-o!

— Vai! vai! vai! gîfîi Marie Bagatelle sufocat. Mă predau, domnule Passepoil, mă predau!

— Atunci, ia săbiile — răspunse acesta — și dă-i brațul băiatului, care începe să obosească, nefiind obișnuit să lucreze pînă la ore așa de tîrzii... și să ne întoarcem acasă. Doamna Passepoil s-ar putea să fie îngrijorată. Cît despre tine, băiete, adăugă, adresîndu-i-se lui Philippe, Kermaria tocmai ți-a dat un nume care valorează cît toate numele de familie. Îl vei păstra.

A doua zi, cînd dincolo de bariera Popincourt fură găsite cele cinci cadavre, lumea se neliniști, iar oamenii din paza de noapte trebuiră să intervină.

Prinseră, în pădurea vecină, o bandă de jefuitori de pungi, al căror șef fu condamnat pentru uciderea celor cinci maeștri ai spadei.

Aflînd vestea, Passepoil, Philippe și Marie Bagatelle veniră să depună declarație în fața camerei de judecată a crimelor, în registrul căreia fu consemnată relatarea acestei încăierări.

Degeaba scurtase sergentul Philippe istorisirea acestui episod, schimbînd-o în favoarea lui Passepoil; ostașul nu fu totuși mai puțin uimit.

— Pe Dumnezeul meu! exclamă, întrerupîndu-l pentru a doua oară. Micuțul meu profesor de arme, Passepoil, trebuie să fie grozav de mîndru de elevul său, iar porecla nu ți-ai furat-o. Ce lecție! Zău așa! Ce lecție!

Se apropiau de tabără și tocmai treceră de prima linie de santinele.

— Nu mă mai întrerupe, bătrîne, reluă sergentul — Nu am ajuns la capăt...

8 Mathias Knauss

Vom duce acum pînă la sfîrşit povestea sergentului, fără a mai ţine seama de întreruperile lui Cocardasse.

Sala de arme a lui Amable Passepoil avea drept clientelă o sumedenie de militari, care veneau la el pentru a-şi menţine în formă mîna.

Tot auzindu-i povestind despre bătăliile, asediile şi asalturile la care luaseră parte, lui Philippe i se întări încet-încet ideea de a se face soldat.

De altminteri, era foarte necăjit de reputaţia ce i se făcea: începuse să fie privit ca un animal ciudat.

Cu timpul, acea idee deveni tot mai puternică şi, cînd împlini optsprezece ani, hotărî să încerce şi el meseria de războinic.

Aşadar, îi destăinui acest plan lui Passepoil care, la început, încercă să-l facă să renunţe, fiind convins că prezenţa lui făcea o bună reclamă sălii. În cele din urmă, văzînd că nu reuşeşte, se învoi să nu se mai împotrivească, ba chiar îl felicită pentru devotamentul cu care voia să-şi slujească ţara.

Neştiind prea bine în ce corp de armată ar fi vrut să servească, tînărul îl rugă să-i spună pe care l-ar crede mai potrivit pentru el.

Passepoil numi, de îndată, gărzile franceze, în care, după cum afirma el, îţi croiai drumul mai repede decît în orice altă parte.

Philippe se hotărî deci pentru această alegere. Şi tocmai atunci se afla la Paris un astfel de regiment, al cărui colonel era unul dintre foştii elevi ai profesorului de arme normand.

Acesta se duse la colonel şi, după recomandarea călduroasă a profesorului său, înrolarea se făcu pe loc.

Belle-Épée nu voise să-i spună nimic Marinei înainte ca totul să se fi încheiat.

Cînd îi aduse la cunoştinţă noua sa situaţie, sărmana micuţă fu tare îndurerată şi vărsă un potop de lacrimi.

El lăsă să se potolească plînsetele şi reproşurile, consolînd-o apoi cu acest raţionament:

— Cît timp voi fi la Paris, îi spuse, voi veni zilnic să te văd, iar după plecarea mea, vei primi cu regularitate veşti.

Şi ea trebui să se împace cu acest gînd.

De altminteri, tînărul nu avea griji în legătură cu soarta fetei, deoarece doamna Passepoil se arăta a fi din ce în ce mai mulţumită de serviciile ei şi o privea mai curînd ca pe o prietenă, decît ca pe o lucrătoare.

Dar, prin înrolarea sa, Philippe nu o îndurerase doar pe Marine; rănise şi o altă prietenie.

Trecuseră cam cincisprezece zile de la încorporare, cînd, într-o dimineaţă, îl întîlni în tabără pe Boniface, care îmbrăcase, la rîndul său, uniforma gărzilor franceze.

— Ia te uită! ce faci aici? îl întrebă, mirat.

— Ce faci tu însuţi, Philippe, răspunse tînărul Passepoil.

— Cum adică, ce fac eu însumi... eşti soldat?

— Păi da.

— Adevărat?

— Desigur.

— Şi de cînd?

— De ieri.

— Hai, lămureşte-mi misterul ăsta, pentru că nu mai pricep nimic. Niciodată nu-mi împărtăşiseşi faptul că-ţi place meseria armelor.

— Şi nici nu mă înrolez de plăcere.

— Atunci pricep din ce în ce mai puţin.

— Iată, explică Boniface. A doua zi după plecarea ta de la noi, m-am simţit tare trist, de-a dreptul nefericit. Îmi lipsea ceva şi, fără să vreau, te căutam neîncetat prin casă. Gîndeşte-te că de doi ani nu te părăsisem o clipă şi că mă obişnuisem să-ţi fiu în preajmă la orice oră din zi. Aşa că lucrurile nu mai erau cum trebuie şi vedeam totul în negru. La început, tata nu şi-a dat seama de

nimic, dar a sfîrşit prin a observa pe chipul meu o culoare de gutuie coaptă şi m-a întrebat care era pricina. „Aha!" a zis după ce a aflat, „Îţi lipseşte Philippe... Ei, bine! du-te la el, băiete, dacă nu te poţi lipsi de prezenţa lui. Oricum, e mai bine aşa, decît să te usuci pe picioare şi să devii schelet." Şi după asta, m-a dus la colonelul acestui regiment, i-a vorbit de mine, la fel cum îi vorbise despre tine, şi treaba s-a aranjat pe loc... şi aşa se face că mă vezi aici...

Dovada de afecţiune pe care i-o dădea acel băiat cumsecade îl înduioşă sincer pe Philippe şi, începînd din acea clipă, cei doi tineri fură nedespărţiţi.

O lună mai tîrziu, corpul de armată din care făceau parte primi ordinul de a se alătura mareşalului de Saxe, care se războia în Boemia şi cerea să i se trimită trupe proaspete. Trebuia deci să se pregătească de luptă cît mai curînd, adică mai înainte de a se scurge o săptămînă.

Cu două zile înainte de ziua stabilită pentru plecare, cei doi soldaţi făcură o ultimă vizită acasă.

Din partea Marinei, Philippe se aştepta la o scenă de lacrimi şi mai puternică decît precedenta.

Dar ea se comportă cu curaj şi doar paloarea chipului şi o uşoară schimbare a vocii îi trădară durerea. Marine se mărgini să-i reamintească promisiunea de a-i trimite des veşti despre el, ceea ce — pentru a doua oară — o încredinţă ferm că va face.

După ce-şi luaseră rămas bun, se reîntorceau în tabără cînd, trecînd prin piaţa din faţa catedralei Notre-Dame, îşi încrucişară drumul cu un bătrîn înalt, cu barbă albă şi cu veşminte destul de bogate, care, la vederea însoţitorului lui Boniface, avu o tresărire şi rămase o clipă nemişcat, părînd ţintuit în loc din cauza uimirii.

Surprins de această atitudine ciudată, pe care nu ştia cărui fapt s-o atribuie, Philippe îl privi întrebător pe bătrîn, ca o invitaţie de a-i lămuri ce anume, în persoana sa, putea să-i atragă atenţia.

Dar, reluîndu-şi aproape îndată mersul, omul îşi urmă liniştit calea, fără a se ocupa de cei doi prieteni.

Gîndind că poate fusese înşelat de o asemănare, aceştia nu încercară să afle mai multe şi îşi continuară, la rîndul lor, drumul.

Ceva mai departe, cînd să traverseze Pont-au-Change, se pomeniră din nou, faţă în faţă, cu bătrînul care — pentru a-i reîntîlni — se vede că făcuse cale întoarsă, precum şi un ocol serios.

De data aceasta, scrută atît de îndelung chipul lui Philippe, cu o privire atît de sfredelitoare, încît tînărul, oarecum jenat, îşi reaminti vag de felul aproape asemănător în care Amable Passepoil îl privise cu prilejul primei lor întîlniri.

— Ei, bine! domnule, sfîrşi prin a-l întreba, văzînd că această examinare se prelungea peste măsură, aţi binevoi să-mi spuneţi ce am atît de deosebit încît să mă studiaţi în felul acesta?

I se păruse că-l aude mormăind printre dinţi: „Chiar şi glasul lui... este ciudat." Dar, prefăcîndu-se, de îndată, indiferent, străinul spuse:

— Iartă-mă, tinere, credeam că recunosc în dumneata pe fiul unuia dintre fermierii mei, pe care nu l-am văzut de cîtva timp. Desigur m-am înşelat, pentru că, după ştirea mea, el nu este în armată. De altfel, poţi uşor să mă lămureşti în această privinţă, spunîndu-mi numele dumitale. Vrei să ai această amabilitate?

— Numele meu nu este decît un prenume: Philippe — răspunse tînărul — şi n-am avut niciodată un tată fermier, sau, cel puţin, nu cred să fi fost fermier. Aşa încît, vedeţi, domnule, că n-aş putea fi persoana despre care vorbiţi.

— Nu, într-adevăr, continuă bătrînul. Acum sînt foarte sigur de asta. Dar cum se face că nu ai decît un prenume?

Philippe nu crezu c-ar trebui să-i ascundă faptul că nu are familie.

— Sărman băiat, făcu interlocutorul său, părînd că i se face milă de soarta lui, vei fi fiind, deci, un copil găsit?

— Cam aşa.

— Şi cine te-a crescut?

Numele tatălui şi al mamei Moutier fură spuse împreună cu cel al locului în care se petrecuse copilăria fiului lor adoptiv.

— Şi cum au ajuns oamenii aceia cumsecade să te primească la ei? mai întrebă străinul, părînd a nu-şi da seama că întrebările sale deveneau aproape indiscrete. Îmi stîrneşti curiozitatea şi, dacă-mi dai voie, mi-ar face plăcere să fac cîţiva paşi alături de dumneata, pentru a-ţi auzi povestea.

Avea un aer atît de cumsecade spunînd acestea, încît, deşi îi era cu totul necunoscut, Philippe nu crezu că trebuie să-i refuze ceea ce îi cerea şi, continuîndu-şi drumul spre tabăra regimentului, îi povesti cum fusese adăpostit de cei doi pescari.

În cursul istorisirii sale, observă de mai multe ori că, uneori, trăsăturile ascultătorului său se contractau brusc, ca şi cum ar fi resimţit o vie îngrijorare, în timp ce în ochi i se aprindea o flacără de o intensitate neobişnuită.

Ba chiar, într-unele momente, îşi pleca brusc capul pe umăr.

Oricît de dramatică i-ar fi fost povestea, tînărul nu putea totuşi crede că doar ea putea să-l emoţioneze atît de puternic pe primul venit şi puse aceste momente de agitaţie pe socoteala unei boli de nervi de care probabil suferea.

Cînd Philippe îşi încheie povestirea, necunoscutul îi mulţumi pentru bunăvoinţă, îi mărturisi că situaţia lui îl interesa mult şi că va încerca să facă ceva pentru el, plăcîndu-i — din fire — să aline nefericirile.

Apoi, după ce-l rugă să-i dea numărul regimentului său, precum şi pe cel al companiei, pentru a-l putea

regăsi cu uşurinţă, se depărtă, făcînd cu mîna un semn prietenesc.

— Cine poate fi acest personaj? îl întrebă Boniface pe însoţitorul său, odată rămaşi singuri.

— Habar n-am, pe cinstea mea, răspunse acesta. Poate unul care nu are nimic mai bun de făcut decît să mă asculte.

— Crezi, într-adevăr, că va încerca să te ajute cu ceva?

— Hm! făcu celălalt, rîzînd. Nu prea văd în ce fel mi-ar putea fi folositor, dacă ne gîndim că foarte curînd vom pleca din Paris. De altfel, asta nu mă interesează deloc.

A doua zi, în timp ce Philippe era ocupat cu pregătirile pentru campanie, un soldat de gardă veni să-l anunţe că cineva îl cheamă la poarta taberei.

— Ia te uită, gîndi el, cu siguranţă este bătrînul de ieri, venit să mă vadă.

Şi, curios să afle ce vroia de la el, merse în grabă la locul indicat.

Se înşelase cu totul: în locul însoţitorului său din ajun, văzu în faţa lui un vlăjgan de vreo treizeci de ani, purtînd haine milităreşti şi a cărui prezenţă nu-i putea fi decît neplăcută.

Într-adevăr, îl recunoscuse, de îndată, ca fiind un anume Mathias Knauss, care venea uneori la sala lui Amable Passepoil, cu titlul de profesor de arme suplinitor şi căruia, într-o bună zi, tatăl lui Boniface trebuise să-i spună că-l dă afară datorită foarte proastei reputaţii de care se bucura. Oricît de prost ar fi fost renumele lui Mathias, ea nu spunea totuşi, decît o parte din realitate, deoarece acest individ fusese dat afară din regimentul gărzilor din Lorraine — a căror uniformă o purta încă, fără drept — pentru numeroase furturi comise spre paguba camarazilor săi şi, de atunci, fusese amestecat în multe afaceri tulburi şi tenebroase, în care se vărsase sînge mişeleşte. Şi, în cele din urmă, singurele sale

mijloace de existenţă constau în a fi în solda oricui voia să-l folosească pentru a face o ticăloşie.

Passepoil, căruia toate acestea îi fuseseră aduse la cunoştinţă de către persoane demne de încredere, îi interzisese cu străşnicie să mai intre în casă, ameninţîndu-l cu jandarmii călări, dacă se va încumeta să încalce această opreliştе. Ascultînd ce i se spusese, omul nostru nu mai apăruse niciodată la şcoala de arme.

Philippe, care ştia totul în legătură cu povestea asta, fu deci foarte mirat de vizita lui, pe care nu şi-o explica. Oare ce putea să dorească de la el?

Se cunoşteau foarte puţin, deoarece, împreună cu Boniface, se ferise întotdeauna de orice fel de relaţii cu acest om, datorită purtărilor sale îndoielnice, pe care le remarcaseră din prima zi, presimţind ceea ce Passepoil n-avea să afle decît mai tîrziu. De altminteri, nu le fusese greu să-l dibuiască pe german, fiindcă viciile îi erau înscrise pe chipul lui urît şi, de la prima întîlnire, chiar Cocardasse găsise că are o adevărată faţă de băutor de *faro* — epitet care, în mintea ostaşului, era cel mai şfichiuitor brevet de inferioritate demnă de dispreţuit.

— Ai ceva să-mi spui? îl întrebă tînărul, cu un ton nu prea îndatoritor.

— Ei, da! dragul meu Philippe, răspunse celălalt cu un groaznic accent german — de care vă scutim — şi încercînd să dea mutrei sale urîte o expresie atrăgătoare. Ei, da! am ceva a-ţi spune: cum, pleci la război şi nici măcar nu te gîndeşti să vii să ne strîngem mîna, înainte de despărţire? Ce înseamnă uitarea asta?

— Pe legea mea! nu este o uitare, răspunse soldatul, uimit de o asemenea îndrăzneală. De ce aş fi venit să-ţi strîng mîna înainte de plecare? După cîte ştiu, niciodată nu am fost prieteni... dimpotrivă.

Probabil că Mathias juca un rol, căci nu fu tulburat de această primire puţin călduroasă.

— În felul ăsta mă primeşti, micuţule? continuă el. Chiar că nu e frumos... să te porţi astfel cu un prieten!...

— Eu!... prietenul dumitale! Asta-i prea de tot şi mi-ar părea foarte rău!

— Ei bine, dacă nu-mi eşti prieten, eu îţi sînt.

— Cu atît mai rău pentru tine.

— Nu, cu atît mai bine, asta te va face să petreci o ultimă zi bună în Paris!

— Ce vrei să spui?

— Iată ce vreau să spun, continuă Knauss, din ce în ce mai prietenos şi scoţînd din buzunar o pungă plină cu arginţi, pe care o scutură triumfător.

Furios că fusese deranjat de caraghiosul acela ale cărui avansuri faţă de el nu aveau nici o şansă de succes, Philippe se pregătea să-i întoarcă spatele, cînd i se alătură Boniface, curios să ştie cine putuse să-l cheme.

Dintr-o privire, micul Passepoil îl recunoscu pe dubiosul personaj.

— A! este Mathias Knauss!

— Da, îi răspunse prietenul. Şi ştii de ce? pentru că era jignit că nu m-am dus să-i strîng mîna înainte de plecare.

— Asta-i o îndrăzneală nemaipomenită! strigă Boniface, izbucnind în rîs. Măcar i-ai prezentat scuze?

La vederea fiului lui Passepoil, trăsăturile lui Mathias se luminaseră şi-şi reluaseră expresia vicleană.

Şi, adresîndu-i-se, şopti pe un ton de amarnic reproş:

— Cum! şi tu, Boniface, şi tu îmi spui cuvinte rele?

— Ba nu, zău! poate că trebuie să-ţi fac complimente.

— *Godferdam* [1]! N-am noroc, reluă Mathias prefăcîndu-se a fi dezamăgit. Din doi prieteni, nici unul nu mă primeşte bine! Aşa ceva te face să nu mai crezi niciodată în prietenie. Hai, Boniface, nici tu nu vrei să vii cu mine?

— Cu ce scop? Pentru a porni, în tovărăşia dumitale, pe drumul către spînzurătoare?

1 *Godferdam!* (în jargon german în text): „Fir-ar-să fie!" (n.t.)

Dar teutonul era, în mod clar, pus pe împăcare.

— Ei! uite: avem aci cu ce să ne distrăm, continuă el, fără să răspundă la sarcasm şi vîrîndu-şi punga sub nasul ostaşului din gărzile franceze. Ce zici! sînt multe plăceri, colea înăuntru. Totul e pentru cheltuit pe pozne şi nebunii de tot felul.

— Îmi pare foarte bine pentru dumneata, răspunse Boniface pe un ton rece, deşi vederea neaşteptată a acelor bani îi trezise deodată pofta.

— O să facem ce vei dori. Dacă-ţi place să bei, vom bea; dacă-ţi place să mănînci, vom mînca; dacă-ţi plac fetele drăguţe... he-he!

— Nu-mi place nici să beau, nici să mănînc în afara orelor mele obişnuite; cît despre fete drăguţe, am altceva de făcut decît să mă încurc cu ele, replică prietenul lui Philippe, care nu făcea nici un sacrificiu grăind astfel, deoarece, cu adevărat, nu-i plăceau nici unele dintre distracţiile enumerate.

— Atunci, oare ce-ţi place? întrebă germanul, oarecum încurcat. A! zău aşa, ştiu... Şi cînd te gîndeşti că nici nu-mi trecuse prin minte! O să jucăm, amice, o să jucăm! Îmi amintesc că, odinioară, îţi plăcea mult să joci. Ţi-o fi trecut?

Se ştie care era patima dominantă a lui Boniface: banii. Această patimă era la el atît de totală, încît, deşi rece şi cumpănit din fire, îşi pierdea complet capul de îndată ce-i simţea îmbolnăvirea. Şi atunci, pentru a o domoli, nu se dădea în lături de la nici o extravaganţă.

Aşa încît, gîndul că ar fi putut deveni posesorul cîtorva dintre frumoasele monede lucitoare care se întrezăreau prin ochiurile pungii lui Mathias îi schimbă cu totul purtarea faţă de acesta.

— O să jucăm? repetă, înmuindu-se deodată.

Era foarte îndemînatic la toate jocurile şi avea, prin urmare, nouăzeci şi nouă la sută şanse să-şi realizeze speranţele, adică să-i ia lui Mathias o parte din bani.

— O să jucăm *hombre, bassette, passe-dix* [1], în fine, ce-ţi va conveni mai mult, continuă ispitiorul său, văzîndu-l că muşcă din momeală. Şi o să facem nişte partide!... Pînă deseară, dacă vrei.

— Nu pînă deseară... doar douăzeci de partide: asta o să ne ia cam două ore, două ore şi jumătate.

— Fie, de acord pentru numai douăzeci de partide. Şi, pe cuvînt, aş fi mulţumit să văd că ai noroc, pentru că, pentru mine, nu va fi o pagubă prea mare să pierd cîţiva arginţi, iar pe tine ştiu că asta te va face fericit; ai totdeauna nevoie de ceva bani cînd pleci la război.

Lui Philippe nu-i venea să creadă ce schimbare se petrecuse cu prietenul său. Rămăsese cu gura căscată. Dar n-avea deloc de gînd să lase lucrurile aşa. Se hotărî deci să se opună cu toată energia la această nemaipomenită nebunie pe care sărmanul băiat era pe cale s-o facă.

— Cum! Boniface! strigă el. Chiar ai de gînd să joci cu acest... domn? Vino-ţi în fire, ce Dumnezeu! Aminteşte-ţi ce s-a întîmplat între tatăl tău şi el şi în ce împrejurări a trebuit să părăsească şcoala noastră.

De obicei, tînărul nu se ferea să spună lucrurilor pe nume, dar în această împrejurare, furios pe bună dreptate, vorbea de-a dreptul tăios, spre a fi mai bine înţeles de prietenul său. De altminteri, nu-şi făcea griji că l-ar putea jigni de moarte pe nemernicul a cărui privire veninoasă o simţea îndreptată asupra-i.

Dar vai! sărmanul băiat căruia îi propovăduia înţelepciunea era deja stăpînit de patima sa, şi creierul lui tulburat nu-i permitea nici un discernămînt.

— Nu e nimic rău dacă joc cîteva partide, răspunse.

— Bineînţeles că nu, atunci cînd joci cu un om cinstit.

Şi Philippe îl măsură cu o privire dispreţuitoare pe Mathias, care păli de furie.

— Ei bine, în loc de douăzeci, n-o să facem decît trei sau patru, îţi promit, făgădui Boniface, ca pentru a-l linişti.

1 *Hombre, bassette, passe-dix:* jocuri de noroc, cu cărţi, la modă în secolele XVII—XVIII. (n.t.)

— Da, chiar aşa, doar trei sau patru, cît să petrecem cîteva clipe împreună, întări Mathias, stăpînindu-şi furia care-l cuprinsese la ultimele cuvinte.

— Încă o dată, nu, insistă Philippe. Ceea ce faci nu este bine, Boniface. Dacă tatăl tău ar şti, n-ar fi mulţumit, te asigur. Şi apoi, întreabă-l pe acest domn de unde are banii, în ce fel i-a cîştigat. I-ar fi, fără îndoială, destul de greu să ne-o spună!

— Ba, deloc, răspunse germanul.

Şi adăugă calm, deoarece îşi învăţase bine lecţia:

— Banii aceştia i-am căpătat printr-o mică moştenire, în a cărei stăpînire am intrat zilele acestea.

— Minţi!... şi aş pune mîna în foc că sînt fructul unei mîrşăvii pe care ai făcut-o sau pe care te pregăteşti s-o faci.

La această izbucnire violentă, Mathias schiţă o mişcare rapidă, ca pentru a se arunca asupra lui Philippe, dar — temîndu-se, fără îndoială, că o ceartă în acel moment ar dăuna îndeplinirii planurilor sale — se abţinu, mulţumindu-se să ridice dispreţuitor din umeri.

— Hai, să ne întoarcem, Boniface, continuă tînărul, sperînd că ceea ce spusese în legătură cu proveniența banilor pe care-i poseda Knauss făcuse impresie asupra prietenului său. Să-l lăsăm pe acest personaj să se ducă să-şi cheltuiască sau să-şi piardă banii, cîştigaţi pe căi necinstite, cu oameni de teapa lui.

În timp ce vorbea, încerca să-l tragă pe micul Passepoil în interiorul taberei militare.

Dar, alunecîndu-i printre mîini, acesta alergă la Mathias şi-l întrebă:

— Şi unde am putea merge să jucăm?

În mod vădit, nefericitul nu reţinuse nici un cuvînt din aspra mustrare făcută ticălosului şi, absorbit cu totul de ideea lui, nu se gîndea decît la cîştigul ce trebuia să-i rezulte din partidele plănuite.

Faţă de o asemenea rătăcire, Philippe era complet dezarmat şi înţelese că i-ar fi imposibil să-l aducă la raţiune pe prietenul său.

Şi asta îl îndureră peste măsură.

— Cel mai bun loc pentru a juca nestingheriţi, răspunse Mathias, este o cîrciumă pe care o ştiu în strada Fouarre şi unde au camere particulare. Acolo eşti foarte liniştit şi nu este nimeni pe lîngă tine, să te sîcîie. O să vezi ce bine ne vom simţi.

— Să mergem, zise Boniface. Vii, Philippe?

— Ba nu, zău! Crezi, aşadar, că o să te las să te duci singur, într-o astfel de tovărăşie? replică acesta, mînios.

Lucru curios, în loc să-l jignească pe Knauss, cum Philippe era îndreptăţit să presupună că se va întîmpla, aceste cuvinte părură, dimpotrivă, să-i producă o vădită satisfacţie.

Philippe fu oarecum intrigat, dar, fiind prea preocupat de prostia pe care Boniface era pe cale s-o săvîrşească, nu stătu să gîndească mai adînc asupra acestui lucru şi porni după prietenul lui, care o luase deja înainte, împreună cu germanul.

9 Într-o fîntînă

În secolul trecut[1], strada Fouarre era, desigur, cea mai urîtă şi mai murdară stradă din întregul Paris, care avea totuşi o mulţime de străzi murdare şi urîte.

Cu rîuleţul noroios care-i curgea prin mijloc, cu partea carosabilă aproape în întregime lipsită de pavele, cu grămăjoarele de gunoaie care o acopereau aproape întotdeauna şi care otrăveau aerul cu mirosurile lor, încît abia se putea circula, strada semăna mai curînd cu o mare groapă de gunoi, decît cu o cale de comunicaţie.

1 *În secolul trecut:* cuvintele se referă la secolul al XVIII-lea, autorul — Paul Féval-fiul — scriind acest roman în anul 1893. (n.t.)

Cei doi ostaşi ai gărzilor franceze şi teutonul ajunseră aici în scurt timp.

După ce o parcurseseră aproape pînă la jumătate, Mathias îşi opri însoţitorii în faţa unui soi de speluncă, de unde răzbătea o hărmălaie infernală.

Se auzeau strigăte, vociferări, cîntece zbierate de gîtlejuri răguşite de băutură, totul scandat, la intervaluri scurte, de zgomotul strident al unei halbe sau al unui pahar ce se spărgea de perete.

— Aci este, zise Mathias.

— Aici! se mirară, deodată, Boniface şi Philippe, dîndu-se înapoi.

— Da.

— O să ne pui să intrăm în locul acesta oribil? strigă Philippe.

— O! nu în sala asta, e prea multă lume aci, răspunse germanul. Într-alta, în care vom fi singuri. Urmaţi-mă, este în spate.

Şi porni pe un coridor îngust şi întunecos care, în interiorul clădirii, se întindea de-a lungul cîrciumii.

Boniface avu o clipă de ezitare — doar una — şi pătrunse, la rîndul său, în coridor.

Cu inima cuprinsă de îndoială, însoţitorul lui îl urmă.

După douăzeci, douăzeci şi cinci de paşi, Mathias Knauss se opri în faţa unei uşi laterale, o deschise cu o cheie pe care o scoase de sub veşminte — ceea ce era deja suspect — şi-i împinse pe cei doi soldaţi într-o încăpere de mici dimensiuni, slab luminată.

— Aici, cel puţin, zise, vom putea juca liniştiţi; este ca şi cum am fi la noi acasă.

În timp ce vorbea, Philippe cerceta cu privirea încăperea şi se minuna de faptul că nu zărea nici o mobilă. Nici masă, nici scaune, nici măcar taburete: o goliciune totală.

Era tocmai să remarce cu glas tare acest lucru, cînd Knauss i-o luă înainte.

— Aşteptaţi-mă un pic aci, zise, mă duc să caut ceva pe care să ne aşezăm şi pe ce să jucăm: încăperea aceasta e rareori ocupată, nu o mobilează decît cînd vin oaspeţi... mă întorc într-un minut.

Şi ieşi grăbit.

Dar minutele trecură, fără ca el să mai dea vreun semn de viaţă.

Boniface începea să-şi regrete escapada şi trăsăturile sale exprimau chiar o oarecare nelinişte.

Nici tovarăşul lui nu era mai liniştit, deoarece totul îi părea foarte ciudat.

Încăperea în care se aflau amîndoi primea lumina printr-o fereastră-ghilotină, situată destul de sus şi la care nu se putea ajunge decît săltîndu-te la mai multe picioare deasupra pardoselii.

— Ascultă, zise deodată Philippe, ajută-mă să mă ridic pînă la fereastră, Boniface; vreau să văd ce se află dincolo.

Fără a-i răspunde, micul Passepoil se sprijini cu spatele de perete şi,pe mîinile lui nervoase servind drept treaptă, Belle-Épée se săltă pînă la fereastră.

Nici nu apucase să arunce o privire afară, cînd un oblon greu căzu cu putere în faţa deschiderii, cufundîndu-i dintr-o dată în beznă.

— Ce înseamnă asta? strigă Philippe, sărind pe podea.

— Într-adevăr, ce înseamnă asta? repetă Boniface, cu glasul puţin schimbat.

Strănută, ocărînd:

— Ce praf!... Sigur că oblonul ăsta nu prea este închis deseori.

Apoi, străfulgerat de un gînd:

— Ah! înţeleg, continuă. Deoarece încăperea nu este destul de luminoasă, fără îndoială că Mathias vrea să jucăm la lumina unor felinare şi a închis oblonul pentru a nu avea o lumină înşelătoare.

— Hm! Crezi?

— Păi! nu văd alt motiv pentru care ar fi închis fereastra. În plus, este foarte uşor să mergem să-l întrebăm. Nu trebuie să fie departe.

— Chiar aşa, să mergem să-l întrebăm.

Philippe îşi punea în acea ieşire ultima speranţă de a-şi scoate prietenul din ghearele lui Knauss; pentru că, deşi nebunia nu-i trecuse cu totul, cel puţin nici mult nu lipsea ca să-i treacă.

Dar îi aştepta o nouă surpriză, căci îşi izbiră nasul de uşă, care era închisă pe dinafară, cu cheia răsucită de două ori.

— Asta-i prea de tot! se revoltă Boniface. Uite-l că ne-a făcut şi prizonieri.

— Chiar aşa. Ba chiar, cred că am căzut într-o cursă, spuse Belle-Épée, căruia-i revenise întreaga veselie lipsită de griji.

Părea aproape mulţumit de întorsătura neaşteptată pe care o lua această petrecere.

Cît despre Boniface, nu vedea lucrurile în acelaşi mod.

— Cum? într-o cursă? întrebă.

— Da... Ticălosul, după cum presimţeam, vrea să ne joace o farsă de prost gust.

— Ai putea bănui?... Şi de ce?

— Ei, na! pentru a se răzbuna de jignirea pe care i-a adus-o, odinioară, tatăl tău şi de faptul că noi l-am ţinut întotdeauna la distanţă.

— Nu este deloc probabil, ripostă tînărul Passepoil, încercînd să se liniştească singur. N-ar fi aşteptat atît de mult pînă să se răzbune.

— Poate că n-a avut prilejul.

— O! sigur că te înşeli! Şi deşi nu înţeleg ce este cu închiderea asta a uşii şi a oblonului şi nici cu absenţa prelungită a omului nostru, pariez că, într-o clipă, vom avea explicaţia acestor ciudăţenii.

— Sper să fie aşa.

Trecu un sfert de oră de aşteptare. Lucrurile deveneau neliniştitoare şi Boniface, tot căznindu-se să găsească

explicații plauzibile în legătură cu ciudățenia situației, era năpădit, încet-încet, de teamă.

— Hotărît lucru, sfîrși prin a spune, cred că ai dreptate, Philippe: Mathias vrea să ne-o coacă. Să strigăm, poate că va veni cineva.

— Strigă, dacă vrei. Eu cred că va fi complet inutil, răspunse Philippe, fără a părea nici pe departe necăjit din cauza asta.

Boniface își umflă pieptul și începu să țipe din toți rărunchii. Dar vocea îi părea înfundată și nu trezea nici un ecou.

— Ei, drăcie! înjură. Iată ceva curios, încăperea asta este surdă ca un mormînt!

Și, de data asta, bietul băiat se sperie de-a-binelea. Deși curajos, fiul lui Amable nu se simțea deloc în largul său. Întunericul, izolarea și, mai ales, tăcerea absolută ce domnea în jurul încăperii, îl făceau să simtă o spaimă de nedescris.

— Atunci, să încercăm să spargem ușa, zise deodată. Trebuie cu orice preț să ieșim de-aici.

Philippe nu era nici pe departe la fel de îngrijorat ca însoțitorul său, dar se alătură părerii acestuia, deoarece începea să considere că sechestrarea asta depășea limitele unei glume.

Amîndoi deodată se aruncară asupra ușii, cu un elan furios.

O ușă obișnuită ar fi sărit în țăndări sub izbitura lor formidabilă, dar aceasta nici nu se clinti, singurul rezultat fiind o pîrîitură. Trebuie să fi avut o grosime puțin obișnuită, pentru a rezista la toate atacurile.

Rămînea fereastra...

Cățărat pe umerii lui Boniface, fratele Marinei ridică puțin rama cu geam, și, adunîndu-și puterile, încercă să salte oblonul. Trudă zadarnică: nu reuși s-o miște cîtuși de puțin.

Erau prinși ca într-o cursă de șoareci și nu mai aveau altceva de făcut decît să aștepte evenimentele.

Belle-Épée nu credea că viaţa prietenului său şi a sa puteau fi în pericol, deşi locul acela era dintre cele mai favorabile unei capcane, mai ales ţinînd seama că nici unul din ei nu era înarmat. Se temea totuşi de vreo ticăloşie din cele mai mari, pe care capetele goale ale teutonilor ştiu atît de bine să le pună la cale.

— Ia stai, îi zise lui Boniface, amintindu-şi deodată că plecarea lor spre Boemia era stabilită pentru a doua zi, vrei să pariezi că am ghicit intenţia nemernicului ăstuia?

— Ah!... Ia să vedem!

— Ştiind că trebuie să pornim la drum peste cîteva ore, ne-a sechestrat aici pentru a ne împiedica să plecăm cu regimentul şi, astfel, să lase să se creadă că am dezertat.

— Tîlharul!

— Infamul! vrei să spui, fiindcă asta înseamnă dezonoare! urlă Philppe cu o bruscă izbucnire de furie. Se va crede că am fugit, de frică să nu înfruntăm duşmanul.

— ...Să ne facă să trecem drept laşi...

— Şi să ne aducă, pentru totdeauna, dispreţul tuturor! Cu siguranţă, acesta îi este scopul.

— Dar, atunci, înseamnă că ticălosul ne va ţine prizonieri mai multe zile?

— Probabil pînă ce corpul nostru de armată se va fi depărtat îndeajuns de Paris, pentru a nu-l mai putea ajunge.

— Ah! dacă l-aş avea în mînă! strigă Boniface, scos din fire.

Philippe, însă, nu scoase un cuvînt. Dar Mathias Knauss nu avea să fie cu nimic în pierdere, pentru că mînia rece a tînărului îi promitea o serioasă încheiere a socotelilor.

Dar vai! dacă ceea ce presupuneau era deja groaznic pentru ei, deoarece era vorba de onoarea lor, cei doi ostaşi erau totuşi departe de a bănui soarta ce li se pregătise şi pe care aveau s-o afle în curînd.

În vreme ce erau măcinaţi de o furie neputincioasă, un zgomot neaşteptat începu să se audă sub picioarele

lor. Semăna cu alunecarea unor bare groase de fier, care ar fi fost trase pe sub pardoseală. Deodată, aceasta începu să se mişte, se clătină în dreapta şi în stînga timp de cîteva secunde, apoi, brusc, se întredeschise la mijloc, fiecare parte lăsîndu-se în jos, ca o trapă de temniţă subterană.

În acelaşi timp, pămîntul fugind de sub picioarele celor doi prizonieri, aceştia fură zvîrliţi în golul în care se rostogoliră cu o iuţeală ameţitoare. Dar căzătura le fu scurtă, pentru că, doar după o jumătate de minut de la deschiderea trapei, făceau amîndoi un dublu „pluf", afundîndu-se pînă la piept într-o substanţă moale şi vîscoasă.

Aproape de îndată, urechile le fură neplăcut izbite de scrîşnetul strident al unor balamale ruginite. Era pardoseala, care îşi relua poziţia iniţială.

Şi, curînd după ce barele au fost împinse la loc, auziră nişte paşi.

Nu îi durea nimic şi, trecînd cu vederea o uşoară ameţeală cauzată de această săritură neaşteptată, aveau mintea limpede.

Putură, aşadar, să distingă clar două glasuri ce începură să răsune deasupra capetelor lor.

Unul era al lui Knauss, uşor de recunoscut după intonaţiile aspre şi guturale; celălalt... Ah! celălalt... Oare Philippe era victima unei iluzii? Ar fi putut să jure că acel glas aparţinea bătrînului întîlnit în ajun, pe Pont-au-Change.

— Aşadar, a trebuit să-l sacrifici şi pe micul Passepoil? întreba interlocutorul germanului. Nu-ţi vorbisem decît de celălalt.

— Aşa este, răspundea teutonul. Dar nu mi-a fost posibil. Tînărul cocoş m-a primit înfipt în pinteni şi cu creasta zbîrlită, gata să lovească cu ciocul. Ba chiar aş fi ratat treaba dacă nu era Boniface, care e mult mai uşor de atras şi care, ca un prost, m-a ajutat, aruncîndu-se asupra unei momeli pe care i-am întins-o, cu aceeaşi

lăcomie cu care obletul înghite musca pescarului. În aceste condiţii, am fost obligat să-i fac să dispară pe amîndoi, altminteri lucrurile s-ar fi aflat într-o clipă.

— Într-adevăr, nu puteai acţiona altfel şi sînt mulţumit de tine. Hai, vino să-ţi iei restul din suma promisă.

Cu aceste cuvinte, cei doi bărbaţi se îndepărtară.

Philippe rămase uluit de cele auzite. Aşadar, *lui* i se purta pică, moartea *lui* era necesară cuiva.

Era înmărmurit! Prin ce ar fi putut dispariţia lui din lumea aceasta să servească interesele cuiva? El, copilul fără nume, fără familie şi de care nimeni pe lume nu se sinchisise niciodată?

Uitînd pentru moment situaţia oribilă în care se afla, se lăsă pradă miilor de gînduri în legătură cu aceste întrebări, cînd vaietele surde scoase de Boniface îl readuseră la realitate.

— Să murim! gemea el pe un ton plîngăreţ. Să murim amîndoi aici... în puţul ăsta!... Şi din vina mea... Vai! este groaznic! Dacă măcar n-aş fi avut ideea absurdă să cîştig bani de la ticălosul ăla, n-am fi ajuns aici...

— Gata! îl întrerupse pe un ton degajat Philippe, care părea să se resemneze cu curaj în toată această aventură. Patima ta nenorocită ne-a făcut să cădem amîndoi într-o cursă, dar fie şi fără ea şi chiar dacă tu ai fi liber, mie tot nu mi-ar fi fost cu nimic mai bine, deoarece s-ar fi inventat altceva ca să scape de persoana mea.

— Atunci nu-mi porţi pică?

— Eu, să-ţi port pică? Nu, prietene, dimpotrivă, consider că mi-ai făcut un adevărat serviciu, punîndu-mă în situaţia de a afla că am un duşman de moarte.

— Şi la ce-ţi foloseşte acum faptul că ai aflat? exclamă Boniface cu o adevărată disperare. Nu sîntem, oare, ca şi morţi?

— Oho! făcu Belle-Épée, care nu se descuraja lesne. Înainte de a ne considera complet pierduţi, ar trebui să ştim dacă nu există vreun mijloc de a putea ieşi din gaura asta.

— Vai! ce mijloc ar putea exista?

— Habar n-am şi nu-ţi ascund că mi se pare al dracului de greu să-l găsim. Totuşi, cum niciodată nu trebuie să-ţi pierzi speranţa, să căutăm. Deja nu ne putem îndoi asupra naturii locului în care ne aflăm: este o fîntînă pe trei sferturi astupată, şi care nu trebuie să aibă mai mult de douăsprezece sau cincisprezece picioare adîncime.

— Chiar dacă adîncimea n-ar fi decît de un picior, cu ce-am fi mai cîştigaţi, de vreme ce singura ieşire este pe sus şi-i închisă ermetic?

Philippe nu răspunse nimic, descurajarea aceasta umplîndu-l de milă şi, dacă n-ar fi fost întunericul, tovarăşul său l-ar fi văzut dînd din umeri.

De cîteva clipe era ocupat să pipăie pereţii închisorii lor şi îi simţea foarte umezi.

Acea apă ce se prelingea îl intriga. După aprecierea lui, pînza de apă care alimentase cîndva fîntîna trebuia să fie acum mult mai jos, sub nivelul la care se aflau, astfel încît nu putea produce picurarea. Şi noroiul acesta, în care se încleiaseră trupurile lor, avea, desigur o cauză mult mai directă.

Pe pipăite, începu să cerceteze care putea fi originea umezelii şi a noroiului.

La un moment dat, apropiindu-şi mîinile de faţă, mirosul tînărului soldat fu neplăcut impresionat de duhoarea puturoasă pe care o emanau.

— Ce putoare! zise, în chip de comentariu. Miroase a canal.

Acest cuvînt fu ca o străfulgerare pentru Boniface, a cărui fire impresionabilă revenea la viaţă tot atît de repede, pe cît de uşor se lăsa descurajată.

— Zici că miroase a canal? exclamă el. Atunci sîntem salvaţi, dacă un canal trece prin apropierea acestei fîntîni.

— N-am spus asta.

— N-are importanţă, o spun eu, afirmă, redevenind complet stăpîn pe sine. Trebuie să fie ramificaţia care

traversează strada Fouarre. Repede, să încercăm să ne dăm seama la ce înălţime şi pe care parte se află conducta.

Aceste vorbe fiindu-i pe plac, Philippe îşi reluă pipăielile de-a-lungul pereţilor şi nu trecu mult pînă să observe că erau mult mai umezi pe dreapta decît pe stînga.

— Am lămurit deja pe care parte se află, zise. Apoi, constatînd că pietrele erau tot mai uscate pe măsură ce ridica braţul, adăugă: — Şi iată conducta.

— În acest caz, la treabă, să nu pierdem timpul.

În lipsa săbiilor, aveau fiecare, din fericire, cîte un cuţit care le servea la masă. Se folosiră de ele pentru a începe să desprindă pietrele. Datorită infiltrării continue, cimentul care îmbina pietrele era în parte spălat şi nu le trebui un efort prea mare pentru a le scoate. Într-o oră reuşiseră să extragă zece pietre, realizînd o deschidere destul de mare pentru a le permite trecerea.

Dar atunci dădură de zidăria canalului. Avură nevoie de o a doua oră pentru a executa şi aici o operaţie asemănătoare şi, deodată, cînd o ultimă piatră se desprinse aproape singură, avură satisfacţia — şi cuvîntul satisfacţie este, în acest caz, un termen relativ — de a fi inundaţi de un val negru şi noroios a cărui năvălire puturoasă umplu puţul.

Trei minute mai tîrziu, cei doi soldaţi puneau piciorul în conductă. Fără a fi uscată, aceasta nu era totuşi acoperită decît de cîteva degete de apă noroioasă.

Urmară calea oferită de conductă pînă la prima gură de vizitare ce le apăru în faţa ochilor şi, cu ajutorul unor crampoane de fier fixate în zid pentru a înlesni urcarea la suprafaţa solului, ajunseră curînd afară.

Bucuria de a fi liberi nu-i împiedică să constate că amîndoi, sub noroiul care-i acoperea, nu mai aveau înfăţişare omenească.

Spre norocul lor, foarte aproape se afla o fîntînă.

Un sfert de oră mai tîrziu, Bell-Épée şi micul Passepoil reintegrau tabăra gărzilor franceze, nu înainte de a se fi curăţat cît mai bine cu putinţă.

A doua zi, la trei dimineaţa, regimentul lor părăsea Parisul, îndreptîndu-se vioi către Boemia.

Cît fu drumul de lung, capcana cărora le căzuseră victime cei doi prieteni nu încetă a le fi subiect de conversaţie. Ceea ce-i intriga cel mai mult era acea ciudată coincidenţă între aventura lor şi întîlnirea cu bătrînul. Oare la ordinele lui acţionase Knauss?

Nu erau departe de a crede astfel, mai ales Philippe, care îşi reamintea vocea personajului cu care vorbea germanul, la cîteva clipe după căderea lor în fîntînă, voce care semăna atît de mult cu cea a necunoscutului de la Pont-au-Change.

Gîndind, pe bună dreptate, ca bătrînul acela nu-i putuse decreta moartea dintr-o simplă fantezie, tînărul îşi punea o mulţime de întrebări la care nu putea răspunde, mirîndu-se cine era acel om şi ce motiv, serios sau uşuratic, îl putuse împinge să-l condamne.

Cînd unitatea sa militară se alătură armatei mareşalului de Saxe, mintea lui Philippe găsi noi subiecte de gîndire şi această preocupare dispăru încetul cu încetul, deoarece trebuia să se concentreze asupra felului în care să-şi îndeplinească îndatoririle de soldat.

10 Pe un turn

Mareşalul hotărîse să cucerească Praga care, fiind capitala Boemiei, îi asigura supunerea mai multor alte oraşe importante.

Pentru a începe operaţiile, aştepta să i se alăture trupele de întărire pe care le ceruse. Aceste trupe soseau în fiecare zi şi, într-o săptămînă, armata se mări cu o treime.

La 23 noiembrie 1742, efectivul fiind complet, armata de asediu pornea asupra Pragăi, faţă de care se afla la o depărtare de o duzină de leghe.

Ajungînd sub zidurile ei la data de 26 noiembrie, noaptea, gărzile franceze primiră ordinul de a-şi lua îndată măsuri pentru darea asaltului.

Regimentul celor doi ostaşi ai noştri era comandat de colonelul Chevert, care avea deja o reputaţie de bravură şi îndrăzneală, reputaţie de altfel pe drept meritată, deoarece lui, cît şi, în bună parte, lui Philippe, i se datoră succesul de care fu încununată bătălia condusă de mareşal.

Garnizoana capitalei era alcătuită din trei mii cinci sute de oameni, perfect înarmaţi şi dotaţi din plin cu muniţie. Era deci de presupus că bătălia va fi fierbinte şi că asediaţii se vor lupta din toate puterile pentru victorie.

Aşadar, mareşalul, care avusese mai întîi intenţia să atace duşmanul din faţă, se hotărî, pentru a micşora pe cît cu putinţă pierderile, să folosească o stratagemă care-i mai reuşise în cazuri asemănătoare.

Simulă un atac furios într-un punct al oraşului, însoţit de un mare bubuit de artilerie, apoi, în timp ce întreaga garnizoană se îndrepta către acel loc pentru a-i respinge pe agresori, dădu ordin să se pună scări în partea opusă şi să se purceadă imediat la escaladare.

Regimentul lui Chevert era în linie de atac.

De îndată ce fu trimis ordinul, colonelul şi Philippe urcară treptele primei scări.

De-abia pusese Chevert piciorul pe meterez, că o santinelă izolată îl ameninţă cu o lovitură de baionetă în plin corp; dar baioneta se dovedi a nu-şi fi atins ţinta şi soldatul austriac, cu gîtul străpuns de sabia lui Philippe, căzu greoi, fără a scoate un strigăt.

— Mulţumesc, *sergent*, spuse simplu colonelul Chevert. Era important ca acest om să nu poată da alarma.

Philippe îşi cîştigase deci primul grad pe cîmpul de luptă şi, deoarece renumele său de foarte bun mînuitor al spadei îl urmase în armată, curînd fu cunoscut sub numele de *sergentul Belle-Épée*...

Toate trupele urmară îndemnul dat de colonelul gărzilor franceze şi, în mai puţin de o oră, peste cinci mii de oameni pătrunseseră în oraş.

Surprins pe neaşteptate, inamicul nu avusese timp să-şi organizeze apărarea şi se văzu obligat să predea armele, înainte de a fi putut combate.

La ziuă, locuitorii fură uimiţi să-şi vadă oraşul ocupat de armata franceză, a cărei prezenţă nici măcar nu o bănuiseră; de armata franceză, care nu pierduse decît cîţiva oameni, în simulacrul său de atac.

Dar se împăcară repede cu această înfrîngere şi, fie din calcul, fie din simpatie — deoarece nu erau deloc entuziasmaţi la gîndul că sînt supuşii împărătesei Maria-Thereza — făcură o mulţime de amabilităţi învingătorilor şi îi găzduiră cît putură de bine.

Treizeci sau patruzeci de zile, cît timp trupele mareşalului au ocupat Praga, Boniface fu fericit cum nu fusese niciodată.

Locuitorii Boemiei, indiferent din ce clasă socială ar fi făcut parte, erau mari amatori de jocuri de noroc şi băiatul, care studiase la repezeală diferitele lor jocuri, făcea partide interminabile, cît era ziua de lungă, adunînd în felul acesta o droaie de ducaţi şi de *carolus* [1], pe care îi punea cît mai adînc în buzunarele secrete, ascunse în veşmintele sale.

Avînd alte gusturi, noul sergent făcea aproape zilnic excursii în afara oraşului.

Îl atrăgea îndeosebi un loc. Era o colină înaltă, situată la o zvîrlitură de băţ de metereze şi de pe creasta căreia cuprindeai cu ochii o privelişte minunată.

În vîrful acestei coline se afla un turn vechi, în ruine şi acoperit de muşchi, ce data probabil de mai multe secole şi care, prin înfăţişarea sa arhaică, mărea farmecul locului.

Cu toate că toamna se apropia de sfîrşit, temperatura era foarte blîndă şi tînărul, căruia îi plăcea să viseze, luase obiceiul să se ducă în fiecare seară să se aşeze lîngă

1 *Carolus:* monedă divizionară, aliată cu argint, emisă de Carol al VIII-lea. (n.t.)

acel monument antic, pentru a rămîne o oră sau două să contemple splendida panoramă ce i se desfăşura la picioare.

Acolo, în faţa frumuseţilor naturii, uita pentru o clipă golul din existenţa sa şi se lăsa legănat de speranţa într-un viitor fericit.

Într-o după-amiază, cînd tocmai se instalase în locul său obişnuit şi, pe jumătate întins pe iarbă, îşi lăsa privirile să alerge la întîmplare asupra muntelui, ceva îi atinse umărul şi, imediat, la picioare i se rostogoli o ţandără de piatră, mare cît o nucă.

Ridică repede capul pentru a vedea de unde provenea acel neobişnuit proiectil şi zări, chiar deasupra lui, cum unul dintre enormele creneluri ce împodobeau turnul oscila pe soclul său de granit, părînd a fi mişcat de o mînă invizibilă, pentru a cădea apoi în gol.

De-abia avu timp să se ridice şi să facă un salt în lături pentru a nu fi atins de acel bloc greu care veni să se înfigă în pămînt, chiar în locul pe care-l ocupase cu o clipă mai înainte.

Dacă atenţia nu i-ar fi fost atrasă de ciobul premergător, s-ar fi zis cu el şi, într-o secundă, trupul lui n-ar mai fi format decît o grămadă de oase şi carne mutilată.

Presimţi îndată că i se întinsese o cursă şi că aceasta trebuia să aibă vreo legătură cu cea căreia îi fusese victimă la Paris. Om al unor decizii rapide şi energice, Philippe se hotărî să se încredinţeze pe loc, urcînd în vîrful turnului unde, fără îndoială, va descoperi cauza căderii crenelului.

Intrarea în monument se făcea printr-o deschidere scundă, de mult văduvită de batantul său şi care nu mai oferea decît o gaură ce se căsca neagră şi în care creşteau, din abundenţă, bălării şi ierburi.

Fără ezitare, intră cu sabia în mînă şi nu întîrzie să se lovească de primele trepte ale unei scări ce se înălţa în spirală. În ciuda numeroaselor trepte sparte, urcă repede scara şi ieşi pe o terasă de şapte-opt picioare pătrate,

unde, la început, i se păru a nu fi nimeni, ceea ce îl surprinse.

Într-adevăr, nu putea admite că blocul masiv de piatră, care fusese cît pe-aci să-l ucidă, se desprinsese de la sine, iar pe de altă parte, putea uşor să constate imposibilitatea materială ca oricine ar fi fost acolo să fi putut fugi înainte de sosirea sa... doar dacă nu era neam de maimuţă.

Pe cînd încerca să-şi explice această ciudăţenie zări, înfăşurată în jurul unui crenel, o fîşie de stofă de culoarea zidului, a cărei prezenţă în acel loc i se păru destul de suspectă. Atunci, apropiindu-se, văzu că era una dintre acele centuri care fac parte din echipamentul unor companii libere, din cele scutite de impozit.

După ce constatase acest lucru, se aplecă în afară pentru a vedea ce putea să însemne, cînd se pomeni nas în nas cu un individ ce atîrna în afara turnului, ţinîndu-se cu mîinile de centură şi cu picioarele vîrîte într-o mică adîncitură formată de o piatră lipsă. Individul nu era altul decît Mathias Knauss.

— Ah! ticălosule, îi strigă, amintindu-şi deodată clipele neplăcute petrecute în fîntîna din strada Fouarre. Asta este a doua oară că atentezi la viaţa mea! Ei, bine! n-o să mai atentezi şi a treia oară.

Şi se aruncă iute către spate, pentru a tăia centura, zvîrlindu-l astfel pe mizerabil la pămînt, unde, în mod inevitabil, avea să se zdrobească.

Dar Knauss era mai puţin greoi decît ar fi lăsat să se presupună dimensiunile lui şi, fără a-i da timp să-şi pună planul în aplicare, se urcă pe terasă cu o agilitate surprinzătoare.

— Aha! credeai c-ai pus deja mîna pe mine, micuţule, zise rîzînd cu răutate, în timp ce lua poziţia de gardă, dar e nevoie de cineva mai şmecher ca tine ca să-l prindă pe amicul Mathias... şi dimpotrivă, eu sînt cel care te-am prins. Ei, hai! n-o să te las să aştepţi. O mică ţeapă de oţel în pielea ta şi totul va fi sfîrşit...

Înainte de a fi terminat vorba, spada lui Philippe o întîlnise pe a sa.

Germanul acesta rău era un mînuitor de spadă destul de dibaci şi — neştiind, desigur, că tînărul devenise o forţă de temut într-ale scrimei, după plecarea lui de la sala lui Passepoil, care precedase cu mult epoca în care Philippe îşi cîştigase reputaţia — putea crede efectiv că victoria va rămîne a lui.

Sergentul îi arătă repede că se înşela.

— M-ai prins, zici, tîlharule? Vom vedea noi. Hai, pareaz-o pe asta! spuse, dîndu-i o lovitură cu vîrful spadei, care îi traversă pulpa. Asta este pentru a te pregăti să mai primeşti alta, pe care ţi-o voi da, într-o clipă, drept în piept.

— *Godferdam*! răcni Knauss. O să te tai în bucăţele, puişorule...

— Mai parează! continuă adversarul său, străpungîndu-i cealaltă pulpă.

De data aceasta germanul nu mai rîdea.

Recunoscuse acum superioritatea de necontestat a „puisorului" şi simţea că este la discreţia lui.

Atunci începu să se retragă, rotindu-se în jurul terasei.

Sergentul îl urmări, ţintindu-l cu vîrful sabiei între ochi, fără a-i lăsa o clipă de răgaz.

Frica se întipărea pe trăsăturile lui Knauss, care căpătau o culoare pămîntie.

— Acum tremuri, zise Philippe. Nu eşti bun decît să făptuieşti crime din umbră şi la adăpost de orice pericol... şi dacă, de data aceasta, ai consimţit să te foloseşti de arma ta, ai făcut-o pentru că credeai că mă vei învinge uşor... mai bine zis, că mă vei asasina.

Nici nu-şi terminase bine vorba, că văzu braţul stîng al nemerniculuiîntinzîndu-se brusc, în timp ce un obiect îi trecea, cu o străfulgerare, prin faţa ochilor.

Ticălosul, profitînd de faptul că ochii adversarului său i se concentraseră asupra chipului, apucase un pumnal ce-i atîrna prins de centură şi tocmai i-l aruncase spre cap.

Dar lama, greşit ţintită, nu făcuse decît să atingă uşor obrazul, lăsînd doar o brazdă subţire.

— Vezi că spun adevărul! strigă sergentul, a cărui mînie, departe de a se mări, păru că se calmează după această acţiune laşă. Aveam încă naiva omenie de a vrea să te cruţ, dar tu singur ţi-ai semnat condamnarea. Aceasta va fi ultima faptă rea pe care o vei fi săvîrşit. Voi curăţa pămîntul de un tîlhar ca tine şi o să-ţi lipesc de cerul gurii limba asta mincinoasă.

Zicînd acestea, printr-o biciuire viguroasă, smulse spada din mîinile teutonului, făcînd-o să zboare peste creneluri.

Buzele lui Knauss dădură drumul unui val de sînge şi el scuipă cîţiva dinţi, înainte de a cădea pe spate, ca mort.

Văzîndu-l nemişcat şi fără suflare, Philippe, în chip de discurs funebru, spuse:

— Nici braţul tău de ucigaş, nici limba ta ticăloasă nu vor mai face nimănui rău. Iar rămăşiţele tale vor avea ca mormînt măruntaiele corbilor, dacă totuşi aceştia nu se tem că s-ar putea otrăvi.

Apoi, părăsi turnul şi se întoarse la Praga, pentru a-i povesti lui Boniface întîmplarea.

— Perfect! încuviinţă prietenul său, aflînd despre eveniment. În felul acesta, nu mai ai a te teme de nemernic. Totuşi, deoarece ştiu că n-a acţionat în numele lui, te sfătuiesc ca, pe viitor, să fii cu mai mare băgare de seamă ca niciodată.

Micul Passepoil îşi încheie recomandările prin următoarea gîndire profundă:

— Din păcate, cei de teapa lui Knauss nu lipsesc, pentru cine vrea să-i plătească.

Pe moment, fiind stăpînit de indignare, intenţia sergentului fusese, aşa cum am arătat, să lase cadavrul germanului pradă păsărilor carnivore, foarte numeroase în acea regiune. A doua zi, revenit la sentimente mai omeneşti, hotărî, totuşi, să-l îngroape. Cum Boniface se

oferise să-l ajute la această treabă funebră, în zori plecară amîndoi spre turn şi urcară pe terasă.

Dar un fapt ciudat îi uimi peste măsură: corpul lui Mathias dispăruse. Fusese, oare, luat de complici, sau ticălosul, nefiind rănit de moarte, reuşise să fugă?

Cu toate cercetările pe care le făcură, nu putură afla răspunsul la întrebările lor.

Ajungînd la acest pasaj al propriei istorii, pe care am crezut că este bine s-o povestim în locul lui, sergentul Belle-Épée tăcu, dar văzînd că ochii lui Cocardasse îl priveau încă întrebători, adăugă:

— Am terminat... De atunci n-am mai trecut prin nici o aventură neplăcută şi abia cu o oră în urmă, eram îndreptăţit să cred că cei ce doreau să-mi scurteze zilele, descurajaţi de lipsa de succes a încercărilor lor, s-au resemnat să mă lase să trăiesc; dar lovitura de pumnal care a pus capăt încrucişării noastre de arme, precum şi agresiunea de la han mi-au demonstrat cît de amarnic mă înşelam şi că acel Knauss este cum nu se poate mai viu. A durat mult, este drept, pînă cînd să-mi dea o dovadă a existenţei sale. Dar este evident că acest lucru se datorează numai faptului că, pînă astă-seară, nu a găsit un nou prilej de a mă ataca, ţinînd seama de precauţiile pe care mi le-am luat întotdeauna şi de prudenţa excesivă de care m-am lăsat condus în toate acţiunile mele. Iată totuşi că o singură clipă de slăbire a vigilenţei i-a fost de ajuns pentru a mă lua pe nepregătite. Şi acum, bătrîne, îmi cunoşti povestea de la un capăt la celălalt. Dacă înţelegi ceva din ea, ţi-aş fi foarte recunoscător dacă mi-ai spune o vorbuliţă, fiindcă, din partea mea, eu nu înţeleg o iotă.

Cocardasse nu prea întrerupsese povestea tovarăşului său. Se mulţumise să puncteze, prin scurte exclamaţii, pasajele cele mai izbitoare, părînd deosebit de interesat de toate cîte le auzea.

Pe de altă parte, cînd tînărul ajunsese cu povestirea la întîlnirea cu bătrînul cel înalt, interesul lui se dublase şi, începînd din acea clipă, profitînd de lumina blîndă a stelelor, îl cercetase cu privirea pe povestitor, încercînd, la rîndul său, să găsească pe trăsăturile lui, de care pînă atunci nu se sinchisise, o asemănare cu o persoană pe care o cunoscuse cîndva. Remarcase şi el diversele intonaţii ale vocii, care în mai multe rînduri îi reamintiseră pe cele ale unui alt glas ce-i răsunase odinioară în urechi.

După ultimele cuvinte ale sergentului, rămase o clipă pe gînduri, apoi spuse, ca şi cum ar fi cumpănit lucrurile:

— Toate cîte mi le-ai povestit, îmi par, ca şi ţie, puştiule, de-a dreptul extraordinare şi, într-adevăr, nu ţi-aş putea oferi nici o explicaţie. N-ar fi decît o cale pentru a vedea mai limpede în toată treaba asta, fir-ar ea să fie, de soartă ticăloasă! Ar trebui să aflăm cine este acel bătrîn care ţi s-a adresat în ajunul plecării tale şi în solda căruia se afla individul Knauss.

— Sînt şi eu de părerea dumitale, dar cum să procedăm?

— Nu l-ai revăzut niciodată?

— Niciodată.

— Cel puţin, îţi reaminteşti chipul lui, înfăţişarea lui generală?

— Foarte bine.

— Atunci, descrie-mi-l, cunosc o grămadă de lume...

— Era un bărbat înalt şi, atît cît mi-am putut da seama, între şaizeci şi cinci, şaptezeci de ani, cu chipul slab şi foarte palid.

— Ahaa! chip slab şi foarte palid?

— Cu ochi cenuşii-verzui, înfundaţi în orbite şi care, îmi amintesc, nu păreau prea sinceri.

— Şi în afară de asta, nimic deosebit la el?

— Aşteaptă, să caut... Hmm! capul înclinat mereu pe umărul stîng, ca şi cum ar fi avut gît de lup, sau ceea

ce se numeşte un nerv scurtat. Uneori, încerca să-l ridice, dar recădea, de la sine, în poziţia iniţială.

— Pe Dumnezeul meu! ce-ar fi să fie acel bun domn de Peyrolles?! şopti Cocardasse în *a parte* . Este descrierea fidelă a mutrei lui de ticălos... şi trupul nu i-a fost regăsit în cimitirul Saint-Magloire, între cel al lui Montaubert şi al lui Taranne!...

Apoi, cu glas tare:

— Şi purta veşminte bogate, aşa ai spus, cred?

— Da: costum de catifea neagră cu broderii în fir de aur şi nasturi de briliante.

— Bijuterii?

— Multe inele pe degete.

— Inele preţioase?

— Desigur. Mai ales unul dintre ele, cu o singură piatră mare, tăiată în formă de piramidă, pe care-l purta pe mîna dreaptă şi care mă orbea cu strălucirea lui.

— Pe toţi Dumnezeii!... ocărî pentru sine ostaşul, el este, ticălosul meu, fostul intendent al lui Gonzague... diamantul acela este cel pe care l-a primit de la prinţ pentru că a răpit-o pe domnişoara Aurore... Şi eu, care l-am văzut căzînd, cu gîtul străpuns de spada cavalerului!... Cum o fi reuşit să scape?... Dar atunci, totul se explică, şi acum nu mai am nici o îndoială cu privire la identitatea puştiului acestuia... Peyrolles îl recunoscuse ca fiind... Ah! dacă aş putea vorbi!...

— Ei bine, bătrîne, semnalmentele acestea îţi pot sluji la ceva?

„Ah! dac-aş putea vorbi...", repetă în gînd Cocardasse, uitînd să-i răspundă tînărului, „căci este limpede că este *el*... nu poate fi decît *el*, cel care se află aici, în faţa mea... Aceleaşi trăsături, aceeaşi voce, aceeaşi forţă ca şi a tatălui său... Şi, pe lîngă toate acestea, aceeaşi expresie de mîndrie şi de bunătate totodată... Dar încă nu pot să-i spun nimic. Mai înainte, trebuie să mă sfătuiesc cu domnul de Chaverny. Pe Dumnezeul meu! ce mulţumită va fi doamna Aurore."

— Găseşti ceva? întrebă din nou sergentul, care credea că bătrînul soldat era ocupat cu trecerea în revistă a tuturor chipurilor pe care le cunoştea.

— Pe cinstea mea, nu, răspunse acesta, nu văd pe nimeni căruia să i se potrivească înfăţişarea pe care mi-ai descris-o... şi-mi pare rău, fir-ar al naibii! pentru c,ă altminteri, ţi-aş fi putut da indicaţii folositoare. Te sfătuiesc totuşi să nu-ţi pierzi speranţa. Se întîmplă adesea ca, tocmai atunci cînd te aştepţi mai puţin, lucrurile să se clarifice ca prin farmec.

— Nu pierd deloc speranţa, dar mă tem să nu treacă ceva timp pînă să sosească acea clipă, replică tînărul, rîzînd.

— Cine ştie? pronunţă Cocardasse pe un ton enigmatic.

— Hm! cine ştie? Este destul de neclar.

Trecuse deja cîtva timp de cînd cei doi ostaşi ajunseseră în tabără şi continuaseră să meargă pe aleea centrală.

— Unde eşti cantonat, bătrîne? întrebă sergentul.

— Acolo, răspunse profesorul de arme, arătînd spre un loc, în depărtare.

— A! cu veteranii?

— Te miră, nu?... şi tu?

— Eu, aici, la doi paşi, la regimentul trei al gărzilor franceze.

— Sîntem destul de departe unul de celălalt, după cîte văd.

— Într-adevăr şi, fără îndoială, din cauza asta nu neam întîlnit pînă acum.

— Firește. Dar acum, că ne ştim locurile respective, sper că ne vom vedea adesea, spuse Philippe. De altfel, cred că lupta pe care am susţinut-o împreună împotriva lui Knauss şi a acoliţilor săi ne-a făcut prieteni, nu-i aşa?

— Ba chiar nişte prieteni buni, cel puţin eu aşa spun. Zău!

— Spune-o şi pentru mine, fără teamă de a te înşela.

— Atunci, bate palma, sergent Bell-Épée. Nimănui nu i-a părut vreodată rău să fie prietenul lui Cocardasse.

— Nici nu mă îndoiesc, răspunse tînărul, strîngînd cu putere mîna pe care i-o întindea profesorul de arme.

— Şi nu mai tîrziu decît mîine, după trecerea în revistă a trupelor, o să fac o plimbare pînă la cortul tău, să stăm puţin de vorbă, dacă totuşi nu te supără cu ceva.

— Dimpotrivă, îmi vei face o mare plăcere, ca şi lui Boniface, căruia, încă de astă-seară, îi voi anunţa venirea dumitale.

— Atunci, pe mîine!

— Pe mîine.

11 Tabăra

Tabăra era situată pe o cîmpie întinsă, care mărginea oraşul Ostende de la sud pînă la vest. În mijloc, se aflau regimentele regale, alcătuite numai din gentilomi. Apoi, în jurul lor se grupau celelalte corpuri de trupe, companiile de voluntari, companiile libere scutite de impozit, cele ale veteranilor şi, în sfîrşit, la marginea cea mai îndepărtată, cîteva bande de soldaţi străini, de toate naţionalităţile şi din toate treptele sociale, printre care predominau teutonii.

În general, aceste bande nu erau decît o adunătură de neisprăviţi, oameni gata de orice fărădelege, goniţi din ţările lor pentru ticăloşii repetate şi care, nemaiştiind ce să facă, se refugiaseră în Franţa. În vreme de război, erau folosiţi pentru că se adăugau la număr şi se aruncau cu destul curaj în luptă, dar erau dispreţuiţi şi ţinuţi, pe cît cu putinţă, la distanţă.

Din rîndurile acestora îi recrutase Knauss — scăpat în mod miraculos de păsările carnivore de pe turnul din

Praga — pe cei şapte nemernici împotriva cărora trebuiseră să se apere sergentul şi Cocardasse.

Cu cincisprezece zile înaintea evenimentelor pe care le-am relatat, armata primise ordin să părăsească regiunea şi să se întoarcă în Franţa.

Dar deoarece epoca plecării nu fusese deplin precizată, soldaţii duceau o viaţă tihnită, cuprinşi fiind de pe acum de un soi de nostalgie anticipată pentru acel frumos ţinut al Flandrei unde, de cinci luni, în ciuda lipsei frecvente de mîncare şi de bani, se bucuraseră totuşi — şi se bucurau încă — de atîtea ore încîntătoare.

În afară de aceasta, aşteptau ca şefii lor să le dea exemplul.

Şi, trebuie s-o spunem, şefii nu se grăbeau deloc să-şi facă bagajele şi nici nu aveau de ce.

De îndată ce la Paris sosise vestea despre apropiata întoarcere a trupelor, numeroase rude şi prieteni ai ofiţerilor veniseră la Ostende pentru a petrece împreună cu ei puţinul timp cît mai aveau să rămînă în tabără.

Cei mai mulţi dintre vizitatori veniseră însoţiţi de soţiile, fiicele, surorile lor, ba chiar de metresele lor, toate dornice să vadă soldatul pe cîmpul de bătălie şi înconjurat de toate echipamentele sale de războinic, ele care nu-l văzuseră niciodată decît făcînd paradă în saloane, sau zgîriind cu sabia pavajul oraşelor, în căutarea vreunei aventuri ce nu avea nimic belicos.

Aşadar, aceste frumoase curioase nu se săturau să privească miile de lucruri noi ce se ofereau ochilor lor, trecînd prin cantonamente fără a se teme de promiscuitatea soldaţilor, intrînd în corturi pentru a-i surprinde în intimitate, scoţînd ţipete de spaimă la vederea maşinăriilor ucigaşe şi neputînd rezista dorinţei de a trage o împuşcătură cu mîinile lor albe ce abia puteau ţine muscheta. Cu un cuvînt, interesîndu-se de toate, vrînd să ştie totul şi trăind, pentru o clipă, chiar viaţa gazdelor lor.

Din cînd în cînd, pentru a varia plăcerile, li se prezentau strălucite parade de cavalerie, turniruri eroice — la care,

la fel ca pe timpuri, ele decernau coroane celor mai valoroşi — sau li se dădea prilejul să asiste la un simulacru de luptă, care reproducea cu fidelitate una dintre faptele de arme ce avuseseră loc în timpul campaniei şi care, deseori, dădea o asemenea impresie de realitate, încît doamnele tremurau de spaimă şi erau gata-gata să leşine — ceea ce nu le împiedica să fie lacome de astfel de spectacole.

În mijlocul acestor multiple distracţii, zilele fugeau fără a fi luate în seamă, şi toţi se gîndeau din ce în ce mai puţin la plecare.

Ba, poate, nimeni nu s-ar mai fi gîndit deloc, dacă ministrul de război, mirat, pe bună dreptate, că nu vede nici o trupă ivindu-se la orizont, nu l-ar fi rugat, în mod neoficial, pe domnul de Chaverny, care îi era prieten, să se intereseze la comandantul-şef despre motivele acelei întîrzieri de neînţeles.

Acesta, plecîndu-se cu plăcere acestei dorinţe, pornise de îndată pe drumul spre Ostende, luînd cu el pe marchiză şi pe fiica sa, pentru a le face să profite de neaşteptata călătorie de plăcere.

Lucrurile îi surîdeau cu atît mai mult marchizului, cu cît ştia că va întîlni acolo pe un anume gentilom, contele de Fonty, în care îşi punea mari speranţe în legătură cu căsătoria Olympei.

Înainte de a pleca la armată, adică în urmă cu opt luni, domnul de Fonty păruse, într-adevăr, foarte impresionat de frumuseţea tinerei fete şi îl lăsase să înţeleagă că nu i-ar fi displăcut să-i devină ginere.

Şi contele era o partidă splendidă: îndeajuns de nobil, primit foarte bine la Curte, unde avea numeroase relaţii, se bucura, pe lîngă toate astea, de o avere imensă.

Cu adevărat, nu se putea spera un soţ mai nimerit. Cel puţin, aceasta era părerea marchizului. Aşa încît voia ca, în timp ce-şi îndeplinea misiunea pe lîngă comandatul-şef, să se asigure dacă domnul de Fonty se mai afla în aceleaşi dispoziţii matrimoniale faţă de copila sa.

Olympe, pe care mama sa o prevenise cu discreţie în legătură cu acestea, nu spusese nici da, nici nu, neavînd, de altminteri, o idee prea limpede cu privire la căsătorie.

Reacţie care îi permisese domnului de Chaverny să presupună că fiica sa, ca un copil respectuoas, nu va ridica nici o obiecţie cînd domnul de Fonty îi va fi prezentat ca soţ.

Şi poate că lucrurile s-ar fi petrecut în acest fel, dacă accidentul survenit pe drum nu ar fi adus-o pe copilă în faţa sergentului Philippe şi, descoperind ce este dragostea, aceasta nu ar fi ajuns să constate cît de indiferent îi era contele.

Am văzut că sentimentul dragostei pusese stăpînire pe inima sa atît de brusc şi de puternic, încît îi gonise somnul şi chiar o împinsese ca, din instinct, să alerge în ajutorul tînărului. Aşa că nu mai putea fi vorba de-a o căsători cu domnul de Fonty. Este drept că cel pe care-l iubea era de o condiţie mult mai joasă decît a sa, dar fiind cu totul subjugată de pasiunea ce o cuprinsese, acest amănunt nu avea nici o importanţă în ochii săi; şi se lăsa legănată de cele mai dulci visuri, fiind sigură, dinainte, că oricare ar fi obstacolele care îi separau, vor reuşi totuşi să se apropie unul de celălalt.

Domnul şi doamna de Chaverny se treziră tîrziu în dimineaţa ce urmă sosirii lor la han. De două ore bune, surugiul Champagne îi aştepta cu o nouă trăsură de poştă, ai cărei cai tropăiau de nerăbdare. După ce au plătit cu dărnicie ospitalitatea ce le fusese oferită la jupînul Picavez, s-au urcat în trăsură, pornind spre Ostende.

Ei ignorau evenimentele din seara precedentă, deoarece hangiul se ferise să li le aducă la cunoştinţă, de teamă să nu-şi facă o părere greşită despre casa lui.

De altfel, omul avusese precauţia de a face să dispară orice urmă a luptei, ducînd cadavrele mercenarilor, cu ajutorul unor căruţe în trecere, pe cîmpul său de orz, pînă cînd avea să obţină autorizaţia pentru îngroparea lor acolo.

Pentru a ajunge la Ostende, erai obligat să treci pe lîngă acel cîmp.

Cînd domnul de Chaverny ajunse în apropiere, se întîlni cu mai mulţi ofiţeri ieşiţi la plimbare, printre care se afla domnul de Fonty.

O dublă exclamaţie le ţîşni de pe buze: se recunoscuseră deodată.

— Zău! domnule marchiz, spuse contele înaintînd. Iată, cu adevărat, o surpriză fericită. Dumneavoastră aici, cu doamna marchiză şi cu domnişoara Olympe! Ce vînt bun v-a putut aduce pe aceste meleaguri îndepărtate?

Domnul de Chaverny îi împărtăşi scopul călătoriei sale.

— Ah! deci pentru asta! zise contele. Ministrul crede poate că ne plictisim? Se înşeală amarnic. Petrecem, dimpotrivă, clipe foarte plăcute. Puteţi să apreciaţi singur.

Şi domnul de Fonty înşiră, în amănunt, plăcerile care le umpleau zilele.

— Chiar astăzi, continuă, urmează să avem un mare turnir, la care vor lua parte mai mulţi gentilomi dintre cunoştinţele dumneavoastră... şi sluga dumneavoastră. Dacă nu m-aş teme că aş fi indiscret luîndu-vă aşa, pe nepusă masă, v-aş invita să asistaţi, împreună cu aceste doamne. Am fi cu toţii, vă rog să credeţi, foarte onoraţi prin prezenţa dumneavoastră.

— Dar cu mare plăcere, încuviinţă domnul de Chaverny care, revăzîndu-l pe conte după o absenţă destul de îndelungată, nu voia să-l trateze cu refuz încă de la prima lui cerere. La ce oră are loc turnirul acela?

— La ora două.

— Bine; acum este unsprezece. Ne vom duce la Ostende, ne vom curăţa doar de praful călătoriei şi, la ora stabilită, vom fi la tabără.

— Sînteţi cît se poate de amabil, domnule marchiz. Cu siguranţă, toată lumea îmi va mulţumi pentru faptul de a fi obţinut din partea dumneavoastră această promisiune.

Apoi, salutînd pe domnul de Chaverny şi pe cele două doamne, se realătură camarazilor săi, iar cei trei îşi continuară drumul.

Domnul de Fonty, care se apropia de treizeci de ani, era un bărbat înalt, cu o statură robustă şi cu trăsături îndeajuns de regulate. Dar aceste avantaje fizice erau singurele cu care se putea mîndri, deoarece spiritul său era dintre cele mai mediocre. Foarte încrezut din cauza nobleţei lui, care era totuşi relativ recentă — data doar de la bunicul său, un financiar îmbogăţit — se lăuda cu orice prilej şi ducea pe loc mîna la spadă, cînd i se părea că nu i se acordă respectul la care credea că are dreptul. Pe lîngă acestea, era dispreţuitor, tăios cu oamenii de condiţie modestă, pe care îi trata ca pe nişte fiinţe dintr-o specie inferioară faţă de a lui.

După cum se vede, nu era o pasăre rară, orice ar fi gîndit domnul de Chaverny.

Arena unde urma să aibă loc competiţia anunţată de domnul de Fonty fusese amenajată pe platforma de înălţare a stindardului. Trepte, dispuse în amfiteatru de-a-lungul unei laturi, erau destinate să găzduiască pe doamne şi pe gentilomi, pe ofiţeri sau pe vizitatori. De cealaltă parte, o barieră, înaltă pînă la talie, fusese ridicată pentru a reţine în spatele ei trupa — autorizată, ca întotdeauna, să se bucure de spectacol.

Încă de la orele douăsprezece şi jumătate, toate treptele erau deja ocupate de o mulţime elegantă, în care sclipeau armonios toaletele feminine, amestecate cu uniformele şi veşmintele masculine.

Trei locuri fuseseră păstrate libere, în centru, pentru familia de Chaverny, a cărei sosire fusese repede cunoscută.

Cu puţin înainte de ora două, marchizul fu văzut apărînd, împreună cu soţia şi fiica sa.

Domnul de Fonty, care îi zări de îndată, merse în întîmpinarea lor şi le servi drept ghid pînă la locul ce le fusese rezervat.

Trecînd printre rîndurile de spectatori, cele două femei culeseră multe omagii măgulitoare.

Marchiza avea totuşi aproape treizeci şi opt de ani; dar numai actul său de naştere ar fi putut da la iveală acest secret, căci anilor le plăcuse să treacă peste ea fără a-şi lăsa urma, ba chiar, adăugînd frumuseţii sale ciudate o finisare, o desăvîrşire deosebită.

Cît despre Olympe, ea era o persoană graţioasă şi delicată, ale cărei primăveri îi înfloreau pe chip. Sîngele spaniol pe care-l moştenise de la mama sa îi poleise epiderma cu o nuanţă caldă şi roşiatică, îi întunecase bogatul păr cu reflexe roşcate şi îi pusese în ochi o flacără arzătoare, dar toate acestea erau îmblînzite, îndulcite, de sîngele mai potolit al tatălui său.

Domnul de Fonty, prevenitor, curtenitor, nu ascundea plăcerea pe care o resimţea aflîndu-se lîngă ea, iar marchizul, care îl observa, era cu adevărat tentat să-l considere deja drept ginere.

— Draga mea Flor, îi spuse însoţitoarei sale, după părerea mea, începînd de astăzi, nu vom mai avea nevoie să căutăm o partidă pentru Olympe. Priveşte numai la conte.

— Aşa crezi? zise marchiza care, la rîndul său, remarcase asiduităţile domnului de Fonty, dar constatase şi că, prin răceala şi rigiditatea ţinutei sale, fiica sa nu părea să fie peste măsură de măgulită de aceste atenţii.

— Ei, da! Felul în care contele o priveşte pe copila noastră nu are alt scop, după mine, decît acela de a încerca să-i obţină mîna.

— Într-adevăr, aşa trebuie să fie, răspunse marchiza. Totuşi, dacă tot sîntem la acest capitol, ar fi mai potrivit să ştim, mai întîi, dacă tinerii se plac reciproc.

— Dacă se plac?! Încă o dată, uită-te la domnul de Fonty. Cît despre Olympe, vei recunoaşte că ar fi foarte năzuroasă dacă nu i-ar plăcea contele. Este tînăr, bine făcut şi, mai ales, foarte bogat. Ce ar putea dori mai mult de la un soţ?

Drept orice răspuns, Flor era pe punctul de a-i atrage soţului său atenţia asupra ciudatei atitudini a fetei, cînd un trompet, care pentru acea împrejurare se înfăţişa ca herald de arme, făcu să răsune un cîntec de goarnă ce anunţa începutul turnirului.

Domnul de Fonty, fiind unul dintre competitori, trebui atunci să părăsească familia Chaverny, pentru a se duce să-şi pună ţinuta de combatant.

12 Insulta

Douăzeci de ofiţeri tineri erau angajaţi pentru *a umple cîmpul,* ceea ce, aşadar, trebuia să însemne zece confruntări de arme.

Deoarece nu mai era vremea armurilor, campionii aveau doar pieptul apărat de un simplu plastron de piele, dublat pe dedesubt cu o pernă groasă din păr de cal.

În loc de lance, erau înarmaţi cu prăjini lungi de mesteacăn, avînd la capăt o măciulie mare de lemn, care le făcea absolut inofensive: ele loveau, dar fără a perfora.

Prin luarea acestor precauţii, se dorise îndepărtarea oricărui pericol în momentul izbirii celor doi adversari, care nu mai riscau, astfel, decît să fie răsturnaţi de pe cal şi să îmbrăţişeze cam dur pămîntul... căzătură prin care numai mîndria lor ar fi avut de suferit.

De altfel, în cursul exerciţiilor precedente, totul se petrecuse de minune, iar învinşii se aleseseră doar cu cîteva cucuie şi vînătăi care îi făcuseră la fel de interesanţi în ochii frumoaselor, ca şi cînd ar fi fost străpunşi sau spintecaţi.

În calitatea ei de domnişoară şi de ultimă sosită, Olympei îi revenise onoarea de a încorona fruntea învingătorului.

Coroana era dintre cele mai modeste, deoarece nu se alcătuia decît din două sau trei ramuri verzi împletite, dar care, totuşi, urmau să capete o valoare nepreţuită trecînd prin mîinile frumoasei fete.

Primele patru curse nu oferiră nimic demn de remarcat, decît curajul de care au dat dovadă toţi combatanţii, fiecare rupînd mai multe lănci înainte de a învinge sau de a fi fost dat jos de pe cal.

Dar, la a cincea, se produse un incident care fu cît pe ce să aibă cele mai grave consecinţe şi provocă o violentă emoţie printre spectatori.

Domnul de Fonty era unul dintre campionii acelei curse. Intrînd în arenă, nu avu nimic mai urgent de făcut decît să adreseze un salut adînc înspre locul în care se afla tînăra fată, ale cărei priviri, gîndea el, nu puteau să nu se fixeze de îndată asupra lui.

Spre marea sa surpriză, fata, care-şi îndreptase ochii către treptele de jos, continua să-i aţintească în acea direcţie, fără a părea deloc că-i remarcă prezenţa.

Presupunînd că Olympe are un moment de neatenţie, îşi reînnoi salutul cu o asemenea amploare a gestului, încît cea căreia îi era adresat ar fi putut să nu-l observe doar dacă ar fi fost pradă unei preocupări profunde.

Dar trebuie să presupunem că fata era, într-adevăr, foarte absorbită de altă privelişte, căci al doilea salut o găsi tot atît de neatentă ca şi primul.

Atunci, curios să afle cauza acestei indiferenţe faţă de el, contele urmări privirile Olympei şi văzu cu uimire că acestea se opreau asupra unui tînăr sergent din gărzile franceze, care comanda pichetul de onoare ce avea sarcina să prezinte învingătorului armele, atunci cînd venea să i se dea coroana.

„Cum?!" îşi spuse. „Mă uită în felul acesta, pentru a contempla un asemenea marţafoi?! Ei, drăcia dracului! Asta-i prea de tot!"

Şi, măsurîndu-l cu privirea pe sergent, gîndi în continuare: „Desigur, secătura are un chip plăcut şi înţeleg

de ce atrage privirile femeilor... dar totuşi nu într-atît încît să le împingă să facă o impoliteţe ca cea de care se face vinovată faţă de mine domnişoara Olympe!... Fir-ar al dracului!" înjură el iarăşi, adînc jignit în amorul propriu şi cu inima muşcată de un început de gelozie.,, Nu ştiu ce mă reţine să mă duc să-l biciuiesc pe acest sergent."

Heraldul, trîmbiţînd ,,deschiderea cîmpului", îi schimbă şirul gîndurilor.

La semnalul dat, de Fonty se avîntă înainte cu impetuozitate, ca şi cum ar fi vrut să răstoarne un munte.

Oricînd în altă situaţie, adversarul său ar fi pătimit de pe urma acestui avînt. Dar, enervat fiind şi suindu-i-se sîngele la cap, îşi măsură greşit distanţele şi, în loc să-l atingă pe adversar, fu el cel care, atins în plin, căzu din şa.

Acest eşec nu putea decît să-i sporească iritarea, făcîndu-l să-şi piardă calmul.

De două ori reluă şarja şi de două ori suferi aceeaşi soartă.

Ultima dată, căzătura sa se nimeri tocmai lîngă pichetul de onoare.

Ridicîndu-se, furios din cauza acestei triple înfrîngeri, şi neştiind pe cine să-şi verse prea-plinul furiei sale, îl zări pe sergent, ocupat să-l privească.

I se oferea o ocazie, cu atît mai bună cu cît, după părerea lui, tînărul era autorul nefericitei sale aventuri.

— De ce te holbezi aşa la mine, caraghiosule? îl întrebă cu un aer ameninţător.

Philippe, căci aţi ghicit că despre el era vorba, nefiind obişnuit să i se adreseze cineva în felul acesta, rămase pentru o clipă uluit.

— Hai, răspunde! continuă domnul de Fonty cu asprime. Ai cumva îndrăzneala să-ţi baţi joc de mine?

— Nu am această intenţie, domnule conte — răspunse în cele din urmă Philippe — şi nu v-am privit decît pentru că toată lumea vă privea.

Aceste cuvinte, în care domnul de Fonty crezu că descoperă ironie, fură ultima picătură pentru furia sa şi îl făcură să piardă orice măsură.

— Aşa! acum rîzi de mine, strigă. Vei fi pedepsit!...

Şi, desprinzîndu-şi de la centură un bici de vînătoare, şfichiui cu brutalitate unul din umerii sergentului.

Sub insultă, tînărul tresări, ochii îi aruncară flăcări şi mîna i se îndreptă instinctiv către mînerul spadei sale.

— Philippe... gîndeşte-te ce faci, nefericitule! strigă, apucîndu-l de braţ, Boniface, care se afla cu el în pichetul de onoare.

Dar trebuia altceva pentru a-l opri pe impetuosul sergent.

— Ei, lasă-mă! răcni el.

Pentru toţi cei care-l cunoşteau pe năvalnicul Belle-Épée, soarta laşului ce-l insultase era pecetluită. Această injurie cumplită şi publică urma să fie pedepsită pe loc, fără a-i da posibilitate contelui să scape adăpostindu-se în spatele înaltelor sale titluri de nobleţe.

Dar şi soarta lui Philippe ar fi fost pecetluită, căci nici serviciile sale loiale, nici strălucitoarele fapte ale scurtei sale cariere n-ar fi putut să-l apere de represalii, dacă ar fi îndrăznit să-şi facă singur dreptate, în acele timpuri în care nobilimea încrezută ţinea mai mult ca niciodată la prerogativele sale.

Timp de o jumătate de secundă, toate piepturile îşi ţinură răsuflarea.

Întreaga asistenţă era atît de convinsă că va urma un eveniment teribil, încît nimeni nu îndrăznea să facă vreo mişcare. Dar, deodată, grupul care-i înconjura pe Philippe şi pe conte fu despicat de doi bărbaţi.

Primul era un ofiţer frumos; domnul de Tresmes, căpitan al gărzilor franceze.

Cel de al doilea era un vlăjgan cărunt, purtînd un costum heteroclit. Era Cocardasse, veteranul.

Cînd Philippe îşi apucă mînerul spadei, o mînă se lăsă pe a sa. Se întoarse şi flacăra din priviri i se stinse pe dată, căci îl recunoscu pe căpitanul său, pentru care fiecare soldat avea o iubire filială.

Şi respectul obţinu ceea ce nu ar fi putut obţine nici prietenia, nici raţiunea. Dar lacrimi de furie şi de umilinţă urcară în ochii lui Philippe.

Domnul de Tresmes trecu în faţa lui în momentul în care sosea, la rîndul său, Cocardasse.

De la locul său, Olympe asistase la incalificabila agresiune a contelui. La lovitura primită de sergent, nu-şi putuse reţine un strigăt de spaimă şi tremurase ca şi cum ea însăşi ar fi fost atinsă de bici. Apoi recăzu pe scaun, pe jumătate leşinată.

Uimirea, sau mai curînd indignarea provocată în mulţime de fapta brutală a domnului de Fonty făcură ca acest incident să treacă fără a fi observat decît de către marchiz şi marchiză, care puseră emoţia resimţită de fiica lor pe seama unei sensibilităţi exagerate.

De altminteri, ei înşişi erau revoltaţi, şi încă de două ori. În primul rînd, pentru că nimic nu justifica o astfel de brutalitate; apoi, pentru că ea fusese îndreptată împotriva cuiva faţă de care, din ajun, aveau mari obligaţii.

Deşi domnul de Fonty era în cele mai bune relaţii cu marchizul, acesta din urmă simţise un fel de uşurare văzînd intervenţia domnului de Tresmes.

Contele, rămas în faţa lui Philippe, îl măsura cu ochi mînioşi, căutînd o nouă pricină de ceartă.

Cocardasse i-o furniză, din plin.

— Ba chiar aşa! mîrîi el, venind în faţa sergentului. Nimeni nu poate fi mai viteaz decît dumneavoastră, domnule conte... dar, pe toţi dracii! aţi fi deja făcut fărîme, dacă puştiul ar fi cavaler măcar pe sfert.

Furios de această apostrofare îndrăzneaţă, care, după cum bănuia, le făcea plăcere multora dintre cei care-i înconjurau, domnul de Fonty era pe punctul de a-şi îndrepta mînia împotriva obraznicului ostaş, cînd o atingere uşoară îl făcu să se întoarcă.

— Aveţi ceva a-mi spune, domnule de Tresmes? întrebă, recunoscîndu-l pe ofiţerul gărzilor.

— Da, domnule, răspunse căpitanul. Vin să vă rog să mă lămuriţi pentru care motiv v-aţi permis să-l loviţi pe acest sergent, cel mai bun dintre soldaţii mei?

Tonul cu care se exprima domnul de Tremes semăna mai mult a ordin decît a rugăminte, lucru de care contele îşi dădu seama cu uşurinţă.

— Şi dacă n-aş avea deloc chef s-o fac, domnule? replică cu semeţie, aproape încîntat de această nouă întîmplare care-l salva, în parte, de ridicolul celeilalte.

— Poate că, desigur, n-aţi fi în stare să-mi daţi un motiv demn de crezare.

— Ce ştiţi dumneavoastră despre asta?

— Sînt sigur... şi, deoarece soldaţii mei, de la primul pînă la ultimul, sînt copiii mei, orice ofensă adusă lor mi se aduce mie.

— Şi asta înseamnă?...

— ...Că, deoarece sergentul Philippe este în imposibilitate de a obţine, el însuşi, reparaţie pentru insulta dumneavoastră gratuită şi grosolană, eu sînt cel care iau asupră-mi această grijă.

— La ordinele dumneavoastră, domnule de Tresmes.

— După turnir, vă voi aştepta pe drum.

— Voi merge îndată să vă întîlnesc acolo.

Cei doi bărbaţi se salutară şi domnul de Fonty se depărtă fără a binevoi să arunce o privire asupra veteranului care-i spusese atît de bine ceea ce merita, în timp ce domnul de Tresmes, întorcîndu-se către subordonatul său, îi strîngea mîna în mod ostentativ.

— Domnule căpitan, spuse Philippe, îmi pare nespus de rău pentru ceea ce se întîmplă.

— Nu ai pentru ce te necăji, băiete. Contele s-a purtat în mod laş, lovindu-te deşi ştia că nu-i poţi răspunde. Trebuie să fie pedepsit... şi va fi!

— Dar să vă bateţi pentru mine!...

— Ei, bine! nu ţi-ai risca şi dumneata viaţa pentru mine?

— O! ba da, domnule căpitan!

Ofiţerul începu să rîdă şi spuse încet, înainte de a se înapoia la locul său:

— Este adevărat că, pe teren, nu viaţa ta, ci a celorlalţi ar fi riscată, prietene Belle-Épée.

Acest incident produsese o indispoziţie generală care avea să arunce o răceală peste spectacolul ce urma. Iar Olympei îi trebui un mare efort de voinţă pentru a păstra pînă la sfîrşit o aparenţă de indiferenţă.

Cît despre sărmanul Philippe, zdrobit de insulta publică pe care îi fusese interzis să o spele el însuşi, el suferi un adevărat martiriu de-a lungul întregii competiţii, deoarece i se părea că toţi îi citeau jignirea pe obrajii arzători de ruşine.

Vai! ce va gîndi despre el domnişoara de Chaverny? Despre el, care era tratat ca un netrebnic, ca cel mai rău dintre servitori? Oare nu-i va pierde pentru totdeauna stima?

Dacă sergentul, în loc de a ţine cu încăpăţînare capul aplecat spre pămîntul sub care ar fi vrut să fie îngropat, l-ar fi ridicat spre Olympe, temerile sale ar fi fost repede spulberate şi preschimbate într-o bucurie delirantă, sub caldele priviri ale fetei, care îl învăluiau într-o lumină de duioşie şi de dragoste.

Dar nu avu această consolare.

13 Mesajul

După ce, la încheierea competiţiei, fusese despărţit de Cocardasse şi Boniface, Philippe se întoarse singur în tabără, cuprins de o mare disperare şi reproşîndu-şi felul eroic în care se reţinuse şi pentru care toţi, în sinea lor, îl felicitaseră.

În tabără îl aştepta o altă durere. În faţa intrării cortului său se afla un bărbat de vîrstă mijlocie, ale cărui

veşminte acoperite de praf şi ale cărui trăsături obosite arătau că tocmai făcuse o lungă călătorie.

— Nu cumva dumneavoastră sînteţi sergentul Philippe? îl întrebă pe tînăr, de îndată ce-l văzu apărînd.

— Ba da.

— Prietenul unei tinere numită Marine Moutier?

— Da. Aveţi a-mi vorbi despre ea?

— Am să vă dau o scrisoare din partea ei.

— O scrisoare!

— Pe care o aduc anume din Paris. Iat-o.

Philippe luă misiva şi, cuprins deodată de o presimţire sinistră, căci ziua asta era pentru el o zi de nenorociri, o deschise cu mîna tremurîndă.

Nu cuprindea decît aceste cuvinte:

«Vino repede, Philippe. Vino repede, dacă vrei să mă vezi înainte să mor!

Marine»

— O! Doamne! Marine va muri! exclamă el pălind. Apoi, cu un tremur în glas:

— Domnule, domnule, dumneavoastră, care veniţi din partea ei, dumneavoastră care, desigur, o cunoaş-teţi... Spuneţi-mi că nu este adevărat?... Marine! O copilă!... Să moară!... şi de ce?...

Sergentul părea atît de adînc întristat, încît străinul îi luă mîna ca pentru a-l ajuta să-şi suporte durerea.

— Cred că asupra ei s-a abătut o mare nenorocire, murmură el totodată.

— O mare nenorocire! Ce anume?

— Nu ştiu. Tot ceea ce ştiu, este că ea este pradă unei disperări fără margini.

— Dar care sînt cauzele?

Străinul îl privi o clipă cu adîncă atenţie şi răspunse:

— Nu le cunosc, nici pe atît. De altfel, vă rog să mă scuzaţi o clipă, vă voi pune la curent cu situaţia actuală a bietei copile.

— Vorbiţi, domnule, vorbiţi...

— Acum cinci zile, mă întorceam acasă la o oră tîrzie din noapte. Trecînd pe podul de la Cité, am zărit, cam pe la mijlocul lui, o femeie care, cu trupul aplecat imprudent peste parapet, părea să cerceteze cu privirea adîncimea fluviului. Să ştii, sergent, că o lungă experienţă m-a învăţat să citesc pe chipurile semenilor mei şi că descifrez pe ele, ca într-o carte deschisă, reflectarea neîncetatelor nefericiri omeneşti. De departe, am ghicit intenţiile acelei femei. Am alergat spre ea şi, apropiindu-mă, m-am putut convinge că nu mai trebuia să-mi păstrez nici o iluzie. Era o fată, aproape o copilă, frumoasă ca o minune. Luna plină strălucea pe apă şi, ca o oglindă, trimitea înapoi lumina către chipul plecat al fetei. Acest chip era tras, contractat de un gînd obsedant: cel al sinuciderii. În ochii săi larg deschişi se vedea deja groaznica expresie a ameţelii.

Cei îndrăgostiţi de moarte sînt oameni neîncrezători. Aşa că mi-am grăbit pasul, ascunzîndu-mă pe cît posibil, cînd, deodată, s-a întors spre mine şi, prevăzînd că aveam să mă opun îndeplinirii intenţiilor sale, mi-a luat-o înainte, aruncîndu-se brusc în gol.

Din fericire, am ochi buni şi picioare încă zdravene; mă despărţeau de ea cinci paşi; i-am străbătut dintr-un salt şi am avut norocul să-i apuc fusta, cu ajutorul căreia am reuşit, nu fără greutate, să o readuc pe pod.

La început, nefericita s-a zbătut în braţele mele, implorîndu-mă s-o las să moară, deoarece, după cum spunea, viaţa îi devenise o povară. Totuşi, la cuvintele consolatoare pe care i le spuneam, s-a liniştit treptat şi a sfîrşit chiar prin a-mi promite că, cel puţin pentru moment, va renunţa la gîndurile sale de sinucidere. Văzînd-o redevenind rezonabilă, am întrebat-o unde locuieşte, pentru a o conduce acasă.

— Vai! mi-a răspuns. Nu mai am locuinţă.

— Cum, nu mai ai locuinţă?

— Nu... din dimineaţa asta... am fugit de acolo unde mă aflam şi pentru nimic în lume n-aş vrea să mă întorc.

Am făcut-o să remarce:

— Dar, deoarece iată-te reîmpăcată cu existența, nu văd ce te împiedică acum să te întorci acasă?

— Nu eram acasă la mine... eram în serviciu la... la... o doamnă... și mai bine aș muri de rușine decît să mă prezint din nou în fața ei.

Mi-a spus aceste cuvinte pe un ton atît de hotărît, încît n-am crezut că trebuie să mai insist.

— Copila mea, am reluat, nu poți totuși continua să cutreieri străzile în felul acesta. Trebuie să-ți găsim o locuință.

— Și unde s-o găsim? Nu cunosc pe nimeni în Paris. Nu, nu mai e nimeni, a repetat ea cu putere.

— În acest caz, vrei să ai încredere în mine? Te voi conduce într-un loc sigur, unde vei fi foarte bine primită și tratată.

În acea clipă treceam pe sub un felinar. Mi-a aruncat o privire, pentru că femeile nu au nevoie de un studiu îndelungat pentru a-și face o părere și, fără îndoială, chipul meu i-a inspirat încredere, deoarece mi-a răspuns:

— Aveți o înfățișare de om cumsecade, domnule... sînt gata să vă urmez.

Atunci, am condus-o într-o pensiune, unde uneori locuiesc eu însumi, și care este condusă de o doamnă a cărei onorabilitate îmi este de mult cunoscută.

Acest hotel se află pe strada Pas-de-la-Mule[1].

Am aranjat, deci, să-i fie dată o cameră confortabilă și, recomandînd-o hotelierei, am părăsit-o după ce am asigurat-o că voi reveni a doua zi.

Am revenit, într-adevăr, în cursul zilei. Spre dureroasa mea uimire, în loc de a o găsi calmă și odihnită, era culcată, pradă unei febre mari.

O servitoare se afla la căpătîiul ei. Fata aceasta, trăgîndu-mă la o parte, mi-a spus că starea de prostrație a tinerei începuse curînd după plecarea mea și că de

1 *Pas-de-la-Mule:* (lb. franceză) = Pasul Catîrului (n.t.)

dimineaţă avusese un delir puternic, în cursul căruia pronunţase vorbe fără şir, neinteligibile, din care se putea distinge totuşi, de mai multe ori, numele de Philippe, care părea să încheie toate frazele.

Pentru mine, numele acesta nu însemna nimic, pentru că nu-l cunoşteam pe cel căruia îi aparţinea. Mi-am propus totuşi să-l ţin minte, de va fi nevoie.

După ce i-a trecut delirul, tînăra — deşi slăbită de suferinţă — îşi redobîndise întreaga luciditate. M-am apropiat şi am întrebat-o:

— Te simţi mai bine, nu-i aşa, domnişoară?

— Da, domnule. Dumneavoastră sînteţi cel care, din nefericire, m-aţi salvat noaptea trecută?

— O! nu vorbi aşa! Sărmană copilă, la vîrsta dumitale nu trebuie niciodată să te dai bătut, oricît de mari ar fi necazurile care te apasă.

Apoi, cu un ton pe care încercam să-l fac cît mai insinuant:

— Ia să vedem, micuţa mea dragă, ieri mi-ai afirmat că nu cunoşti pe nimeni la Paris, cui să-i poţi cere ajutorul. Este adevărul-adevărat?

— Nu este decît prea adevărat! a suspinat ea.

— Dacă-ţi pun întrebarea aceasta, o fac pentru a încerca să-ţi fiu folositor. Îţi sînt total necunoscut. Aici te afli la nişte străini şi, oricît de dispuşi am fi, oamenii aceştia cumsecade şi cu mine, să te ajutăm, nu am putea — înţelegi, nu-i aşa — să înlocuim îngrijirile unei mîini prieteneşti.

— Am atît de puţin timp de trăit! şopti ea

— Iarăşi! am zis cu reproş. Dacă faci aluzie la febra care te face să suferi acum, cuvintele dumitale nu-şi au rostul, deoarece, peste cel mult douăzeci şi patru de ore, îţi vei fi recăpătat sănătatea.

— Nu febra este cea care mă ucide!

Am ghicit că o măcina o rană interioară, dar de ce natură? Nu bănuiam nimic. Pentru a mă lămuri în privinţa asta, am hotărît să-i vorbesc despre acel Philippe, al

cărui nume îi scăpase în timpul delirului, sperînd să-i provoc astfel confidenţele cînd, deodată, mi-a spus:

— Domnule, pentru că aţi fost atît de bun cu mine, aş vrea să vă adresez o rugăminte.

— Da, copila mea, fă-o fără teamă şi, dacă este în puterile mele s-o îndeplinesc, bizuie-te pe ajutorul meu.

— Ei bine, a reluat ea, abia şoptit, aş vrea să vă rog ca, atunci cînd nu voi mai fi, să-l anunţaţi de îndată despre moartea mea pe... pe...

Observînd ezitarea pe care o avea pentru a pronunţa numele ce-i stătea pe buze şi fără a combate din nou gîndul funebru care o bîntuia, am întrebat:

— Pe cine?

— Pe... sergentul Philippe! a pronunţat în cele din urmă, cu efort.

— Pe sergentul Philippe? şi unde se află?

— Departe, foarte departe... la armată... în Flandra... Este singurul prieten pe care-l mai am pe pămînt... şi numai el mă va plînge.

— Ei bine, domnişoară, nu-ţi voi aştepta moartea pentru a merge spre sergentul Philippe, ci voi pleca chiar în această seară spre Flandra.

— O! nu, nu! strigă ea. Să nu mă vadă cît sunt încă vie. Nu, nu... Nu vreau... el mai puţin decît oricine... sărman prieten... ar fi prea îndurerat... şi eu... eu... n-aş putea suporta să-l văd.

Dar hotărîrea mea era luată. Era luată cu atît mai mult cu cît, încă de mult plănuisem, cu un scop personal, să mă alătur armatei din Flandra, unde ştiam că voi regăsi prieteni. Eram deci deosebit de încîntat ca, în timp ce-mi rezolvam propriile interese, să pot face serviciile altora şi, în plus, să cunosc un tînăr ofiţer. Aşadar, fără a şti ce legături vă uneau de această copilă, simţeam în dumneavoastră un prieten al ei, singurul, după cum spunea, care-i rămăsese pe pămînt şi dacă, într-adevăr, ea urma să moară, ţineam ca ultimele clipe să-i fie mai dulci prin prezenţa prieteniei. Ca urmare, am făcut tot

ce mi-a stat în puteri pentru a-i reda curaj şi, după îndemnuri repetate, am sfîrşit prin a reuşi. Am izbutit chiar s-o fac să dorească prezenţa dumneavoastră, fără a fi putut totuşi să-i scot din minte ideea unei morţi apropiate. Am îndemnat-o apoi să scrie această scrisoare, am părăsit chiar în acea seară Parisul... şi iată-mă.

Misiunea mea s-a încheiat deci. Vă rămîne să continuaţi opera pe care am început-o. Acum, dacă mă credeţi, veţi pleca de îndată, căci nu aveţi nici o clipă de pierdut. Multe lucruri s-au putut întîmpla în lipsa mea. Vă reamintesc adresa: strada Pas-de-la-Mule, pensiunea *La Măgarul din Arcadia* [1], condusă de doamna Gloria.

Philippe îl ascultase pe necunoscut cu trăsăturile crispate de spaimă, din cînd în cînd muşcîndu-şi buzele pînă la sînge.

— Domnule, îi răspunse, vă voi urma sfatul şi într-un sfert de oră voi lua drumul capitalei. Marine este aproape sora mea şi îi port cea mai mare dragoste. Ce catastrofă a putut să-i otrăvească zilele? Ca şi dumneavoastră, nu ştiu absolut nimic. Dar dacă Dumnezeu mă va lăsa să ajung la ea înainte să moară, nu va putea refuza să nu mi-o destăinuiască şi atunci, poate, voi avea destulă putere asupra ei pentru a-i reda gustul de viaţă.

— Doresc din tot sufletul ca această speranţă să se îndeplinească, sergent Philippe.

— Un ultim cuvînt, domnule. Aţi dată dovadă, în această împrejurare, de un devotament puţin obişnuit faţă de noi doi, care nu însemnăm nimic pentru dumneavoastră. Pot să ştiu ce v-a îndemnat să vă purtaţi astfel?

— V-am spus-o, exclamă străinul. Drace! drace! era să uit. Era un noroc pentru mine să vă pot face acest mic serviciu şi să vă cer, în schimb, să binevoiţi a-mi prezenta pe cîţiva dintre camarazii dumneavoastră. Dar, îşi reluă

1 *Pensiunea La Măgarul din Arcadia:* denumirea în textul original este *l'Hôtel du Roussin d'Arcadie.* (n.t.)

el vorba, în timp ce obrajii i se înroşeau, mai aveam un motiv. Acum cincisprezece ani, fără să vreau şi fără să ştiu, am făcut o faptă rea, ale cărei urmări îl apasă de la acea vreme pe cel care i-a fost victimă. Cînd mi-am dat seama de greşeala mea, mi-am jurat să fac totul pe lume pentru a o repara. Pînă în ziua de astăzi, nici una dintre încercările mele în acest sens nu a fost încununată de succes. Între timp, nu am deci alte mijloace pentru a-mi potoli conştiinţa, decît să-mi ajut aproapele, ori de cîte ori se prezintă prilejul.

Tot vorbind, privea cu insistenţă chipul tînărului sergent.

— Purtarea dumneavoastră, domnule, denotă o inimă bună. Veţi fi, desigur, răsplătit, răspunse, cam la-ntîmplare, Belle-Épée. Nu-mi rămîne decît să vă rog să-mi spuneţi numele dumneavoastră, pentru a mi-l întipări pentru totdeauna în minte.

— Numele meu este dintre cele mai umile. Mă numesc... Hélouin.

— Mulţumesc şi la revedere, domnule Hélouin. De acum înainte, aveţi în mine un prieten sigur şi sincer.

— Nu mă îndoiesc... A! ia staţi, cum veţi călători? adăugă străinul.

— Voi împrumuta un cal de la unul dintre ofiţerii mei.

— De ce nu l-aţi lua pe al meu, pe care-l vedeţi legat acolo, de parul acela, mestecînd o ultimă mînă de ovăz?

— Trebuie să fie obosit, dacă aţi venit călare pe el, fără oprire.

— Obosit! un animal de rasă ca acesta? Haida de!

Toate aceste ultime fraze fuseseră pronunţate, de ambele părţi, uşor, ca şi cum ar fi fost spuse fără gîndire. Evident, tînărul era preocupat de dezastruoasa ştire ce-i fusese adusă.

Cît despre domnul Hélouin, acesta punea o asemenea insistenţă în a-şi scruta interlocutorul, încît tînărul trebuie să fi fost, într-adevăr, foarte preocupat pentru a nu-şi da seama.

— Aveţi răspuns la toate, replică Philippe. Lăsaţi-mă să vă strîng mîna şi, într-o secundă, sînt în şa.

— O clipă, murmură celălalt, încercînd să apuce degetele sergentului.

Dar mîna nu-i întîlni decît vidul şi domnul Hélouin rămase nemişcat în acelaşi loc, mirat de brusca plecare a lui Belle-Épée, care alergase în întîmpinarea unui tînăr înalt şi subţire, costeliv şi cu faţa complet spînă, strigînd de două ori:

— Boniface! Boniface!

— Ce doreşti, Philippe? întrebă fiul lui Passepoil care, de cum se întorsese în tabără, pornise în căutarea prietenului său, pentru a-l consola şi a-l face să uite recenta sa aventură.

— Surioara mea, Marine, este în primejdie de moarte. Tocmai am primit vestea... Zbor, aşadar, la Paris, la ea. Îi vei spune acestea domnului de Tresmes, explicîndu-i motivul puternic care mă obligă să absentez. Fă acest lucru de dragul meu.

— O voi face, fii fără grijă. Dar ce-mi spui? Marine este foarte bolnavă?

— Aşa se pare... sînt năucit.

— Şi eu. Biata fată!...

— Spune-mi, ai ceva bani disponibili?

— Cum?... făcu Boniface, prefăcîndu-se a nu înţelege.

— Te întreb dacă poţi să-mi împrumuţi cîteva monede de argint?

— Da, da, sigur! se grăbi să confirme tînărul Passepoil, care îşi reproşa deja că cedase, faţă de prietenul său, obişnuitei sale înclinări. Oricît vrei, dragă Philippe.

— Atunci, dă.

Avarul nostru îşi afundă mîna în pantaloni şi începu o muncă de cercetare anevoioasă.

— Repede, repede! Minutele sînt secole.

— Gata, gata. Am pus deja mîna pe cele din buzunarul drept. Îţi ajung, sau le vrei şi pe cele din buzunarul stîng?

— Nu, nu te mai obosi. Sînt zece, îmi ajung.

Şi cu aceste cuvinte, nu făcu decît un salt pînă la calul domnului Hélouin — uitînd să-şi ia rămas bun de la acesta din urmă — îl încălecă, înfipse pintenii şi, în curînd, dispăru într-un vîrtej de praf.

Despica văzduhul cu asemenea viteză, încît nu-i zări, pe una din laturile drumului, pe domnii de Tresmes şi de Fonty, ocupaţi să se dueleze.

Cu atît mai puţin nu-l văzu pe cel din urmă scăpînd deodată sabia, cu braţul străpuns de spada căpitanului.

Mintea îi era, de altfel, atît de plină de ciudata aventură prin care trecea Marine, încît nu se mai gîndea nici la duelul celor doi bărbaţi, nici la întîmplarea care-l cauzase.

Mai tîrziu, şi-a cerut iertare faţă de domnul de Tresmes, care i-a acordat-o cu plăcere.

14 Cocardasse, călăreţ

După plecarea bruscă a sergentului, domnul Hélouin rămăsese pe loc, cu o mînă la frunte, cu cealaltă sprijinindu-şi cotul, chiar în poziţia pe care trebuie s-o fi avut Archimede, în baia sa, cu cîteva clipe înainte să lanseze faimoasa lui strigare: *Evrika* [1]*!*

Acest domn Hélouin părea să fie un om foarte liniştit şi tot atît de bun. De altfel, serviciul pe care tocmai i-l făcuse lui Philippe nu era o dovadă? Totuşi, părea sub stăpînirea unei preocupări sîcîitoare, căci izbea cu piciorul în pămînt, mormăind:

— Unde oare am văzut chipul ăsta?... Ciudat, oare îmi pierd memoria?

1 *Evrika!* = Am găsit! Cuvînt din greaca veche, devenit proverbial. Este exclamaţia lui Arhimede care, în baia sa, a descoperit deodată legea greutăţii specifice a corpurilor. (n.t.)

Deodată, sări înainte, ca şi cum ar fi avut jeratic la călcîie şi alergă spre locul în care Philippe îl acostase pe Boniface, mormăind, cu un amestec de mînie şi de bucurie.

— Am găsit, la naiba!... este el, modelul portretului care de cincisprezece ani îmi stăruie în minte. *Am găsit! Am găsit* [1]*!* Ah! a fost nevoie de deviza ducelui, strămoşul său, pentru a mă face să-l recunosc.

Tot vorbind, alerga din toate puterile în lungul şirului de corturi, foarte mirat că nu-l mai vede pe Philippe care, neaşteptîndu-se la această întoarcere, tocmai sărise în şa şi dispărea deja într-un nor de praf.

Deodată, la cotitura unei alei, avîntul îi fu brusc frînt de o izbitură puternică, ce-l aruncă şi-l făcu să fie azvîrlit înapoi pe pînza întinsă a unui cort, în timp ce în urechi îi izbucnea această răsunătoare înjurătură:

— Drăcia dracului!

Dar înjurătura lui Cocardasse — căci prin felul acesta de a se prezenta l-am recunoscut pe gascon — se termină printr-o intonaţie mai blîndă şi, pe un ton de veselă surpriză, exclamă, în timp ce-şi ajuta victima izbiturii să se pună pe picioare:

— Ei bine, omagiile mele, domnule baron de Posen; nu ştiam că vă voi întîlni aici. Ieşeaţi, desigur, dintr-o gură de tun, dacă zburaţi atît de repede.

Lucru ciudat, cel care-şi dăduse numele de Hélouin nu părea mirat că bătrînul ostaş îl numea baron de Posen. Dar, furat cu totul de preocuparea sa, întrebă iute, deşi încă ameţit:

— Ştii ceva noutăţi?

— Poate că da! răspunse veteranul, răsucindu-şi mustaţa.

— Şi-l cunoşti pe micul sergent care, chiar adineauri, vorbea cu lunganul acela slab din gărzile franceze?

1 *Am găsit! Am găsit!* Joc de cuvinte intraductibil, exclamaţia în lb. franceză *(J'y suis!)* avînd sensul de „Am găsit", dar şi înţelesul de „Iată-mă", care era deviza lui Lagardère. (n.t.)

Degetul lui întins arătă spre silueta lui Boniface, care se pierdea în mijlocul unui grup de soldaţi.

— Sergentul care vorbea cu fanfaronul acela flămînd? Belle-Épée?... Păi e chiar el, *el însuşi,* zău aşa!

Interlocutorul lui tresări.

— El!... fiul lui Lagardère?

— Chiar el, îţi spun. Am dovezi sigure.

— Dovezi sigure?

— Absolut.

— Nu te înşeli?

— Pe toţi dracii! dacă ţi-o afirm...

— Ah! bănuiam eu! exclamă cel care acum era numit domnul de Posen. Şi ăsta chiar că-i ghinion.

— Ce spui? întrebă Coçardasse.

— Spun că nenorocul este cu noi: că, fără să vreau, am făcut cea mai mare prostie din viaţa mea.

Pupilele profesorului de arme se fixară întrebător asupra baronului.

— Asta era, zău! Asta era acea asemănare pe care o căutam, continuă acesta. Ah! triplu orb ce sînt... aveam oare solzi pe ochi? De ce mi-am amintit atît de tîrziu de deviza ducelui?

— La naiba! domnule baron, n-ai vrea să-mi spui despre ce este vorba? strigă iar Cocardasse, care nu înţelegea o iotă din vorbele celuilalt.

— Este vorba că, nici de cinci minute, l-am trimis pe sergentul Philippe la Paris.

— La Paris!... puştiul!

— Da, la Paris, unde, fără îndoială, îi vor fi întinse toate cursele. Am destule motive s-o cred, dacă mă iau după ultimele mele informaţii.

— Dar de ce, plecarea aceasta?

Cuprins de un fel de descurajare, baronul îl puse pe Cocardasse la curent cu faptele ce-l aduseseră în tabără şi de misiunea cu care se însărcinase pentru Philippe.

— Mii de draci! înjură profesorul de arme tresărind, îţi vine să-ţi spinteci burta. Tocmai cînd pusesem mîna pe el... după mai mult de doi ani de căutări peste tot!

— Puteam să prevăd că este el?...

— Chiar aşa! Ai făcut o trebuşoară bună, baroane. Cu atît mai mult, cu cît cei care îi vor răul l-au hăituit pînă aici, punîndu-i pe urme un ticălos, care, ieri, în două rînduri, a încercat să-l asasineze.

— Ieri?

— În timpul serii... şi doar printr-o minune a putut scăpa. O să-ţi povestesc în amănunt.

Cocardasse începuse să-i relateze despre capcana din ajun şi despre lupta de la han, cînd domnul de Posen îl întrerupse:

— Nu acum, zise, îmi vei povesti în altă zi. Plec chiar acum spre capitală.

— Pleci iar?

— Fără-ntîrziere. Este foarte necesar să mă aflu acolo aproape în acelaşi timp cu el, pentru a veghea de îndată asupra siguranţei sale.

— La dracu! să plecăm, baroane, să plecăm!

— Vrei să mă întovărăşeşti?

— Ba bine că nu! crezi că o să te las să-l aperi singur? Puştiul ăsta-i al meu! Eu l-am descoperit! L-am recunoscut primul... Aşa că...

— Fie, vino. Dar cu ce cai?

— Nu e lipsă de cai în tabără. Aşteaptă un pic, o să aduc doi.

Bătrînul soldat se îndepărtă printre corturi, înspre cantonamentul cavaleriei.

După un sfert de oră revenea, ţinînd de căpăstru doi murgi puternici, de rasă anglo-saxonă.

— Iată! zise. Domnul de Charnac, locotenent la muşchetarii reginei şi unul dintre foştii mei elevi, mi-a împrumutat puişorii ăştia drăguţi pe care-i cheamă, după cîte mi-a zis, Castor şi Pollux[1], în amintirea a doi prieteni defuncţi. Arată bine, nu-i aşa?

1 *Castor şi Pollux* (mitol.): fii ai lui Zeus şi ai Ledei şi fraţi ai Elenei şi ai Clitemnestrei. Duşi în cer, au fost transformaţi în constelaţia Gemenii. (n.t.)

— Recunosc că au mușchi la picioare, totuși nu valorează nici pe departe cît pur-sîngele meu, pe care călărește sergentul Philippe, așa că nu putem spera că-l vom ajunge. Ba, chiar, mi-e teamă că va trebui să facem multe schimbări de cai.

— Măcar ești bun călăreț, domnule de Posen? întrebă Cocardasse cu îndoială.

— Cum naiba...

— Pentru că eu unul sînt călăreț, și încă unul fără pereche!

— Atunci, s-o luăm la goană. Ia-l pe Castor, eu îl iau pe Pollux.

Și se urcară în șa.

— Totuși, tare aș fi vrut să-i vorbesc domnului de Chaverny, își spuse bătrînul soldat, punînd piciorul în scară. Dar, asta e și gata! Să ne grăbim; îl voi vedea la Paris.

Și, dînd pinteni de cum fu călare, ieși din tabără împreună cu domnul de Posen.

Ajunși pe drum, cei doi porniră în galop.

Era un spectacol cu adevărat foarte pitoresc, să-l vezi pe ostașul nostru călare: picioarele lungi și slabe se bălăngăneau de fiecare parte a pîntecelui lui Castor, aproape atingînd pămîntul și, mereu în cătuarea scărilor, făceau o gimnastică ciudată, ca și cum ar fi mers pe un drum imaginar. Cît despre trunchiul lui, acesta se rostogolea, dansa în lungul spinării animalului, parcurgînd-o de la un capăt la celălalt prin sărituri și salturi și cocoțîndu-se cînd pe greabăn, cînd pe crupă, asemenea unui călăreț de circ care face acrobații! Ceea ce ne face să credem că, după obiceiul său, se cam lăudase, afirmînd că este stăpîn pe arta călăriei.

Totuși, în ciuda acestei totale lipse de stabilitate, reușea să se mențină pe animal și să țină pasul cu baronul, care era un călăreț cu experiență.

— Dacă vrei să mă asculți, ne vom opri la Courtrai pentru a ne reface forțele și pentru a lăsa caii să răsufle, propuse acesta din urmă, la un moment dat.

— E cam aproape! spuse profesorul de arme cu un ton de regret.

— Am putea merge mai departe, dacă n-ar fi vorba decît de noi, dar mai sînt optsprezece leghe pînă la acel oraş, şi după ce caii noştri vor fi parcurs o asemenea distanţă într-o singură etapă, va trebui să le dăm cîteva ore de răgaz. De altminteri, vom pleca de îndată ce-i vom vedea îndeajuns de odihniţi.

— La vrerea dumneavoastră. Eu mă gîndeam că Lille trebuia să fie prima noastră escală.

— La naiba! camarade, glumeşti, cred. Ştii că Lille se află la mai bine de patruzeci de leghe de Ostende?

— Ba bine că nu! sigur că ştiu!

— Şi ai vrea să înghiţi fîşiuţa asta de drum fără să laşi frîul?

— Pe toţi dracii!... de două ori pe atît, baroane... de două ori! izbucni Cocardasse, cu uimitoare gravitate, jignit de îndoiala ce fusese exprimată.

— Hm! mormăi domnul de Posen, iată ceva care miroase al dracului a Gascogne. Aş vrea să-l văd pe omul nostru la capătul zilei, mai ales în halul în care călăreşte.

Era, firește, mirat că un maestru călăreţ încăleca într-un mod atît de neobişnuit şi acum îşi explica acel „fără pereche" al lui Cocardasse.

Totuşi, cunoscînd amorul propriu foarte sensibil al bătrînului soldat, nu-i trecea prin gînd să pară că remarcă felul în care acesta naviga.

Nu trebui să aştepte sfîrşitul zilei pentru a fi pe deplin lămurit asupra talentelor de călăreţ ale însoţitorului său. După două ore de mers, ostaşul, roşu ca focul, cu părul zburlit, cu şiroaie de sudoare pe tîmple, oferea o priveliște ce-ţi făcea rău. Alunecînd din ce în ce mai tare înainte şi înapoi şi vice-versa, fără o clipă de răgaz, semăna ca două picături de apă cu o corabie naufragiată, bătută de valuri furioase. Dar era atît de încrezut, încît mai curînd s-ar fi lăsat tăiat în bucăţi, decît să mărturisească ce torturi îndură.

Dîndu-şi seama de disperarea lui, domnul de Posen, cuprins de milă, avu o clipă gîndul să se oprească.

O uitătură furioasă a bătrînului soldat, care-i ghici intenţia, îl împiedică s-o facă.

„Pe cinstea mea", gîndi atunci, „cu atît mai rău pentru el. Şi, în afară de asta, principalul este că merge. Şi deoarece Castor pare să se obişnuiască cu izbiturile acestea repetate pe partea lui dorsală, să lăsăm lucrurile aşa cum sînt".

Asupra acestui ultim punct baronul se înşela.

Îi atribuia anglo-saxonului o blîndeţe pe care nu o avea deloc şi pe care, de altfel, orice cal cu adevărat demn de acest nume ar fi considerat drept crimă s-o posede.

Într-adevăr, de cîtva timp deja, Castor dădea semne clare de nemulţumire, al căror înţeles l-ar fi priceput oricare altul decît profesorul de arme.

De mai multe ori lăsase urechile în jos, îşi clătinase gîtarul hamului, ba chiar smulsese, cu o zvîcnire a capului, frîiele din mîinile gasconului, care nu putuse să le reapuce decît cu mare greutate.

Enervat, desigur, de această greutate ce se plimba fără încetare pe spinarea sa, îşi spusese, în capul lui de animal: „O să încerc să-i dovedesc individului meu că nu sînt deloc încîntat de manevrele lui şi că, dacă am o şa, aceasta este destinată să te aşezi pe ea, nu să sari întruna pe deasupra ei."

Şi, pentru a traduce, folosise singurul limbaj ce-i sta în putere. Dar totul fusese degeaba, deoarece Cocardasse nu cunoştea nici un cuvînt din acest limbaj.

Aşa că răbdarea lui Castor ajunsese la capăt şi-şi promisese să profite de primul prilej pentru a-i da călăului său o lecţie exemplară.

Acest prilej se oferi curînd. Domnul de Posen, care avea o ţinută corectă şi care, drept urmare, îşi obosea calul mai puţin decît Cocardasse, căpătase un avans destul de serios faţă de acesta.

Temîndu-se să nu cumva să-l piardă din vedere pe baron, dacă ar fi continuat să rămînă astfel în urmă, Cocardasse avu proasta inspiraţie ca, pentru a accelera viteza calului său, să-l înţepe în ceafă cu vîrful spadei sale.

Asta era prea mult pentru Castor...

De abia suferise această împunsătură, că şi începu să se ridice, să zvîrle cu copitele din spate, să sară în toate direcţiile cu o asemenea furie, încît pentru a nu fi aruncat la toţi dracii, ostaşul nu avu timp decît să-l apuce cu ambele braţe de gît, de care îşi lipi pieptul, tremurînd pînă în măduva oaselor.

— Drace! sughiţă el. Ce animal ticălos! Uite-l că acum a turbat!... Baroane!... Domnule de Posen... vino să-l ţii, vino degrabă...

Dar vai! cel pe care-l chema se depărtase şi mai mult şi nu vedea nimic din ce se întîmpla în spatele lui.

Gasconul gîndea că-i sunase ceasul din urmă, deoarece îşi dădea seama de soarta care-l aştepta dacă, din întîmplare, ar fi căzut: cu siguranţă ar fi fost călcat în picioare şi zdrobit.

Deodată, Castor, cuprins de o nouă fantezie, părăsi drumul şi, cotind brusc la stînga, o luă la goană drept înaintea lui, peste cîmp.

Profesorul de arme era tot mai înnebunit; instinctiv, strînse mai tare menghinea braţelor sale.

Calul mergea ca vîntul, trecînd peste toate obstacolele — garduri vii, şanţuri, moviliţe — cu o uşurinţă de neînchipuit.

Era o adevărată cursă de *steeple-Chase* [1] peste cîmp, dacă putem folosi această expresie.

Cît să fi durat cursa? Desigur, sărmanul gascon n-ar fi putut spune, deoarece pierduse cu totul noţiunea timpului.

În cele din urmă, martiriul său se încheie. O apă curgătoare, lată de cincisprezece picioare, le bara drumul.

1 *Steeple-chase:* (în lb. engleză în text) = cursă de obstacole (n. t.)

Vrînd să o sară, Castor făcu un plonjon drept în mijlloc, ceea ce îi permise lui Cocardasse să se desprindă de el. Rîul era puţin adînc şi atît omul cît şi animalul scăpară doar cu o baie neprevăzută. Amîndoi puseră deodată piciorul pe pămîntul ţeapăn.

Baia aceasta avusese un efect binefăcător asupra anglo-saxonului, care, cu totul potolit, nu mai dădu semne c-ar avea vreo dorinţă de revoltă şi veni singur lîngă stăpînul său de moment.

Să nu vă grăbiţi să ne acuzaţi de exagerare la lectura acestei scene ecvestre; să nu ne acuzaţi că nu ştim să construim un personaj.

Cu vîrsta, Cocardasse, tipul acesta binecunoscut de guraliv îndemînatic şi băutor zdravăn îşi accentuase defectele ca şi calităţile şi, dacă nu se simţise foarte în largul său pe crupa lui Castor, s-o spunem limpede, dacă-i fusese frică — sentiment ce pînă atunci nu-l ştia decît din uzite — este pentru că, în lunga sa carieră, nu încălecase încă niciodată pe un cal adevărat (căci în mod cinstit nu poate fi dat acest nume animalului demn de milă pe care-l călărea, cu vreo douăzeci de ani în urmă, în valea Louron, cînd se ducea la hanul *La Mărul lui Adam* [1] pentru a-i prinde pe ticăloşii tocmiţi să-l asasineze pe ducele de Nevers).

Simţindu-se în poziţia sa normală, bătrînul soldat îşi recăpătă întreaga siguranţă.

— Ia te uită! îşi zise. Ce călăreţ grozav sînt!...Să suport neclintit o cursă ca asta!... Şi să îmblînzesc într-o clipă acest armăsar sălbatic! Desigur, baronul o să mă felicite... Dar, chiar, se întrebă, ce s-o fi întîmplat cu domnul de Posen?... Şi unde mă aflu, aici?

Se lăsa noaptea şi orizontul începea să se înece în ceţurile înserării.

Cercetă cu privirea împrejurimile, încercînd să recunoască direcţia cea bună.

1 *La Mărul lui Adam:* în textul original, *A la Pomme d'Adam.* Vezi romanul *Cocoşatul* de P. Féval-tatăl. (n.t.)

Nu reuşi — pretutindeni cîmpuri şi cîmpuri; tăcere şi singurătate.

Foarte nedumerit, se gîndea ce să facă în astfel de situaţie cînd zări, pe ecranul întunecat al depărtării, un punct negru ce creştea văzînd cu ochii.

Chipul i se lumină.

— Pe toţi dracii! exclamă. Este baronul. E-n ordine atunci!... Poate şi calul lui s-a ambalat şi, săracul de el, nu reuşeşte să-l stăpînească!

Nu se înşela cu privire la prima presupunere.

Era, într-adevăr, domnul de Posen care, sfîrşind prin a se întoarce să vadă cum se mai împăcau Cocardasse şi anglo-saxonul, fusese foarte mirat să-i descopere pe amîndoi în depărtare, străbătînd cîmpurile de orz, în situaţia pe care o cunoştem.

Făcuse îndată cale întoarsă şi se pornise în urmărirea fugarilor, urmărire ce dura deja de douăzeci de minute.

Curînd ajunse lîngă el.

— Hei! îl întrebă pe profesorul de arme. Ce fel de joc este acesta, camarade? Crezi că vei ajunge la Courtrai pe drumul pe care ai pornit?

— Nu! la naiba! dar vinovat e animalul ăla afurisit, pe care l-a curpins deodată nebunia... şi m-a adus aici, fără să se sinchisească să afle dacă mie-mi place.

— Zău?! Între noi fie vorba, poate că n-a fost vina lui.

— Ce vrei să spui cu asta, domnule baron? ripostă Cocardasse semeţindu-se.

— Vreau să spun că... De fapt, vom discuta asta mai tîrziu. Deocamdată, să încercăm să ne dăm seama unde ne aflăm.

— Ei, na! sîntem pe cîmp! replică profesorul de arme, rîmînînd gascon chiar şi în împrejurările cele mai grave.

— Da, şi la două leghe de drum, ceea ce înseamnă că am pierdut patru leghe.

— Şi ce-i cu asta?

Domnul de Posen, care nu prea avea chef de glumă, ridică din umeri.

Apoi, aşa cum făcuse Cocardasse cu o clipă mai înainte, scrută depărtările cu o privire cercetătoare.

După cinci minute, clătină capul, descurajat.

— Ei, bine? întrebă bătrînul soldat.

— Ei, bine, sînt complet dezorientat. Nici un punct de reper nu-mi arată drumul pe care trebuie să-l urmăm. Bineînţeles că dacă ar fi lumină, nimic nu ne-ar fi mai uşor decît să-l regăsim; dar întunericul se adînceşte din clipă în clipă şi mă tem să nu ne rătăcim şi mai mult, dacă ne-am încrede în întîmplare.

— Aşadar, la ce concluzie ajungi?

— Ajung la concluzia că nu ne mai rămîne decît să încercăm să descoperim prin împrejurimi locuinţa vreunui ţăran, pentru a ne face rost de un ghid.

— Bună idee, baroane.

— Ca urmare, vom merge în lungul acestui rîuleţ, pe malurile căruia trebuie, după toate probabilităţile, să se afle cîteva aşezări omeneşti. Apoi, la prima pe care o vom întîlni, vom cere, contra plată, ajutorul vreunui om pentru a ne duce pe drumul cel bun.

— Perfect...

Cei doi bărbaţi porniră la drum.

Din prudenţă, bătrînul ostaş mergea pe jos, ţinîndu-l de căpăstru pe Castor.

15 Ferma

La o depărtare de o jumătate de muschetă faţă de locul pe care-l părăsiseră, avură mulţumirea să găsească, la cincizeci de paşi pe partea cealaltă a apei, o clădire destul de mare, care semăna întru totul cu o fermă.

— Iată rezolvată problema noastră, zise domnul de Posen.

O punte alcătuită din cîteva scînduri ce se clătinau permitea trecerea rîului, în fața intrării. O trecură și se apropiară de clădire.

Văzută de aproape, aceasta avea o înfățișare ciudată. Era de-a dreptul o ruină. Zidurile, roase de mușchi și licheni, erau crăpate, fisurate de jos pînă sus și păreau gata să se prăbușească. Poarta cea mare era smulsă din balamale și zăcea pe pămînt, cu scîndurile putrezite, iar acoperișul de paie, dezgolit în multe locuri, lăsa să se vadă un schelet de scînduri rupte sau dislocate.

Călătorii noștri pătrunseră în interior, care era pe măsura exteriorului.

Peste tot se întinseseră igrasia și mucegaiul, desprinzînd pietrele și măcinînd lemnul.

Construcția părea cu totul părăsită.

Baronul și profesorul de arme se aflau sub o boltă formată din poarta pentru căruțe și un prim corp de locuințe.

În fața lor se afla o curte, la capătul căreia se vedea o a doua construcție, într-o stare la fel de proastă ca și prima.

— Ciudată magherniță! zise domnul de Posen.

— Bună pentru a adăposti șobolani și șoareci de pădure, adaugă Cocardasse.

— Și unde este inutil să mai rămînem, căci, mai mult ca sigur, nu adăpostește nici o ființă omenească.

— Am poftă să-i dau foc, ca să mă usuc, spuse ostașul tremurînd sub hainele lui ude.

— Ia numai să-ncercați! schelălăi o voce amenințătoare, răsunînd deodată în spatele lor.

Se întoarseră repede și văzură o bătrînă care, la lumina slabă a unui felinar pe care-l ținea ridicat cu o mînă, îi privea țintă, cu ochi mînioși. Se ținea drept, cu capul dat pe spate, în semn de sfidare.

Era un soi de bătrînă bărbătoasă, cu trăsături aspre, cu forme colțuroase, acoperite de niște amărîte de zdrențe.

Domnul de Posen o privi un moment şi fu primul care spuse:

— Bună femeie, fii sigură că tovarăşul meu nici nu se gîndeşte să-ţi dea foc la locuinţă. A spus asta doar ca să glumească.

— Ciudată glumă, mormăi bătrîna. Dar ce căutaţi aci?

— Îţi vom spune. Ne-am rătăcit şi căutăm un ghid care să ne readucă la drumul mare. Este cineva, în aşezarea aceasta, care ar putea fi un astfel de ghid?

— Nu, nu e nimeni. Numai fiul meu, Christian, ar putea face aşa ceva, dar este beat de azi-dimineaţă, de nici nu poate pune un picior înaintea celuilalt. Cît despre mine, sînt obligată să nu părăsesc casa din cauza a doi călători care, la fel ca dumneavoastră, şi-au pierdut drumul şi au sosit, mai adineauri, atît de obosiţi, încît îşi vor petrece noaptea la mine.

— Ah! şi noi care credeam că aici nu se află nici un locuitor, spuse încet baronul. Aşadar, nu trebuie să contăm nici pe dumneata, nici pe fiul dumitale pentru a ne face serviciul pe care-l aşteptăm?

— Este imposibil şi v-am spus pentru ce.

Domnul de Posen era foarte contrariat.

— Cel puţin, îmi puteţi spune unde, în vecinătate, se află vreo altă locuinţă? reluă el vorba.

— Cea mai apropiată se află la o leghe, spre Ostende; şi nu lîngă rîu, ca a noastră, ci mai departe.

— În acest caz, mi se pare, interveni Cocardasse, că nu ne rămîne de făcut decît acelaşi lucru ca şi oamenii care ne-au precedat. Vom pleca din nou mîine la prima oră. Ce zici, baroane?

Acesta se gîndea. Să se aventureze din nou peste cîmpuri, în plin întuneric şi să nu reuşească, poate, decît să se depărteze şi mai mult de drum, nu-i surîdea deloc. Pe de altă parte, să piardă un timp preţios printr-o oprire de care nu era absolută nevoie, asta îl necăjea tare. Totuşi, după ce cumpăni cele două alternative, cu avantajele

şi dezavantajele lor, i se păru mai raţional să se alăture propunerii tovarăşului său.

— Fie, sfîrşi prin a răspunde, să petrecem noaptea aici... Dar ce întîrziere mare!...

— Ascultă, mătuşă, zise profesorul de arme, deoarece consimţim să te onorăm cu prezenţa noastră, fă aşa încît să ne găseşti vreun colţişor în care să putem trage un pui de somn pînă în zori.

— Singura încăpere locuibilă a fermei, răspunse bătrîna, este ocupată de cei doi călători de care v-am vorbit, şi nu mai am să vă ofer decît un soi de pivniţă, unde ne ţinem uneltele de lucru. Dacă vreţi să vă mulţumiţi cu asta...?

— Ei, bine! ne vom mulţumi, răspunse bătrînul soldat; un lux prea mare ne-ar jena.

— Atunci, veniţi, comandă bătrîna.

— Şi caii noştrii? întrebă baronul.

— Legaţi-i pentru moment de belciugul ăla, pe care-l vedeţi prins în zid. Peste cîteva clipe o să-i conduc într-un şopron, în curte, şi o să le dau cîte o măsură de ovăz.

Castor şi Pollux odată puşi în imposibilitate de a spăla putina fără călăreţii lor, aceştia o urmară pe femeie, care porni pe o scară ce ajungea sub boltă.

Toţi trei urcară douăzeci de trepte şi ajunseră la o uşă închisă cu un simplu zăvor.

Bătrîna o deschise şi-şi pofti oaspeţii într-o încăpere în care, de-a lungul pereţilor, se îngrămădeau, claie peste grămadă, o sumedenie de instrumente agricole şi de unelte de tot soiul, roase de rugină — şi unele şi altele — în aşa hal, încît era limpede că nu mai puteau fi folosite.

Pe podea zăceau, spintecaţi, saci plini cu orz sau cu hamei, pe care umezeala îi făcuse să încolţească sau să mucezească.

Înfăţişarea locului îl făcu pe domnul de Posen să se strîmbe.

Profesorul de arme se arătă, dimpotrivă, foarte mulţumit. Cu membrele dislocate, cu şira spinării ruptă

ca urmare a proastei înţelegeri cu Castor, el tînjea după odihnă, oricum ar fi fost. Aşa încît, fără să mai aştepte, se lungi pe unul dintre saci, punînd un altul sub ceafă pentru a-i sluji drept pernă şi se pregăti să guste un somn pe care-l socotea prea binemeritat.

— Trebuie să vin să vă trezesc, domnilor? întrebă bătrîna, înainte de a pleca.

— Inutil, răspunse baronul, nu vei veni probabil îndeajuns de devreme; trebuie să plecăm înainte de ivirea zorilor. Ba chiar, în cazul în care nu te voi mai vedea, îţi voi plăti pe loc ospitalitatea.

Scoţînd din buzunar o pungă rotunjoară, luă din ea un ludovic şi-l dădu femeii.

Strălucirea aurului aprinse o flacără în ochii acesteia.

— Mulţumesc, zise, aproape smulgînd moneda dintre degetele domnului de Posen, şi noapte bună, domnilor.

După ce baba plecă luînd cu ea felinarul, baronul se hotărî să-l imite pe Cocardasse.

Dar, mai puţin fericit decît el, nu reuşi decît să cadă într-o toropeală care ţinea totodată şi de veghe şi de somn, fără a fi totuşi nici una, nici alta.

Trecură cîteva ore bune.

Aşa cum spusese bătrîna, ceilalţi doi călători sosiseră la fermă înainte de miezul zilei. Ei ocupau o cameră în al doilea corp de clădire, adică în construcţia situată în fundul curţii.

Unul dintre ei era un bătrîn de vreo şaptezeci de ani care, în ciuda iernilor ce trecuseră peste capul său, se ţinea încă drept şi ţeapăn. Era îmbrăcat în întregime în negru.

Celălalt părea a fi în deplina putere a vîrstei şi purta uniforma companiilor libere şi scutite de impozit.

Acesta din urmă avea un umăr şi o parte a gîtului înfăşurate în cîrpe însîngerate. Cu puţin înainte de venirea domnului de Posen şi a lui Cocardasse, cele două personaje purtau o conversaţie pe care credem că este util s-o relatăm.

— Trebuie totuşi să terminăm! spunea septuagenarul, care străbătea camera în lung şi-n lat cu paşi sacadaţi, în timp ce tovarăşul său, stînd pe un scăunel, se rezemea de zid. Sînt doi ani de cînd îl urmăreşti şi n-ai reuşit să mă scapi de el.

— Ştii bine, domnule de Peyrolles, că am făcut tot ce mi-a stat în puteri, răspundea soldatul. Dar... este un demon, un drac din infern!... şi, de fiecare dată cînd i-am întins o cursă, ea s-a întors împotriva mea. Chiar şi ieri, uite în ce hal m-a adus!

— Da, văd, şi dacă n-aş fi fost acolo, tocmai la ţanc ca să te culeg şi să te pansez, cred că la ora asta n-ai valora mai mult decît acoliţii tăi, ale căror cadavre au rămas la han.

— Adevărat... şi recunoştinţa mea...

Bătrînul rîse cu cruzime.

— N-am ce face cu recunoştinţa ta, zise. Dacă te-am salvat, am făcut-o pentru mine, nu pentru tine. Mai am nevoie de serviciile tale.

— De îndată ce mă voi vindeca, o să mă pun pe treabă, şi promit că n-o să-mi scape.

— Mi-ai mai spus asta ultima dată, cînd te-a lăsat pe turn, lîngă Praga, crezîndu-te mort. Ca şi acum, cînd m-ai făcut să vin pentru a fi martor al victoriei tale, pentru a-mi arăta cadavrul lui. Frumoasă victorie, n-am ce zice, şi este şi mai frumoasă astăzi, cînd sîntem obligaţi să fugim pe căi ocolite, de frică să nu fie el cel care să ne urmărească.

Soldatul, în care cititorii noştri l-au recunoscut deja pe Mathias Knauss, vru să facă o mişcare de protest, dar îi scăpă un geamăt şi o paloare îi acoperi brusc chipul.

— Doar n-o să leşini acum, ca o muiere? reluă cu asprime bătrînul, al cărui cap se plecă spre umărul stîng şi se ridică, de parcă această mişcare era independentă de voinţa sa.

— Am umblat atît de mult de azi-dimineaţă, domnule de Peyrolles...

— Şi trebuie să mai umblăm mîine o parte din zi, tot peste cîmpuri, drumul nefiind încă îndeajuns de sigur. De-abia la Dixmunde, adică la trei leghe de aici, nu vom mai avea a ne teme de vreo întîlnire supărătoare. Acolo vom lua o trăsură de poştă care ne va înapoia la Paris.

— Niciodată n-o să reuşesc să merg pe jos pînă acolo.

— Ba da, te voi ajuta, aşa cum am mai făcut-o, cu acest elixir, răspunse bătrînul, scoţînd de sub vestă o sticluţă în care lucea o licoare opalescentă. Bea! adăugă, întinzîndu-i lui Knauss flaconul.

Acesta luă o înghiţitură din licoare. Imediat păru să-şi revină. Obrajii i se colorară şi trunchiul prăbuşit i se îndreptă.

— Da, zise, acum mă simt destul de puternic pentru a face faţă unui drum lung.

— Mîine vei mai lua o înghiţitură, înainte de plecare... Dar, sst!... porunci deodată bătrînul, ciulind urechea.

— Dar ce este?

— Aud paşi de cai... un zgomot de voci la intrare.

Şi, îngrijorat, septuagenarul se apropie de fereastră, după ce suflase într-o lumînare de răşină aşezată pe o poliţă.

— Mii de draci! înjură el, aproape imediat. Doi dintre duşmanii noştri sosesc la această fermă!

— Unul dintre ei n-o fi cumva sergentul Philippe? întrebă, cu teamă, Mathias.

— Nu, din fericire. Totuşi, trebuie să fim atenţi, pentru că îi recunosc pe ostaşul acela, Cocardasse şi pe baronul de Posen, care, amîndoi, îl protejează pe Philippe. Ce caută în locul acesta izolat? Or fi aflat de prezenţa noastră aici, sau numai întîmplarea i-a îndreptat încoace?... Pentru orice eventualitate, să ne luăm toate măsurile de precauţie.

Apucă la repezeală două mantale de călătorie puse pe un scaun, aruncă una pe umerii lui Knauss şi se înfăşură în cealaltă.

Apoi, înarmîndu-se cu o pereche de pistoale, aşteptă...

— Haide, zise după cîteva minute, nu pe noi ne caută. Iată-i că intră în primul corp de clădire, conduşi de bătrînă. Fără îndoială că se duc să se odihnească, deoarece par morţi de oboseală, mai ales Cocardasse.

— Şi atunci, ce trebuie să facem?

— Mă voi gîndi.

Părăsindu-şi noii oaspeţi, bătrîna cea bărbătoasă coborîse iarăşi scara, traversase bolta şi intrase într-o încăpere ce avea acces spre aceasta.

Lîngă un cămin înalt, cu consolă, în vatra căruia mai agoniza puţin jeratic, zăcea pe podea un om, întins cît era de lung. Părea să doarmă. Era un individ încă tînăr, cu faţa aspră şi grosolană. Femeia îl împinse cu piciorul.

— Christian, îi zise într-un dialect flamand, avem alţi doi călători.

Ţăranul ieşi din somnolenţă.

— Doi călători noi? repetă cu o voce încleiată de băutură. Ţi-au plătit şi ei?

— Da, puişor.

— Ce-ai primit de la ei?

— Priveşte! cîrîi bătrîna, deschizînd pumnul sub razele felinarului.

— Aur! exclamă bădăranul, ridicîndu-se în grabă.

— Un ludovic! Cel care mi l-a dat avea o pungă plină cu dintr-ăştia.

— O pungă plină! Aşadar ăi noi sînt bogaţi?

— Aşa cred. Trebuie să fie mai bogaţi decît ceilalţi, care nu mi-au dat decît un ban de argint, răspunse bătrîna, judecînd, ca de obicei, după aparenţe.

— Bogaţi! repetă ţăranul. Iar noi... noi sîntem nişte sărăntoci!...

Privirile fiului şi ale mamei, ca atrase de un magnet, se concentrau asupra monedei de aur, care strălucea cu reflexe roşietice.

— Aur! exclamă cel dintîi după o clipă. Aur!... de mult n-am văzut aur...

— A! da, de mult nu-i mai ştiam culoarea.

— Ce n-aş face ca să am aur! Şi cînd te gîndeşti că doar cu jumătate din cîţi au oamenii ăia asupra lor, am putea înălţa din nou ferma noastră, distrusă de jefuitori în timpul războiului.

— Să cumpărăm iar cîmpuri şi animale de muncă, adăugă bătrîna.

— Să redevenim ceea ce eram înainte: cei mai mari fermieri din partea locului. Dar acum nu mai avem nimic... nimic decît mizerie şi băutură, ca să uităm!...

Pe măsură ce ţăranul vorbea, beţia părea să i se împrăştie şi trăsăturile îi căpătau o expresie de lăcomie plină de ură.

Maică-sa rămăsese nemişcată, privindu-l fix, încercînd să citească pe chipul lui gîndurile care-l asaltau.

Deodată, un pas uşor ce se auzi în încăpere îi făcu să tresară. Bătrînul cel înalt intrase de cîteva clipe, fără ca ei să-i observe prezenţa, şi acum înainta spre ei.

— Să stăm un pic de vorbă, le spuse, aşezîndu-se cu familiaritate alături de ei.

Apoi, după ce îi scrutase pe fiecare cu o privire pătrunzătoare, reluă:

— Fără vrere, tocmai am auzit o parte din convorbirea voastră şi, ca urmare, ştiu că sînteţi hotărîţi să faceţi o mulţime de lucruri pentru a căpăta aur.

— O! da! răspunseră, împreună, mama şi fiul, cu convingere în glas.

— Ei, bine, cunosc un mijloc prin care să vă ajut să cîştigaţi mult aur.

Şi bătrînul adăugă, scoţînd o pungă lunguiaţă, prin ochiurile căreia răzbăteau raze galbene:

— Am aici cincizeci de ludovici care, dacă vreţi, sînt ai voştri.

— Dacă vrem?

— Da; şi iată alţi cincizeci — continuă ispititorul, scoţînd din buzunar o a doua pungă — care pot deveni şi ei proprietatea voastră.

— Monseniore, strigară împreună bădăranul şi bătrîna, ai căror ochi se aprindeau de lăcomie, spuneţi-ne ce trebuie să facem pentru asta?

— Ascultaţi...

Şi, cu glas foarte scăzut, bătrînul le vorbi ţăranilor timp de cîteva minute, la capătul cărora cei doi ziseră, în deplin acord:

— Acceptăm!

— Bine! atunci, luaţi de pe acum acest acont, adăugă, aruncîndu-le prima pungă. Restul, îl veţi avea *după*.

— Şi ne veţi da şi tot ce au asupra lor!

— Firește, asta face parte din cîştigul vostru.

Către ora cinci dimineaţa, adică la vremea cînd mai trebuia un tur de cadran pînă la ivirea zorilor, domnul de Posen, cufundat încă în acea aţipeală ce nu se putuse transforma în somn deplin, crezu că aude un foşnet lîngă intrarea în pivniţă. Era ca şi cum cineva ar fi trecut iar şi iar, cu precauţie, prin faţa uşii.

La început, puse asta pe seama închipuirii sale.

Totuşi, cum foşnetul persista, se străduí să-şi recapete întreaga limpezime a minţii şi, după ce reuşi, rămase în ascultare.

Acum, o şuşoteală continuă se adăugase zgomotului neobişnuit.

Curînd, auzi cum cineva ridica uşor zăvorul.

— Oho! îşi spuse, ce-nseamnă asta? Desigur, nu vine nimeni să ne trezească, altminteri ar proceda altfel.

Atunci, îşi reaminti că se afla, împreună cu Cocardasse, într-un loc cu totul izolat; că femeia care îi primise avea o înfăţişare care inspira orice altceva decît încredere şi că, în fine, făcuse o greşeală atunci cînd, pentru a-i plăti, dăduse la iveală punga lui doldora de aur.

Aşa încît, aplecîndu-se repede spre profesorul de arme, care dormea cu pumnii strînşi, şi ciupindu-i braţul pînă la sînge, îi suflă la ureche:

— Alarmă! Cocardasse! alarmă!

Gasconul, trezit brusc, stătu o clipă înainte să se dezmeticească. Dar era un drumeț prea vechi și mult prea obișnuit cu surprizele pentru a rămîne timp îndelungat nehotărît.

— Ce este? întrebă cu un glas abia auzit.

Domnul de Posen răspunse arătînd spre ușă.

Aceasta se deschidea puțin cîte puțin, împinsă dinafară.

Cu toată întunecimea ce domnea în mica încăpere, cei doi bărbați puteau urmări mișcarea fără greutate.

Cocardasse vru să se ridice.

Baronul îl împiedică.

— Să așteptăm, șopti el.

Și așteptară nemișcați, prefăcîndu-se că dorm.

Cînd ușa fu pe trei sferturi deschisă, două umbre pătrunseră una după alta în pivniță.

Prima era un bărbat ce ținea cu amîndouă mîinile un bici de grajd, a doua — o femeie înarmată cu o coasă mare, în care o recunoscură pe gazda lor.

Amîndoi înaintau cu pași de lup către locul în care se aflau profesorul de arme și baronul.

Ajunși lîngă ei, bărbatul îi spuse femeii:

— Dorm. Să ne grăbim.

Și brusc, ridicîndu-și fiecare arma, abătură asupra celor doi pseudo-adormiți o lovitură teribilă.

Dacă ar fi fost atinși, s-ar fi zis cu ei.

Dar, cu o agilitate demnă de cei mai îndemînatici clovni, în clipa în care instrumentele cădeau asupra lor, ei executaseră ceea ce în mod vulgar se numește „săritura peștelui" și se aflau deodată la trei pași de acolo, cu fața spre agresori.

Văzînd că încercarea lor eșuase, bădăranii slobozirăun blestem furios și baba, care îl atacase pe baron, ridică din nou coasa asupra lui.

Dar un fulger se aprinse în mîna domnului de Posen, care apăsase pe trăgaciul pistolului său, şi braţul bătrînei căzu sfărîmat, în timp ce înjura din cauza durerii şi arma i se rostogolea cu zgomot pe podea.

Fiul fu mai puţin norocos decît mama.

După ce evitase o a doua lovitură de bici, Cocardasse îl străpunsese cu spada ca pe un pui în frigare şi îl zvîrlise însîngerat, izbindu-l de uşa lîngă care se prăvăli greoi.

— Pe toţi dracii! exclamă profesorul de arme, ce înseamnă povestea asta?

— Cred că ghicesc, răspunse tovarăşul lui. Aceşti nemernici vor fi vrut să ne asasineze, pur şi simplu pentru a ne prăda.

Şi, ducîndu-se la bărbat, a cărui agonie începea, îi spuse:

— Nefericitule! Nu puteai oare să faci apel la generozitatea noastră, în loc să încerci să ne iei viaţa?

Ţăranul redeschise ochii, pe care moartea îi închidea deja şi, cu un glas nesigur, bolborosi:

— Da... am fost criminali... dar am fost împinşi la asta... un bătrîn... acolo... găzduit în fundul curţii... a venit să ne ofere aur ca să vă omorîm.

— Un bătrîn... în fundul curţii... repetă baronul, care nu înţelegea.

— ...Este împreună cu un alt călător... ne-a spus că sînteţi duşmanii lui... că i-am face un mare serviciu trimiţîndu-vă pe lumea cealaltă... şi ne-a promis mult aur dacă reuşeam... Atunci... din cauza mizeriei noastre... am acceptat... Dar sîntem pedepsiţi... bătrîna mea mamă nu va supravieţui rănii... iar eu... eu... eu mo...

Cuvîntul îi rămase în gîtlej; îşi dăduse ultima suflare.

Cocardasse şi baronul coborîră scara cîte patru trepte deodată, pentru a alerga spre al doilea corp de clădiri. Cînd ajunseră la picioarele scării, doi călăreţi înfăşuraţi în mantale ce-i ascundeau în întregime treceau prin faţa lor şi se pierdeau curînd, peste cîmpuri, în triplu galop.

— Ăştia sînt oamenii nostri! strigă domnul de Posen. Unul este cu siguranţă bătrînul despre care ne-a vorbit ţăranul. Trebuie să aflăm cine sînt amîndoi. Pe cai, Cocardasse... pe cai! Îi vom urmări.

Se năpustise în curte unde, după cîte spusese bătrîna, se afla şopronul care-i adăpostea pe Castor şi Pollux.

Hangarul era la locul lui, dar nu şi caii.

— Ticăloşii! exclamă baronul. Ne-au furat animalele şi acum iată-ne fără cai. Nu mai putem să-i urmărim şi, în consecinţă, să limpezim acest mister... Pe Dumnezeul meu! Îi voi cunoaşte totuşi... Ah! domnule de Peyrolles, nu ştiu cum se face, dar mi-aş pune capul zălog că eşti amestecat în treaba asta. Fii liniştit, ne vom reîntîlni la Paris.

— Pe toţi dracii! sigur că o să ne reîntîlnim — strigă la rîndul său profesorul de arme. Iar Pétronille n-o să vă mai rateze de data asta, aşa cum s-a întîmplat în cimitirul Saint-Magloire.

Ştim că domnul de Posen ghicise bine.

La zgomotul împuşcăturii, domnul de Peyrolles tresărise, pricepînd că ţăranii, proaspeţii lui complici, neavînd în mînă arme atît de zgomotoase, eşuaseră. Aşadar, luîndu-l pe Knauss de braţ, îl trăsese în curte şi-l săltase pe unul din cei doi cai. Apoi, plecaseră cu toată viteza.

— Camarade, reluă baronul, nu ne mai rămîne decît să pornim din nou. Se va face ziuă şi sper că vom putea ajunge iar la drum.

Ieşiră deci din ferma în ruine şi, orientîndu-se de bine de rău, ajunseră, după două ore de mers, la drumul cel bun.

Apoi, la prima poştă pe care o întîlniră, domnul de Posen făcu rost — cu bani gheaţă — de alţi cai, care, desigur, nu erau pe măsura lui Castor şi Pollux, dar cu care trebuiră să se mulţumească în locul altora mai buni.

Cocardasse, profitînd de lecţia de călărie pe care, în ajun, o luase pe spezele sale, se ţinu acum aproape convenabil pe cal.

Sărea de pe crupă pe cap doar de zece ori pe leghe. Ceea ce era un mare progres

16 Marine

Cît despre Philippe, el nu suferise nici o întîrziere în timpul drumului de la Ostende la Paris.

Sărind etapele, neodihnindu-se nici el, nici calul, decît atît cît era strict necesar, străbătuse în patru zile distanţa ce-l despărţea de capitală.

Totuşi, la mică depărtare de aceasta, animalul său surmenat, obosit peste măsură de dubla călătorie pe care o făcuse, se prăbuşi deodată sub el, pentru a nu se mai ridica. Dar puţin îi păsa: Parisul era aproape!

Îşi încheie drumul pe jos şi ajunse curînd pe strada Pas-de-la-Mule, unde se afla pensiunea *La Măgarul din Arcadia*.

Intră ca o vijelie în biroul în care trona stăpîna locului, doamna Gloria, o cumătră grasă şi groasă de treizeci şi şase, treizeci şi opt de ani, cu rotunjimi cam căzute.

Faţă de acest mod de a se prezenta, doamna Gloria, care încă nu abdicase şi se mai temea pentru farmecele sale, crezu că este vorba de un atac neprevăzut şi avu un sughiţ de spaimă, în timp ce-şi proteja atracţiile cu scutul celor două braţe groase ca niste şunci de Mayence.

Remarcînd totuşi înfăţişarea drăguţă a nou-venitului, îşi spuse că, la urma urmei, atacul n-ar fi neplăcut, şi se pregăti să-i ţină piept cît putea de bine.

Philippe, căruia prea puţin îi păsa de doamna Gloria şi de farmecele ei trupeşti, o întrebă cu îngrijorare:

— Nu aveţi aici o tînără cu numele de Marine?

— Da, domnule sergent. O copiliţă pe care...

— Arătaţi-mi unde locuieşte, vă rog, o întrerupse Philippe.

— Sînteţi oare fratele pe care îl aşteaptă? Ah, drăguţa de ea, ce mulţumită va fi. Dacă aţi şti!...

— Repede! spuneţi-mi unde este, reluă tînărul cu nerăbdare.

— Permiteţi-mi, vă voi conduce, se oferi gazda, încercînd să se pună în mişcare.

— Nu, inutil; unde locuieşte? Spuneţi-mi odată, ce naiba!

— Vai, Sfîntă Fecioară, un băiat aşa drăguţ care înjură în halul ăsta!

Philippe îi aruncă o privire teribilă.

— La primul etaj, uşa din faţa scării. Cheia este în broască, se grăbi să răspundă doamna Gloria, pe care această privire o făcu să tremure.

În două salturi, tînărul urcase scara.

Pe punctul de a intra la Marine, fu curpins de o temere. Cum avea s-o găsească şi ce-i va spune ea? Chemarea ei disperată îl făcea să întrevadă lucruri atît de grave, încît aproape se temea să le afle.

În cele din urmă, intră în camera fetei.

Aceasta stătea într-un fotoliu larg, cu capul înclinat pe umăr, ca şi cum n-ar mai fi avut putere să şi-l ţină drept. La zgomotul de deschidere a uşii, şi-l ridică şi, recunoscînd pe cel pe care-l numea fratele său, lăsă să-i scape un plînset surd.

Philippe alergă la ea.

— Marine! strigă. Sărmana mea Marine! Ce s-a întîmplat oare în lipsa mea... şi de ce vorbeşti de moarte?

O îmbrăţişa cu căldură şi o acoperea cu mii de mîngîieri.

Dar ea încerca să se elibereze şi îl respingea încetişor.

Primirea aceasta îl surprinse. Şi atunci o cercetă cu atenţie.

Ce de schimbări se petrecuseră în ea de la plecarea lui!

O părăsise strălucitoare de sănătate, cu buzele ca o floare, cu ochii limpezi ca un cristal şi o revedea cu chipul decolorat, slăbit, cu gura crispată de durere şi cu ochii întunecaţi ca noaptea. Şi apoi, în toată fiinţa sa era o prăbuşire, o slăbiciune care dovedeau o suferinţă interioară şi continuă.

Această constatare îi făcu rău. Remarcă şi că îi evita privirile, părînd că-i este ruşine în prezenţa lui.

— Îţi mulţumesc că ai venit, Philippe, spuse cu glas slab. O! îşi mulţumesc! Îmi era atît de teamă că nu te voi mai vedea înainte de a muri!

— Să mori! Şi de ce? repetă tînărul.

— De ce?... Pentru că nu mai sînt demnă să trăiesc.

— Ce înseamnă aceste cuvinte, surioară? Nu le înţeleg. Şi pe urmă, ce mi-a povestit mesagerul care mi-a adus scrisoarea ta? Spunea că te-a întîlnit pe un pod, gata să te arunci în apă. Este adevărat?

Fata făcu un semn afirmativ.

— Aşadar, voiai să termini cu viaţa! Să termini, fără a te gîndi la imensa durere în care m-ai fi cufundat, pe mine, care te iubesc cu atîta duioşie.

— O! ba da... m-am gîndit!...

— Şi asta nu te-a oprit!

— Nu puteam... nu mai puteam să trăiesc! îţi repet...

— Surioară — o întrerupse cu gravitate sergentul — ca să ajungi să doreşti atît de fierbinte moartea, trebuie să fii pradă unei mari disperări. Spune-mi, de unde această disperare?

— La ce bun? Asta nu ar micşora cu nimic nenorocirea mea şi te-ar face să suferi în mod inutil.

— M-ar face să sufăr, fără îndoială, dar mi-ar şi permite — poate — să-ţi uşurez cît de cît suferinţa.

— E imposibil! Suferinţa mea este dintre cele pentru care nu există nici o mîngîiere.

— Haide, surioară — reluă tînărul aşezîndu-se lîngă ea şi luîndu-i drăgăstos mîinile, pe care le simţi tremurînd într-ale sale — haide, nu sînt eu oare fratele tău, ca altădată? Ştii, altădată, cînd împărţeam totul între noi, bucurii şi necazuri, cînd îmi încredinţai cele mai intime gînduri, cînd ştiam să-ţi citesc atît de bine în inimioară... în inimioara asta care, astăzi, s-a închis pentru mine.

La această evocare, fata se simţi răscolită de o mulţime de amintiri duioase, care înviară deodată în mintea ei şi,

comparînd situaţia sa de acum cu cea de odinioară, ochii i se umplură de lacrimi.

Şi atunci plînse, plînse îndelung, aplecată pe umărul sergentului.

Apoi, cînd lacrimile aproape secaseră, ea îi răspunse:

— Dragul meu Philippe, nu voi avea secrete faţă de tine, cum nu am avut niciodată. Şi pentru că aşa vrei, vei afla totul. Vei vedea apoi dacă viaţa mai are vreun rost pentru mine. Ascultă deci.

Puţin după plecarea ta la armată, doamna Passepoil, care mă primise cu prietenie şi îmi dorea binele, mi-a găsit, la o mare doamnă, marchiza de Vertueil, un loc mult mai bun decît cel pe care îl aveam la dînsa.

La început, am intrat acolo ca lenjereasă, dar după ce marchiza a aflat că ştiam să brodez cu îndemînare, m-a făcut să abandonez această muncă, pentru a nu mă mai ocupa decît de broderie.

Părea foarte mulţumită de îndemînarea mea, ba chiar atît de mulţumită, încît, pentru a mă vedea la lucru, mi-a dat voie să rămîn într-un colţ al salonului său, obişnuind să primească acolo, în prezenţa mea, persoanele care veneau în vizită.

Printre aceste persoane, una dintre cele care veneau mai des era un tînăr de treizeci — treizeci şi doi de ani, de origine lombardă. Stăpîna mea îl numea, cu familiaritate, „domnul Zen".

M-a remarcat din prima zi cînd a apărut în salon şi a întrebat-o pe marchiză cine eram. I-a explicat. „Dar este fermecătoare, micuţa aceasta", a spus el. „Cu adevărat fermecătoare." Şi şi-a ţintit îndată lornionul asupra mea, pentru a mă cerceta pe îndelete, fără a ţine seama de jena pe care examinarea lui mă făcea s-o resimt.

Cu prilejul fiecărei vizite reîncepea această manevră, uneori chiar apropiindu-se de locul unde şedeam, pentru

a-mi vorbi; ceea ce mă umplea de ruşine, deoarece nu ştiam ce să-i răspund.

Marchiza, nevăzînd în asta decît o glumă, nu şi-a făcut nici o problemă. „De altfel", îmi spunea ea, rîzînd, „este un italian, şi italienii, o ştii, îşi exprimă admiraţia cu expansivitate."

Într-o zi, cînd doamna de Verteuil mă trimisese cu un comision la una dintre prietenele sale, l-am întîlnit pe domnul Zen, care trecea cu trăsura. Zărindu-mă, a poruncit să oprească, a coborît şi a venit să mă întrebe de ce mă aflam în afara palatului marchizei. I-am spus motivul şi i-am indicat locul în care mă duceam.

„Ei! este încă destul de departe!" a remarcat el. „Cum a putut avea marchiza inima să lase să umble prin noroi nişte picioruşe atît de drăguţe ca ale dumitale? Urcă în trăsură, copila mea, te voi conduce acolo."

Am crezut că glumea, dar nu era aşa şi oricît m-am opus, oricît m-am scuzat pentru o asemenea cinste, a insistat atît de mult, încît a trebuit să mă aşez lîngă el, pe perne.

De-abia pornisem şi mi-a spus tot felul de lucruri care m-au tulburat foarte mult şi, în cele din urmă, mi-a făcut o declaraţie de dragoste. Am respins-o cu cea mai mare indignare.

Deoarece atitudinea mea nu avea nici o putere asupra lui, nu am găsit alte mijloace pentru a mă sustrage avansurilor sale, decît să deschid brusc portiera trăsurii şi să sar în stradă, cu riscul de a-mi rupe picioarele.

M-am ferit să-i încredinţez marchizei această aventură, de teamă să nu-i stric relaţiile cu domnul Zen, a cărui atitudine ar fi condamnat-o aspru, cu siguranţă. Şi apoi, mă gîndeam că — după cele ce se întîmplaseră — acesta din urmă nu va mai îndrăzni să mă persecute cu insistenţele sale.

Şi vai! din această tăcere mi s-a tras nefericirea. În timpul următoarelor vizite pe care domnul Zen le-a făcut

stăpînei mele, nu mi-a mai vorbit, dar ochii săi, deseori îndreptaţi spre mine, aveau un limbaj mult mai grăitor decît cuvintele, şi asupra căruia nu mă puteam înşela. Din această cauză mă simţeam nespus de stînjenită.

Cam după şase săptămîni, marchiza a trebuit să lipsească pentru a se duce să petreacă puţine zile la o mătuşă bătrînă, care locuia pe colina Montmartre.

La trei zile după plecarea sa, mi s-a adus o scrisoare din partea ei, în care îmi cerea să-i duc cîteva mostre de broderie, pe care dorea să le arate rudei sale.

M-am grăbit să-i dau ascultare şi, de cum am ajuns în Montmartre, m-am prezentat la casa a cărei adresă îmi fusese indicată în scrisoare.

Am fost primită de o femeie care mi s-a părut a fi o guvernantă sau o doamnă de companie.

„Domnişoară" — mi-a zis — „pentru moment stăpîna dumitale a ieşit să se plimbe cu stăpîna mea, dar nu vor întîrzia să se întoarcă. Între timp, vino să te odihneşti şi să te răcoreşti. Pari a fi obosită şi a suferi din pricina căldurii."

Îmi era, într-adevăr, foarte cald şi nu mai puteam de oboseală, căci ne aflam în luna iulie şi atmosfera era apăsătoare. Am acceptat, aşadar, ceea ce îmi propunea şi am urmat-o fără a mă teme de ceva. Aşa că m-a condus într-un apartament bogat mobilat şi mi-a servit o băutură răcoritoare.

A trecut o oră fără a le vedea revenind nici pe marchiză, nici pe ruda sa.

Încet-încet, m-am simţit cuprinsă de o moleşeală care, curînd, a pus stăpînire pe întreaga mea fiinţă.

Am crezut că era un efect al temperaturii şi al oboselii mele şi nu m-am îngrijorat deloc, sperînd că va fi ceva trecător.

Pentru a scăpa şi mai repede de această amorţeală, m-am ridicat şi am făcut cîţiva paşi prin apartament. Dar mă clătinam în dreapta şi-n stînga, de parcă îmi fugea

pămîntul de sub picioare şi, ca să nu cad, de-abia am avut timp să mă reîntorc la scaunul meu.

Din acea clipă, pentru mine totul este neant, pînă a doua zi dimineaţa.

Aici, Marine făcu o pauză şi păru că ezită să-şi continue povestirea.

Cu obrajii împurpuraţi de ruşine, încerca să-şi retragă mîinile din mîinile tînărului, pentru a-şi ascunde faţa în ele.

— Ei, bine! surioară — spuse cu blîndeţe acesta, al cărui chip era palid, deoarece se temea că înţelege fără ca ceva să fi fost spus, — de ce te opreşti?

— O! Philippe, dacă ai şti ce urmează să-ţi povestesc!

— Sărmana mea dragă! continuă sergentul, cu o voce sumbră — mi-e teamă că bănuiesc. Dar hai, continuă, trebuie să aflu totul... totul!

Fata scoase un suspin sfîşietor, apoi reluă:

— Nu mi-am revenit decît spre ziuă. Deoarece îmi pierdusem cunoştinţa către ora şase seara, înseamnă că trecuse un interval de aproximativ douăsprezece ceasuri, în timpul căruia voinţa mea fusese cu totul anihilată.

Cînd am redeschis ochii, am crezut mai întîi că visez. Eram culcată pe un pat somptuos, aşezat în mijlocul unei camere mobilate foarte luxos. Razele soarelui intrau în valuri prin ferestrele împodobite doar cu perdele uşoare de dantelă şi veneau să se joace pe cuvertura de mătase brodată cu fir ce acoperea patul.

Ca ameţită, îmi lăsam privirile să rătăcească peste tot, silindu-mă să pricep ciudăţenia situaţiei mele.

Deodată, în spatele căpătîiului patului, l-am zărit pe domnul Zen care, într-o haină de casă elegantă, mă privea, cu un zîmbet pe buze şi părînd că se bucură de foarte marea mea uimire.

Prezenţa lui lîngă mine, în acea clipă, a fost o străfulgerare de lumină...

Reamintindu-mi cu mare limpezime întîmplările din ajun, am înţeles îndată maşinaţia infamă a cărei victimă fusesem şi nenorocirea ireparabilă care mă lovise.

Atunci, înnebunită de durere, pierzîndu-mi capul, m-am ridicat dintr-o săritură şi, adunînd în grabă cîteva lucruri ale mele ce se aflau pe jos, m-am repezit spre uşă, cu un singur gînd: acela de a fugi departe, foarte departe de acel loc odios în care se înfăptuise dezonoarea mea.

Dar, în clipa în care eram gata să ies, domnul Zen m-a reţinut cuprinzîndu-mă în braţe şi, folosindu-şi forţa, m-a obligat să rămîn pentru a asculta ceea ce el numea „scuza crimei sale".

Fusese cuprins, spunea el, de o pasiune nebună pentru mine. O pasiune pe care mi-o mărturisise cînd mă urcasem în trăsura sa şi pe care o respinsesem cu atîta indignare.

Din acea zi, viaţa nu-i fusese decît un chin. În zadar încercase să înăbuşe acea dragoste care îl măcina. Nu reuşise. Ca urmare, convins că niciodată nu voi fi a lui de bunăvoie, hotărîse să mă obţină prin viclenie.

El fusese cel care imitase scrisul marchizei, pentru a mă atrage acolo, şi tot el poruncise femeii pe care o văzusem să-mi dea să beau un narcotic.

Dar era gata să-şi repare greşeala: de acum încolo era sclavul meu...

Mi-a vorbit astfel îndelung, angajîndu-se din ce în ce mai mult să-mi fie cu totul supus; a ajuns chiar să-mi promită că se va uni cu mine printr-o legătură legitimă.

— Ce vrei să-ţi spun, Philippe? Puţin cîte puţin, tot auzindu-l, nervii mei se relaxau. Surescitarea lăsa acum locul unei moleşeli totale a întregi-mi fiinţe şi, în necunoaşterea mea cu privire la condiţiile sociale, văzîndu-l că-mi oferă căsătoria ca reparaţie a infamiei sale, am

încetat să mă mai zbat. Totuşi, în adîncul inimii, simţeam faţă de el o repulsie de neînvins. A profitat de faptul că pentru moment eram istovită, pentru a mă face să jur că nu voi dezvălui nimănui ce se întîmplase, ţinînd seama că, dacă se afla, aceasta ar dăuna planului său de a se căsători cu mine, deoarece — dată fiind situaţia lui înstărită — trebuia să aibă unele menajamente faţă de familia sa. Am jurat... şi tu, Philippe, eşti primul pentru care îmi calc jurămîntul. Nici doamna marchiză, nici doamna Passepoil nu au avut niciodată nici cea mai mică bănuială, deşi, cu siguranţă, sînt îngrijorate de moarte pentru mine şi se întreabă cum de am dispărut atît de brusc. De la acea noapte fatală, l-am revăzut de mai multe ori pe domnul Zen şi i-am reamintit promisiunea, dar mereu găsea o cale să-i amîne îndeplinirea, sub un pretext oarecare şi...

— Şi? repetă Philippe cu glas răguşit.

— Şi sînt patru luni de cînd sînt dezonorată!

— Mizerabilul! urlă tînărul, sfărîmînd o mobilă sub pumnul său şi dînd în sfîrşit frîu liber teribilei mînii ce clocotea în el. Ah! o să-l forţez eu să-şi ţină promisiunea, chiar dacă pentru asta ar trebui să-i pun sabia pe gît! Nu te teme, Marine. În curînd vei putea — fii sigură — să stai cu fruntea sus în faţa tuturor... Spune-mi, unde îl pot întîlni?

Marine zîmbi dureros:

— Unde-l poţi întîlni, Philippe?

— Da. Oare nu se mai află la Paris?

— Ba da. Dar mai ascultă, nu ţi-am spus totul. Acum zece zile, marchiza de Verteuil dădea o serată de gală. Deoarece invitaţii erau numeroşi, se făcuse apel la întregul personal, femei şi bărbaţi, să servească la bufet. Eu eram ataşată la bufetul unuia dintre saloanele principale, din spatele căruia puteam lesne să văd mulţimea mergînd încoace şi încolo. În mijlocul petrecerii, a fost anunţat domnul ambasador al Republicii Veneţiei. S-a croit un

culoar pentru a-l lăsa să treacă şi, care nu mi-a fost uimirea, cînd l-am văzut apărînd pe laşul meu seducător, care nu era altul decît cavalerul Zeno, acreditat de Republica Veneţiei pe lîngă Curtea Franţei.

— Vai! nefericită copilă! strigă Philippe.

— Am rămas ţintuită locului, crezîndu-mă victima unui groaznic coşmar. Mii de gînduri tulburi m-au asaltat. Dar unul singur le domina pe toate celelalte, acela că eram pierdută pentru totdeauna, şi pierdută fără scăpare. Atunci, ceva s-a sfîşiat în mine. Mi-am văzut existenţa distrusă, zilele mele tîrîndu-se în ruşine şi oprobriu şi nu mă mai gîndeam decît să mor. Întărindu-mă împotriva groaznicei dureri ce mă tortura, am ieşit nezărită de stăpîna mea... şi ştii ce s-a întîmplat. Vezi bine, sărman prieten — frate — că de acum înainte nu mai pot trăi şi că moartea este singurul refugiu ce-mi rămîne.

— Nu, Marine, spuse cu tărie sergentul, nu vreau să mori. În ciuda laşului atentat a cărui victimă ai fost, eu te socotesc la fel de curată şi la fel de inocentă ca înainte şi, la nevoie, voi proclama aşa de tare această puritate şi această inocenţă, încît toţi vor trebui s-o creadă.

— Adevărat, Philippe? spuse fata cu însufleţire. Adevărat? pentru tine nu sînt nedemnă? Şi vei mai putea să mă iubeşti?

— Te-ai putea îndoi, copilă dragă?

— O! mulţumesc, prietene. Vezi tu, asta este ceea ce mă ucide, fiindcă, dacă ai şti... dacă ai şti...

Şi ochii fetei se îndreptară asupra ochilor sergentului cu o strălucire de tandreţe atît de intensă, încît, pentru întîia dată, acesta crezu că citeşte în acea privire o dragoste mai puternică decît dragostea frăţească.

Totuşi, se feri să arate că o remarcase.

De altminteri, poate că se înşela, căci pînă atunci nici un indiciu nu-i permisese să presupună că Marine l-ar iubi altfel decît ca pe un frate. Şi, apoi, nu era acum momentul să se aprofundeze problema.

— Marine, reluă, înainte de orice, îmi vei promite că renunţi pentru totdeauna la ideile tale de sinucidere. Ţi-o cer în mod hotărît.

— Îţi promit, răspunse fata, suspinînd.

Chipul lui Philippe — pe care, în timpul povestirii Marinei, se reflectaseră toate durerile omeneşti — îşi recăpăta, puţin cîte puţin, calmul.

Dar acest calm neobişnuit era, poate, mai cumplit decît cea mai înspăimîntătoare izbucnire de mînie, căci în el încolţise o hotărîre grava, de nezdruncinat. Continuă:

— De asemenea, îţi vei lua angajamentul să rămîi aici, liniştită, aşteptîndu-mi întoarcerea.

— Întoarcerea ta? întrebă ea, tremurînd. Vrei, aşadar, să mă şi părăseşti?

— Trebuie.

— Vai! ce se va întîmpla cu mine?

În ochii tînărului scăpără un fulger.

— Ascultă, surioară — îi spuse fetei, trăgînd-o pe genunchii lui, cu forţă, dar totodată cu blîndeţe. Ascultă. De-abia astăzi apreciez la justa ei valoare reputaţia mea de spadă bună şi educaţia specială pe care mi-a dat-o domnul Passepoil.

— Vrei, aşadar, să te baţi cu domnul Zeno?

— Da.

— Vai! Philippe, gîndeşte-te, este totuşi un ambasador.

— Şi ce mă interesează asta! exclamă tînărul sergent cu o bruscă violenţă. Chiar de-ar fi duce, chiar de-ar fi prinţ, voi face multă onoare acestui mizerabil încrucişînd spada mea de om cinstit cu a lui.

— Dar viitorul tău? şopti fata, cu o admiraţie şi o recunoştinţă ce-i puneau lacrimi în glas.

— Pun onoarea *noastră* mai presus de toate! replică tînărul. Şi consider ca pe ale mele onoarea şi fericirea nepoatei bătrînilor care m-au crescut. Eu sînt cel care-i înlocuieşte. Insulta ce ţi-a fost adusă mă loveşte şi pe mine

şi jur să nu am o clipă de odihnă înainte de a mă fi răzbunat pe infam. Doar dacă nu consimte să repare de îndată... Da — adăugă, ridicînd mîna — sabia mea va străpunge inima acestui Zeno, dacă nu-şi ţine promisiunea!.

După ce vorbi astfel, sergentul Belle-Épée o strînse pe Marine la piept şi ieşi din cameră spunînd:

— Curaj! Pe curînd!

Rămasă singură, fata căzu în genunchi şi un hohot dureros îi zgudui tot trupul.

O durere adîncă o sfîşia, pentru că, simţind bătînd, lîngă inima ei, inima loială a lui Philippe, îşi dăduse seama — vai! prea tîrziu — de sentimentul puternic care o atrăgea spre el.

— Doamne! Doamne! se rugă, izbucnind în lacrimi. Deoarece sînt pierdută pentru el, să aibă parte, măcar el, de toată fericirea pe care o păstrai pentru noi amîndoi.

PARTEA A DOUA

NEBUNIA AUROREI

1 Doliu peste doliu

Să ni se permită acum să ne întoarcem în urmă cu doi ani, pentru a relata anumite fapte care se leagă în mod direct de cele pe care tocmai le-am povestit, putîndu-se chiar spune că le-au provocat.

Ne aflăm în anul 1742. Dacă nu vrem să facem istorie, acest an fertil în evenimente ne-ar furniza un material abundent.

Dar la ce ne-ar folosi să vorbim despre sosirea la Paris a acelui ambasador otoman, Zaid-Effendi, trimis de Poartă pentru a încheia un tratat despre care nu s-a ştiut nimic precis niciodată şi care, ca un adevărat turc filozof, dădea pe gît şampanie, nopţi de-a rîndul, în timp ce tinerii ofiţeri din suita sa, disprețuind sticlele, frecventau budoarele burghezelor şi ale doamnelor de la Curte unde, se pare, erau foarte apreciaţi, deoarece peste tot se cînta că aceşti domni:

...Purtînd turban pe-cap
Puneau altora coarne[1].

Sau despre prima infidelitate conjugală comisă de Ludovic al XV-lea cu fiica marchizei de Nesle, doamna de Mailly, aruncată în braţele regale de către prinţesa de Carignan, înţeleasă cu bătrînul de Fleury; infidelitate care, ni se afirmă, era absolut necesară pentru echilibrul european.

Sau chiar despre acel episcop de Beauvais, domnul de Beauvilliers, care a fost destituit pentru relaţiile galante cu o mică burgheză şi care, atunci cînd i-a fost adusă la cunoştinţă disgraţia lui, a răspuns: «Nu o înţeleg, pentru că îmi petrec tot timpul la picioarele crucii.»

Numele doamnei era *Lacroix* [2].

Sau despre faimoasa retragere a mareşalului de Belle-Isle care, ieşind din Praga pe sub nasul duşmanului, a străbătut, împreună cu unsprezece mii de infanterişti şi trei mii de cai, treizeci şi opt de leghe de cîmpii devastate, acoperite de zăpadă, lipsite de orice resurse, luptînd neîncetat cu trupe uşoare ce năvăleau din trecători şi din prăpăstii pentru a-i tăia drumul. Retragere care a fost considerată de către tacticieni ca fiind capodopera artei militare.

Sau, în fine, despre cearta dintre domnul de Crébillon şi domnul de Voltaire[3], în legătură cu *Mahomet*-ul acestuia din urmă; ceartă în cursul căreia aceşti domni au fost cît pe-aci să se apuce de păr... pe care nu-l mai aveau nici unul dintre ei.

1 Textul original în lb. franceză este:
...Portant un turban sur la tête,
Fournissaient maints et maints chapeaux. (n.t.).

2 *Lacroix:* Joc de cuvinte intraductibil: în lb. franceză *la croix* = cruce (n.t.)

3 *Voltaire* (François Marie Arouet, zis ~): poet, dramaturg, filozof şi istoric francez (1697—1778). Opere celebre: *Henriada, Zaïre, Candide, Istoria lui Carol al XII-lea, Secolul lui Ludovic al XIV-lea, Eseu despre moravuri*, pamflete, scrisori. (n.t.)

Dar, repetăm, la ce ne-ar folosi să vorbim în amănunt despre toate aceste evenimente care sînt deja cunoscute?

Decît să intrăm în detalii, preferăm să reamintim un eveniment cu totul uitat astăzi şi care totuşi — la acea vreme — nu a fost lipsit de răsunet.

Este vorba de reînvierea palatului de Nevers.

Vechiul palat, mort de cincisprezece ani, recăpătase deodată viaţă. Parizianul, obişnuit cu somnul letargic al acestei construcţii foarte vechi, a cărei faţadă severă, închisă ermetic de la ferestrele pivniţelor pînă la lucarne, i se părea a fi o parte a acelor gigantice morminte hinduse, închise pentru totdeauna privirilor profane, fu, într-o dimineaţă, extrem de surprins văzînd înaltele ferestre eliberate de obloanele lor capitonate şi siluete omeneşti profilîndu-se în interiorul apartamentelor.

Oamenii s-au informat şi au aflat că doamna contesă Aurore, văduva contelui Henri de Lagardère, se reîntorsese în capitală.

Această reîntoarcere era într-atît de neaşteptată, încît a fost considerată drept un eveniment important.

Spre marea uimire a tuturor, într-o bună dimineaţă, contesa se întorsese în palatul său din Marais — palatul de Nevers — şi începuse să locuiască din nou acolo.

Oare ce se întîmplase cu ea, de cincisprezece ani de cînd dispăruse brusc de pe firmamentul parizian unde, odinioară, strălucise atît de puternic?

Ar fi fost foarte isteţi cei care ar fi putut răspunde.

Mulţi o uitaseră cu totul pe contesă — gîndiţi-vă, cincisprezece ani de absenţă, cinci secole pentru Paris —, dar unii îşi mai aminteau de femeia tînără şi frumoasă pe care o zăriseră de atîtea ori, lîngă contele Henri, şi ai cărei ochi, plini de dragoste, treceau neîncetat de la acesta la un drăgălaş copil de trei sau patru ani, cu chip de înger, ale cărui mîngîieri îi erau nespus de dulci.

Dar vai! dacă acei oameni ar fi putut s-o vadă la întoarcerea sa pe sărmana Aurore, cît de îndelung ar fi

trebuit s-o cerceteze înainte de a o recunoaşte în creatura ce li se înfăţişa acum.

Într-adevăr, nu mai era decît amintirea a ceea ce fusese, o imagine tulbure, cu linii şterse şi neclare.

Cu trupul ei distrus, ce părea mai mult o umbră decît o realitate, oamenii se mirau că o văd mergînd, că o aud vorbind. Numai ochii ei păstrau un rest de viaţă şi erau singura dovadă ce te lăsa să crezi că încă face parte din lumea aceasta.

Oare anii erau cei care o distruseseră în halul acesta?

Nu. Anii sînt mai iertători. Dar durerea este nemiloasă şi acţiunea ei — de o sută de ori mai rea. Şi durerea fusese cea care distrusese în Aurore materia şi frînsese resorturile sufletului.

Am spus că era văduvă. Într-o noapte, i se adusese soţul străpuns de lovituri de spadă şi înspăimîntător de mutilat. Fusese găsit de nişte ostaşi bătrîni, găzduiţi la *Hôtel des Invalides* [1], cu muşchii ambelor picioare tăiaţi ca de o seceră, şi culcat, lipit de gardul lor, pe o grămadă alcătuită din şapte cadavre.

Aşadar, acest uriaş, aproape mort, trebuise să stea în genunchi pentru a fi putut face din ucigaşii săi o asemenea hecatombă!

Printre horcăielile agoniei, contele povestise cum, căzut într-o cursă, fusese pus în imposibilitate de a se apăra, fiind asasinat mişeleşte de cincisprezece spadasini, la ordinele unui individ a cărui faţă nu o putuse vedea din cauza unei măşti care o acoperea, dar la care remarcase un tic nervos ce-l făcea ca, din timp în timp, să-şi plece brusc capul pe umărul stîng.

Curînd după aceea, contele îşi dăduse sufletul, lăsîndu-şi nefericita soţie pradă unei disperări de neînchipuit şi cu atît mai intense cu cît, nefiindu-i posibil să-l

1 *Hôtel des Invalides* (lb. franceză) = Palatul Invalizilor: instituţie de găzduire a invalizilor din marină, organ creat în 1673, avînd sarcina administrării regimului special de asigurări sociale al marinei. (n.t.)

denunţe pe principalul ucigaş, asasinatul contelui rămînea nerăzbunat.

Într-adevăr, degeaba întreprinsese poliţia cele mai minuţioase cercetări pentru a-i descoperi pe autorii acestei crime, nu ajunseseră decît la un rezultat cu totul negativ.

Aşa că Aurore se închisese atunci la ea, fugind de lume şi, sperioasă, cu sufletul înveninat, trăise ca o adevărată pustnică.

Uşa ei nu se deschidea decît pentru trei persoane: marchizul şi marchiza de Chaverny şi un vechi prieten al soţului său, profesorul de scrimă Cocardasse, cu care deseori stătea de vorbă despre cel absent.

Dar, cu toate consolările pe care fiecare se străduia din inimă să i le ofere, firea ei se înăcrea din ce în ce şi epuizarea începea să o macine pe ascuns.

Marchizul şi marchiza veneau să-i ţină tovărăşie ori de cîte ori obligaţiile mondene le lăsau timp liber. Din păcate, acest timp era limitat şi, dacă în prezenţa lor resimţea o oarecare uşurare, de îndată ce plecau, ea recădea în gîndurile-i întunecate care, zi după zi, deveneau tot mai îngrijorătoare.

Ar fi trebuit ca în lipsa lor cineva să-i înlocuiască şi să continue opera de liniştire. O prietenie plină de grijă ar fi trebuit să vegheze fără întrerupere asupra ei. Dar cine să fi acceptat această sarcină delicată şi plină de abnegaţie?

Pe cînd domnul şi doamna de Chaverny discutau într-o zi în legătură cu toate acestea, de faţă cu Cocardasse, părînd a le fi foarte greu să găsească o persoană capabilă de un asemenea devotament, profesorul de arme interveni:

— Ia ascultaţi, zise, poate că am ce vă trebuie. În casa în care locuiesc s-a instalat, acum vreo lună, o puştoaică sosită direct din ţinutul ei, din Belgia, să-şi caute o situaţie la Paris. Sărmana este orfană de curînd şi are cel mult cincisprezece, şaisprezece ani. Avînd prilejul s-o întîlnesc şi să-i vorbesc, am aflat că era în

căutarea unui serviciu într-o familie, ca domnişoară de companie. Aş putea să v-o aduc, aţi vedea dacă este potrivită pentru slujba cu pricina.

— Vino cu ea, oricum, zise marchiza. Vom vedea.

A doua zi, Cocardasse îşi prezenta protejata doamnei de Chaverny.

Era, după cum spusese bătrînul ostaş, o fată foarte tînără. Felul ei de a se purta, politicos, cu graţie şi ţinuta perfectă au cucerit-o de la început pe marchiză, care a angajat-o pe loc, spunîndu-i ce anume se aştepta din partea ei.

Prin răspunsurile sale, fata păru la înălţimea misiunii ce i se încredinţa şi fu îndată condusă la Aurore, pentru a începe, fără întîrziere, opera ei de consolare.

Spusese că numele îi este Bathilde de Wendel.

Contesa resimţi curînd influenţa noii sale însoţitoare. Aceasta, deşi lua intens parte la durerea ei, găsea totuşi cuvinte blînde pentru a o mîngîia şi a-i linişti sufletul întristat. Vorbind cu Bathilde, nenorocirea i se părea mai puţin înspăimîntătoare şi, gîndindu-se la ea, nu mai încerca acea durere ascuţită care, la început, o făcuse să sufere atît de mult.

Orfana părea să aibă, de asemenea, o duioasă afecţiune pentru micul Philippe — unicul moştenitor al lui Lagardère —, pe care îl înconjura cu mîngîieri şi îl răsfăţa fără încetare, ca şi cum i-ar fi fost o a doua mamă.

Aşa încît contesa Aurore simţea pent,ru tînăra fată o adîncă recunoştinţă. Ba chiar, în curînd, ea nu se mai putu lipsi nici o clipă de prezenţa ei.

Această apropiere continuă avu ca urmare faptul că Bathilde puse o mare stăpînire pe mintea stăpînei sale, care nu mai credea decît în ea şi nu mai acţiona decît prin voinţa sa.

Constatînd această ciudată dominaţie, doamna de Chaverny se temu pentru prietena sa şi vru s-o îndepărteze pe orfană.

Dar Aurore se opuse cu tărie şi într-un mod atît de fără replică, încît marchiza crezu că nu trebuie să insiste. Doar că, începînd de atunci, resimţi faţă de Bathilde o aversiune care, cu timpul, crescu mereu.

— Bine am mai reuşit, îi spuse soţului său. Aş putea crede că această ştrengăriţă i-a dat Aurorei să bea o licoare magică. Nu înţeleg deloc această dragoste exagerată pentru o străină.

— Aşi! răspunse marchizul. Să nu ne facem griji, dragă Flor. Este o iubire copilărească şi bolnăvicioasă, care va trece aşa cum a început.

Desigur, marchizul se înşela cu privire la calitatea acestei prietenii, deoarece influenţa Bathildei deveni şi mai puternică decît înainte. Ba chiar atît de puternică, încît într-o zi — oare în urma cărei ciudate sugestii? pentru a ne folosi de un termen modern — Aurore făcu un testament în care se spunea că, în cazul în care ea şi fiul ei ar muri, două treimi din averea sa vor reveni finei sale, Olympe de Chaverny, iar o treime din avere va intra în mîinile domnişoarei Bathilde de Wendel, devotata ei însoţitoare. Şi, fapt la fel de inexplicabil, ea nu-i vorbi despre acest testament decît orfanei.

Este drept că testamentul nu avea mare valoare, căci nimic nu lăsa să se presupună că moartea ei, sau a micului Philippe, ar fi apropiată. Era doar ceea ce s-ar putea numi „o măsură de precauţie".

Dar niciodată vreo măsură de precauţie n-a fost atît de imprudentă, deoarece douăzeci de milioane — şi treimea destinată Bathildei nu era mai mică de atît — văzute prin ochiul unui biet muritor, desigur că măresc de o sută de ori supliciul lui Tantal, inspirînd crima!

Contesa revenea la viaţă.

De altminteri, oare nu-l avea alături pe Philippe, fiul său, un îngeraş blond pe care-l adora, al cărui zîmbet era o rază de soare şi în care recunoştea trăsăturile celui absent, care retrăia în această mică fiinţă, izvor nesecat de consolare?

De acum înainte, ea va trăi pentru el, îl va creşte în cultul tatălui său, şi mai tîrziu... mai tîrziu — o speranţă înăbuşită i se strecura în inimă — poate că va face din el răzbunătorul acestuia.

Dar vai! planuri zadarnice, speranţă zadarnică!

Copilul, cu o sănătate înfloritoare, deveni deodată galeş, slăbi, ros de o boală necruţătoare/.

Fură chemaţi cei mai buni medici, îl examinară pe bolnav, se consultară, discutară între ei, îşi folosiră toate cunoştinţele ştiinţei lor, fără a putea descoperi natura acelei boli ciudate.

Mama, înnebunită, se tîra la genunchii lor, implorîndu-i cu mîinile împreunate, să-i redea fiul!... Fiul ei, singurul bun care o mai lega de viaţă.

Şi ei îşi înmulţiră strădaniile, se încăpăţînară să lupte împotriva morţii, pe care o vedeau venind încet şi a cărei umbră plutea deja deasupra victimei pe care se pregătea s-o ia cu sine.

Dar, dezarmaţi în faţa simptomelor ce se manifestau şi pe care, în lunga lor carieră, nu le întîlniseră încă, nu putură decît să asiste, neputincioşi şi îndoindu-se de ştiinţa lor, la agonia sărmanului micuţ care, în curînd, adormi somnul cel veşnic între braţele mamei sale, între savanţii descurajaţi şi uimiţi de a nu fi găsit nici o armă împotriva acelei boli noi.

Asta era prea mult pentru Aurore: după soţ, fiul său! Biata femeie nu putu suporta această nouă lovitură şi şocul pe care-l suferi avu un asemenea efect asupra minţii sale, încît judecata îi rămase grav atinsă.

De altfel, un asemenea efect a fost un bine pentru ea, pentru că în acest fel nu mai suferea.

Marchizul şi marchiza, ca şi Cocardasse şi Bathilde de Wendel resimţiră o mare durere faţă de dubla catastrofă.

Mai ales Bathilde, al cărei ataşament faţă de mamă cît şi faţă de fiu nu se dezminţise nici o clipă şi care părea că este foarte îndurerată.

Cînd a trebuit să se orînduiască înmormîntarea, fata a fost de părere că ar fi bine să nu se pună în pămînt cadavrul, fără a-l îmbălsăma.

Ea arătă, ca motiv, cît de dureros ar fi să te gîndeşti că, în scurt timp, din micuţa făptură iubită nu va mai exista nici o rămăşiţă; că, dimpotrivă, îmbălsămîndu-l, adică împiedicînd ca trupul mort să sufere insulta timpului, ar fi fost mai puţin dureros să ţi-l reaminteşti, ar fi fost mai puţin sfîşietor să te gîndeşti la chipul său, ştiindu-l că există încă, aproape intact.

Aceste motive plăcură celor doi Chaverny şi mai ales lui Cocardasse, pentru care cei din familia Lagardère erau dintr-o esenţă aproape divină.

S-a decis să se facă îmbălsămarea.

Deoarece nu se ştia la cine trebuiau să se adreseze în această împrejurare, orfana, mai îndatoritoare ca niciodată, propuse să întreprindă ea demersurile necesare.

I se acceptă propunerea.

Peste două zile se prezentă un specialist.

Pentru a nu fi deranjat în timpul delicatei sale munci, el rugă să fie lăsat singur, rugăminte ce i se îndeplini cu uşurinţă, nimeni nevrînd să fie martor la un spectacol atît de trist.

În fine, avu loc înmormîntarea şi rămăşiţele lui Philippe de Lagardère, ultimul purtător al acestui nume, fură depuse lîngă cele ale tatălui său, îngropat în cimitirul Saint-Médard, într-un splendid monument funebru pe care Aurore îl înălţase pentru sufletul soţului său.

Într-o stare de prostraţie, cu creierul parcă mort, Aurore rămase străină la tot ce se petrecea lîngă ea şi nici nu se gîndea să dea o ultimă sărutare fiului său, în clipa în care urma să-i fie luat pentru totdeauna.

Şi trecură zile şi săptămîni, fără ca această stare de completă indiferenţă să se modifice, nefericita desprinzîndu-se, dimpotrivă, din ce în ce mai mult de lumea aceasta.

Doamna de Chaverny se întrista adînc văzînd depresiunea psihică a prietenei sale, depresiune împotriva căreia, de data aceasta, Bathilde nu putea face nimic. Ceru sfaturi. I se spuse că nu există decît un mijloc de însănătoşire şi anume de-a o îndepărta imediat de Paris şi de-a o face să locuiască mult timp într-un loc liniştit, în mijlocul naturii sănătoase şi dătătoare de viaţă, care, ea singură, putea să-i vindece sufletul bolnav.

Marchiza nu ezită să urmeze acest sfat şi, de îndată, o convinse pe Aurore să plece la castelul său din Lorraine, unde locuia mama sa, doamna ducesă de Nevers, văduvă ce purta încă doliul după primul său soţ, Philippe de Lorraine, duce de Nevers, deoarece, prin ordin regal, ducesa fusese autorizată să nu păstreze nici titlurile, nici numele celui de al doilea soţ al ei, Philippe de Mantua, prinţ de Gonzaque.

Bătrîna ducesă era cu adevărat singura femeie căreia îi putea fi încredinţată greaua sarcină de a consola pe nemîngîiata văduvă şi de a opri lacrimile mamei îndurerate.

Vai! ea putea înţelege mai bine decît oricine suferinţa contesei Aurore, împărtăşind imensa durere a fiicei sale. Ea, care — ani îndelungaţi — o plînsese atît de mult ca pe o moartă, încît izvorul lacrimilor îi secase.

Oricît de obişnuită ar fi fost cu nenorocirea, ştirea morţii nepotului său o lovi pe ducesă ca un trăsnet şi o străbătu gîndul că, poate, familia ei era blestemată, dacă nu fusese de ajuns o inimă zdrobită pentru a-l împăca pe Dumnezeu.

Lagardère murise la Paris, aşa cum Nevers murise în şanţurile castelului Caylus şi, cu sărmanul micuţ Philippe, dispăruse ultima speranţă a rasei.

Bathilde, tînăra orfană, nu-şi însoţise protectoarea în Lorraine şi rămăsese în palatul din Marais, Aurore rugînd-o insistent în acest sens, înaintea plecării sale. Totuşi, pentru a nu părea că domneşte ca o stăpînă într-o locuinţă în care era o străină, Bathilde părăsi apartamen-

tele contesei — care fuseseră şi ale sale — şi se retrase într-o aripă din spate a palatului. Aşa că faţada palatului fu închisă în întregime şi căpătă acel aspect mort pe care l-am descris mai înainte.

Trecu timpul şi Aurore, a cărei stare nu se îmbunătăţea deloc, continua să locuiască în Lorraine.

Cu anii, Bathilde devenise femeie.

Dacă la început trăise — aşa cum se potrivea cu vîrsta şi cu situaţia ei de orfană — aproape retrasă, avînd ca însoţitoare pe o bătrînă servitoare pe care i-o dăduse protectoarea ei, de cum împlinise douăzeci de ani, ea scuturase această tutelă şi voise să vadă lumea.

Folosind drept recomandare prietenia pe care i-o purtase contesa, ea avu acces în cele mai înalte cercuri, unde îşi făcu multe relaţii.

Bătrîna servitoare, care începuse s-o încurce, fu înlocuită cu o cameristă tînără care era cu adevărat cea mai şmecheră subretă ce se poate imagina, şi a cărei primă grijă fu de a completa educaţia stăpînei sale, făcînd-o să cunoască tot ce ignora încă în legătură cu viaţa mondenă.

Departe de Aurore, orfana ducea o viaţă foarte plăcută. Aproape bogată, ca urmare a dărniciei din trecut a contesei, locuind încă în somptuosul palat din Marais, ea era liberă să facă ce dorea şi nu asculta decît de propria-i fantezie, fără a se teme de cel mai mic control.

În felul acesta trecură ani şi ani.

Prin camerista sa, care găsise mijlocul de a se împrieteni cu cea a doamnei de Chaverny, avea uneori ştiri despre sărmana Aurore, pe care marchizul o vizita din cînd în cînd.

Într-o zi, ea află astfel că, în cele din urmă, contesa îşi recăpătase judecata şi avea să se întoarcă la Paris.

Vestea o bucură foarte mult. De cincisprezece ani trăia cu speranţa acestei întoarceri. Avea, după cum vom vedea în curînd, un interes capital într-o asemenea schimbare. Aşteptă deci cu nerăbdare venirea contesei, fiind sigură că Aurore îi va acorda aceeaşi încredere ca altădată.

Vălurile ce întunecaseră mintea contesei se spulberaseră, într-adevăr, cu totul. Dar chiar dacă îşi recăpătase facultăţile de gîndire, nefericita nu era mai puţin de plîns. Acum, cînd îi revenise memoria, împrejurările în care murise fiul său, ciudata boală care-l ucisese, într-un cuvînt, totul, în cele mai mici amănunte, îi trecea din nou prin faţa ochilor, cu o precizie extraordinară.

Şi atunci, se trezi în ea o bănuială, o bănuială îngrozitoare: oare moartea copilului său nu va fi fost opera unei mîini criminale?

Mai întîi, încercă să asculte de raţiune, să alunge acest gînd pe care-l socotea absurd, nebunesc, şi care nu se baza pe nimic, deoarece nimeni altul decît ea şi prietenii săi nu se apropiase de micul Philippe. Dar cu cît se străduia mai mult, cu atît mai tenace, mai obsedant revenea acest gînd. Îi bîntuia zilele şi nopţile.

În cele din urmă, nevrînd să mai rămînă în această temere, hotărî să-şi limpezească bănuielile cu orice preţ şi orice s-ar întîmpla.

Şi nefericita mamă voise să revină la Paris, unde am văzut-o reintrînd în stăpînirea locuinţei sale, tocmai pentru a pune în aplicare un plan pe care-l gîndise în acest scop.

Abia sosită, ea i se destăinui celei mai bune prietene, Flor de Chaverny, încă de la prima vizită a acesteia, rugînd-o s-o ajute.

Dar se pare că planul ei era deosebit de ciudat, căci marchiza, aflînd ce intenţii avea, crezu că sărmana văduvă de Lagardère este mai nebună ca niciodată. Totuşi, la insistenţele Aurorei şi faţă de puternicele motive pe care aceasta i le invocă, Flor — fără a se lăsa total convinsă — sfîrşi prin a accepta s-o ajute.

De asemenea, probabil că punerea în aplicare a planului cu pricina nu era dintre cele mai lesnicioase, căci, la plecare, marchiza îi spuse contesei:

— Pentru că liniştea vieţii tale, sărmană Aurore, depinde de această tristă experienţă, îl voi căuta pe omul

— pe singurul om, înţelege-mă bine — în stare să-ţi fie cu adevărat de folos într-o împrejurare ca aceasta. Este vorba de un oarecare domn Hélouin, care, uneori, poartă şi numele de baron de Posen.

— Este discret?

— Mai discret ca un mormînt. Onorabilitatea lui nu poate fi pusă la îndoială, şi îndemînarea lui sfidează orice concurenţă. Ţi-am spus, dacă planul tău poate fi dus la bun sfîrşit, nimeni altul decît el nu l-ar putea face să reuşească.

Contesa insistă:

Nu mă face să aştept prea mult. Cînd îl voi vedea pe acest om?

— Nu ştiu, poate peste opt zile. Doar timpul necesar pentru a-l găsi.

Marchiza se ridică, dar, înainte de a-şi părăsi prietena, adăugă:

— Deoarece ai nevoie de un medic, atît pentru tine, cît şi pentru *ideea* ta, ţi-l voi trimite pe al meu, doctorul César Cabalus. Nu este un munte de ştiinţă, dar, cel puţin, cînd este vorba de un secret, este la fel de mut ca domnul Hélouin.

2 Misteriosul domn Hélouin

Într-o seară — la cinci zile după conversaţia pe care tocmai am relatat-o — un bărbat se prezenta la palatul Nevers, cerînd să fie dus în faţa contesei. Spunea că vine din partea marchizei.

Aurore se afla în salonul său, întinsă pe un şezlong în care bietul său trup suferind se suţinea cu greu.

La picioarele sale, pe un scăunel, stătea zîmbitoare o copilă de şaisprezece ani, cu ochi mari şi limpezi.

Era domnişoara Olympe de Chaverny, fiica marchizei, tot atît de frumoasă pe cît trebuie să fi fost mama sa,

pentru a-l fi putut cuceri şi aduce pe calea cea bună pe marchiz, care — în tinereţe — fusese un tînăr sclivisit şi cam nebunatic, la Curtea regentului Philippe d'Orléans.

Ceva mai departe, Bathilde de Wendel, aşezată lîngă o fereastră, era ocupată cu un lucru de tapiserie.

Din cînd în cînd, arunca o privire rapidă către cele două tovarăşe ale sale, privire ce le învăluia într-o străfulgerare.

Fosta domnişoară de companie nu-şi regăsise în Aurore stăpîna din vremurile trecute. Contesa îi arăta mereu un chip surîzător, dar nu-i mai dovedea acea afecţiune pe care, nu fără dreptate, domnul de Chaverny o calificase drept bolnăvicioasă. Acum, Bathilde nu mai era considerată decît ca o persoană ale cărei sarcini sînt plătite.

Dimpotrivă, Olympe era copilul răsfăţat al Aurorei. Mai întîi, era fina sa, apoi, era fiica celei mai bune prietene, o dublă calitate ce o făcea să-i fie dragă.

Cînd fu anunţat vizitatorul, Olympe şi Bathilde se ridicară să plece.

Dar contesa, reţinînd-o pe cea dintîi, îi spuse:

— Rămîi, fiica mea, ştii bine că nu am secrete faţă de tine.

Cu paşi sacadaţi, domnişoara de Wendel se duse spre uşă. Era foarte jignită că nu i se făcuse aceeaşi invitaţie ca Olympei.

Trecînd pargul, aruncă o ultimă privire celor două femei, privire pe care, din fericire, acestea n-o văzură, pentru că ar fi citit în ea invidie şi, mai ales. ură.

De îndată ce ieşise pe uşă, bătrînul servitor se întoarse pentru a spune că cineva se află în spatele său.

— Intraţi.

Nou-sositul înaintă pînă la şezlong, lîngă care rămase în picioare, după ce salutase cu respect.

Aurore se ridicase în coate, şi efortul pe care-l făcea pentru a sta aşa mărea cearcănele negre sub ochii cu care privea fix.

— Veniți din partea marchizei? întrebă.

— Din partea sa, doamnă.

— Și vă numiți domnul Hélouin?

Nou-sositul se înclină.

Contesa continuă:

— De mult vă aștept, domnule. Vă voi explica...

— Inutil, doamnă contesă, întrerupse trimisul lui Flor. Știu ce așteptați de la mine.

— A! v-a spus marchiza?

— Doamna marchiză nu mi-a spus nimic.

Chipul Aurorei exprimă totodată uimire și teamă.

— Serviciul pe care-l aștept din partea dumneavoastră nu este dintre cele care se ghicește, șopti ea, și nu l-am destăinuit nimănui pe lume, decît doamnei de Chaverny și mamei mele.

Domnul Hélouin răspunse pe un ton evaziv:

— Meseria mea este să aflu ceea ce nu se spune. Și nu sînt foarte sigur că ceea ce așteptați de la mine ar putea fi îndeplinit de un om care respectă legile.

— Așadar, refuzați să mă ajutați? îngăimă contesa, cu dureroasă îngrijorare.

— Cu totul dimpotrivă, doamnă, vă ofer ajutorul meu!

La această uimitoare declarație, la care se aștepta atît de puțin, o ușoară culoare reveni în obrajii palizi ai contesei și o strălucire apăru în ochii săi mari, de un albastru întunecat, pe care slăbiciunea chipului îi făcea să pară imenși.

Avea să împlinească în curînd treizeci și șase de ani și era un exemplu al acelui tip, totodată delicat și robust, al frumuseții femeilor franceze, care, atît de adesea, ascunde, sub o înfățișare fragilă, o forță eroică și care, uneori, prelungește pînă la miracol farmecul unei tinereți nemuritoare. În astfel de femei ce învinge vîrsta, farmecul tineresc renaște, într-unele momente, ca prin magie, fie că surîsul — acea rază venită din inimă — le luminează buzele, fie că pasiunea — acea căldură binecuvîntată,

care este tinereţea însăşi — reaprinde deodată flacăra privirii lor.

Desigur, de prea multă vreme se dezvăţase Aurore să zîmbească, pentru ca această scînteie a bucuriilor omeneşti să-şi ia locul pe chipul ei, dar o lacrimă îi tremura pe genele mătăsoase ale pleoapei, şi domnul Hélouin se felicita de a fi putut obţine această transformare.

Acest domn Hélouin era un personaj destul de ciudat şi încă n-am putut să-i dăm semnalmentele complete, deoarece chipul oamenilor foarte abili se schimbă după împrejurări...

Domnul Hélouin nu putea trece drept un om rece, dar nici drept un om expansiv, deşi persoanele mai bine informate sînt de acord în a spune că nu poţi fi decît ori una, ori alta.

El era însă o fiinţă de mijloc, energic şi tăios, chiar şi cînd era moderat.

Desigur, nu avea nici un atom de eroism, dar era poate în stare — mai mult decît oricare altul — să săvîrşească fapte eroice.

Îndemînatic, prudent, rezervat şi şiret prin firea sa, loial prin raţiune, inimă miloasă ce ignora laşităţile slăbiciunii, generos uneori şi la fel de neîncrezător în ceilalţi cît în el însuşi.

Chipul său era cel al unui muncitor încăpăţînat care gîndeşte cînd are timp pentru aşa ceva; dar ochii săi te făceau să-i înţelegi firea remarcabilă, pentru că aceşti ochi, de o perspicacitate puţin obişnuită, aveau voinţă şi putere.

Pentru a completa acest portret, trebuie să adăugăm că, după caz, se numea domnul Hélouin sau baronul de Posen, aşa cum doamna de Chaverny îi spusese contesei şi, faţă de oamenii de meserie, se bucura de reputaţia de a fi unul dintre cei mai pricepuţi poliţişti din acea vreme.

Poliţist neoficial, ci amator, cum s-ar spune în zilele noastre, *lucrînd* numai în contul său şi, uneori, şi în

contul persoanelor particulare, cînd socotea că afacerea pentru care i se cereau serviciile merita osteneala.

O clipă, Aurore rămase tăcută şi, cum trebuia — după cît se vedea — să joace o partidă cumplită, vru să încerce să-l înţeleagă în adîncime pe cel care urma să ţină toate cărţile sale.

— Doamnă contesă — pronunţă domnul Hélouin care, cu curaj, se lăsase a fi examinat — fără îndoială, ar fi mai bine să-mi puneţi întrebări, dacă pot răspunde de faţă cu domnişoara.

Privirea sa o arătă pe Olympe de Chaverny, care nu înţelegea nimic din această intrare în subiect.

Aurore roşi.

— Fina mea poate să audă totul, zise. Şi dumneavoastră, domnule, îmi puteţi spune de ce acceptaţi să faceţi ceea ce, după propria părere, nu poate fi înfăptuit de un om care respectă legile?

— Cu plăcere, replică domnul Hélouin. Există unele profesiuni privilegiate: astfel, medicii şi preoţii se duc peste tot, pot spune tot şi pot face tot.

— Oare dumneavoastră sînteţi şi una şi alta?

— Şi una şi alta. Scrutez conştiinţele şi mîngîi inimile. De fapt, studiez cu pasiune cartea vieţii noastre şi sper să citesc în curînd pagina pe care o veţi întoarce.

Aurore se înfioră.

— Sînteţi sigur — întrebă — că ştiţi ce faptă vreau să săvîrşesc?

— Da. De ce v-aş minţi?

— După părerea dumneavoastră, este o profanare?

— Nu, deloc. Consider mai curînd că este o încercare, sau, şi mai bine, o datorie!

Aurore făcu un gest ce exprima plăcerea de a se vedea aprobată şi-şi întinse mîna slăbită către domnul Hélouin, care o luă, trebuie s-o spunem, foarte galant, atingînd-o uşor cu buzele.

— Mi s-a spus — zise ea, emoţionată — că sînteţi onoarea însăşi...

— Să nu exagerăm nimic, doamnă şi nu mă împingeţi să sporesc buna părere pe care o am despre mine.

— ...Că sînteţi, pe cît de îndrăzneţ, pe atît de plin de răbdare şi, mai ales, că sînteţi abil...

— Feriţi-vă de linguşitori, doamnă contesă! o întrerupse domnul Hélouin, fără a ascunde un mic gest de nerăbdare. Ca în orice om, există şi în mine o parte bună şi una rea. Prima încearcă s-o domine pe cea de-a doua, asta e totul. Dar pentru devotamentul meu, odată ce l-am închinat unui ţel, pot răspunde.

— Şi mi-l veţi închina mie? exclamă Aurore.

— Nu mi-l închin niciodată persoanelor, ci treburilor... a dumneavoastră îmi place.

— Mulţumesc!... Ştiţi că îmi este interzisă folosirea mijloacelor autorizate de lege?

— Cuvintele mele de adineauri v-au făcut, desigur, să înţelegeţi că ştiu acest lucru. În plus, ştiu multe lucruri pe care dumneavoastră nu le bănuiţi, pentru că — de cîtva timp — nenorocirile dumneavoastră mi-au atras atenţia.

Contesa îl opri cu un gest.

— Ce ştiţi, aşadar?... întrebă.

— Iertaţi-mă că nu vă răspund, doamnă. La unele întrebări sînt obligat să păstrez tăcerea, deoarece bănuielile pe care s-ar putea să le am nu se sprijină încă pe nici o dovadă. Pe lîngă aceasta, nu ignoraţi faptul că fiecare meserie, mai ales a mea, îşi are propriile sale secrete.

Aurore îşi lăsă din nou în jos capul şi închise ochii, după ce luase, într-ale sale, mîna domnişoarei de Chaverny, care asculta toate aceste lucruri cu uimirea ce trebuie să fi fost resimţită de constructorii turnului Babel, în clipa încurcării limbilor.

— Dacă nu mai aveţi nimic să mă întrebaţi, zise domnul Hélouin, îmi este permis să întreb, la rîndul meu?

Printr-un semn, Aurore încuviinţă.

— Aş vrea să ştiu dacă vă aflaţi la Paris cînd a avut loc nefericitul eveniment.

— Eram la Paris, răspunse contesa, cu glasul deodată schimbat.

— Aţi fost prezentă la punerea în sicriu?

— Nu, specialistul dorise să fie singur.

— Ce specialist?

— Cel care a făcut îmbălsămarea.

Poliţistul avu o mişcare de uimire atît de bruscă, încît Aurore redeschise pe jumătate ochii şi-şi strecură privirea printre pleoape, încercînd să citească pe chipul interlocutorului său. Dar cartea, întredeschisă pentru o clipă, se reînchisese: chipul domnului Hélouin era impasibil ca marmora.

— Nu aveaţi pe nimeni lîngă dumneavoastră?

— Ba da, o orfană, domnişoara Bathilde de Wendel, pe care marchiza m-a îndemnat s-o angajez pentru a-mi găsi o preocupare în timpul văduviei mele, deoarece fiul şi fina mea erau încă prea mici, amîndoi, pentru a înţelege.

Domnul Hélouin repetă în sinea lui acel nume de Bathilde de Wendel, ca şi cum restul frazei nu l-ar fi impresionat.

Cuvîntul „testament" îi veni pînă pe buze, dar nu-l pronunţă.

— Contesă, adăugă, vreţi acum să-mi relataţi nefericita întîmplare?

Aurore păru să ezite o clipă, dar înţelegînd că era interesul său să nu ascundă nimic acestui om, începu să spună — fără ocolişuri — trista poveste a tuturor faptelor legate de boala micului său Philippe, de la apariţia primelor simptome, pînă la deznodămîntul fatal.

Ea îi împărtăşi poliţistului şi neputinţa medicilor în faţa acelei boli necunoscute, al cărei diagnostic nu-l putuseră pune.

De mai multe ori în timpul acestui raport, domnul Hélouin dădu semne de mare uimire.

Nu făcu totuşi nici o observaţie şi declară, aproape imediat după ce ea sfîrşise:

— Aştept ordinele dumneavoastră.

Aşa cum am spus mai înainte, după toate probabilităţile era vorba de o misiune deosebit de grea, deoarece — cu toate asigurările poliţistului — trăsăturile bolnavei îşi păstrau încă expresia de îndoială şi nelinişte.

— Nu vă cer imposibilul, şopti ea, după o clipă de tăcere.

— Totul este posibil! — replică sentenţios domnul Hélouin. De altminteri, dacă sînteţi de acord, doamnă, vom lăsa de o parte problemele de detaliu, care mă privesc numai pe mine... Este simplu: iau treaba pe învoială. Veţi avea obiectul, chiar dacă ar fi mai bine păzit decît este în realitate. Asta este ceea ce doriţi?

— Da.

— Mijloacele şi riscurile sînt ale mele.

Aurore îşi trecu repede mîna pe sub perna care-i ţinea loc de căpătîi şi scoase o pungă plină.

Domnul Hélouin schiţă un gest plin de demnitate.

— Nu accept niciodată nimic înainte — spuse — aşa încît nu insistaţi. Eu sînt cel care face începuturile. Acum, doamnă, aveţi vreun om credincios pe care să mi-l daţi ca ajutor?

— Da, un anume Cocardasse, fost tovarăş al soţului meu.

— Sînteţi foarte sigură de acest om?

— Absolut, răspund pentru el ca pentru mine însămi.

— Asta îmi este de ajuns, răspunse domnul Hélouin, cu un zîmbet uşor. Cum pot lua legătura cu el?

— De la întoarcerea meaa, vine regulat, în fiecare zi, să mă vadă şi, deoarece chiar în seara asta îi aştept vizita, vi-l voi trimite imediat, dacă vreţi să-mi spuneţi unde locuiţi.

— Nu voi avea nevoie de el decît după ora stingerii. Să se prezinte la mine pe la zece seara; locuiesc pe strada Ferronnerie, în casa la parterul căreia se află o drogherie a cărei firmă este *La Stîlpul de Aur* [1].

1 *La Stîlpul de Aur:* în textul original, *Le Pilon d'Or*. (n.t.)

— Ne-am înţeles.

— Pentru a încheia, reluă domnul Hélouin, aţi vrea să-mi încredinţaţi itinerarul?

Aurore de Lagardère îşi luă portofelul ce se afla lîngă punga de sub pernă, îl deschise şi scoase din el o hîrtie pe care o despături.

Semăna cu planul unui oraş în care toate casele ar fi clădite în centrul unei grădiniţe.

Pe plan, într-un anumit loc al acelui oraş, o casă era însemnată cu creion albastru.

Domnul Hélouin luă hîrtia şi studie cu atenţie desenul.

— Este departe de biserică şi foarte aproape de zidul sudic — zise, punînd bine în vestă hîrtia pe care o împăturise din nou. Vom avea de făcut un drum mai scurt.

Se ridicase şi-şi lua deja pălăria cu vioiciunea obişnuită a mişcărilor sale, cînd contesa îl opri cu un gest rugător.

— Iertaţi o sărmană mamă — zise. Sînt grăbită, foarte grăbită... şi aş vrea să ştiu... Spuneţi-mi, cîte zile v-ar trebui pentru a duce la bun sfîrşit această treabă?

— Cîte zile! repetă domnul Hélouin, al cărui chip se lumină de o sclipire de mîndrie. Pe cinstea mea, contesă, putem calcula împreună. Să zicem că acel Cocardasse al dumneavoastră ar fi la mine la ora zece fix... Din strada Ferronnerie, mergînd repede, se poate socoti un drum de trei sferturi de oră pentru a ajunge acolo şi încă pe atîta pentru a reveni aici... În fine, se poate conta pe o jumătate de oră. Socotind bine, doamnă, dacă veţi binevoi să daţi ordine să fiu din nou condus la dumneavoastră, puteţi conta că la miezul nopţii o veţi vedea pe sluga dumneavoastră.

O salută pe Aurore, care rămăsese mută de uimire, se înclină în faţa Olympei şi ieşi.

Contesa îşi acoperi ochii cu amîndouă mîinile.

Nu se mai gîndea la fata ce se afla alături. Se credea singură — singură cu îndoiala sîcîitoare care-i cuprindea încet-încet mintea.

Rapiditatea aproape miraculoasă cu care acest om se lăuda că-i va îndeplini dorinţa o speria; pentru că cel ce

promitea astfel imposibilul ar fi trebuit să fie ori un vrăjitor, ori un şarlatan.

Pe tăcute, el pătrunsese în viaţa ei asemenea unui hoţ îndemînatic, pentru care cele mai complicate zăvoare sînt o joacă. Descoperise ceea ce ea ascundea în inimă şi exprimase cu glas tare gînduri pe care ea nu ar fi îndrăznit să şi le mărturisească nici în şoaptă.

Oare prin ce mijloace de magician ghicise el misterul acestei situaţii?

Singură, slabă şi zdrobită de epuizare, făcuse călătoria la Paris pentru a rezolva ea însăşi problema fericirii sau nefericirii sale. Venise să interogheze pe unul din acei martori care nu ar putea minţi, neputînd să vorbească...

Şi acest necunoscut îi cunoştea secretul pe care nu îndrăznise să-l încredinţeze decît ducesei de Nevers — mai tăcută ca un mormînt — şi lui Flor — prietena ei din copilărie, loialitatea însăşi!

Îşi spunea: „În orice crimă există cel puţin două persoane care ştiu: victima şi răufăcătorul!... Eu sînt victima şi nici mama, nici Flor nu au putut să mă trădeze. Aşadar, acest om se va fi informat de la criminal?"

Gîndul îi îngheţa sîngele şi fu scuturată de un tremur dureros.

Olympe îşi privea îndurerată naşa, dar nu îndrăznea să-i întrerupă şirul gîndurilor.

„Să fiu oare învinsă?" continuă să se frămînte Aurore, cu o spaimă de negrăit. „Învinsă, înainte de a fi început lupta... Ah! dragul meu Henri! dragul meu Henri! de ce nu mai eşti lîngă mine?"

Lacrimi mari îi străluciră în ochi. Dar cum totdeauna, la baza oricărei pasiuni, femeile au o forţă nebănuit de mare, se revoltă deodată, exclamînd cu voce tare:

— La urma urmei, ce ştie el despre planurile mele? Vreau să-l văd, să-mi retrăiesc durerea, să-mi vărs dintr-o dată toate lacrimile... Dincolo de această fantezie, el nu ştie ce se poate afla!

— Iertaţi-mă, contesă... se auzi o voce care o făcu să tresară.

Uşa se întredeschisese lăsînd să apară chipul domnului Hélouin, ai cărui ochi aruncară o privire de jur-împrejur.

— Mă temeam să nu vă fi chemat servitorii — adăugă el intrînd de-a binelea. Uitasem un lucru de cea mai mare importanţă. Aveţi deplină încredere în medicul dumneavoastră?

Această întrebare a domnului Hélouin o tulbură pe contesă, căci era ca un răspuns la propriile sale gînduri şi părea să-i spună că vrăjitorul ştia perfect de bine ce anume se ascundea sub ciudata sa fantezie.

Domnul Hélouin reveni spre şezlong şi-şi reluă expresia calmă şi totodată hotărîtă ce-i era caracteristică:

— Dacă nu credeţi că vă puteţi încrede în el, doamnă, veţi binevoi să-mi permiteţi să vă aduc eu unul.

— Voi avea medicul meu, replică Aurore aproape tăios.

— Îmi permiteţi să vă cer numele său?

— Este doctorul César Cabalus.

— César Cabalus!

— Îl cunoaşteţi?

— O! numai din reputaţie, din fericire pentru sănătatea mea, deoarece — deşi este un doctor foarte cumsecade — nu este prea priceput... Credeţi că se ocupă puţin cu chirurgia?

De data aceasta, în privirea pe care i-o aruncă Aurore, era mînie. Cabalus îi fusese recomandat de Flor, nu admitea să fie dispreţuit în faţa ei.

Domnul Hélouin schimbă tonul.

— Doamnă contesă, — reluă — nu fiţi neîncrezătoare în mine, ar fi cel mai mare băţ pe care vi l-aţi pune în roate. Dacă aţi început să aveţi îndoieli faţă de mine, cerdeţi-mă, mai bine să nu mergem mai departe, este încă timp să ne oprim... Întrebările mele nu sînt ale unui curios, ci ale unui om care vrea să vă apere interesele.

Sînt convins că pot să garantez pentru devotamentul meu complet, dar cunoştinţa noastră este foarte recentă şi, deocamdată, acest sentiment este prea proaspăt pentru ca eu să mă pot angaja să vă servesc împotriva voinţei dumneavoastră. Dacă vă îndoiţi de mine, doamnă, sînt gata să mă retrag, promiţîndu-vă solemn să uit că am avut nepreţuita onoare de a fi admis în prezenţa dumneavoastră... N-am văzut nimic, n-am auzit nimic, nici un cuvînt, nu ştiu nimic... Totuşi, în cazul în care, mai tîrziu, aţi avea nevoie de serviciile mele, voi reveni, rămînînd mereu la ordinele dumneavoastră.

Aceste ultime cuvinte fuseseră pronunţate cu o nuanţă de tristeţe şi cu o umilinţă atît de adevărată, încît Aurore de Lagardère îi întinse spontan mîna domnului Hélouin.

— Nu voiam să vă jignesc — zise cu blîndeţe. Doctorul Cabalus este chirurg şi ştie să păstreze secretul altuia.

— Aţi luat un sfert de oră din timpul destinat cinei mele — zise poliţistul, ascunzîndu-şi emoţia sub o veselie afectată —, dar nu regret deloc, pentru că, adineauri, mi-aţi strîns mîna mai bine decît ar face-o un bărbat, contesă, şi constat că slăbiciunea dumneavoastră v-a lăsat o oarecare putere. Cu atît mai bine, veţi avea curînd nevoie de ea. Aşadar, întîlnirea fixată rămîne stabilită. Trimiteţi-mi-l pe Cocardasse la ora hotărîtă, iar doctorul să aibă instrumentele la el. Mă veţi revedea la miezul nopţii!

Şi ieşi cu pas grăbit.

Aurore se simţea pe deplin reconfortată. Teama pe care o avusese de a-şi pierde acest ajutor preţios o făcea să uite fondul durerii sale.

— Ah! aici erai, micuţo? zise, zărind-o pe fina sa, care o privea cu ochi mari, miraţi. Sună, draga mea, şi porunceşte să meargă cineva să-i cheme pe tatăl şi pe mama ta. De asemenea, vreau ca doctorul Cabalus să vină imediat şi să-şi aducă trusa...

Expediţie nocturnă la cimitir

Cimitirul Saint-Médard era o incintă dreptunghiulară ce cuprindea o biserică purtînd acelaşi nume.

Această biserică există şi în zilele noastre, dar cimitirul a dispărut demult. Actualmente, el este înlocuit de o grădină publică în care, toată ziua, vin să se joace copiii din împrejurimi.

Biserica Saint-Médard este foarte veche; ba chiar, atît de veche, încît data înălţării ei nu este cunoscută cu exactitate.

Tot ceea ce se ştie este că, mai întîi, a fost o simplă capelă, care se pare că a fost distrusă aproape cu totul cu prilejul invaziei normanzilor.

Către secolul al zecelea, mîini cucernice i-au reparat ruinele, dar abia peste cinci sute de ani i-au fost adăugate construcţiile actuale, devenind biserică parohială, dotată cu un locaş de veşnic repaos.

În secolul trecut, erau îngropate acolo persoanele importante: Olivier Patru, cel mai vestit avocat al timpurilor sale; Pierre Nicole, autorul *Eseurilor de Morală* şi savantul abate Dugnet, fratele său întru *jansenism* [1], îşi aveau acolo mormintele.

Tot acolo au fost depuse, prin 1730, rămăşiţele faimosului diacon Pàris, care au provocat acele scene extravagante, a căror amintire, ne-a păstrat-o istoria.

Vom arăta, în cîteva cuvinte, pînă la ce nivel de exaltare putea ajunge, pe vremea aceea, mintea omenească.

În timpul vieţii sale, diaconul Pàris fusese un fel de Sfîntul Vincent de Paul în miniatură. După ce renunţase

1 *Jansenism* = doctrină ce-şi are originea în lucrarea lui Jansénius, numită „Augustinus" şi care tinde să limiteze libertatea oamenilor pornind de la principiul că, încă de la naştere, unor oameni le este acordată iertarea divină, pe cînd altora, nu. (n.t.)

la lume, el se retrăsese în cartierul Saint-Marcel, într-un soi de pustnicie, în fundul unei grădini pe care o cultiva el însuşi pentru a-i putea hrăni pe săraci. Acel om cumsecade dădea legume familiilor nevoiaşe din cartier; le instruia copiii, iar seara, după toate rugăciunile sale de penitenţă şi după faptele de caritate, îşi acorda o nevinovată recreere, împletind ciorapi pentru protejaţii săi.

Pàris trăi cîţiva ani în felul acesta, fără ca reputaţia lui să fie cunoscută în afara cartierului pe ai cărui locuitori îi ajuta. Rămăsese neştiut, deoarece făcea faptele bune fără ostentaţie.

Cînd a murit, convoiul nu i-a fost însoţit decît de nefericiţii al căror binefăcător fusese, iar rămăşiţele sale pămînteşti nu au fost acoperite decît cu o simplă piatră, fără cel mai mic ornament.

La început, recunoştinţa a reunit la mormîntul său un oarecare număr de săraci din cartier, care puteau fi auziţi rugîndu-se cu glas tare pentru el.

Curînd, cîţiva jansenişti care-i cinstiseră modestele virtuţi măriră acel pios cortegiu. În cele din urmă, cavoul deveni loc de întîlnire a discipolilor lui Jansénius şi oamenii se duceau acolo pentru a prinde puteri spre a se întări împotriva persecuţiilor iezuiţilor, care renăşteau.

Puţin cîte puţin, capetele se înfierbîntară, oamenii începură să se creadă inspiraţi de mormîntul acelui om virtuos; rugăciunile se înmulţiră, fanatismul crescu, creierele o luară razna.

Delirul a ajuns la culme mai ales cînd cuprinse o mulţime de fete tinere care, împlinind acea vîrstă la care o fire imperioasă exaltă pasiunile sexului, fură pradă, pe mormîntul lui Pàris, unor convulsii pe jumătate pătimaşe, pe jumătate isterice.

Nimic nu se comunică mai uşor ca exaltarea.

Din faptul că acele tinere fuseseră cuprinse de o iritare nervoasă, toate femeile janseniste, obişnuitele cimitirului Saint-Médard, crezură că înţeleg rostul şi începură să-şi frîngă mîinile, să-şi trosnească încheieturile, să-şi

schimonosească chipurile prin strîmbături năstrușnice; apoi, întinzîndu-se pe mormînt pentru a simți mai direct ceea ce ele denumeau „lucrarea", fură văzute agitîndu-se convulsiv, pradă unei adevărate frenezii, fără a se preocupa de dezordinea, uneori completă, pe care aceste mișcări bruște o producea în veșmintele lor.

Aceste ciudate fanatice se împărțeau în trei categorii distincte.

Cele care obișnuiau să se miște mult și să sară fără încetare erau numite *țopăitoare;* altele, care scoteau țipete asemănătoare lătrăturilor unui cîine, erau numite *lătrătoare;* în fine, altele, a căror manie era să miorlăie ca pisicile, primiseră denumirea de *miorlăitoare.*

Dacă majoritatea convulsioniștilor o alcătuiau femeile, exista totuși și un mare număr de bărbați care urmau aceleași practici, și secta sfîrși prin a avea atîția adepți, încît guvernanții, neliniștiți, fură nevoiți să intervină pentru a evita o contagiune, în continuă creștere.

Rezultatul fu că, într-o zi, regele — la îndemnul cardinalului de Fleury — dădu o ordonanță pentru ca cimitirul bisericii Saint-Médard să fie închis imediat, admițîndu-se deschiderea lui doar în scopul înhumărilor.

Însuși locotenentul general al poliției fu cel care dădu poruncă să se efectueze închiderea, în prezența sa.

Dar, a doua zi, deasupra porții se putea citi:

„Prin porunca regelui, i se interzice lui Dunmezeu
Să săvîrșească minuni în acest loc."

În legătură cu așa-zisele minuni ce se făceau în acel locaș, Voltaire, la rîndul său, scrise următoarea epigramă:

Un cavou, fără podoabă, fără artă, așadar,
Se înalță nu departe de locașul Saint-Médard.
Pentru-a da lumină Franței, iată-acuma Duhul Sfînt
Închide bine puterea sub lespede de mormînt.

Orbu'-aleargă într-acolo cu un pas șovăitor,
Cînd ajunge, se întoarce și iar bîjbîie ușor.

Apoi vine şi ologul, şchiopătînd peste mormînt,
Strigă „hosanna!" şi cade, ţopăind şi din mîini dînd.[1]

Deşi izgoniţii din cimitirul Saint-Médard, convulsioniştii n-au încetat să se adune, în secret, în pivniţe, în subterane, ba chiar în cariere abandonate, unde şi-au reînceput ciudăţeniile; şi, deşi goniţi de poliţie, batjocoriţi şi ridiculizaţi de public, ei au găsit mijlocul de a face să se vorbească despre ei timp de treizeci şi cinci de ani.

Chiar în seara în care contesa avusese cu domnul Hélouin întrevederea pe care am relatat-o mai înainte, acesta ieşi din casa sa, din strada Ferronnerie, întovărăşit de Cocardasse care, potrivit celor convenite, se prezentase din partea contesei Aurore pentru a-l seconda în acţiunea sa nocturnă.

Cu acest prilej, se îmbrăcaseră amîndoi cu veşminte de culoare întunecată şi erau cu totul lipsiţi de obiecte sau podoabe lucitoare, cum ar fi nasturi de aramă, pasmanterie de aur sau de argint, catarame de pantofi etc., care, dac-ar fi fost întîlnite de vreo rază de lumină, ar fi reflectat-o, dîndu-le la iveală prezenţa, în timp ce-şi puneau planul în aplicare.

În plus, erau — fiecare — înfăşuraţi în cîte-o pelerină mare de culoarea zidului.

Desigur că nu fără proteste acceptase Cocardasse să-şi părăsească, pentru moment, pe faimoasa sa Pétronille care — putem s-o spunem — făcea cu el un singur trup şi de care nu se despărţea niciodată, nici măcar noaptea, cînd o ţinea mereu la îndemîna lui.

1 Textul original în lb. franceză este:

Un grand tombeau, sans ornement, sans art,
Est élevé non loin de Saint-Médard.
L'esprit divin, pour éclairer la France,
Sous cette tombe enferme la puissance.

L'aveugle y court et d'un pas chancelant
Aux quinze-vingts retourne en tâtonnant;
Le boîteux vient, clopinant sur la tombe,
Crie „hossanna!" saute, gigott et tombe. (n.t.)

Pentru a-l decide, domnul Hélouin trebuise să-l facă să înţeleagă necesitatea urgentă a acţiunii.

— Spada dumitale pare mereu că bate clopotele — îi spuse poliţistul — şi dacă nu te dezbari de ea, am face mai bine să ne anunţăm sosirea cu tobele. Şi apoi, va trebui să ai, ca şi mine, mişcări libere, şi spada n-ar face decît să te paralizeze.

Pentru ceea ce avem de făcut, ne sînt necesare numai nişte unelte.

Faţă de aceste motive foarte corecte, bătrînul profesor de scrimă se resemnase şi depusese cu mare grijă, într-un colţ, pe „mult-iubita lui", nu fără a-i arunca o lungă privire de regret.

Ieşind din strada Ferronnerie, cei doi bărbaţi se duseră spre chei, tăiară pieziş pentru a ajunge la palatul construit de Desbrosse pe terenurile Luxembourg, apoi, după ce-l ocoliră, urcară colina Sainte-Geneviève şi o coborîră pe versantul său sudic, la poalele căruia se afla Saint-Médard.

Deoarece la căderea nopţii cimitirul se închidea, nu puteau pătrunde decît sărind peste împrejmuirea ce consta într-un zid înalt de cinci-şase picioare, în stare destul de proastă.

Nu aveau de ce se teme că ar fi văzuţi. De îndată ce se însera, acest cartier — pe vremea aceea, dintre cele mai periferice — devenea cu totul pustiu şi, după ora zece, nu puteai întîlni nici umbră de om, decît foarte arareori.

Pe de altă parte, nici o fiinţă vie nu locuia în biserică. Slujitorii ei o părăseau de îndată ce se încheia ultimul serviciu religios, lăsînd-o astfel doar în paza patronului său, căruia îi revenea sarcina de a veghea el însuşi asupra siguranţei obiectelor de valoare ce erau despuse acolo. Sarcină de care se achita de minune, după cîte se pare, deoarece niciodată nu s-a comis acolo nici cel mai mic furtişag.

Aşadar, siguri că nu vor fi deranjaţi, poliţistul şi profesorul de scrimă se pregătiră să sară peste zid.

Domnul Hélouin vru să treacă primul.

Slujindu-se de orice îi oferea un punct de sprijin, crăpături sau ieşinduri, reuşi să se salte pînă pe creastă, o încălecă şi sări în incintă.

Mai puţin suplu, poate, dar mai obişnuit cu astfel de exerciţii decît însoţitorul său, Cocardasse i se alătură curînd.

Deşi nu erau oameni care să se teamă cu uşurinţă, văzîndu-se în acel loc funebru, cei doi bărbaţi simţiră un fior străbătîndu-i din tălpi pînă-n creştet. Tăcerea aceea adîncă ce domnea în jurul lor, monumentele care-i înconjurau şi răsăreau din umbră ca nişte duhuri ale nopţii, îi umpleau de un fel de nelinişte, de o spaimă de neînvins.

În cele din urmă, reuşind să-şi stăpînească tulburarea, înaintară spre partea în care se afla cavoul contelui de Lagardère.

Îl cunoşteau prea bine amîndoi: domnul Hélouin, pentru a fi venit de mai multe ori să-l viziteze din curiozitate, iar Cocardasse, pentru a fi mers şi el acolo, adesea, cu scopul de a „sta un pic de vorbă" cu „Micul său Parizian", despre vremurile de demult.

Cavoul se afla cam la mijlocul cimitirului. Era un cub mare din granit albăstrui, înalt de patru coţi, avînd forma unui sarcofag antic, adică mai îngust la bază decît în partea de sus şi pe care era sculptată o sabie frîntă.

Monumentul acoperea un cavou în care erau depuse rămăşiţele pămînteşti ale contelui Henri şi cele ale fiului său.

Un şir dublu de chiparoşi îl ascundeau, în parte, privirilor publicului.

Trei feţe ale cubului erau pline, dar într-a patra, cea din spate, se deschidea o intrare prevăzută cu bare de fier, ce avea rolul de gură de aerisire a cavoului.

În faţa acestei intrări se opriră domnul Hélouin şi Cocardasse.

— Vom intra aici, îi spuse polițistul profesorului de scrimă, arătîndu-i deschiderea, care era cam de două picioare pătrate.

— Pe toți dracii! zise Cocardasse. Cum vreți să vă strecurați prin grilajul acesta? Doar dacă ați fi dihor sau nevăstuică, altminteri nu prea văd...

— Așa că-l vom scoate.

— Ia te uită! iubițelule, făcu gasconul, care avea obiceiul de a se familiariza repede. Ești grozav! nu vezi, oare, că barele sînt prinse în piatră?

— Ba da, și încă zdravăn.

— Ei, bine?...

— Ei, bine, deoarece, dac-ar trebui să desprindem aceste bare, treaba nu s-ar mai termina, le vom tăia, pur și simplu, cu ferăstrăul.

Profesorul de scrimă deschise ochii mari și crezu că însoțitorul lui își bate joc de el.

Fără a părea că ia în seamă această uimire, domnul Hélouin scoase din buzunar un soi de pungă de piele, luă dinăuntru două lame subțiri de oțel cu zimți fini și, dîndu-i una lui Cocardasse, îi spuse:

— Ajută-mă. Sînt șase bare, așa că fiecare avem de tăiat cîte trei. Îți voi arăta cum să procedezi.

Acestea fiind zise, polițistul își potrivi ferăstrăul pe o bară și, imprimîndu-i o mișcare rapidă de du-te-vino, o făcu în curînd să muște fierul.

Instrumentul nu producea decît un scîrțîit ușor care, desigur, nu se auzea la zece pași de acolo.

În cinci minute, secționase complet cilindrul metalic.

— Iată, zise, acum e rîndul dumitale. Și, mai ales, fii atent, adăugă, să tai barele — ca mine — la o jumătate de deget distanță față de piatră: trebuie să rămînă un ciot, ca să putem reașeza grilajul.

Cocardasse se puse îndată pe treabă și, cum muncea cu rîvnă, nu-i trebui mai mult timp decît domnului Hélouin pentru a-i da de capăt.

Odată grilajul scos, accesul în cavou devenea uşor.

Poliţistul se strecură prin deschidere, cu picioarele înainte, apoi, cu curaj, se lăsă să cadă ăn gol.

Cavoul era puţin adînc şi picioarele îi atinseră repede solul.

Maestrul de arme îl imită fără ezitare.

În pofida gurii de aerisire, în criptă domnea o atmosferă densă şi grea, care-i sufocă pe cei doi bărbaţi; le trebui cîtva timp pentru a-şi obişnui plămînii.

Cînd putură să respire, domnul Hélouin scăpără un amnar şi aprinse un felinar cu geamuri opace care, datorită oxigenului rarefiat, lumină interiorul cavoului cu o lucire palidă.

Era un spaţiu de şase pînă la şapte picioare pătrate, acoperit în întregime cu dale.

Pe una din laturi se zărea o placă mare de marmură neagră, pe care era săpat următorul epitaf:

AICI ZACE HENRI, CONTE DE LAGARDÈRE
RĂZBUNĂTOR AL LUI PHILIPPE DE NEVERS
MORT ÎN CEL DE AL TREIZECI
ŞI ŞASELEA[1] AN AL VIEŢII SALE.
FIE CA SPADA LUI LOIALĂ
SĂ FIE DIN NOU ÎNĂLŢATĂ
PENTRU A-I PEDEPSI ASASINII!

În faţa acestei plăci se afla o alta, ce purta incripţia:

AICI ZACE PHILIPPE, CONTE DE LAGARDÈRE
ULTIMUL PURTĂTOR AL NUMELUI,
DECEDAT ÎN CEL DE AL PATRULEA AN
AL VIEŢII SALE.
RUGAŢI-VĂ PENTRU SĂRMANA LUI MAMĂ
PE CARE DUREREA A FĂCUT-O
SĂ ÎNNEBUNEASCĂ.

1 Printr-o inadvertenţă a autorului, vîrsta lui Lagardère înscrisă pe epitaf este cu şase ani mai mică decît cea care ar rezulta din calculul făcut ţinînd seama de cronologia peripeţiilor sale. (n.t.)

— Ah! Micule Parizian! exclamă profesorul de scrimă cu glas reţinut şi întinzînd mîna către prima placă. Da, într-o zi vei fi răzbunat! Asta ţi-o spun eu. Sînt deja cincisprezece ani de cînd aştepţi, dar clipa va sosi, o jur!

— Îl iubeai mult, pe contele Henri? întrebă domnul Hélouin.

— Ah! sigur că da, amice, îl iubeam pe micuţ... Era ascuţit ca oţelul, rapid ca praful de puşcă şi cel mai curajos dintre toţi. Pentru a reuşi să-l ucidă, a trebuit să-l lovească mişeleşte, căci din faţă...

— Din faţă?

— Era de neînvins! Uite, l-am văzut ţinînd piept la zece spade teribile, în şanţurile de apărare ale castelului Caylus. Era un spectacol frumos, zău! Dintre cei zece atacanţi, nici unul n-ar fi urcat înapoi taluzul pe propriile picioare, dacă Micul Parizian n-ar fi amînat pedepsirea lor pentru a îndeplini o îndatorire sfîntă.

— Ce îndatorire?

— Aceea de a salva leagănul unei fetiţe, care astăzi poartă numele şi doliul salvatorului său.

— Ei, na! era contesa? Şi niciodată n-au putut fi aflaţi asasinii acestui om viteaz?

— Din nefericire, niciodată.

— Avea duşmani?

— Nici unul; dimpotrivă, nu avea decît prieteni.

— Aşadar, nimeni nu putea avea interes ca el să moară?

— Nimeni, absolut nimeni.

— Asta este foarte ciudat, căci, totuşi, un asasinat este întotdeauna motivat de vreun interes. Poate că a fost victima unei confuzii asupra persoanei.

— S-ar putea. Dar, confuzie sau nu, pe toţi dracii! vom sfîrşi într-o bună zi prin a-i găsi ucigaşii şi, pe cuvînt de Cocardasse, nu va dura mult pînă se vor duce să vadă ce se întîmplă altundeva decît pe pămînt. Caramba! Ce menuet drăguţ îi va sili Pétronille să danseze!

— Şi nu va fi decît drept, aprobă poliţistul. Orice crimă cere o pedeapsă. Haide, adăugă, să nu întîrziem prea mult în locul acesta. Sîntem aşteptaţi cu nerăbdare.

— Adevărat, să ne grăbim.

— Iată placa în spatele căreia se află corpul micului conte, reluă domnul Hélouin, trebuie s-o scoatem.

Tăbliţa de marmură la care se referea era prinsă cu patru şuruburi mari, care erau înfipte în dibluri de lemn fixate în peretele cavoului.

Poliţistul scoase fără greutate aceste şuruburi şi, deschizînd placa, dădu la iveală o nişă în care se afla un sicriu de dimensiuni mici, în întregime din fildeş.

Îl trase imediat afară şi începu să-l studieze cu atenţie

Apoi, cuprins de o puternică emoţie:

— Dumnezeule mare! mă aflu oare în prezenţa operei mele? şopti.

Şi ochii lui păreau că vor să străpungă învelişul care îi ascundea privirii rămăşiţele nevinovatului copil.

— Ei, na! ce vi se-ntîmplă? întrebă profesorul de scrimă, observînd această tulburare subită.

— Mie?... nimic... nimic decît, cel mult, ceva foarte firesc, răspunse domnul Hélouin recăpătîndu-şi sîngele rece. Niciodată n-am putut vedea un sicriu de copil, fără a mă simţi profund emoţionat. Te rog să-mi ierţi această slăbiciune.

— Nu-i nevoie să vă scuzaţi, înţeleg. Eu însumi simt ceva ciudat în faţa acestei cutii. Ce anume, de fapt? N-aş putea spune, dar mi se pare că e mai mult curiozitate decît durere.

— Acum, să plecăm — porunci poliţistul, pe care cuvintele lui Cocardasse păreau să-l pună în încurcătură. Nu avem timp de pierdut.

Şi, cu glas mai scăzut, adăugă:

— Mai ales eu.

— Să plecăm, repetă maestrul de scrimă. Trec eu primul, da?

— Dacă dorești. Îți voi da sicriul și apoi trec și eu.

Bătrînul soldat se săltă cu forța mîinilor pînă la deschizătură și sări, în picioare, afară.

Rămas singur, domnul Hélouin îndreptă raza felinarului său asupra sicriului de fildeș, cuprins fiind din nou de o agitație febrilă.

— Ce presimțire! zise. Ah! dacă aș îndrăzni să deschid acest capac.

— Ei! ce faci? întrebă Cocardasse, mirat că nu-și vede tovarășul apărînd imediat. Dă-mi odată sicriul și vino.

— Vin, vin, răspunse polițistul. Căutam să văd dacă n-am uitat ceva... Poftim, iată micul sicriu, continuă, ridicîndu-l pe acesta din urmă pînă la deschizătură.

Apoi, la rîndul său, părăsi cavoul în același fel ca și profesorul de scrimă.

— Și grilajul? întrebă acesta.

— Îl voi pune la loc. Dă-mi doar o mînă de ajutor apropiind partea desprinsă de cioatele care sînt fixate în pereții deschiderii. Voi folosi inelele acestea pentru a îmbina totul.

Domnul Hélouin scoase din punga lui de piele șase inele de fier, despicate pe lățime și avînd, la fiecare capăt al despicăturii, un știft cu gaură filetată.

Trecu barele prin aceste inele, avînd grijă să așeze știfturile către înăuntru, apoi, introducînd cîte un șurub în găurile cu care erau prevăzute, le făcu să se îmbine perfect.

În acest fel, grilajul își recăpătase soliditatea de mai înainte, precum și aspectul obișnuit, și ar fi trebuit să te uiți de foarte aproape ca să-ți dai seama de operația pe care tocmai o suferise.

O clipă mai tîrziu, cei doi bărbați săreau peste zidul cimitirului, trecîndu-și unul altuia sicriul, la fel ca la ieșirea din cavou, și se îndreptau cu pas rapid către Marais, cu lugubra povară, ce părea cam grea, ascunsă cu pricepere sub pelerinele lor.

Cele trei sicrie

Într-o încăpere a palatului Nevers, încăpere în care sărmana Aurore pusese să-i fie transportat şezlongul pe care nu-l mai putea părăsi, se aflau împreună trei femei: contesa, doamna de Chaverny şi fiica sa Olympe.

În ciuda tinereţii sale, naşa ei dorise ca Olympe să asiste, ca şi toţi cei ce fuseseră apropiaţi de fiul ei, la misterioasa ceremonie pe care o pregătea.

Deşi ora era tîrzie — se apropia miezul nopţii — încăperea era puternic luminată.

Trei candelabre mari şi doi suporţi de torţe grei, din bronz aurit, o umpleau de lumină, nelăsînd în umbră nici un ungher.

Această încăpere era camera în care murise micul conte, cu cincisprezece ani în urmă.

De atunci fusese închisă, nemaifiind nicicînd deschisă, şi nici un obiect din ea nu fusese luat, nici o schimbare nu se făcuse.

Rămăsese exact în aceeaşi stare în care se afla în momentul cînd corpul copilului fusese scos şi dus spre locul de veşnică odihnă.

Aurore, cu ochii înroşiţi de lacrimi, stătea tăcută. Tot ce o înconjura îi reamintea de îngeraşul dispărut, şi inima i se frîngea de durere.

I se părea că groaznica nenorocire de-abia avusese loc.

Amintirile, care nu-i fuseseră şterse de viaţă — căci timp de cincisprezece ani ea nu trăise — erau la fel de vii ca în prima zi şi, printre lacrimi, i se părea că în pătuţul aflat la cîţiva paşi de ea îl zăreşte încă pe micuţ, cu buzele deja atinse de violetele morţii, de-abia ridicîndu-şi mînuţele în încercarea de a o îmbrăţişa pentru ultima oară.

Doamna de Chaverny şi Olympe mîngîiau afectuos mîinile prietenei lor. Nu vorbeau deloc. Ce-ar fi putut

să spună? Cuvintele n-ar fi reuşit s-o mîngîie şi n-ar fi făcut decît să-i răscolească durerea.

Într-o cameră învecinată, marchizul de Chaverny discuta cu doctorul Cabalus.

Pentru a suta oară, poate, acesta îi explica „sistemul" său, folosind o mulţime de detalii şi nenumărate gesturi care-l făceau să semene cu o paiaţă mişcată de sfori mînuite prea brusc.

— Excelentă metodă, spunea el, cercetînd cu lupa o picătură de sudoare pe care o culesese de pe tîmpla pacientei sale. În mod evident, există o ameliorare pe cît de constantă, pe atît de lentă. Ah! nimeni nu va putea nega că eu am lărgit domeniul ştiinţei! Într-adevăr: ce este mai intim, mai personal, decît acest produs — transpiraţia — această secreţie pe care o elimină însăşi fiinţa umană, prin porii săi? He! He! asta-i o expunere, sper? Partea regretabilă este că multe persoane confundă descoperirea mea şi sistemul meu cu funesta medicină a hydropaţilor care, între noi fie spus, sînt simpli şarlatani. Şi eu, domnule marchiz, şi eu fac hidroterapie, dar hidroterapie fără *y*. Asta este tot ceea ce ştiinţa mea distinge din limbuţia lor radicală şi totuşi, este o diferenţă enormă! Pentru că, dacă înţelegeţi cît de puţin greaca, veţi şti că eu pornesc de la *IDROS*, care înseamnă: *transpiraţie,* în timp ce ei derivă din *UDOR*, care înseamnă: *apă.*

Ca întotdeauna, domnul de Chaverny nu înţelegea nici o iotă din toată pălăvrăgeala aceasta, dar, din politeţe, părea că-şi dă seama de cît de excelente sînt argumentele expuse şi nu înceta să clatine capul în semn de aprobare.

Chiar în clipa în care suna miezul nopţii, două ciocănituri se auziră la uşa încăperii în care stăteau cele trei femei şi, imediat, uşa se şi deschise, lăsînd să treacă pe domnul Hélouin şi pe Cocardasse, pe care un servitor bătrîn — căruia i se împărtăşise secretul — îi condusese pînă la fosta cameră a copilului.

Cel dintîi intră fără grabă, cu expresia lui liniştită.

Văzîndu-l atît de perfect calm, s-ar fi spus că tocmai făcuse o mică plimbare pentru sănătate.

Cît despre cel de-al doilea, acesta părea a fi puţin emoţionat şi foarte descumpănit de faptul că nu-şi simţea buna lui spadă lovindu-i-se de pulpe. El scoase de sub pelerină un obiect de dimensiuni mari, înfăşurat într-o stofă neagră şi-l puse pe masă, scoţînd un oftat de mulţumire.

— Contesă, spuse domnul Hélouin — după ce le salutase pe cele trei doamne şi adresîndu-i-se Aurorei, care stătea nemişcată şi fără glas. Contesă, iată ceea ce m-aţi trimis să caut în seara aceasta.

Degetul lui era îndreptat spre obiectul înfăşurat în negru, pe care Cocardasse îl pusese pe masă.

— Sicriul lui! şopti sărmana mamă.

Oricît de pregătită ar fi fost prin jumătăţile de cuvînt auzite, Olympe, care stătea în picioare, lîngă masă, se dădu cu un pas înapoi, înăbuşind un ţipăt.

— Aştept ordinele dumneavoastră, doamnă contesă, spuse poliţistul.

Doamna de Chaverny şi Olympe îşi ţineau respiraţia

— Sînt gata, îngăimă Aurore, închizînd ochii.

Cu o mişcare bruscă, domnul Hélouin ridică stofa neagră, dînd la iveală o cutie mare de fildeş, de formă lunguiaţă, ale cărei părţi componente erau asamblate prin piese de prindere de aur cu o bogată cizelare.

Nu exista nici un cui şi nici o încuietoare.

Efortul făcut de Aurore pentru a se ţine dreaptă îi adusese o roşeaţă în obraji. Se ridicase într-un cot, dar, văzînd cutia de fildeş, se clătină, murmurînd cu glas schimbat:

— Olympe...

Deşi ea însăşi simţea că-şi pierde puterile, fata se repezi şi ajunse tocmai la timp pentru a o prinde în braţe pe naşa sa.

Totuşi Aurore nu leşinase şi sprijinul dat de Olympe păru să-i redea o oarecare forţă.

— Să deschidem? întrebă domnul Hélouin, care era foarte palid.

— Aşteptaţi! strigă Aurore, ale cărei pleoape rămîneau închise. Trebuie să fie aici şi doctorul, cît şi domnul marchiz de Chaverny, care-l iubea mult. Să fie amîndoi poftiţi să vină... De asemenea, doresc ca dumneavoastră, domnule Hélouin, să rămîneţi, ca şi Cocardasse. Nu vor fi prea mulţi martori pentru constatările de care este vorba.

Poliţistul se înclină, în timp ce bătrînul profesor de scrimă, puţin stingherit, murmură:

— Bucuros, doamnă Aurore, în felul acesta voi şti mai repede ce i s-a întîmplat bietului puşti.

Contesa părea acum că dă înapoi şi fuge în faţa citirii sentinţei pe care o ceruse şi pe care urma s-o audă.

Bătrînul servitor care-i introdusese pe domnul Hélouin şi pe profesorul de scrimă ieşi, pentru a reveni în clipa următoare, precedîndu-i pe marchiz şi pe doctorul César Cabalus.

Acest fals savant avea un trup cu o conformaţie neizbutită, dar majestuoasă. Capul era cel al unui diplomat ratat sau al unui şarlatan reuşit, care părea să dezmintă categoric teoria anumitor fizicieni care afirmă că în natură nu există vid.

De îndată ce intrară, atît marchizul cît şi el se simţiră aproape instantaneu învăluiţi în îngrijorarea solemnă care, în acele momente, era însăşi atmosfera din camera micului conte defunct.

Dar maestrul Cabalus îşi reveni repede, deoarece îşi făcea o datorie din a rămîne insensibil la ceea ce el numea „micile nefericiri omeneşti".

— Ce avem aici? întrebă, zărind cutia lunguiaţă şi deschizînd o tabacheră grea de aur care — cu siguranţă — era cadou din partea vreunui moştenitor recunoscător.

— Tăcere, porunci Flor de Chaverny.

Şi, întorcîndu-se către contesă, ca pentru a-i cere încuviinţarea, adăugă:

— Deschideţi, domnule Hélouin.

Din punga lui de piele, din care l-am văzut deja scoţînd — în cimitirul Saint-Médard — un ferăstrău şi nişte inele de fier, poliţistul luă un cleşte de oţel pe care-l folosi cu îndemînare pentru a desprinde clamele de aur ce prindeau între ele plăcuţele de fildeş.

Apoi scoase capacul, eliberat în acest fel.

— Ia te uită, ia te uită, ia te uită, făcu de trei ori doctorul. Iată ceva curios! Este împachetat ca pentru export.

— Tăcere! repetă marchiza, furioasă din cauza excentricităţilor medicului său.

Şi totuşi, observaţia doctorului Cabalus nu era cu totul nepotrivită, deoarece, ridicîndu-se, capacul nu făcuse decît să scoată la iveală o altă cutie, introdusă fest în prima.

Această a doua cutie era din lemn de santal şi închisă doar cu patru ştifturi de argint.

Domnul Hélouin le făcu să alunece şi deschise al doilea capac.

Toate capetele se aplecară.

— Fir-ar să fie! n-o să terminăm niciodată, zise iar Cabalus, de data aceasta foarte intrigat. S-ar spune că este un calup de sulf.

— Este aur, corectă însăşi contesa. Contele Philippe de Lagardère, ultimul moştenitor al familiei de Nevers, era îndeajuns de bogat pentru asta.

Ochii i se întoarseră către şemineul pe care se afla un bust de marmură ce reprezenta un băieţel sclipitor de viaţă, de frumuseţe şi de forţă.

— Nu-l priviţi, naşă, nu-l priviţi! exclamă Olympe, îmbrăţişînd-o. Sînteţi palidă ca o moartă.

Dar nu numai văduva lui Lagardère era palidă.

Ca fără de voie, ochii domnului Hélouin urmăriseră direcţia acelei priviri şi devenise şi el cumplit de palid zărind bustul de copil, pe care încă nu-l văzuse.

Fusese izbit ca de un şoc puternic şi începuse să cerceteze amănunţit cu ochii locul în care se afla.

Pe măsură ce privirile i se opreau pe fiecare obiect ce li se oferea, tulburarea îi creştea, trăsăturile i se crispau şi paloarea se schimba în lividitate.

Din fericire pentru el, cei ce făceau parte din asistenţă aveau altceva de făcut decît să-l privească.

— Grăbiţi-vă, zise Aurore, îndepărtînd-o atît de brutal pe fina sa, încît fata fu cît pe-aci să cadă. Nu mai văd nimic. Grăbiţi-vă, cît mai pot măcar să aud.

Avea vocea răguşită şi aspră a celor cuprinşi de febră.

— Vorbiţi! Vorbiţi! Spuneţi, ce vedeţi? adăugă ea, întinzîndu-şi bietele braţe slăbite.

Într-adevăr, o cutie de aur masiv fusese scoasă la iveală prin deschiderea celei de a doua cutii.

Domnul Hélouin, care pînă atunci acţionase cu calm şi încetineală, simţea acum un uşor tremur în degete. Se grăbea.

Dar nimeni nu lua seama la emoţia sa, deoarece toţi erau stăpîniţi de o emoţie la fel de mare. Febra fiecărui martor al acestei scene ciudate urcase în asemenea măsură, încît totul dispărea. Tot ce nu era acel triplu sicriu.

În jurul mesei exista o nerăbdare dureroasă, exprimată prin privirile înspăimîntătoare şi zgomotul respiraţiei gîfîite ce umplea tăcerea.

Numai doctorul Cabalus părea a fi în largul său. Într-adevăr, el scoase din buzunar o bucată de cristal cioplit şi şi-o puse în faţa ochilor pentru a examina mai atent capacul celei de a treia cutii, în grosimea căruia erau crestate adînc aceste două cuvinte:

IATĂ-MĂ[1]*!*

Se ştie că aceasta era deviza ducilor de Nevers.

1 *IATĂ-MĂ!:* deviza lui Lagardère, în lb. franceză — *J'y suis!* — are şi înţelesul de: „Sînt aici!", ca şi înţelesul de: „Am găsit!" (vezi Partea I, cap. XIV). (n.t.)

— Pe toţi dracii! zise, dezamăgit, maestrul Cabalus, după ce silabisise inscripţia şi-şi pusese la loc sigur cristalul. Iată o glumă funebră. Nu se iese de acolo, asta este evident!

Nimeni nu păru să-l fi auzit, căci Aurore de Lagardère, a cărei voce i se frîngea în gît, întrebă:

— Gata? Aţi văzut?

I se răspunse printr-un ţipăt, dar un *ţipăt mut,* dacă ne putem exprima astfel. Căci ceva, înăbuşit şi totodată audibil, o străbătu ca un curent electric şi făcu să-i vibreze fiecare fibră de carne.

Domnul Hélouin reuşise, în fine, să învingă încuietoarea raclei de aur al cărei capac se deschise, atrăgînd toate capetele înclinate şi făcînd să se deschidă peste măsură toţi ochii.

— Doamne Sfinte! gemu Cocardasse, cu un fior de groază. Este chiar el, sărmanul!

Dinţii lui Flor clănţăniră, iar Olympe şopti, împreunîndu-şi mîinile:

— O! sărmanul micuţ! cum seamănă cu bustul de marmură!

— Îmbălsămare după sistemul Sforzi-Spinosa-Marietto, pronunţă, pe ton doctoral, Cabalus.

Numai domnul Hélouin păstrase tăcerea. Privirile îi treceau de la interiorul raclei la bustul de copil ce trona pe şemineu, în spatele bolnavei. Dar nu păruse să resimtă nici o surpriză. Această placiditate era, poate, voluntară; poate că se controla, pentru a nu-şi mai pierde calmul recîştigat.

Şi în sicriul de aur se afla un copil, poate acelaşi copil ale cărui trăsături fuseseră săpate în marmură, deoarece între sculptură şi imaginea culcată în sicriu era o oarecare asemănare. Atîta doar, că proporţiile copilului din sicriu nu erau chiar aceleaşi cu ale bustului de marmură, care era totuşi în mărime naturală. Corpul celui înmormîntat şi — lucru curios — chiar capul — păreau să fi suferit

o micşorare, ca şi cum moartea, sau, mai curînd, procedeul folosit pentru conservarea ţesuturilor ar fi făcut să se piardă creşterea cu un an, sau chiar doi.

Copilul din sicriu se micşorase, acesta este cuvîntul potrivit.

Nu era învelit în giulgiu, ci îmbrăcat, aşa cum este obiceiul pentru morţii îmbălsămaţi. Purta costumul bogat al tinerilor seniori de la începutul domniei lui Ludovic al XV-lea şi un guler mare de dantelă îi înconjura gîtul.

Chipul, mîinile şi îmbrăcămintea, totul era negricios, avînd acea culoare cenuşie şi neutră pe care pictorii o denumesc bitum.

Cînd primul murmur de uimire generală trecuse, asistenţa rămase absorbită în lugubra privelişte.

— Este el? întrebă deodată Aurore, cu un glas ce răsună la fel de penibil ca un horcăit. Spuneţi-mi dacă este el?

Sărmana mamă nu auzise cuvintele rostite în jurul ei, sau poate nu le înţelesese. Ea se aplecă în faţă pentru a prinde răspunsul şi toată viaţa din ea se concentra în simţul auzului.

Marchizul de Chaverny fu primul care să răspundă:

— Pe cinstea mea, dacă n-ar fi mărimea, aş spune că este el...

— Dar atît de mic, opină soţia sa. Eu nu pot crede.

— Nici eu, întări Cocardasse, revenind asupra primei sale impresii. Şi mai e şi prea de tot de negru!

— Condensarea cărnii şi culoarea de mumie, declară doctorul. Acestea sînt efectele obişnuite ale sistemului Sforzi-Spinosa-Marietto... Nu, treaba n-a fost prea rău făcută.

Contesa reluă:

— Tu nu spui nimic, Olympe?... Erai atît de mică!... Şi dumneavoastră, domnule Hélouin?... Dar mintea mi se împrăştie, dumneavoastră nu-l cunoşteaţi... Să fie adusă domnişoara de Wendel, poate că ea este în măsură să-l recunoască...

— Daţi-mi voie, zise poliţistul, oprindu-l pe Cocardasse, care se şi ducea să îndeplinească această poruncă. Cer ca acest martor să nu fie chemat decît în ultimă instanţă şi în lipsa oricărei alte dovezi.

Marchizul şi marchiza schimbară o privire.

— Atunci, numai eu o pot face! exclamă, cu durere, Aurore. Ei, bine, vreau să văd cu ochii mei... să fiu ridicată, să fiu dusă pe braţe!

Dar doctorul Cabalus interveni, la rîndul său.

— Ordon ca o asemenea imprudenţă să nu fie comisă, porunci el. Ar fi, poate, fatală, căci bolnava şi-a pierdut glasul şi gîtlejul pare să-i fie deshidratat — semn rău. De altminteri, îi voi studia transpiraţia...

Îşi scotea deja lupa, în timp ce domnul Hélouin se pregătea să tragă şezlongul spre masă. Dar bunele lor intenţii fură inutile, deoarece Aurore de Lagardère se şi ridicase, pradă unui adevărat delir.

— Umezire încetată! Examen nerealizabil! Complicaţie: pneumonie, pleurezie, bronşită şi compusele lor!... Nu mai răspund de nimic! strigă doctorul, bătînd aerul cu mîinilee, cu o disperare care — în orice altă împrejurare — ar fi părut caraghioasă.

Tăcu, pentru că domnul Hélouin, fără multe fasoane, îi astupase gura cu mîna.

În acest timp, Olympe o învelea cu o pelerină pe bolnavă; aceasta aproape căzuse în braţele lui Flor care tremura deja. Pe obrajii contesei apăruseră pete mari roşii, ce contrastau cu paloarea sa, iar buzele îi erau lipite, ca şi cum nicicînd n-ar mai fi trebuit să se deschidă.

Vai! cine va putea spune, vreodată, ce forţă extraordinară poate lua naştere din slăbiciune, în crizele sale bolnăvicioase?

În zadar încercară s-o ducă pe Aurore din nou la şezlong; ea rezistă cu o energie atît de disperată, încît domnul Hélouin, mai bine inspirat decît doctorul şi înţelegînd că, opunîndu-se voinţei sale, exista riscul de a o ucide, porunci să fie lăsată să se apropie.

Mai mult purtată decît susţinută de către marchiză şi fiica acesteia, contesa veni pînă la masă, şi ochii ei mari, adînciţi de boală, se aţintiră imediat, cu pasiune, asupra conţinutului cutiei de aur.

Privi îndelung.

Nu mai tremura şi întreg sufletul i se strînsese în ochi, din care izvorau, încet, lacrimi grele.

Stătu astfel, pierdută într-un extaz adînc.

În încăpere domnea o linişte absolută.

Toţi aşteptau cu îngrijorare primul cuvînt ce-l vor rosti buzele nefericitei mame.

În cele din urmă, cu o voce scăzută şi blîndă, ce răsuna ca un cîntec îndepărtat, spuse:

— Copilaşul meu mult iubit, Philippe al meu! Tu, care erai atît de alb, tu, care erai atît de trandafiriu!

Vorbind astfel, era frumoasă, de o frumuseţe ce nu aparţinea acestei lumi şi, ascultînd-o, toţi îşi simţeau inima cuprinsă de o grea spaimă.

— O! te revăd — continuă ea, cu dezmierdare în glas. Te revăd aşa cum erai! Şi în spatele acestei măşti negre, care nu-mi ascunde nimic, vai! nimic! te regăsesc întreg, pînă la zîmbetul tău drag!

Ochii ei făcură înconjurul încăperii şi-şi lăsă capul pe umărul Olympei, care o sărută cu respectuoasă tandreţe.

— Doamne! continuă ea cu un glas în care din nou răzbătea durerea. Oare cine poate şti, cine poate ghici nebunia mamelor?... Îmi făurisem un vis mai mult decît nebun... sperasem imposibilul... credeam că pot învinge ireparabilul... Dar, vai! biata mea speranţă s-a spulberat...

— Nu s-a spulberat, dumneavoastră mai speraţi încă — şi aveţi dreptate! pronunţă cu glas coborît domnul Hélouin.

Dar nimeni nu-l auzi, nici măcar Aurore de Lagardère, care nu asculta decît plînsetul disperat al durerii sale.

— Adevărul este aici, sub ochii mei, continuă ea. Adevărul necruţător! Cum puteam să mă îndoiesc?...

este el, micuțul meu drag, comoara mea, Philippe al meu, inima mea toată!... Dacă el e mort, vreau să mor și eu!...

Cu o energie supranaturală, Aurore se smulse din mîinile ce o rețineau și înconjură cu brațele-i tremurătoare de dragoste trupușorul nemișcat și rece.

S-ar fi zis că, prin contagiune, o pătrunde moartea, îndeplinind dorința izvorîtă din disperare, căci în curînd brațele i se descleștară, genunchii se îndoiră și contesa se prăbuși dintr-o dată, lipsită de viață.

5 Efigia de chit

Se scurseseră zece minute. Marchizul, marchiza, Olympe și chiar Cocardasse înconjurau șezlongul pe care contesa Aurore de Lagardère, în nesimțire, fusese reașezată.

Domnul Hélouin rămînea deoparte, lîngă masă, continuînd să cerceteze sicriul.

Cît despre doctorul Cabalus, acesta stătea chiar între masă și bolnavă și declara cu glas tare, ca și cum ar fi ținut un curs:

— Este o simplă sincopă, spunea. Ceea ce oamenii obișnuiți numesc leșin sau slăbiciune. Un spasm, nici mai mult, nici mai puțin, și prea naiv ar fi medicul care s-ar neliniști pentru asemenea fleac. Cît despre mine, eu combat sincopa cu cea mai mare ușurință, printr-o metodă cu totul personală.

Se răsuci pe călcîie și se pomeni nas în nas cu domnul Hélouin, care părea că-l ascultă.

Faptul de a avea un auditoriu îl surprinse și-l măguli pe maestrul Cabalus, care rareori avea acest noroc; așadar, fără a pierde timp, spuse:

— Domnule, dați-mi voie să vă mărturisesc că nu mi se pare că aveți, aici, un trup obișnuit.

— Nu, zău! făcu polițistul.

— Ba da! și pot să v-o dovedesc, deoarece am aprofundat destul de mult studiile fenomatice și fiziogomonale — acestea sînt cuvinte foarte expresive, cu care am îmbogățit limba noastră. Presupun că nu negați că lucrările mele au lărgit orizontul științei, că am adus îmbunătățiri și am deschis căi. Fără a mai vorbi de metoda mea specială de tratament, care va fi, probabil, cel mai frumos titlu de glorie al meu în fața generațiilor viitoare, inițiativa mea personală este cea căreia i se datorează sistemul de îmbălsămare ce părea adineauri să vă intereseze atît de mult, sistem pe care colegii mei italieni Sforzi, Spinosa și Marietto, îl denumesc „conserva umană"...

— Privește-mă, Aurore, și vorbește-mi! strigă în acea clipă marchiza. Doamne, cum ne-ai speriat!

— Pe toți dracii! făcu, la rîndul său, vocea puternică a lui Cocardasse, doamna Aurore își revine?

— Nu, zău! exclamă doctorul, adresîndu-se în continuare domnului Hélouin. Oare spintecătorul acesta bătrîn o crezuse moartă? Prescripția mea, prescripția mea! Vedeți numai ce rezultat excelent, imediat și aproape miraculos! Cît despre sistemul meu personal de îmbălsămare, a fost însușit de străinătate pentru că Franța, ingrată, disprețuia descoperirea unuia dintre fiii săi. Prin această contrafacere grosolană ce se află sub ochii dumneavoastră, puteți vedea că este vorba de o artă de a face statui net superioare mumiilor vechiului Egipt. Deoarece se folosește un fel de mastic, am dat procedeului meu denumirea de *mastificare,* dar unii au făcut gluma de prost gust de a-l numi *mistificare,* și asta este cauza...

— Contesa de Lagardère dorește ca cele necesare să fie făcute imediat, spuse doamna de Chaverny, întrerupîndu-l fără menajamente pe savantul doctor.

Ochii maestrului Cabalus priviră întrebător, căci nu înțelesese.

— Doamna contesă ar vrea să faceți autopsia, explică domnul Hélouin.

Doctorul repetă:

— Autopsia!

Şi-şi termină gîndul ridicînd din umeri şi bombănind:

— Dacă nebunele comandă, nenorocire mie! Vom face o treabă frumoasă!

Dar, pe un ton hotărît, adăugă, mai tare:

— Sînt la ordinele doamnei contese. Totuşi, dacă s-a făcut apel la ştiinţa mea pentru a afla boala de care a murit obiectul cercetării, sau chiar pentru a găsi — după trecerea a cincisprezece ani — urme de otravă în ţesuturi conservate cu ajutorul unor preparate pe bază de arseniu...

Domnul de Hélouin îl întrerupse:

— Nu pentru asta.

Şi Aurore însăşi repetă, fără a şti, poate, ce spune:

— Nu, nu pentru asta.

— Ei, bine! faceţi-vă datoria, întări cu gravitaţie Cocardasse, care oriunde se simţea ca acasă.

César Cabalus, care trebuia să-şi cîştige traiul, profesa — în faţa lumii — idei politice de o înţeleaptă incertitudine, imitînd în acest fel pe toţi binefăcătorii omenirii. Dar în adîncul sufletului său şi atunci cînd nu i se părea că ar exista un pericol, el înclina către acea independenţă generală care, sub numele de „Revoluţia franceză", avea — o jumătate de secol mai tîrziu — să zdruncine din temelii clasele sociale, schimbînd societatea.

— A auzi înseamnă a da ascultare! murmură el uşor batjocoritor, după modelul curtenilor orientali.

Şi, la fel cu acei ofiţeri eroici, atît de numeroşi în istoria noastră, care au căzut victime disciplinei, executînd un ordin prostesc, doctorul începu să deschidă încet o trusă voluminoasă şi o aşeză, căscată larg, pe masă, dînd astfel la iveală o serie întreagă de instrumente, unele mai înspăimîntătoare decît celelalte: ferăstraie, scalpeluri, sonde, foarfeci, trepanuri, ciocane, bisturie, toate reflectînd lumina ce cădea asupra lor, printr-o jerbă de scîntei.

— Presupun — spuse el totuşi nici tare, nici încet, în timp ce trecea peste mîneca vestei sale negre tăişul

unui uriaş scalpel pe care-l aburise suflînd asupră-i — presupun că nu-mi este interzis să protestez. Vorbesc deschis, atît la Curte cît şi în oraş, şi ştiinţa îmi datorează numeroase descoperiri. Actul ce mi se cere să-l fac este, în primul rînd, inutil şi, în al doilea rînd, meschin, pentru a nu spune barbar. Spre a fi bine înţeles de persoanele care-mi fac cinstea de a mă asculta, voi interveni asupra ordinii propoziţiilor şi voi dovedi mai întîi cea de a doua parte a spuselor mele. Ştiţi cu toţii că, în familii, se obişnuieşte să se păstreze cu grijă, aş spune chiar cu pietate, anumite relicve...

Se întrerupse, privind către contesă, care tocmai scosese un geamăt surd, pentru că-şi pierdea răbdarea şi simţea că va leşina din nou.

— A! ştiam eu că raţionamentul meu va fi înţeles! exclamă palavragiul de doctor, luînd acel suspin drept o aprobare. Susţin deci că este vorba de o relicvă şi adaug că această relicvă este o operă de artă. Iată ce aveam de spus din punct de vedere al convenienţelor; iar din punct de vedere practic sau utilitar, argumentul meu va fi mai succint, fiind mai solid. Dacă ne referim la sensul exact şi literal al cuvîntului ce caracterizează sistemul italienilor Sforzi-Spinosa-Marietto, şi anume mastificarea — descoperirea mea —, veţi înţelege că, prin procedee chimice, noi transformăm carnea într-o pastă a cărei caracteristică este că se întăreşte prin uscare, ca toate pastele. Desigur, timpul face ca obiectul tratamentului să piardă puţin în greutate şi ca volum plastic.

Astfel, după cinci ani, nu va mai rămîne decît forma admirabil consistentă, reproducînd cu fidelitate conturul fiinţei decedate şi avînd în interior o armătură alcătuită din osatura ce devine indestructibilă. Îmi place să cred, doamnă contesă, că iată-vă convinsă?

Domnul Hélouin se apropiase de şezlong şi acum revenea spre doctor.

— Nu, îl întrerupse scurt pe acesta, doamna contesă vă cere insistent să faceţi fără întîrziere ceea ce trebuie.

Privirea medicului exprima un profund dispreţ, comparabil cu cel ce ar fi încărcat privirea lui Turenne sau a lui Condé, dacă ar fi fost obligaţi să încline geniul lor strategic în faţa prostiei încrezute a unui Soubise.

— A auzi, înseamnă a da ascultare! repetă el cu demnitate suverană. Pentru a fi pe placul doamnei contese, vom face autopsia acestei statui!

Şi, cu bună dispoziţie, flutură arma sa tăioasă de *prosector* [1]. Cu acel scalpel mare, mai tăios decît un brici, începu prin a spinteca de jos în sus veşmintele prăfoase ce acopereau corpul copilului.

— Cel mai clar lucru ce va rezulta din această operaţie pe care un profund sentiment de respect mă împiedică s-o calific — spunea el în timp ce lucra — va fi că-mi va mînji instrumentul meu cel nou.

Acum se făcea cerc în jurul lui, lăsînd totuşi o deschidere largă, prin care putea pătrunde privirea contesei, lîngă care rămăsese numai Olympe de Chaverny.

Cînd pieptul şi pîntecele copilului fură dezgolite — întunecate, mate şi tot aşa de fin modelate ca un bronz florentin — César Cabalus se întoarse către Aurore, întrebînd-o pentru ultima dată:

— Aşadar, s-a hotărît?

Capul bolnavei se aplecă.

— *Alea jacta est!*

Cu un gest aproape furios, doctorul îşi înfipse instrumentul în pieptul îmbălsămat, la nivelul sternului.

Tăcerea de mai adineauri se restabilise şi se auzeau numai respiraţiile şuierătoare şi reţinute.

Deşi era nou şi extraordinar de bine ascuţit, scalpelul lui César Cabalus pătrunse cu oarecare greutate în materialul care — aşa cum prea bine o spusese el însuşi — trebuia să fi căpătat, cu trecerea anilor, duritatea şi consistenţa obiectelor pietrificate.

1 *Prosector* = cel ce pregăteşte disecţiile în vederea unui curs de anatomie. (n.t.)

Munca era grea.

Fără falsă ruşine, văzînd că nu-i ajunge o singură mînă, Cabalus strîngea cu amîndouă mîinile mînerul sculei şi, transpirînd din greu, înainta cu precauţie, trudind cumplit pentru a face o incizie longitudinală, de la nivelul pieptului pînă în josul abdomenului.

Nu mai vocifera cu glas tare şi aproape că era supărat pe el însuşi pentru faptul de a fi consimţit să facă acea operaţie ridicolă.

— Am prezis eu asta, iată cel mai limpede rezultat, strigă el, deodată, retrăgîndu-şi furios unealta.

Scalpelul, deja ciobit prin efortul depus, tocmai întîlnise un corp dur de care se ciocnise.

Domnul Hélouin păru că studiază lama cu atenţie, apoi, apropiindu-se de raclă, îşi plimbă degetul peste tăietura chirurgicală, în lungul căreia se afla o pulbere foarte fină.

Maestrul Cabalus era prost dispus, dar urmărea cu evidentă ironie această acţiune.

— Este dulce, sau sărat? îl întrebă în bătaie de joc pe poliţistul ce-şi dusese degetul la buze.

Sărat, replică domnul Hélouin.

El se aplecă, ca şi cum ar fi vrut să examineze de foarte aproape un obiect şi mîna lui dreaptă pipăi faţa micului mort.

— Doamnă de Chaverny, zise deodată, îndreptîndu-şi trupul. Vreţi să veniţi să vedeţi?

— Du-te, Flor, du-te să vezi! strigă bolnava care, de cînd începuse operaţia, privea, cu gura întredeschisă, cu ochii ficşi şi cu capul foarte aplecat, de-abia rezemîndu-se pe cel mai depărtat capăt al pernei.

Marchiza nu făcu decît un pas pentru a trece între doctor şi domnul Hélouin.

— Priviţi aici, spuse acesta din urmă, arătînd partea stîngă a capului.

Marchiza se aplecă, la rîndul său, aşa cum făcuse domnul Hélouin, dar doctorul — intrigat — execută această mişcare mai repede ca ea şi fu primul care spuse:

— Obiectul operaţiei nu are urechea stîngă.

— A fost tăiată, şopti marchiza.

— Spartă, corectă domnul Hélouin. Uitaţi-vă: bucăţica se află pe fundul raclei.

Doamna de Chaverny privea în continuare spărtura urechii.

— Nu s-ar spune niciodată că aşa ceva a fost carne! zise, în cele din urmă, aproape şoptit.

— Şi ce-i cu asta? ripostă, pe acelaş ton, Cabalus, indignat. Jeleul de portocală are oare aspectul acelui fruct? Ei bine! la fel se întîmplă aici, pentru că — vă spun — este o conservă umană!

— Dac-ar fi ceea ce spuneţi, interveni poliţistul, pulberea acestui corp ar avea un gust dulceag, deoarece folosiţi arsenicul pentru conservarea ţesuturilor... or, pulberea este sărată...

— Of! mă faceţi să mor! exclamă Aurore, care nu înţelegea nimic din această discuţie. Spuneţi-mi, ce se întîmplă?

César Cabalus se pregătea să răspundă, dar domnul Hélouin îi luă vorba din gură, fără multe politeţuri.

— Doamnă contesă, zise, nu am vrut să mă încred doar în mărturia mea, deşi aveam motive multe şi serioase (accentuă aceste cuvinte) să cred că am dreptate... Aţi fost victima unei comedii pe cît de neruşinată, pe atît de îndrăzneaţă, şi doamna marchiză vă va spune, la fel ca mine, care este adevăratul nume ce-ar trebui dat acestui pretins cadavru...

— Cum?! exclamă, zăpăcit, Cabalus. Ce vreţi să spuneţi printr-un pretins cadavru?

Dar contesa se ridicase într-un cot şi, cu un ton de implorare, întrebă:

— Flor, ce este? Spune-mi repede.

Sub privirile intense ce se aţinteau asupră-i, marchiza se simţea oarecum stingherită, totuşi răspunse, ascunzînd cu greu un surîs:

— Pe cinstea mea, dragă Aurore, mi se pare... da, cred că pot afirma... mi se pare că avem aici nu pe Philippe însuşi, ci efigia sa...

— Efigie! repetară în acelaşi timp domnul de Chaverny şi doctorul. Primul, cu neîncredere, cel de al doilea lăsînd să-i fluture pe buze un zîmbet de amar dispreţ.

Contesa şi fina sa tăceau.

Cît despre Cocardasse, el înăbuşi un răsunător „mii de draci!", într-atît era de scandalizat.

— Ignoranţă! ignoranţă! strigă deodată maestrul Cabalus. Acest monstru întunecat pentru care vor trebui secole ca luminile ştiinţei să-l pătrundă cu strălucirile lor! Desigur, îmi place să cred că doamna marchiză este convinsă de adevărul a ceea ce tocmai a spus — oarecum cu uşurinţă — şi nu-i pot reproşa că s-a lăsat înşelată de aparenţe. Dar aici, doamnelor şi domnilor, aparenţele sînt mai înşelătoare decît oriunde altundeva şi nu este permis să se confunde o efigie cu nişte ţesuturi care au fost însufleţite de viaţă.

— Păpuşa asta n-a fost nicicînd însufleţită de viaţă! îl întrerupse cu asprime domnul Hélouin .

De data aceasta, César Cabalus îşi pierdu puţinul calm ce-i rămăsese şi, din înaltul mîndriei sale medicale, adînc jignite, exclamă mînios:

— Pentru a mă contrazice, domnule, dispuneţi desigur de ceva mai bun decît de bănuieli?

— Sînt sigur.

— Ei, aşi! Măcar aţi făcut studii?

— Poate.

— Este cam vag. Să vedem, aţi fost admis ca medic?... ca sanitar?

— Nu.

De mirare, Cabalus lăsă braţele în jos.

— Pe toţi sfinţii! zise, cu uimire. Îndrăzneala dumneavoastră fenomenală mă nedumireşte, domnule. Cum, nu aveţi nici o calificare şi îndrăzniţi să mă contraziceţi?!

Drept orice răspuns, domnul Hélouin, cu un calm admirabil, îşi afundă mîinile în racla de aur şi scoase copilul.

Olympe îşi pierdu culorile proaspete, iar Cocardasse, înăbuşind o înjurătură, vru să se arunce înainte. Acel cumsecade profesor de scrimă tremura tot. Nu avea o părere prea sigură şi nu ştia pe cine să creadă.

Dar cel ce se dovedi mai curajos fu César Cabalus. Cu un gest vru să oprească sacrilegiul şi, pe un ton înăbuşit, plin de indignare, spuse:

— Domnule, vă poruncesc să lăsaţi să se odihnească în pace aceste rămăşiţe trupeşti. Uitaţi-vă mai bine la scalpelul meu, care s-a frînt în contact cu diafragma osificată...

— În contact cu metalul! îl corectă, cu calm, domnul Hélouin.

Această încăpăţînare prostească îl electriză pe doctor, a cărui mînie nu era deloc prefăcută, deoarece el însuşi era de bună credinţă.

— Metal! reluă el, ridicînd braţele spre tavan. Metal, la o îmbălsămare?! Dar asta este o aberaţie la superlativ, domnule! Sînt mai bine de patruzeci şi doi de ani de cînd practic medicina şi niciodată n-am auzit vorbindu-se de aşa ceva... niciodată, înţelegeţi-mă! Afirm, deci, că trupul aici prezent se găseşte în starea plastică în care trebuie să se afle timp de cinci ani şi mai mult după manipulare, ţinînd seama de utilizarea procedeului Sforzi-Spinoza-Marietto. Şi nimeni n-ar putea să recunoască această stare mai bine ca mine, cel care am preconizat-o. Am spus şi repet pentru dumneavoastră, care păreţi că nu m-aţi înţeles: noi pietrificăm însăşi carnea omenească!... Acum cîţiva ani... Dar acestea sînt secrete de familie, de care n-aş vrea să mă ating, aşa că declar pur şi simplu următoarele: ceea ce avem aici este cu adevărat cadavrul unui copil, micşorat şi întărit potrivit metodei mele. Haideţi, doamnă contesă, vă implor să nu permiteţi, prin

tăcerea dumneavoastră, continuarea acestei ruşinoase comedii şi vă rog să porunciţi ca fiul dumneavoastră să fie reaşezat în sicriul său.

— Pe care să-l cred? şopti, cu un geamăt, sărmana Aurore, pe care o cuprindea din nou nebunia, deoarece spaima şi nesiguranţa ei durau de prea multă vreme.

— Doamnă Aurore — zise Cocardasse, pe care-l mînca limba şi a cărui fire aspră fusese impresionată de durerea acestei mame — eu credeam că nu-l recunoscusem pe puşti, dar nu mai ştiu ce să cred.

Aurore gemea şi Flor de Chaverny, palidă ca o moartă, tremura la gîndul că putuse foarte bine să se lase înşelată de aparenţe.

Cît despre marchizul de Chaverny, el se plimba în lung şi-n lat, neştiind ce să creadă, neîndrăznind să se pronunţe.

În ciuda intonaţiei ferme a doctorului Cabalus, domnul Hélouin nu-şi abandonase povara şi acum înainta cu paşi înceţi spre scaunul pe care Aurore, torturată de cruda ezitare, părea că agonizează.

Era tragic şi era groaznic, căci emoţia ajungea la maximum — o emoţie reală, nu emoţia imitată şi artificială pe care o resimţi la teatru.

Nu am spus la întîmplare acest ultim cuvînt.

Într-adevăr, corzile sensibile ale fiecăruia erau întinse să se rupă şi nimeni nu prevedea deznodămîntul acestei triste întreceri. Toţi — cu excepţia doctorului — aveau vaga speranţă că poliţistul îşi va dovedi spusele printr-o lovitură de teatru.

— Doamnă contesă, spuse cu glas scăzut acesta din urmă, cred că am făcut ce am putut. Fără încuviinţarea dumneavoastră nu pot merge mai departe.

Pronunţase ultimele cuvinte întrebător, arătînd destul de limpede că mai avea în posesia lui şi alte arme.

Aurore întinse braţele pentru a primi efigia — sau cadavrul — pe care i-l întindea domnul Hélouin şi, ca

şi în clipa de mai înainte, i se păru că prin doliul acestei imagini revede fericirea surîzătoare a anilor trecuţi.

— Doamne! Doamne! îngăimă ea, ca o rugăciune, învăluindu-l într-o privire arzătoare. Cine-mi va spune dacă acesta este într-adevăr micuţul meu drag şi dacă ultima mea speranţă este moartă?

— Dacă vreţi, spuse apăsat domnul Hélouin, eu voi fi acela.

— Dumneata?

Marchizul se oprise pentru a pune această întrebare şi privirea sa scrută chipul calm al poliţistului.

Dar cel care vorbi fu din nou doctorul.

— Să dea o dovadă, rîse el batjocoritor, şi Cabalus César va fi de acord să fie tratat de măgar!

Ochii poliţistului o priviră cu îndulşare pe sărmana mamă.

— Doamnă, şopti el, atît de încet, încît Aurore de Lagardère fu singura care-l auzi, dovada ce mi se cere pot s-o dau, deoarece nimic din ce am afirmat pînă acum n-a fost spus fără o certitudine absolută. Am fost deja acuzat că sînt un profanator, dar singura profanare care există aici este cea care se odihneşte pe braţele dumneavoastră, deoarece această materie inertă şi care niciodată n-a trăit înşeală cea mai sfîntă dragoste şi fură lacrimile dumneavoastră de mamă. Îmi cereţi adevărul? Vreţi să-l vedeţi izbucnind mai strălucitor decît luminile care vă înconjoară?

— Ce trebuie să fac, Dumnezeule?

— Să spuneţi numai: poruncesc să faceţi dovada.

Un tremur lung străbătu întreg corpul bolnavei, trădînd cumplita tortură pe care o îndura. Numele lui Philippe îi flutură pe buze. Dar, cu o voce fermă, repetă:

— Poruncesc să faceţi dovada!

Cu o mişcare pe cît de rapidă pe atît de neaşteptată, domnul Hélouin smulse copilul — pe care contesa îl ţinea strîns la piept — şi-l ridică deasupra capului.

Marchiza şi marchizul se repeziră, ca pentru a apăra micul cadavru de o violenţă îngrozitoare.

Acelaşi ţipăt de uimire izbucni din toate piepturile, iar Olympe se lăsă moale, aproape leşinată, în timp ce Cocardasse striga, căutîndu-şi instinctiv spada absentă.

— Mii de draci! nu face asta, sau eşti un om mort!

Dar şi ameninţările şi rugăminţile veneau prea tîrziu.

Zvîrlit de nişte braţe puternice, micul locuitor al sicriului de aur se lovise de marmura căminului, se spărsese în bucăţi şi acum, împrăştiate pe podea, se aflau doar resturi informe, din care se înălţa un uşor nor de praf.

Uimirea era aşa de mare, încît nimeni nu scoase nici un cuvînt.

Din pseudo-cadavru nu mai rămăseseră decît cîteva fragmente de material pietros, dintre care unele erau legate între ele cu fire de alamă ce serveu drept armătură.

Toţi ochii se întoarseră spre scaunul pe care, cu o clipă mai înainte, agoniza contesa.

Acum ea stătea în picioare, perfect dreaptă, radioasă şi frumoasă ca bucuria mamelor. Privirea ei cînta un cîntec de triumf, iar părul ei lung, despletit, i se împrăştia pe umeri...

Cum lesne se poate crede, primul care-şi recăpătă graiul fu savantul doctor Cabalus.

Era puţin stînjenit de înfrîngerea sa, dar nu prea mult.

— Cercul ştiinţei este mic, spuse, căutîndu-şi cu stîngăcie cuvintele. Progresele ce-mi sînt datorate mă pun la adăpost de bănuială... şi o excepţie confirmă regula... Vă dădusem a înţelege că bănuiam o înşelătorie grosolană... pot fi şi eu înşelat. Dar, este regretabil! Fabricantul acestui manechin studiase desigur sistemul meu...

— Domnule, începu marchizul, adresîndu-i-se domnului Hélouin, ne veţi explica...?

— Cum am descoperit secretul acestei înşelătorii? întrerupse acesta din urmă. Nu am rămas aici decît în acest scop şi aştept încuviinţarea doamnei contese pentru a spune totul.

— Cît despre mine, eu voi pleca, deoarece mă cheamă alte suferinţe, spuse cu obrăznicie maestrul Cabalus. Dar sper că veţi binevoi să vă reamintiţi că eu m-am opus mereu la autopsie.

— Veţi fixa valoarea recompensei dumneavoastră, spuse Aurore.

— Cînd te gîndeşti că un om de valoarea mea nu a fost încă primit în Academie...

— Vă promit o numire importantă. Vărul meu de Chaverny va vorbi despre asta Majestăţii Sale!

Omul îşi strînse trusa pe care o adusese, făcu o frumoasă plecăciune şi ieşi.

Aurore luă mîna domnului Hélouin, care se apropiase de ea, şi i-o strînse în tăcere.

Apoi, le trase în braţele sale atît pe Flor, cît şi pe Olympe.

Deodată, îşi încetă mîngîierile pentru a spune cu o voce vibrantă, arătînd spre sicriul gol:

— Contele Philippe de Lagardère este în viaţă, de vreme ce nu era în sicriu!

— Iată ceea ce îmi rămîne să aflu, murmură poliţistul, pentru că aţi fost înşelată în mod ruşinos.

Cei trei Chaverny se priviră fără a înţelege şi o cută adîncă se săpa pe fruntea bătrînului profesor de scrimă, care făcea eforturi eroice pentru a ghici sensul acestei enigme complicate.

— Astăzi trebuie să fie un tînăr... un bărbat! continuă Aurore. Ah! aş da averea mea toată pentru a-l revedea, pentru a-l îmbrăţişa; mi-aş da viaţa pentru ca în vine să-i curgă sîngele tatălui său şi să ştie să-l răzbune!

Se ridicase şi gura ei pronunţase aceste ultime cuvinte cu o asemenea forţă, încît îi putuse fi inspirată numai

de marea dragoste pe care o păstra amintirii eroului ce murise curînd după ce îi dăduse numele său.

— Poate că va trebui să vă riscaţi viaţa şi să vă sacrificaţi averea pentru a ajunge la acest rezultat, reluă poliţistul pe un ton enigmatic.

— Ştiţi lucruri pe care eu nu le cunosc?

— Nu toate, dar multe — este meseria mea... De altminteri, nu e nici o îndoială că cei care au avut un interes, acum cincisprezece ani, ca fiul dumneavoastră să dispară, îl urmăresc şi acum cu ura lor, dacă ştiu că este în viaţă.

— Domnule Hélouin, întrerupse marchizul, nu ar fi timpul să ne aduceţi la cunoştinţă cum de aţi ghicit această înşelătorie, pe care aţi demascat-o atît de bine; şi ce instinct v-a împins să gustaţi praful din secţiunea chirurgicală şi din urechea spartă, pe care nimeni n-o remarcase?

Chipul poliţistului se întunecă în mod vizibil şi vocea cu care răspunse fu mai puţin sigură:

— Nu am ghicit nimic, domnule marchiz, pur şi simplu mi-am amintit... Dacă a sosit timpul să spun totul, sînt gata... Cît despre urechea micului manechin, nu-i de mirare că nimeni în afară de mine nu a observat lipsa ei, deoarece era intactă la deschiderea sicriului şi eu însumi am fost acela care, pipăind capul, am apăsat tare — printr-o mişcare bine gîndită — pe acest apendice, pentru a avea o ultimă dovadă înainte de a da totul la iveală...

— Ştiaţi deci, înainte de a intra aici?

— Aveam bănuieli puternice, care s-au schimbat în certitudini de îndată ce racla de aur s-a deschis pentru a-şi dezvălui conţinutul. Pentru a vă arăta cum se face că încă demult eram pe urmele acestei afaceri, pe care nu o puteam demasca, deoarece nu cunoşteam numele familiei înşelate, trebuie să mă întorc ceva mai în urmă în timp. Ascultaţi!

6 Doamna mascată

În anul 1726, adică pe vremea cînd murise contele Philippe, în strada Ferronnerie se afla prăvălia unui om care, prin metode empirice, trăia pe banii oamenilor simpli şi lesne-crezători, cărora le vindea o droaie de pomade şi de unsori — infailibile, după zisele lui — contra tuturor suferinţelor cunoscute şi necunoscute care se pot abate asupra sărmanei omeniri.

La această ramură de comerţ obişnuit, omul mai adăuga una, care era însă mai greu de mărturisit.

Această ocupaţie se referea la vînzarea anumitor prafuri a căror eficacitate era mult mai puţin problematică. Erau prafuri din acelea destinate să te facă puternic şi viguros ca Hercule, să excite peste măsură funcţiunile creierului, să provoace lungi şi crude insomnii. Altele, dimpotrivă, erau destinate să slăbească energia vitală pînă la o slăbiciune extremă, să înceţoşeze mintea pînă la a o face cu totul inertă, să provoace un somn aproape letargic şi a cărui durată putea fi oricît de lungă, după dorinţă.

Secretul acestui din urmă preparat îl obţinuse din India, unde îl aflase în familia unui fachir.

Persoanele care îi cumpărau primul fel de mărfuri aparţineau, în general, claselor de sus ale societăţii.

Aşa încît omul nostru nu era surprins văzînd că uneori intra la el un gentilom, sau vreo mare doamnă, care, pentru motive de care nu avea de ce să-i pese, veneau să cumpere cutare sau cutare dintre ingredientele cu pricina.

De altminteri, ştiind că acele substanţe erau lipsite de orice nocivitate, nu avea deloc scrupule pentru a le vinde.

Într-o seară, la căderea nopţii, văzu intrîndu-i în prăvălie o femeie îmbrăcată elegant, ce-şi ascundea trăsăturile sub o mască de catifea neagră.

După talia sveltă şi mlădioasă, după voiciunea privirilor ce străbăteau ca nişte flăcări prin apărătorile

de ochi ale măştii sale, nu-i fu greu să-şi dea seama, mai întîi, că doamna era tînără.

Ba chiar delicateţea formelor sale, care neajunse încă la completa lor dezvoltare, unele dintre gesturile sale, sau dintre mişcările ce păstrau parcă un reflex al copilăriei, îi dovediră curînd că mascata de-abia trecuse limita adolescenţei.

Deşi oarecum mirat de vizita unei asemenea cliente, al cărei demers nu şi-l putea explica — deoarece, de obicei, persoanele de acest sex pe care le primea erau mai curînd de vîrstă matură — îşi oferi totuşi serviciile şi o întrebă care era motivul venirii sale.

Înainte de a răspunde, tînăra aruncă o privire rapidă în jurul ei, ca şi cum s-ar fi temut de o ureche indiscretă, apoi, încredinţată că era într-adevăr singură cu stăpînul locului, îi spuse cu un glas abia şoptit:

— Aş vrea, domnule, să discutăm despre o afacere de cea mai mare importanţă. Aveţi, pe aici, pe-aproape, un loc izolat în care am putea vorbi în linişte, fără teama de a fi auziţi?

— Păi chiar în această prăvălie, doamnă, răspunse vindecătorul empiric. Nu trebuie decît să închid, pentru a ne separa cu totul de restul omenirii.

— Sînteţi foarte convins de asta?

— Absolut.

— Atunci, închideţi repede, sînt grăbită.

Omul se conformă imediat acestui îndemn, apoi veni să se pună la dispoziţia tinerei femei.

— Iată despre ce este vorba, reluă ea, intrînd drept în problemă: Un copil dintr-o mare familie, căruia îi revine o avere colosală, produce îngrijorarea unor persoane care rîvnesc la această avere şi vor cu orice preţ să pună mîna pe ea. Pentru a-şi atinge scopurile, ele sînt hotărîte să meargă pînă la crimă, adică pînă la a-l otrăvi pe sărmanul micuţ. Întîmplarea a făcut să surprind planul lor sinistru şi mi-am jurat să-i împiedic să-l pună

în aplicare, deoarece îl iubesc mult pe acest copil, în apropierea căruia mă aflu zilnic şi ale cărui jocuri şi bucurii le împărtăşesc. Totuşi, cum nu pot să mă opun făţiş intenţiilor acelor ticăloşi, aş vrea să încerc să păstrez în viaţă făptura inocentă, preîntîmpinînd otrăvirea printr-o falsă moarte. Îmi puteţi procura o substanţă, o bătutură oarecare, ale cărei efecte să simuleze perfect moartea? În felul acesta m-aţi ajuta să îndeplinesc fapta mea bună.

Şarlatanul rămase uimit de ceea ce auzea.

Nu era un om cu adevărat rău, deoarece de mai multe ori pînă atunci refuzase să vîndă, contra unor sume mari, praful pe care-l căpătase de la fachiri; se temea de efectele lui, fiindcă pînă atunci nu le experimentase.

Şi de data aceasta, încercă să pledeze împotriva propriului său interes, spunînd:

— Dar, doamnă, nu v-ar fi mai simplu să vă duceţi la locotenentul de poliţie şi să-i dezvăluiţi complotul? În felul acesta l-aţi pune pe protejatul dumneavoastră sub paza lui.

— Aşa ceva, din păcate, este imposibil, altminteri aş fi făcut-o. Persoanele implicate au o poziţie atît de sus-pusă, încît justiţia ar fi neputincioasă în faţa lor... iar singurul rezultat al denunţului meu ar fi de a-mi crea nişte duşmani neiertători care, probabil, mi-ar pregăti aceeaşi soartă ca şi copilului, fără ca măcar acesta să fie salvat.

Vînzătorul de leacuri empirice cunoştea prea bine mersul lucrurilor în vremea respectivă pentru a nu recunoaşte dreptatea acestor cuvinte. Într-adevăr, de multe ori auzise vorbindu-se despre astfel de crime, rămase nepedepsite datorită înaltei poziţii sociale a vinovaţilor.

— Dacă aşa stau lucrurile, doamnă — răspunse, considerînd că nu era o crimă să încerce o experienţă pentru a salva o viaţă — dacă aşa stau lucrurile, consimt să vă ajut în acţiunea dumneavoastră generoasă şi vă voi da un praf a cărui putere este de a cufunda pe cei ce-l absorb într-o stare comatoasă, vecină cu moartea; atît

de vecină, încît îl desfid pe cel mai priceput Esculap[1] să-şi dea seama că nu este o încetare totală a vieţii. Dar, mi-aş permite o observaţie: după ce copilul va fi murit, sau va părea că a murit, cum veţi împiedica să fie înhumat?

— M-am gîndit la asta şi iată ce idee mi-a venit: cînd medicii vor declara că micul meu prieten a decedat, voi face în aşa fel ca să obţin — şi voi obţine — îmbălsămarea corpului său. Apoi, în cursul acestei operaţii, îi va fi substituită o efigie cît mai asemănătoare cu putinţă şi, în timp ce aceasta va fi aşezată în sicriu, copilul va fi dus într-un loc sigur.

— Aşa ceva mi se pare foarte riscant. Dacă cineva îşi va da seama de înşelătorie?

— Nimeni nu-şi va da seama. Mi-am ticluit bine planul, pe care, de altfel, vi-l voi încredinţa. Mai întîi şi întîi, dumneavoastră veţi fi specialistul în îmbălsămări.

— Eu!

— Da, nu pot să spun secretul la două persoane şi, deoarece dumneavoastră consimţiţi să participaţi la planul meu, va trebui să mă ajutaţi pînă la capăt.

— Dar cum?

— Veţi vedea. Aşadar, obţin — nu-i aşa — ca trupul mortului să fie îmbălsămat. Deoarece nimeni nu ştie unde să meargă să găsească pe cineva priceput la astfel de treburi speciale, eu voi fi aceea care voi spune că-l cunosc pe un meseriaş care are obiceiul să se ocupe cu asemenea îndeletniciri funebre şi voi da fuga să vă caut. Mai înainte, dumneavoastră vă veti fi procurat — cu ajutorul unui artist îndemînatic şi care va trebui să ignore ce destinaţie are opera sa — o statuetă, avînd exact aceeaşi mărime şi aceeaşi greutate ca ale micului defunct şi a cărui asemănare va fi fost obţinută cu ajutorul bustului său de marmură, făcut acum trei luni, bust pe care vi-l voi aduce chiar mîine, cînd vă voi da toate

1 *Esculap:* zeu roman al medicinii. Aici, folosit cu sensul generic de „medic". (n.t.)

măsurile şi indicaţiile necesare pentru a-l îndruma pe respectivul artist; şi veţi fi aşezat, din timp, această efigie într-o cutie de dimensiuni potrivite. În ziua în care voi veni să vă cer ajutorul, dumneavoastră vă veţi înarma cu această cutie — în care se va crede că se află aromatele şi instrumentele dumneavoastră — şi vă veţi prezenta, împreună cu mine, pentru a efectua îmbălsămarea. Odată în prezenţa corpului, veţi ruga să fiţi lăsat singur, pentru a nu fi deranjat în timpul operaţiei şi veţi profita de acel moment de izolare pentru a face substituirea. Eu voi fi acolo pentru a veghea ca nimeni să nu vă vadă şi să nu vă audă. Apoi, în mod foarte firesc, veţi pleca, luînd cu dumneavoastră copilul adormit pe care-l veţi duce acasă, de unde voi veni a doua zi să-l iau. Restul mă priveşte. Acum, adăugă tînăra, deoarece un serviciu de felul acesta trebuie să fie plătit în consecinţă, iată deja jumătate din ceea ce vi se datorează.

Zicînd acestea, puse în mîinile şarlatanului o pungă plină de aur.

Punga valora cel puţin tot atît cît conţinutul, deoarece avea o lucrătură bogată şi de o fineţe încîntătoare. De pe punga aceasta lucrată în filigran fuseseră smulse două litere înlănţuite şi o coroană. Omul îşi dădu imediat seama de aceasta, văzînd liniile de metal mai strălucitoare.

Nici rapida cercetare făcută pe moment, nici un studiu mai amănunţit, făcut ulterior, nu i-au permis vreodată să determine cărui rang de noblеţe îi putea corespunde coroana lipsă, dar cele două litere erau, cu siguranţă, un $\mathcal{H}$ şi un $\mathcal{A}$.

— Un $\mathcal{H}$ şi un $\mathcal{A}$, înlănţuite sub o coroană — zise doamna de Chaverny, întrerupîndu-l pe poliţist. Nu cumva acea pungă era cea pe care ţi-am dat-o în dar, cu prilejul căsătoriei tale cu Henri, dragă Aurore? O mai ai?

— Nu ştiu, răspunse contesa, este probabil să fi păstrat cu sfinţenie o amintire atît de dragă, dovadă a prieteniei.

După un timp de tăcere, domnul Hélouin continuă:

— Cealaltă jumătate a recompensei dumneavoastră, adăugă doamna, vă va fi înmînată cînd voi veni să iau copilul.

A doua zi, după cum anunţase, clienta îi aduse bustul micuţului şi îi dădu informaţiile necesare confecţionării efigiei plănuite.

Omul se duse apoi la un prieten al său, sculptor foarte priceput în arta lui, care — cu ajutorul unui amestec de ceară şi ciment — îi modelă o statuetă cu o asemănare uimitoare, căreia, reîntors acasă, se sili să-i dea culorile cărnii moarte, treabă ce-i reuşi atît de bine, încît s-ar fi putut jura că este un cadavru adevărat.

Un singur lucru îi dădea oarecare temeri: proporţiile statuetei, în comparaţie cu bustul, nu păreau să fie riguros exacte. Capul, mai ales, era vizibil mai mic decît cel al modelului.

Dar se gîndi că acest mic defect va trece neobservat şi nu se frămîntă mai mult.

Aşa că, încrezător, aşteptă o nouă vizită a tinerei femei.

Nu o văzu decît după cincisprezece zile şi, ca şi prima dată, doar la vremea înserării. Era tot mascată.

— S-a făcut? — întrebă, de îndată ce intrase. Praful dumneavoastră a funcţionat cît se poate de bine şi nu vă mai rămîne decît să luaţi copilul. Sînteţi aşteptat pentru îmbălsămare. Doar că — adăugă ea — deşi complicitatea este o garanţie a discreţiei dumneavoastră, ţin să nu cunoaşteţi locul unde vă voi duce, aşa încît vă voi pune pe ochi o legătură pe care-o veţi păstra pînă în clipa în care voi crede că trebuie să v-o scot.

Această formalitate nu-l interesa prea mult pe om, care se supuse de bunăvoie.

După aceea, urcă — împreună cu cea care-l conducea — într-o lectică şi străbătură un traseu destul de lung.

Bineînţeles, luase cu sine cutia ce conţinea sosia confecţionată.

După o oră de mers, tînăra porunci să fie oprită lectica şi, luîndu-l de mînă, îi servi drept ghid.

Mai întîi, i se păru că pătrunde într-o grădină mare: miresme de verdeaţă, arome de plante îl învăluiau.

Apoi fu pus să urce o scară, să traverseze mai multe încăperi pe al căror parchet paşii îi răsunau puternic şi, în cele din urmă, ajunse într-o ultimă încăpere unde i se smulse legătura de la ochi.

Se afla în plin întuneric, în faţa unei uşi pe sub care se strecura un fir subţire de lumină.

Cea care îl ghidase nu mai era lîngă el.

În timp ce stătea acolo, intrigat şi întrebîndu-se ce trebuia să facă, veni un servitor cu un sfeşnic, deschise uşa şi-l introduse într-o cameră în care, pe un pat, zăcea corpul copilului.

Lîngă pat se aflau cîteva persoane.

După cum fusese înţelegerea cu tînăra clientă, el le adresă rugămintea de a fi lăsat singur pentru a-şi îndeplini treaba şi, de îndată ce se asigurase că nu-l putea spiona nici un martor, făcu înlocuirea stabilită.

Ca un surplus de prevedere, pentru ca oamenii însărcinaţi cu înhumarea să nu aibă motiv să se atingă de statuetă şi astfel să-şi dea seama de înşelăciune, o puse el însuşi într-o mică raclă, gata pregătită — raclă a cărei greutate şi culoare îl mirară în egală măsură, şi pe care el o crezu a fi făcută din cupru şlefuit.

Apoi părăsi încăperea, fără ca nimeni să-l fi deranjat.

O regăsi curînd pe femeia mascată, care îi puse din nou legătura pe ochi şi îl conduse pînă acasă, în acelaşi fel în care îl adusese.

Nu trecuseră mici douăzeci şi patru de ore, cînd doamna mascată se întoarse pentru a lua copilul.

Bietul micuţ mai avea încă o zi de dormit, dar deja revenea la viaţă, şi chipul începea să-şi recapete o culoare trandafirie ce avea un efect cu adevărat încîntător.

Tînăra dădu neguţătorului de leacuri empirice completarea sumei promise şi se depărtă cu povara sa.

Din acea zi, nu am mai văzut-o pe femeia cu mască de catifea, nici nu am mai ştiut ce s-a întîmplat cu copilul.

— Cum! Dumneata erai! exclamară, deodată, domnul de Chaverny, marchiza şi Cocardasse.

— Eu eram... şi iată punga pe care cea care m-a ispitit mi-a dat-o cu prilejul primei sale vizite.

În timp ce spunea aceste cuvinte, domnul Hélouin punea pe masă o punguţă lucrată în filigran de aur.

— Ah! este într-adevăr cadoul meu, zise marchiza, cercetînd-o. Cine, oare, a putut să ţi-o ia, Aurore, sau cui ai putut, oare, să i-o dai?

— Pe acest şemineu, încheie poliţistul, iată bustul care mi-a fost adus şi care a servit drept model pentru statuetă. Îl recunosc, după cum recunosc toate obiectele ce mă înconjoară. Într-adevăr, aceasta este camera în care am intrat acum cincisprezece ani şi de unde am ieşit purtînd pseudo-cadavrul.

Contesa, prăbuşită, credea că trăieşte un groaznic coşmar.

— Ce maşinaţie înspăimîntătoare! strigă ea. Şi în ce scop a fost oare urzită? Şi nici nu mai înţeleg... Cine este acea femeie despre care vorbeşti, acea femeie cu punga? Nu văd cine, nu-mi dau seama... pentru că în jurul meu nu erau decît persoane devotate...

— Eşti atît de sigură, dragă Aurore? întrebă marchiza.

— Ce vrei să spui, Flor?

— Acea Bathilde de Wendel, nu era oare o străină?

— Bathilde! ea, care este atît de bună, atît de plină de atenţii! cum îţi trece prin minte?

— Totuşi, numai ea a putut face această infamie.

— Nu, nu, este imposibil... şi, pe urmă, încă o dată, în ce scop?

— Ascultă-mă, Aurore. Am avut întotdeauna o bănuială care n-a încetat să mă urmărească. Am observat

cu toţii, mai ales eu, ce dragoste exagerată aveai pentru acea fată care, în realitate, nu-ţi era nimic. Ajunseseşi să nu mai vezi decît prin ochii ei, să nu mai acţionezi decît la impulsurile primite de la ea, ca şi cum voinţa ta ar fi fost nimicită în faţa voinţei sale. Într-un cuvînt, fără ştirea ta, erai sub completa ei dominaţie. Şi atunci, pentru a-i răsplăti îngrijirile neîncetate, generosul ei devotament — aşa cum îţi plăcea să califici slugărnicia ei plină de respect exagerat — şi atunci, oare nu...

— Sfinte Doamne! o întrerupse contesa, mă faci să văd limpede. Uitasem cu desăvîrşire... Da... acum îmi aduc aminte! Într-adevăr, într-o zi, într-o clipă de slăbiciune psihică de care nu-mi dădeam seama, am făcut — ca şi cum aş fi fost împinsă de o putere ocultă — un testament, prin care, în cazul în care copilul meu şi cu mine am fi murit, lăsam Bathildei o treime din averea mea...

— O treime! tresăriră cei de faţă, uimiţi. Douăzeci de milioane!

Iar domnul Hélouin adăugă, încet de tot:

— Drace, bănuiam eu.

— Da, mărturisesc, era o adevărată nebunie... şi astăzi mă întreb cum am putut fi atît de lipsită de raţiune.

— Nefericito! Acum totul ne este limpede.

— Limpede? Nu pricep deloc, pentru că, la urma urmei, testamentul acela nu are nici o valoare, cît timp eu sînt în viaţă.

— Aşa este, replică marchiza. Dar, după dispariţia copilului, fata aceea conta pe puţinele zile ce păreau atunci că-ţi mai rămîn de trăit, pentru a intra în stăpînirea averii pe care i-o lăsaseşi moştenire. Şi, poate, la nevoie, ar fi ajutat natura, dacă s-ar fi dovedit prea înceată în îndeplinirea planurilor ei întunecate. Cine ştie ce s-ar fi întîmplat dacă nu te-aş fi îndepărtat de ea în aceşti cincisprezece ani din urmă? De foarte multe ori a cerut să fie adusă la tine.

— Dar, dacă aşa stau lucrurile, de ce nu l-a omorît cu adevărat pe Philippe?

— Pentru că, fără îndoială, în ultima clipă nu a îndrăznit să facă o crimă atît de oribilă şi şi-o fi spus că scopul îi era atins, fie că fiul tău era mort, fie că era doar luat drept mort. Şi ceea ce era esenţial era atingerea scopului.

— Ticăloasa! vreau s-o demasc numaidecît. Să fie chemată!

— Doamnă contesă, interveni domnul Hélouin, binevoiţi să-mi permiteţi să vă dau un sfat?

— Grăieşte, domnule.

— Această ciudată afacere mă preocupă de mult şi sînt de părere că ar fi mai bine, deocamdată, să lăsăm ca persoana să nu ştie nimic despre descoperirea făcută.

— Cum! ai vrea să-i rămînă nepedepsită crima?

— Departe de aşa ceva, ci doar ca pedeapsa să fie amînată, pentru ca prin aceasta să fie cu atît mai aspră. Şi aceasta, din două motive. În primul rînd, pentru că — presupunînd că ea cunoaşte locul în care se află acum fiul dumneavoastră — n-ar ezita, de data aceasta din dorinţa de răzbunare, să-i ia viaţa; apoi, pentru că nu pot crede că a acţionat din proprie iniţiativă. După părerea mea, trebuie să fi avut unul sau mai mulţi complici, a căror unealtă a fost. Şi, înainte de toate, trebuie să descoperim cine sînt acei complici.

— Pe ce-ţi bazezi această presupunere?

— Mi-ar fi destul de greu să vă spun exact pe ce anume, deoarece nu am nici o dovadă sigură în legătură cu asta. Şi, totuşi, am convingerea intimă că am dreptate.

— Raţionamentul domnului nu este lipsit de raţiune, încuviinţă marchiza, şi mă simt foarte înclinată să mă alătur părerii sale. Este, realmente, foarte ciudat ca această fată, care atunci avea cel mult şaisprezece ani, să fi putut urzi, ea singură, un plan atît de machiavelic. Şi, pe măsură ce mă gîndesc, văd lucrurile din ce în ce mai clar. Da,

sînt sigură că Bathilde trebuie să fi avut pe cineva în spate. Ceea ce îi povestise domnului Hélouin, pentru a obține substanța adormitoare, trebuie să fi conținut o parte de adevăr. Cineva — observă că accentuez cuvîntul *cineva* — cineva îi poruncise să-l omoare pe fiul tău. Dar, așa cum tocmai ți-am spus, nevrînd să-și încarce conștiința cu o asemenea crimă, se va fi folosit de acea stratagemă a unei morți simulate. Îșî repet, esențial era ca Philippe să nu mai existe, fie în realitate, fie numai fictiv.

— Dar dacă nu o fac să vorbească, fiul meu — copilul meu, pe care-l plîng de atîta vreme — cum îl voi mai putea găsi? imploră Aurore. Să-mi spună măcar unde se află... și-i voi ierta crima.

— Nu vă gîndiți, doamnă, reluă domnul Hélouin, că desigur ea depinde încă de complicele sau complicii de care este vorba și că, pentru a nu-și atrage supărarea lor, ea va refuza — este de la sine înțeles — să vă dezvăluie și cel mai mic lucru cu privire la asta?

— Firește, spuse doamna de Chaverny. Și pe urmă, vrei să-ți mai încredințez un gînd ce mi-a venit și care-ți va arăta cu cît este mai înțelept să păstrăm, pentru moment, tăcerea?

— Ce gînd? întrebă, îngrijorată, contesa.

— Asasinatul a cărui victimă a fost soțul tău.

— Ei, bine?

— Ei, bine, după părerea mea, trebuie să existe o legătură între acel omor și evenimentele ce au urmat.

— Ce mă faci oare să întrevăd?

— Ceea ce, probabil, este adevărat.

— Dar cum stabilești această legătură? Căci eu... eu nu mai înțeleg... mă înec în acest ocean de infamii! gemu Aurore, apăsîndu-și tîmplele cu mîinile febrile.

— Nu aș putea s-o stabilesc cu precizie, firul conducător îmi lipsește. Totuși, aș spune, ca și domnul Hélouin, că în sinea mea sînt convinsă că legătura există.

7 Continuarea mărturisirii

După aceste cuvinte se lăsă tăcerea. Ipoteza emisă de marchiză deschidea în mintea fiecăruia noi orizonturi.

— Atunci, iată un motiv în plus pentru ca fiul meu să-mi fie înapoiat îndată! strigă deodată Aurore, cu putere. Am nevoie de braţul său pentru a-i răzbuna tatăl.

— Dorinţa ta este foarte legitimă, reluă marchiza, şi totuşi de aceea te rugăm fierbinte să aştepţi. Căci numai noi putem să ţi-l înapoiem, şi nu acea Bathilde de Wendel care, dimpotrivă, dacă i-ai cere-o, ar face tot posibilul ca tu să nu-l revezi vreodată. Ţi-am explicat de ce.

— Dumnezeule! exclamă Aurore, cît timp va trebui deci să mai sufăr?

— Fără îndoială, mai puţin decît credeţi, răspunse Hélouin.

Contesa îi aruncă o privire lacomă de speranţă. Avea încredere în acest om ce-i dovedise de curînd priceperea şi bunele sale intenţii.

— Da doamnă, continuă poliţistul, mult mai puţin. Cred că pot să vă fac să speraţi acest lucru şi iată ce mă îndreptăţeşte.

Suma de bani ce-mi fusese înmînată de către tînăra femeie, drept plată pentru ajutorul ce i-l dădusem, era pentru mine o adevărată avere. Dintr-o singură lovitură, cîştigasem ceea ce negoţul meu îmi aducea în zece ani.

Acest lucru mi-a permis să pun în aplicare un plan pe care-l aveam în minte de multă vreme.

Meseria mea, prin faptul ce mă punea în contact cu toate clasele sociale, aducîndu-mi la cunoştinţă, chiar prin aceasta, o mulţime de secrete şi intrigi, făcuse să se

nască în mine, treptat, dorința de a afla mai multe despre dedesubturile omenirii. Mi se părea că se puteau face, în acest domeniu, multe observații dintre cele mai fertile și o curiozitate arzătoare mă împingea să încep această explorare.

Și-apoi, gîndindu-mă la fapta pe care femeia mă îndemnase s-o îndeplinesc, la acel copil răpit dintr-o mare familie, la complotul urzit împotriva lui, am sfîrșit prin a-mi spune că ar fi foarte interesant să pătrund misterul ce învăluia acea întunecată afacere.

Așadar, netrebuind să mă îngrijesc, timp de ani îndelungați, de nevoile materiale ale traiului, am cedat prăvălia unui confrate și, liber, din acel moment, să fac ce vreau, am început să studiez în amănunțime faptele și gesturile fiecăruia, obișnuindu-mă să văd dincolo de chipuri și de aparențe.

Prin acest studiu constant, am cîștigat curînd o mare îndemînare de „scrutator" — iertați-mi acest cuvînt — și am ajuns să citesc prin măști tot atît de ușor ca într-o carte deschisă.

Admit că, uneori, acest lucru nu era prea îmbucurător, căci destul de des am descoperit, astfel, lucruri foarte urîte. Nici nu vă închipuiți cîte imagini rînjite, cîtă ipocrizie și ce de orori de tot felul am găsit în spatele chipurilor cu trăsături pure, cu ochi nevinovați sau cu aspect îngeresc.

Totuși, simțeam o voluptate dureroasă să fac aceste descoperiri, care îmi arătau în adevărata lui lumină omul, fie că era unul dintre puternicii lumii, fie că aparținea celor mai de jos clase sociale.

Ca urmare — și datorită unui talent asemănător divinației — am reușit să zădărnicesc o serie de viclenii și să împiedic multe nelegiuiri. Pot spune că de multe ori am fost acel *Deus ex machina* [1], care apare exact la

1 *Deus ex machina:* Expresie desemnînd intervenția, într-o piesă de teatru, a unui zeu, a unei ființe supranaturale, coborîtă pe scenă cu ajutorul unei mașini, și, în sens figurat, deznodămîntul — mai mult fericit decît sperat — al unei situații tragice. (n.t.)

momentul necesar pentru a elibera din capcana — în care era deja prinsă — o nefericită victimă gata să piară; şi asta, spre marea uluire a celor ce întinseseră cursa.

Desigur, rămîneam întotdeauna în culise şi nu păream să acţionez pe faţă. Mă mulţumeam să trag sforile marionetelor mele.

Deşi, aşa cum v-am spus, mă dedicam acestei ocupaţii de plăcere, fără a încerca să obţin profituri, anumite persoane, aflînd că eu eram cel cărora le datorau salvarea, au ţinut să răsplătească intervenţia mea şi au făcut-o în mod atît de generos, încît am sfîrşit prin a mă pomeni posesorul unei adevărate averi.

Ca urmare, am putut lărgi cercul investigaţiilor mele, pătrunzînd în cele mai bune case. Şi, credeţi-mă, făceam acolo multe observaţii picante. Cînd „lucram" în astfel de case, pentru a fi mai în largul meu, mă împopoţonam cu un titlu de noblеţe străin, numindu-mă baron de Posen. Dar pentru oamenii simpli, rămîneam domnul Hélouin. De altminteri, cînd eram unul, nu eram celălalt. Vreau să spun că baronul de Posen nu semăna deloc cu domnul Hélouin: baronul era mereu îmbrăcat potrivit rangului său — veşminte de catifea, sabie la şold şi cordon purtat în cruciş pe piept. Cît despre domnul Hélouin, acesta nu era decît un burghez cumsecade, purtînd haine din stofe de lînă sau bumbac fără nici o pretenţie.

Cu toate studiile mele psihologice, nu pierdeam din vedere afacerea cu tînăra femeie şi cu copilul. Ce se întîmplase cu amîndoi?

Mă neliniştea mai ales soarta micuţului. Cu cît mă gîndeam mai mult la ea, cu atît doream s-o aflu. Şi, în plus, pe nesimţite, în mine se năştea o remuşcare. Contribuisem, într-adevăr, la o faptă bună? Ideea aceasta mă sîcîia cumplit.

Aşa încît am făcut cercetări serioase în legătură cu acea întîmplare. M-am interesat în familii — foarte discret, bineînţeles — dacă nu existase vreun copil care să fi murit în împrejurări deosebite pe vremea cînd

primisem vizita tinerei femei. De mai multe ori am crezut că mă aflu pe o pistă, dar, curînd, eram nevoit să abandonez calea pe care mă angajasem şi să recunosc că evenimentul despre care era vorba nu era deloc legat de cel de odinioară.

În fine, într-o zi — sînt cam două luni de atunci — mă dusesem să dau o raită prin Montmartre, la tripoul cavalerului Zeno, ambasadorul Veneţiei, care — prost plătit de republica sa — a socotit cu cale să-şi creeze venituri exploatînd viciile semenilor săi.

Domnul de Chaverny trebuie să fi auzit vorbindu-se despre acel locaş infernal, adus la modă de domnul duce de Richelieu şi în care atîţia oameni îşi lasă pe masa verde nu numai banii, dar şi onoarea, ceea ce este de o sută de ori mai rău.

Aşadar, mă aflam acolo, într-o seară, ocupîndu-mă cu munca mea obişnuită de studiu şi scormonind, sondînd pe îndelete, cît mai adînc, conştiinţele şi inimile.

Trebuie să ştiţi că în acel loc sînt admise doamnele. Este drept că cele mai multe sînt femei vicioase şi puţin recomandabile. Mi s-a întîmplat totuşi să surprind prin mască — deoarece multe dintre ele îşi apără astfel trăsăturile de curiozitatea oaspeţilor acelui local — sau în spatele grilajelor unor loji, mi s-a întîmplat, spun, să surprind cîte o marchiză, ducesă sau chiar prinţesă pe care fatala pasiune a jocului o aducea acolo, fără a ţine seama că astfel îşi murdărea blazonul.

În seara respectivă, era lume multă în saloanele cavalerului Zeno. Aşa încît, pentru a nu fi stînjenit în observaţiile mele, mă retrăsesem lîngă o fereastră, în spatele unei perdele lungi, de unde aveam avantajul de a vedea fără a fi văzut.

Ocupam deja, de cîtva timp, acel post de observaţie, cînd — lîngă adăpostul meu — se opriră un bărbat şi o femeie.

Femeia se adresă, de îndată, însoţitorului său:

— Am venit astăzi special pentru a vă împărtăşi o ştire importantă, spuse cu glas şoptit, pe care abia îl desluşeam.

— Şi care, mă rog? întrebă bărbatul.

— Contesa de Lagardère se va întoarce la Paris.

— Nu, zău! să se fi însănătoşit?

— Da... sau, aproape.

— Dracu s-o ia! blestemă bărbatul. Asta este o noutate supărătoare pentru afacerea noastră. Noi, care credeam, dimpotrivă, că nu mai are decît puţine zile de trăit.

— Este cu atît mai supărător cu cît nu rămăsese decît ea... de la dispariţia copilului, acum cincisprezece ani.

— Dispariţia? Vrei să spui moartea?

— Da, da, moartea, reluă cu voiciune femeia.

— Şi cînd se întoarce contesa?

— Păi, foarte curînd.

— Va trebui să luăm o hotărîre şi să nu uităm să-l înştiinţăm pe seniorul Giam...

Aici, bărbatul pronunţă un nume italian pe care nu l-am putut înţelege, deoarece în acea clipă s-a îndepărtat de interlocutoarea sa.

Am aşteptat zece secunde înainte de a îndrăzni să respir sau să fac vreo mişcare, de frică să nu-mi trădez prezenţa. Apoi am ieşit, în fine, din ascunzătoarea mea şi mi-am îndreptat repede privirile spre persoanele ce mă înconjurau, sperînd să descopăr pe cei doi vorbitori, pe care-i credeam încă în apropiere.

Remarcasem rochia femeii — din satin albastru închis, cu volane de dantelă — şi gîndeam că, mulţumită acestui indiciu, îmi va fi uşor să-i recunosc, pe ea şi pe interlocutorul său.

Dar de jur împrejur se formaseră numeroase grupuri şi, în ciuda atenţiei foarte mari cu care am cercetat toaleta fiecărei doamne, nu am putut-o găsi pe cea a necunoscutei mele. Am străbătut saloanele unul după celălalt. Totul a fost inutil, rochia albastră devenise invizibilă. Am tras atunci concluzia că proprietara ei părăsise imediat casa şi am resimţit o mare dezamăgire, căci ar fi fost extrem

de important pentru mine să aflu cine era. Într-adevăr, cu puţine clipe înainte, ea îmi dezvăluise un secret, îmi dăduse dezlegarea enigmei pe care, de atîta vreme, încercam s-o ghicesc: ştiam acum că micuţul căruia îi salvasem viaţa era fiul contesei de Lagardère... al dumneavoastră, doamnă.

— Şi acea femeie, ai mai văzut-o? întrebă Aurore.

— Niciodată, doamnă, deşi m-am întors de mai multe ori la tripoul cavalerului, în speranţa de a o întîlni. Este drept că nu aveam decît un indiciu, şi anume culoarea rochiei sale, dar se poate foarte bine ca ea să fi revenit într-o altă toaletă. Astfel că aş fi putut trece pe lîngă ea fără să bănuiesc cine este. Dar aşa ceva ar fi fost posibil numai dacă n-ar fi vorbit, deoarece sunetul vocii sale îmi rămăsese înregistrat în ureche. Însă nu am avut această plăcere. Cît despre bărbat, ignoranţa mea fiind şi mai mare în ceea ce-l privea, mi-a fost întotdeauna imposibil să-mi fac măcar o părere despre persoana sa.

— Vreţi să vă spun eu, cine era acea femeie? întrebă marchiza.

— Bathilde, nu-i aşa? zise Aurore.

— Pur şi simplu, iar bărbatul — unul din complicii săi.

— Asta este aproape sigur, confirmă domnul Hélouin. Totuşi, acest personaj nu putuse să-i devină complice decît de curînd şi doar pentru a lua parte la afacerea pregătită de alţii, deoarece glasul său — atît cît puteam să-mi dau seama, prin perdeaua mea — era cel al unui tînăr, care, cu cincisprezece ani în urmă, trebuia să fi fost încă un copil. Oricum, acest secret, pe care-l aflasem din întîmplare, mă tulburase şi, începînd din acea zi, strigătul conştiinţei mele se făcu auzit cu o nouă forţă, cu atît mai mult, cu cît am aflat lovitura cumplită pe care aţi primit-o prin pierderea fiului dumneavoastră. Şi, în ciuda tuturor raţionamentelor amăgitoare pe care mi le făceam pentru a încerca să-mi dovedesc puritatea intenţiilor mele, nu

puteam să-mi ascund cît de vinovat fusesem ajutînd la răpirea inocentului copil... Acţionasem, oare, aşa cum îmi poruncea datoria, atunci cînd acceptasem, fără a controla, spusele femeii mascate? Nu ar fi trebuit, oare, să fiu mai circumspect, şi dacă, într-adevăr, copilul era ameninţat de moarte, aşa cum fusesem asigurat, n-ar fi trebuit, oare, să folosesc un alt mijloc decît cel propus de necunoscută? Vocea interioară care îmi punea aceste întrebări le răspundea în acelaşi timp şi nu într-un fel care să-mi placă. Am crezut, aşadar, că-mi răscumpăr greşeala ducîn-du-mă să vă dezvălui nedemna comedie a cărei victimă fuseseţi şi m-am hotărît să călătoresc spre Lorraine, unde ştiam că vă aflaţi în tovărăşia doamnei ducese văduve, mama dumneavoastră. Dar acolo am aflat cu ce scop doreaţi să reveniţi la Paris şi mi-am amînat dezvăluirea.

— Ce spui, domnule? Ai ştiut motivul care mă făcea să revin în capitală?

— Da, doamnă.

— Este imposibil, nu m-am destăinuit decît mamei mele şi doamnei de Chaverny, care mi-a jurat să nu spună nimănui. Cît despre mama mea, dînsa este impenetrabilă. Pe de altă parte, nimeni, niciodată, nu se afla în apropierea sa, în afară de mine.

— Te îndoieşti, Aurore, că mi-am ţinut jurămîntul? zise marchiza.

— Nu, desigur, nu mă îndoiesc, ba mai mult, chiar domnul Hélouin mi-a afirmat că nu a aflat nimic de la tine. Dar felul în care a putut să-şi procure această informaţie, aşa de bine ascunsă, mă surprinde în asemenea măsură încît mă face să mă îndoiesc de ceea ce spune.

— Şi totuşi, doamnă, aşa este, dar bineînţeles că nu am aflat despre această intenţie nici de la doamna ducesă, nici de la doamna marchiză.

— În acest caz, cum ai putut-o afla?

— Este secretul meu. Permiteţi-mi numai să vă reamintesc că zidurile au urechi şi că, uneori, repetă

ceea ce au auzit... dacă ştii să le întrebi cu pricepere. Amintiţi-vă de asemenea, doamnă, că eu trec drept unul dintre cei mai abili investigători ai epocii noastre. Aşadar, precum v-am spus, mi-am amînat dezvăluirea, crezînd că ar fi mai nimerit s-o fac la Paris, în împrejurări pe care le-aş fi potrivit după placul meu. Am revenit, deci, aici şi am aşteptat. Intenţia mea era să mă prezint cu de la mine putere, imediat după întoarcerea dumneavoastră, pentru a vă oferi serviciile mele. Dar întîmplarea mi-a venit în ajutor prin persoana doamnei de Chaverny care, cunoscîndu-mi talentele speciale, mi s-a adresat pentru a vă ajuta. Iată de ce am putut să vă asigur, încă de la începutul întrevederii noastre, că — deşi nu-mi încredinţaseţi încă nimic — ştiam totuşi ce urma să-mi cereţi. Şi iată, de asemenea, doamnă, pentru ce v-am spus adineauri, cînd mă pregăteam să vă aduc la cunoştinţă aceste felurite evenimente, că aveţi mult mai puţin de aşteptat decît credeţi, pînă a vă revedea fiul.

— Dar, cunoscînd „înşelătoria", îl întrerupse doamna de Lagardère, de ce m-ai îndemnat să iau un medic pentru autopsie, dacă acea punere în scenă era inutilă?

— Pentru două motive, doamnă contesă: primul este că ar fi fost dăunător şi o dovadă de stîngăcie să bruschez dezvăluirea, ţinînd seama de însăşi sănătatea dumneavoastră; al doilea — că aveam nevoie să mă asigur de identitatea efigiei, pentru a nu ridica o mînă profanatoare asupra unui cadavru adevărat şi pentru a nu vă provoca o bucurie efemeră, făcîndu-vă cunoscută intervenţia mea vinovată, cînd încă nu ştiam dacă statueta substituită se afla cu adevărat în cavoul familiei de Nevers. Mai întîi, am recunoscut sicriul de aur şi deviza sa. Dar micul trup m-a făcut să ezit, căci, deşi nu puteam să mă înşel revăzînd veşmintele puse de mine, îmi era greu să înţeleg cum de culorile proaspete se schimbaseră într-o nuanţă bituminoasă. În fine, în timp ce doctorul Cabalus perora, mi-a venit ideea să apăs pe una din urechile manechinului şi aceasta, sfărîmîndu-se la prima

atingere, a spulberat cu totul ultima îndoială ce-ar fi putut rămîne în mintea mea cu privire la identitatea copilului pe care-l făcusem să dispară. Mi-am recunoscut opera şi sînt gata să repar răul pe care vi l-am făcut, consacrînd de acum înainte tot timpul meu căutării celui pe care-l plîngeţi... dacă totuşi mai este în viaţă.

— O! da, mai trăieşte, simt asta, şi Dumnezeu nu m-a îndemnat să bănuiesc o moarte criminală, decît pentru a-mi arăta, prin încercarea de adineauri, că Philippe există.

— Este şi convingerea mea, doamnă contesă, şi de aceea vă sfătuiam să nu o informaţi pe domnişoara Bathilde de Wendel despre această încercare.

— Dar cum să mă port faţă de ea, pe viitor?

— Dacă vreţi să mă ascultaţi, exact la fel ca înainte şi ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Aşadar, va trebui să surîd acestei fete, să-i suport în orice clipă prezenţa, să-i dau semne de prietenie şi să-i primesc îngrijirile ipocrite?

— Din păcate, da, sărmana mea Aurore, o sfătui şi doamna de Chaverny. Este preţul întregii tale fericiri.

— Ce tortură va trebui să-mi impun, Doamne Sfinte! gemu contesa. Apoi, adăugă cu vehemenţă: Ei, bine, fie! Voi suporta tortura fără slăbiciuni. Mă voi sili să păstrez în faţa ei un chip surîzător. Mă voi purta astfel încît să-i par mai afectuoasă ca niciodată. Mă voi sili să imprim cuvintelor mele cea mai mare tandreţe. Şi nimic, pe trăsăturile mele, în atitudinea mea, sau în glasul meu, nu-i va trăda ura pe care mi-o inspiră.

— Să nu exagerezi, totuşi, verişoară, zise marchizul de Chaverny, care pînă atunci tăcuse. Fii pur şi simplu firească, altminteri domnişoarei i s-ar putea trezi bănuieli, tot atît de bine ca urmare a unei afecţiuni exagerate, cît şi datorită unei prea mari răceli.

O lucire vicleană se aprinse în ochii contesei Aurore.

— Fii liniştit, spuse. Voi şti, la rîndul meu, să fiu ipocrită. Voi găsi în însăşi ura mea forţa necesară pentru a-mi juca rolul de actriţă experimentată.

— Aţi face bine, doamnă — şopti poliţistul — ca din timp în timp, cînd se va ivi prilejul şi fără a părea că daţi o mare importanţă, să-i vorbiţi despre testamentul pe care odinioară l-aţi făcut în favoarea ei. Am vaga idee că asta ne va ajuta să vedem mai limpede ce intenţii are.

— Crezi?

— Aşa mi se pare. Căci, deoarece posesia averii pe care i-o lăsaţi a fost în mod sigur mobilul faptelor sale, este util ca ea să se creadă încă moştenitoare, astfel încît această convingere s-o îndemne să-şi îndeplinească planurile. Bineînţeles că noi vom supraveghea îndeaproape încercările de înfăptuire.

— Poate că ai dreptate. Îi voi strecura deci o aluzie, cînd voi considera momentul favorabil.

— Pentru că veni vorba, întrebă doamna de Chaverny, ce s-a întîmplat cu acel testament?

— Trebuie să se afle printre hîrtiile mele, în biroul meu de scris, acolo unde l-am pus cîndva.

— După părerea mea, ai fi prudentă dacă l-ai distruge. N-ar fi imposibil să dispară, aşa cum s-a întîmplat cu punga.

— Aceasta este şi intenţia mea şi, chiar mîine, îl voi arde.

— Un ultim cuvînt, doamnă contesă, spuse domnul Hélouin. Cu generozitatea dumneavoastră bine cunoscută probabil că, ori de cîte ori domnişoara face apel la finanţele dumneavoastră, îi daţi bani fără a ţine socoteala?

— Aşa este...

— Ei, bine, treptat, fără a brusca nimic, deveniţi mai puţin darnică faţă de ea...

— Ce mai bănuieşti?

— Nimic decît ceea ce este posibil, făcu poliţistul, coborînd vocea. Banii familiei Lagardère ar putea sluji împotriva lui Lagardère.

Aurore tresări.

— Ai dreptate, zise, în cele din urmă. Îţi voi urma sfatul.

Apoi, schimbînd tonul, se rugă:

— Dar nu mă sili să-mi aştept fiul prea multă vreme. Mi-e sete de sărutările sale, de mîngîierile sale, de care am fost lipsită timp de cincisprezece ani.

— Vă repet, doamnă, răspunse domnul Hélouin, nu voi avea o clipă de odihnă pînă nu-l voi readuce în braţele dumneavoastră. Voi mişca cerul şi pămîntul, voi urmări cele mai slabe urme şi, cu ajutorul lui Dumnezeu — căci tot în stăpînul tuturor lucrurilor trebuie să sperăm cel mai mult — va trebui să-l găsesc, oriunde ar fi.

— Şi eu — declară Cocardasse cu hotărîre — şi eu o să pornesc în căutare. Sîngele celor din familia Lagardère nu este un sînge ca al altora şi puştiul, care-l are în vine, desigur că a şi făcut, sau va face în curînd, să se vorbească de el. Pe cinstea mea! Vom da de el fără prea mare greutate, zău!

— Semăna mult cu contele — reluă vorba Aurore — şi dacă această asemănare a continuat, va constitui pentru dumneavoastră un indiciu dintre cele mai sigure.

— Sigur că trebuie să-i semene, întări profesorul de scrimă. Şi eu, care îmi aduc aminte, ca şi cum ar fi fost ieri, de Micul meu Parizian! Iertare, doamnă Aurore, vreau să spun, de contele de Lagardère. Pe toţi dracii! îl voi recunoaşte şi printr-un zid.

— Domnul să vă răsplătească eforturile amîndurora şi să vă conducă spre el, spuse contesa. Eu mă voi ruga fierbinte, aşteptînd rezultatul căutărilor dumneavoastră.

Ajunşi în stradă, Cocardasse apucă braţul domnului Hélouin cu o familiaritate care nu-l miră prea mult pe poliţist, care se obişnuise cu manierele ciudate ale gasconului.

— Iubiţelule, îi zise fără multe fasoane bătrînul maestru de arme, dacă eşti de acord, nu-ţi voi spune niciodată altfel decît baron de Posen.

— Şi de ce asta, bătrîne profesor? întrebă interlocutorul său, zîmbind.

— Pentru că, ehei! Micul Parizian, m-a numit odată *gentilom*, şi mi-a explicat că un gentilom nu frecventează decît oameni de rang, la naiba!

8 Reînvierea lui Peyrolles

Ticăloşii — faptul este recunoscut în mod ştiinţific — au un organism mai perfecţionat şi o vitalitate mai mare decît a oamenilor cinstiţi. În sprijinul celor spuse de noi, am putea cita, în trecere, vechea zicală: „Cei buni se duc, cei răi rămîn". Sau, încă, epitetul de „bătrîn ticălos", atît de des aplicat cu bună ştiinţă şi care ar vrea să spună şi că indivizii ce aparţin acestei specii privilegiate depăşesc întotdeauna cel puţin vîrsta matură, dacă nu cumva ajung la bătrîneţea cea mai înaintată. Am putea, în sfîrşit, să facem trimitere la tratatele celebrului criminalist italian, doctorul Borriglione, din secolul al şaisprezecelea, tratate al căror subiect este: *Della struttura superiore, interna ed esterna del corpo degli birbanti* [1]; sau la lucrările eruditului benedictin F. Garus care, timp de patruzeci de ani, a scris teancuri de volume pentru a demonstra că *l'homme maulvais* are o superioritate incontestabilă faţă de *l'homme buon* şi că rezistă mai bine decît acesta la *maulx, coups et avainies qui lui écheyaient* [2].

Dar credem că este preferabil să dăm o dovadă şi mai concludentă a avantajului de care se bucură aceşti domni.

Ne aducem aminte că, în ziua căsătoriei sale, după ceremonia prin care fusese unit în faţa oamenilor şi a lui Dumnezeu cu Aurore de Nevers, Henri de Lagardère se repezise în curtea cimitirului Saint-Magloire spre a o elibera pe doamna Mélanie Liébault din mîinile acoliţilor lui Gonzague. Ne amintim, de asemenea, că, avîndu-i alături pe Cocardasse, pe Passepoil şi pe tînărul

1 *Della struttura superiore, interna ed esterna del corpo degli birbanti* (în lb. italiană în text) = Despre structura superioară, internă şi externă, a corpului derbedeilor (n.t.)

2 *L'homme maulvais; l'homme buon; maulx, coups et avainies qui lui écheyaient* (în lb. franceză veche în text) = omul rău; omul bun; relele, loviturile şi jignirile ce le întîmpină (n.t.)

Berrichon, Micul Parizian îi ucisese pe cei şapte desfrînaţi ai prinţului; că, atunci cînd acesta, îngrijorat de liniştea ce înlocuise larma luptei, venise să vadă ce se întîmplă, îi găsise pe toţi ai lui morţi, întinşi pe pămînt; că Gonzague s-a aplecat asupra lui Peyrolles — a cărui pierdere îl durea cel mai mult — şi că i-a scăpat un strigăt puternic, cînd a atins sîngele cald ce curgea din trupul celui ce-i fusese *factotum*.

S-ar fi putut deci crede, după toate acestea, că Peyrolles, ca şi complicii săi, îi dăduse Satanei sufletul lui negru, căci oţelul Micului Parizian nu făcea niciodată decît răni mortale.

Ei, bine! Dacă s-ar fi crezut astfel, s-ar fi făcut o greşeală şi aceasta este dovada pe care vrem s-o dăm pentru a convinge despre adevărul afirmaţiei noastre pe cei ce ar fi îndrăznit să se îndoiască.

Peyrolles nu murise!

În calitate de maestru într-ale ticăloşiei, nu se putea să fi murit. Şi, totuşi, primise o lovitură zdravănă cu vîrful spadei, iar gîtul său, străpuns dintr-o parte în cealaltă, stătea mărturie a puterii loviturii. Dar ticăloşia îi slujise drept pavăză şi oţelul ucigaş nu atinsese nici un organ vital.

Cînd, la o oră după cumplita luptă din care Lagardère ieşise învingător, mulţimea părăsise cimitirul Saint-Magloire şi redase locului de veşnică odihnă obişnuita sa linişte, Peyrolles — care, cu o prezenţă de spirit remarcabilă în acea clipă supremă, îşi apăsase mîinile pe dublul orificiu al rănii, pentru a stăvili hemoragia — se săltă uşurel într-un cot şi cercetă cu privirea împrejurimile.

Nu se zărea nimic suspect: întunericul înlocuise lumina plină de fum a torţelor şi totul era înecat într-o umbră deasă şi protectoare. Atunci se ridică de-a binelea şi, clătinîndu-se, împleticindu-se ca un om beat, începu să meargă.

La primul pas pe care-l făcu, se poticni de un obstacol.

— Trebuie să fie Montaubert, mormăi el.

Ocolind cadavrul, piciorul lui întîlni alt trup.

— Acesta — Taranne, mai zise, scuturat de un tremur.

Îşi grăbi, atît cît putea, mersul şi ajunse, în sfîrşit, la poarta cimitirului. Acolo îl cuprinse o slăbiciune. Trebui să se rezeme cu spatele de grilaj, ca să nu cadă.

În faţa lui, la o oarecare distanţă, se înălţa palatul Gonzague. Clădirea, pînă de curînd atît de plină de viaţă şi de mişcare, era acum tăcută şi pustie şi, fără îndoială, mult timp de aici înainte — poate niciodată — nu avea să-şi recapete vechea strălucire.

În orice caz, pentru el — Peyrolles — accesul în palat era interzis pentru totdeauna. Pentru totdeauna!

Şi totuşi, domnise acolo aproape ca un stăpîn. Nu mai departe decît chiar în acea dimineaţă, o mulţime rugătoare i se tîrîse la picioare, în acest palat, pîndind cea mai mică schimbare a expresiei sale, gata să tremure la o singură încruntare de sprînceană, sau să se bucure la un singur zîmbet al lui.

Şi acum, neantul. Neantul peste tot, în el şi în jurul lui. Căci era mort, mort ca şi Gonzague, dacă nu în fapt, cel puţin în aparenţă.

De acum înainte, nu va mai putea nici să se arate, nici să trăiască la lumina zilei. Bogăţiile sale, imensele sale bogăţii erau pierdute. Ele erau constituite din bunuri imobile şi în proprietăţi şi aveau să fie sechestrate în profitul statului. Nu-i rămînea decît ceea ce avea la el: cîteva sute de mii de franci. Ce însemna puţinul acesta în comparaţie cu milioanele sale?

Şi toate acestea erau opera lui Lagardère. A acelui Lagardè re, a cărui moarte o urzise atît de bine împreună cu prinţul şi care, în clipa în care amîndoi credeau că i-a sunat ultimul ceas, coborîse deodată de pe eşafodul pe care-l urcase deja pînă la jumătate, pentru a-i zdrobi în mod brutal sub călcîiul său, atît pe unul cît şi pe celălalt.

Aceste gînduri îi înfierbîntară sîngele şi fură cît pe-aci să-i provoace o sincopă. Dar îşi reveni repede şi-şi forţă creierul să se liniştească.

Era aproape ora zece seara. De curînd sunase stingerea, silindu-i pe cei cîţiva noctambuli, întîrziaţi pe afară, să se întoarcă repede acasă.

Întărindu-şi muşchii şi ţinîndu-şi mereu mîinile la gîtul rănit, Peyrolles părăsi grilajul cimitirului şi se îndreptă către strada Aux Ours, care se afla în apropiere. Din fericire, nimeni nu se afla pe drumul său şi nu fu nevoit să facă nici un ocol pentru a ajunge acolo. Tocmai cînd era să intre pe acea stradă, trebui să se rezeme o clipă de zidul unei case. Era din nou cuprins de slăbiciune. Sîngele ce i se scurgea printre degete se prelingea pînă pe vesta sa de catifea neagră şi o împodobea cu arabescuri purpurii. O ceaţă îi împăienjenea privirea. Îl străbătu un gînd: „Ei, na, o să mor aici!"

Deodată, pe o stradă vecină — strada Deux Églises — răsunară paşi. Era paza de noapte.

— Dacă soldaţii aceia mă zăresc, sînt pierdut! îşi spuse.

Făcînd apel la puterea ce-i mai rămăsese, porni din nou în lungul uneia din laturile străzii Aux Ours. Se tîra pe lîngă ziduri, împiedicîndu-se la fiece pas. În cele din urmă, ajunse la o prăvălie deasupra căreia se legănau două talgere de bărbier. Prăvălia era închisă, dar înăuntru strălucea o lumină.

Bătu în obloane cu unul din coate, pentru a nu-şi deplasa mîinile care-i reţineau viaţa.

Veni să-i deschidă un bărbat. Peyrolles aproape că-i căzu în braţe.

Bărbatul era unul din acei bărbieri, puţintel chirurgi, care, la nevoie, pansează şi tratează fracturi prin metode empirice. Văzu de îndată despre ce era vorba şi, după ce-l instală pe rănit într-un fotoliu, ca şi cum s-ar fi pregătit să-i radă barba, se duse să aducă feşe, scame şi sîrmă de alamă şi începu imediat să-l panseze. Deşi nu aparţinea Corpului Medicilor, nu era lipsit de o mare îndemînare în meseria sa. Nu puţine piei de gentilom, găurite de vîrful unei spade în cursul vreunui duel, fuseseră cusute de el cu o pricepere fără seamăn.

Într-o clipă, închisese marginile celor două răni, pusese deasupra un tampon de scamă îmbibată cu un lichid cicatrizant şi înfăşurase totul cu o faşă de susţinere.

Astfel împodobit, *factotum*-ul lui Gonzague semăna destul de bine cu o mumie egipteană proaspăt îmbălsămată.

— Nu-i nimic, spuse bărbierul, după ce terminase. Aţi scăpat ca prin minune. Puţin mai mult şi carotida ar fi fost perforată.

— Şi atunci?

— Ar fi fost moartea pe loc.

Peyrolles se înfioră; nu lipsise decît puţin!

— Şi, acum, sînt în afară de pericol? întrebă, cu o oarecare nelinişte.

— Nu mişcaţi din loc bandajele, staţi la repaos şi, într-o lună, cel mult două, veţi fi la fel de zdravăn ca înainte, răspunse bărbierul.

Numai că — adăugă el, convins fiind că are de a face cu un nefericit duelgiu — numai că veţi rămîne cu un tic, amintire a acestei supărătoare tăieturi.

— Un tic?

— O! un fleac, un fel de torticolis cronic.

Readus la viaţă, dar nemulţumit, Peyrolles făcu o strîmbătură. Apoi, plăti omului şi ieşi.

Bărbierul, discret prin profesiune şi obişnuit cu astfel de vizite, nu făcuse prostia de a-l întreba despre proveniența rănii. Ştia că clienţilor de soiul acesta — deoarece credea în continuare că Peyrolles venea de la un duel — nu le place să fie întrebaţi.

— Şi acum, încotro să merg? se întrebă fostul intendent al lui Gonzague.

Se gîndi o clipă, apoi, luînd o hotărîre, făcu cale-ntoarsă, coborî din nou către centrul Parisului şi ajunse la poarta Montmartre.

Îşi adusese aminte că la Grange Batelière avea o locuinţă provizorie, o „casă pentru distracţii", o aşa numită *folie*, pe care de curînd i-o cedase ducele de Lauzun, trimis la armată de către tatăl său, care —

regăsind în fiul lui un imitator prea fidel al propriilor purtări — voia să-i scoată modelul din faţa ochilor, îndepărtîndu-l pentru un timp.

Această „casă pentru distracţii" era un mic pavilion situat în mijocul unei grădini în care creşteau arbuşti destul de înalţi pentru a-l feri de privirile curioşilor.

Acolo se duse Peyrolles.

Rămase în acel pavilion timp de trei săptămîni, ascuns tuturor ochilor, apoi, la capătul acestui răstimp, complet refăcut, se pregăti să părăsească Parisul.

De pe urma rănii nu-i rămăsese decît un tic care, aşa cum îl avertizase medicul său improvizat, îl silea, la intervale de timp dese, să încline capul pe umărul stîng, cu o mişcare bruscă şi sacadată. Unul dintre muşchii extensori ai gîtului fusese rănit serios în urma atingerii spadei.

În ajunul zilei stabilite pentru plecare, pătrunse pe furiş în palatul lui Gonzague.

Fosta *Casă de Aur,* unde floarea nobilimii şi a speculanţilor închiriase locuri de la extrem de bogatul prinţ de Mantua; unde cel mai mic colţ — cuşca lui Médor, căţelul — servise drept prăvălie pentru o fiinţă umană, faimosul *Cocoşat* [1] din strada Quincampoix, acel splendid monument, care odinioară fusese ocupat atît de gălăgios, era total părăsit acum, după moartea tragică a ultimului său proprietar. Aşa încît Peyrolles putu să se ducă în apartamentele sale, pentru a-şi strînge lucrurile valoroase şi banii, fără a fi deranjat de nimeni.

Reuşise să adune abia şase sute de mii de franci.

A doua zi trecu dincolo de împrejurimile capitalei. La scurtă depărtare se întoarse şi, întinzînd braţul în direcţia palatului Nevers, ameninţă cu un glas în care vibra o ură puternică:

— Grăbeşte-te să te bucuri de triumful tău, Lagardère! Grăbeşte-te să iei din fericire tot ce vei putea lua,

1 *Prinţul de Mantua; cuşca lui Médor; faimosul cocoşat:* referiri la întîmplări şi persònaje din romanul *Cocoşatul sau Micul Parizian* al lui Paul Féval. (n.t.)

căci zilele îţi sînt numărate şi moartea nu va întîrzia să te lovească. Ea va veni să te găsească în plină veselie, cînd — strălucind de tinereţe şi de dragoste — vei crede că te aşteaptă ani lungi de viaţă fericită. Va veni să te smulgă din braţele alor tăi, din mîngîierile lor şi, din trupul tău minunat, va face o masă inertă pe care pămîntul va sfîrşi prin a o nimici. Şi răzbunarea mea nu se va opri la tine. Soţia ta, copiii tăi, dacă-i vei avea, îi vor simţi şi ei efectul şi se vor duce curînd lîngă tine, în mormînt. Da, da — adăugă el cu o izbucnire de furie — veţi pieri toţi de mîna mea. Jur asta pe Satana, în faţa căruia fac acest jurămînt şi al cărui ajutor îl voi cere pentru a vă lovi cît mai crunt. Aşadar, la revedere, Lagardère! Acel Peyrolles pe care l-ai auzit horcăind în spasmele agoniei, pe care-l credeai deja prada insectelor infecte, este mai viu ca niciodată şi va reveni într-o zi să te distrugă, la rîndul său; să te calce în picioare, aşa cum ai făcut tu cu el! Încă o dată, la revedere! Nu va trece multă vreme şi ne vom întîlni din nou!

După ce pronunţase aceste cumplite ameninţări, Peyrolles se îndepărtă pe drumul prăfuit. O trăsură de poştă îl aştepta la o jumătate de leghe mai departe, pentru a-l duce în Belgia, unde hotărîse să se stabilească.

Ca loc de reşedinţă, alesese oraşul Bruges.

În acea vreme, Bruges era deja „Bruges — oraşul mort". Oraşul acesta fusese unul dintre cele mai puternice din partea occidentală a Belgiei; făcuse parte din Hansa germanică şi, prin comerţul său intens, se pomenise situat în primul rang, printre marile capitale de pe atunci. Numele său figurase pe cele mai vechi hărţi maritime spaniole ale coastelor oceanului şi numeroasele sale nave brăzdau mările în toate direcţiile. În fine, acest oraş, care meritase porecla de „Splendidul", nu mai era, de la începutul secolului al optsprezecelea, decît un oraş lipsit de viaţă, tăcut şi pustiu.

Rivalităţile sale cu Gand, războaiele pe care le dusese în exterior, revoluţiile sale interne, pierderea libertăţilor sale locale, confiscate de către ducii de Bourgogne,

fuseseră cauza decăderii sale. Nu trebuise să treacă mai mult de o sută de ani pentru a-l ruina cu totul. Numai monumentele stăteau încă mărturie a măreţiei trecute.

Bursele sale de comerţ — superbe clădiri în care, odinioară, se adunau o mulţime de negustori de toate naţionalităţile de pe glob; bisericile sale cu o arhitectură impunătoare, în care veneau valuri de credincioşi, muzeele sale, pline de capodopere artistice, mai păstrau urmele splendorii trecute şi o reaminteau noilor generaţii.

Dar asupra acestora, ca şi asupra restului oraşului, se întinsese un văl de tristeţe sumbră, ce le dădea înfăţişarea unor fiinţe care încetaseră să trăiască. Aşa încît denumirea de „Bruges — oraşul mort" era potrivită.

Acolo se retrase Peyrolles: trebuia să rămînă în umbră un timp destul de îndelungat şi venise aici să caute umbra.

Cine ar fi putut crede că el mai exista?

Cetatea decăzută primea doar rareori vizita unor străini şi cei care se aventurau între zidurile sale erau pătrunşi de frigul acelui cavou locuit, cu străzi tăcute, cu pieţe lipsite de viaţă şi unde niciodată nu se auzea vreun zgomot, aşa că se grăbeau să se depărteze de acele locuri, cu inima cuprinsă de o spaimă neclară, ca la vederea unui oraş fantomă.

9 O adopţiune

Peyrolles trăia cît se poate de retras, neîntreţinînd relaţii cu nimeni. Nu se gîndea decît la răzbunarea sa, o plănuia, o pregătea cu grijă, aşteptînd, pentru a o duce la îndeplinire, să reunească toate elementele de acţiune.

Într-o seară — cînd, după o plimbare în oraş se întorcea acasă — zări în faţa lui o fetiţă de vreo doisprezece ani, al cărei fel de a se purta îi atrase atenţia.

Fetița alerga timp de cîteva clipe, se oprea deodată, privea casele, apoi — ca și cum ar fi fost descurajată — își relua fuga.

O prinse din urmă și o întrebă de ce aleargă astfel pe străzi, la ore așa de tîrzii.

— Caut un medic — răspunse fata plîngînd — și nu știu unde aș putea găsi vreunul.

— Ai acasă un bolnav?

— Da, tatăl meu, care este pe moarte... care va muri dacă nu găsesc îndată un doctor care să-l salveze.

— Nici eu nu cunosc nici unul, răspunse Peyrolles.

— Atunci, s-a terminat, tatăl meu este pierdut, gemu fetița, ale cărei lacrimi porniră să curgă și mai tare.

Fostul intendent al lui Gonzague nu avea o fire foarte miloasă și, de obicei, suferințele semenilor săi îl lăsau indiferent. De data aceasta totuși, fără a-și explica motivul, simți un interes pentru nefericirea ce i se înfățișa.

— Ia să vedem, copila mea, reluă el, am ceva cunoștințe de medicină și s-ar putea să-i fie de folos tatălui tău, dacă situația este așa de urgentă pe cît spui. Vrei să mă conduci la el?

— O! da, sigur că vreau, veniți iute!

Și-l trase după sine pe Peyrolles.

După cîteva minute de mers, ajunseră în fața unei case dintr-unul din cele mai sărace cartiere ale orașului.

— Am ajuns, spuse micuța, urmați-mă, vă voi arăta drumul.

Urcară o scară pînă la ultimul etaj și intrară într-o cameră sărăcăcioasă în care, la lumina nesigură a unei lumînări, Peyrolles văzu, întins pe un pat mizerabil, un bărbat pe fruntea căruia era deja întipărită moartea.

Era un personaj de patruzeci-patruzeci și cinci de ani, ale cărui trăsături nu erau lipsite de distincție.

— Tu ești, Bathilde? întrebă muribundul, cu o voce slabă ca un suflu, fără a observa prezența străinului.

— Da, tată.

— De ce ai ieșit? Vrei, așadar, să mor fără să te văd.

— Coborîsem să caut un medic.

— Ţi-am spus că nu mai am nevoie. Dă-mi să beau... Am pieptul în flăcări.

Copila duse la buzele tatălui său o cană, pe fundul căreia se afla un rest de fiertură de plante.

Bărbatul bău cu lăcomie şi păru să prindă puţină viaţă. Atunci îl zări pe Peyrolles şi pe chip i se zugrăvi uimirea.

— Sînteţi doctor, domnule? întrebă. Dacă sînteţi, nu vă este greu să vedeţi că arta dumneavoastră nu oferă suficiente resurse pentru a-mi fi de ajutor.

— Nu sînt doctor, replică Peyrolles. Am întîlnit-o adineauri pe această fetiţă, care era în căutarea unui medic în stare să aducă o oarecare alinare bolii de care suferiţi. Cum nu eram mai bine informat decît ea şi nu ştiam către cine s-o îndrept, m-am oferit, eu însumi, să vă ajut cu ceva, dacă stă în puterile mele.

— Mulţumesc, domnule, pentru intenţia dumneavoastră generoasă, dar vă repet, orice ajutor este de acum inutil.

— Lăsaţi-mă, cel puţin, să vă uşurez ultimele clipe. Port întotdeauna asupra mea o licoare întăritoare, pe care uneori o folosesc chiar pentru mine şi care are virtutea de a potoli pe dată cele mai intense dureri.

Zicînd acestea, introduse între buzele strînse ale bolnavului o sticluţă mică, din care lăsă să-i curgă pe limbă cîteva picături. Bărbatul simţi imediat o mare uşurare şi viaţa păru că-i revine.

— Oho! zise, încercînd să zîmbească. Este, aşadar, o licoare diabolică? Mă simt, într-adevăr, mult mai bine şi, dacă nu m-aş şti condamnat, aş putea chiar crede că mai am multe zile de trăit.

— Nu mai aveţi nici o speranţă să vă însănătoşiţi?

— Nici una. Totul este frînt în mine, atît resorturile morale cît şi cele fizice.

— Dar pentru ca boala să se fi agravat astfel, înseamnă că nu v-aţi îngrijit la timp?

— Boala mea nu a fost niciodată dintre acelea la care se pot da îngrijiri obişnuite.

— A! făcu Peyrolles, în loc de întrebare.

— Mai întîi a fost atins sufletul, continuă muribundul. Boala trupului nu a fost decît consecinţa rănii de care suferea sufletul.

— Cred că înţeleg. Aţi fost ruinat de loviturile sorţii, dădu să se înţeleagă intendentul, care nu bănuia că pe lume pot exista nenorociri mai mari decît acestea. De altminteri, nu-mi este greu să văd că n-aţi trăit întotdeauna în mizerie. Felul în care vă exprimaţi, anumite indicii pe care le observ la dumneavoastră, îmi dovedesc prea bine acest lucru.

— Aveţi dreptate... cîndva am cunoscut chiar belşugul. Am avut un palat, trăiam pe picior mare... Personaje din înalta societate m-au onorat cu prietenia lor... şi au venit să stea la masa mea, al cărei lux devenise proverbial. Într-un cuvînt, eram un al doilea *Cresus* [1]... Dar, vai! în cîţiva ani, toate acestea au dispărut, luate de o furtună împotriva căreia în zadar am încercat să lupt.

— Cum de s-a putut întîmpla aşa ceva?

Bolnavul aruncă o scurtă privire fiicei sale. Aceasta, fără îndoială obosită de nopţile petrecute la căpătîiul tatălui său, adormise pe un scaun. Atunci, sigur că nu va fi auzit de ea, omul răspunse:

— O femeie, mama acestei copile, este cea care mi-a cauzat ruina.

— O femeie! repetă Peyrolles pe un ton oarecum dispreţuitor. V-aţi lăsat ruinat de o femeie?

Dintr-o dată, nefericitul pierduse o mare parte din stima fostului *factotum*.

Femeia însemna şi totdeauna însemnase atît de puţin pentru el, încît nu înţelegea cum ar putea avea vreo influenţă asupra vieţii unui bărbat.

— Da, o femeie pe care o adoram şi care a făcut din mine jucăria ei. Eram într-atît de orbit de dragostea mea,

1 *Cresus:* ultimul rege al Lydiei (560—546 î.e.n.), care-şi datora averea exploatării nisipurilor aurifere din Pactol. După ce a cucerit Asia Mică, Cresus a fost învins de Cyrus la Thymbrea şi făcut prizonier. (n.t.)

atît de fericit de a fi sub jugul său, încît cele mai extravagante dorinţe ale sale, cele mai fantastice capricii mi se păreau foarte fireşti şi i le îndeplineam cu mare bucurie.

— Daţi-mi voie să vă spun că asta era o mare slăbiciune; să te pasionezi astfel pentru una dintre acele creaturi nebune a căror misiune pe pămînt este de a otrăvi liniştea sănătoasă a existenţei noastre!...

— Doar după ani îndelungaţi mi-am dat seama — şi atunci, eram pierdut fără scăpare.

— Şi era soţia dumitale legitimă?

— A devenit soţia mea pe urmă.

— Nebun!

— Iată, în cîteva cuvinte, povestea vieţii mele:

Mă numesc de Wendel. Fiul unei familii de vază, dar negustor, ca toţi cei din naţia mea, am fost cîndva unul dintre cei mai mari armatori din Anvers. Norocul îmi surîsese devreme şi-mi vedeam bogăţiile înmulţindu-se pe zi ce trecea. Pînă atunci, deşi împlinisem treizeci şi şase de ani, nu cunoscusem încă dragostea. Nu vorbesc, bineînţeles, de acele legături, pe care orice bărbat le face în viaţa sa, dar care nu-i angajează cu nimic inima. Ca toată lumea, avusesem astfel de legături.

— Acestea sînt cele mai bune — mormăi Peyrolles — şi ar fi trebuit să rămîneţi la ele.

— Astăzi sînt gata să vă cred, dar la vremea la care mă refer, simţeam o nevoie fără margini să iubesc serios şi eram obosit de dragostele uşoare. Tînjeam să întîlnesc o femeie căreia să-mi consacru existenţa, să-i ofer bogăţiile de afecţiune pe care le simţeam în mine. Dorinţa mi-a fost repede împlinită. Într-o zi, a debarcat la Anvers o fată de douăzeci şi cinci de ani care, nemaiavînd părinţi, venea să trăiască lîngă un unchi ce locuia în oraşul nostru. Fata era din Veneţia şi avea frumuseţea femeilor din patria sa. De cum am văzut-o, m-am îndrăgostit nebuneşte. Lucru ciudat, nu m-am gîndit imediat s-o iau de soţie. La început nu doream decît să devin amantul ei. Am reuşit, şi copila aceasta veni pe lume. Deoarece unchiul iubitei

mele a murit puţin după aceea, ea fu cea care mi-a cerut să legitimez legătura noastră. N-am îndrăznit să-i refuz această satisfacţie, deşi ai mei mă preveniseră împotriva nebuniei pe care eram pe cale s-o comit şi ar fi făcut imposibilul să mă împiedice. Prin corespondenţii noştri din Veneţia, ceruseră informaţii despre Leona — acesta era numele ei — şi primiseră ştiri dintre cele mai defavorabile: avusese deja numeroase intrigi, risipise averea a doi sau trei tineri de familie bună, care se ataşaseră de ea, în fine, trecea drept o aventurieră. Toate acestea nu m-au oprit şi m-am căsătorit cu ea, spre marea durere a tatălui meu şi a mamei mele, peste a căror voinţă treceam în felul acesta. De abia ne căsătorisem şi, sub pretextul că răceala pe care i-o arătau ai mei era pentru ea o continuă insultă, m-a obligat să-mi părăsesc patria şi să mă duc să locuiesc în ţara ei.Atunci a început pentru mine o viaţă de nebunie. Cheltuind imensa mea avere după bunul său plac, Leona îşi satisfăcea toate fanteziile pe care i le sugera mintea ei bizară. Serbările ameţitoare, balurile şi recepţiile se ţineau lanţ. Mă făcuse să cumpăr un palat în care reuneam tineretul nebun al Veneţiei, în nopţi ce ne costau sume fabuloase. Mă lăsam în voia ei; aveam pentru Leona un adevărat cult şi eram fericit că averea mea slujea să-i astîmpere setea frenetică de plăceri. Mai mulţi prieteni, pe care mi-i făcusem printre cei ce veneau la mesele noastre, au crezut că este de datoria lor să-mi deschidă ochii şi să-mi arate prăpastia către care mă îndreptam cu paşi de uriaş. Dar, repet, eram orb, completamente orb, şi le-am respins sfaturile, ca fiind de prisos. I-am poftit, chiar, ca pe viitor să nu mă mai bată la cap; ceea ce i-a îndepărtat pentru totdeauna. În cele din urmă, a trebuit totuşi să văd adevărul. Bancherii la care îmi depusesem fondurile mi-au adus la cunoştinţă, unul după altul, că nu-mi datorau nimic şi că negoţul meu, de care nu mă mai ocupasem de la plecarea din Anvers, mersese treptat spre ruină şi devenise cu totul inutil, aşa încît nu mai puteam spera nici un credit

din partea lor. Am rămas trăsnit. Ce-avea să spună Leona față de un asemenea dezastru? Am făcut imposibilul pentru a i-l ascunde. Am împrumutat de la anumite persoane care mă credeau bogat și am contractat față de ele niște datorii enorme, fără a ști prin ce mijloace le voi achita. După nebunie, rușinea! Într-o zi, scîrbit de acea existență oribilă, m-am hotărît să-i spun totul. În ajun dădusem o serbare ce ne costase aproape o sută de mii de franci, pe care reușisem să-i escrochez — da, să-i escrochez — de la un vechi prieten, care nu știa nimic despre ruina mea. Era ora unsprezece dimineața și credeam că o voi găsi pe Leona încă în pat. M-am îndreptat către apartamentele sale, nu fără teamă și rumegînd o intrare în materie destinată să îndulcească cruzimea mărturisirii pe care urma să i-o fac. Cînd am intrat în dormitorul său, primul lucru ce m-a izbit a fost dezordinea ce domnea peste tot: sertarele mobilelor erau deschise și principalele obiecte fuseseră scoase din ele, în grabă — aceasta se vedea după harababura celor rămase. Am constatat apoi că patul ei era neatins și că, desigur, nu se odihnise pe el. Cum stăteam așa nemișcat în mijlocul camerei, încercînd să înțeleg ce însemnau toate astea, zîmbetul batjocoritor al unui servitor ce mă privea cu coada ochiului făcu să se nască în mine o cumplită bănuială, lămurindu-mă aproape imediat în legătură cu nenorocirea mea.

— Ghicesc, zise Peyrolles. Văzînd că nu mai puteați face față fanteziilor sale costisitoare, femeia vă părăsise.

— Întocmai. Și am aflat apoi că fugise cu un venețian bogat, care fusese unul dintre cei mai frecvenți invitați ai noștri. Asta a fost ultima lovitură. Și am simțit că nu-i voi supraviețui. Mizerabila, care era tot atît de rea ca mamă, pe cît fusese ca soție, îmi lăsase, din fericire, copilul. Am fugit din Veneția împreună cu fetița și am venit să mă refugiez aici, pentru ca măcar să mor în patria mea. N-am îndrăznit să mă întorc la Anvers. Tata și mama muriseră de amărăciune la puțin timp după

căsătoria mea, lăsînd toate bunurile lor ca moştenire oraşului, urmînd ca acesta să le folosească pentru ctitorii utile. Nu voiseră ca acele bunuri să se adauge la averea mea... şi avuseseră dreptate. Sînt doi ani de cînd locuiesc la Bruges, unde, pînă astăzi, am trăit din cele cîteva sute de franci ce-mi rămăseseră în portofel la plecarea mea din Veneţia — dacă se poate spune că a rămîne ţintuit pe un pat de mizerie, cu trupul şi cu mintea distruse de supărare şi de boală, se poate numi a trăi.

— Deşi dumneavoastră înşivă sînteţi autorul tristei situaţii în care vă aflaţi, vă plîng sincer, zise Peyrolles, vrînd să dea impresia că l-a interesat povestirea bietului om.

— Nu merită să fiu plîns, reluă muribundul. Acest sfîrşit nu este decît o dreaptă pedeapsă pentru purtarea mea nedemnă şi pe care o primesc fără să murmur. Dar ceea ce mă neliniştеşte este soarta fiicei mele... Ce se va întîmpla cu ea, sărmana micuţă, după ce eu voi fi dispărut? Gîndul acesta, la viitorul ei, este cel care mă face să sufăr cel mai mult şi care nu-mi lasă o clipă de odihnă.

— Neliniştea dumneavoastră trebuie să fie mare, într-adevăr: o fetiţă de doisprezece ani, singură pe lume...

— Şi apoi, ceea ce-mi măreşte temerile, este faptul că Bathilde — am remarcat adeseori — are exact acelaşi spirit fantezist ca al mamei sale. Vreau să spun că, în ciuda vîrstei sale, are deja înclinaţii spre lux, spre belşug, visează să fie bogată, imens de bogată, să poată arunca aurul cu amîndouă mîinile. De mai multe ori am auzit-o exprimînd, în legătură cu asta, idei ciudate. Atît de ciudate, încît m-au înspăimîntat.

— Ahaa! făcu Peyrolles, pe care aceste amănunte părură, deodată, să-l intereseze.

— Da, din nefericire. Nu mi-a spus oare, într-o zi, că nu s-ar da în lături nici de la o crimă, pentru a obţine o avere? Ştiu bine că astea-s vorbe de copil. Dar nu este

de mirare că astfel de gînduri pot răsări într-o minte atît de tînără?

— Într-adevăr, replică fostul intendent, e destul de surprinzător. Este o precocitate destul de neobişnuită.

Zicînd acestea o privi pe fetiţă care continua să doarmă.

Era drăguţă. Sîngele flamand, amestecat cu sîngele fierbinte din ţara mamei sale, dăduse trăsăturilor ei un tip de frumuseţe cu totul deosebit. Cu părul brun, dar cu pielea albă şi trandafirie ca a femeilor din Nord, promitea să devină, cu timpul, o persoană foarte atrăgătoare.

Peyrolles făcu această constatare cu o oarecare plăcere. De cîtva timp punea la cale un plan.

— Bunul meu domn de Wendel, zise deodată, cred că aş putea să vă liniştesc frămîntările cu privire la soarta fiicei dumneavoastră, dacă-i veţi lipsi.

— Aţi lua-o cu dumneavoastră?

— Aş face chiar mai mult. Aş adopta-o.

— Cum! aţi avea atîta generozitate?

— O voi avea, pentru... pentru interesul pe care mi-l stîrneşte nefericirea dumneavoastră.

— O! mulţumesc, vă mulţumesc din toată inima! strigă muribundul, care luă şi strînse cu putere mîna pe care Peyrolles i-o lăsă de bunăvoie. Să ştiu că viitorul fiicei mele este asigurat! Asta îmi va face moartea mult mai puţin crudă. Dar am un scrupul: s-ar putea ca această sarcină să vă fie grea, să vă creeze necazuri, griji de tot felul, căci o copilă de doisprezece ani, care intră ca o străină într-o familie...

— Acest scrupul nu este îndreptăţit: sînt singur, absolut singur, şi nu trebuie să suport controlul nimănui.

— Şi, pe urmă, surplusul de cheltuieli cărora va trebui să le faceţi faţă...

— Nu vă temeţi pentru asta. Posed o avere îndeajuns de frumoasă şi cheltuielile acestea nu vor ruina nici pe departe veniturile mele.

— Atunci, domnule, nu-mi rămîne decît să cunosc numele omului generos pe care Dumnezeu mi l-a trimis?

„Doar dacă nu va fi fost diavolul", spuse în sinea lui fostul *factotum*.

Apoi, cu îndrăzneală, netemîndu-se să se lase cunoscut de un om ce nu mai avea de trăit decît puţine ore, răspunse cu glas tare:

— De Peyrolles.

— De Peyrolles!

— Da. De ce vă miraţi, reluă ex-intendentul, cuprins de o uşoară nelinişte, auzind această exclamaţie şi văzînd expresia întunecată a interlocutorului său.

— Omul cu care a fugit Leona era un duce de Gonzague. Acel Gonzague, pe vremea cînd încă spunea că-mi este prieten, îmi vorbea adesea de una dintre rudele sale — un prinţ, cred — care locuia la Paris şi avea, ca ataşat pe lîngă persoana sa, un gentilom cu numele pe care tocmai l-aţi pronunţat. Sînteţi oare acel gentilom?

Peyrolles lăsă să treacă o clipă înainte de a răspunde, apoi zise cu hotărîre:

— Da. Eu sînt acela.

— O! atunci, domnule, refuz oferta de a o adopta pe fiica mea, spuse prompt muribundul.

— Refuzaţi... şi pentru ce?

Bolnavul se ridică în coate şi strigă, cu fermitate:

— Pentru că ataşatul prinţului avea o reputaţie de ticălos înrăit, care era, se pare, cîştigată pe drept şi care, după cîte am auzit, nu era cu nimic mai prejos decît cea a stăpînului său.

— Domnule... încercă să protesteze Peyrolles, încruntînd sprîncenele şi apropiindu-se de necunoscut cu un aer ameninţător.

— Plecaţi odată, plecaţi repede, reluă acesta, reuşind, printr-un efort supraomenesc, să se ridice în pat şi să întindă braţul spre copilă, ca şi cum ar fi vrut s-o protejeze. În mîinile dumneavoastră, Bathilde ar fi pierdută, presimt asta. Biata micuţă este deja prea înclinată spre nebunia bogăţiilor. Dumneavoastră veţi sfîrşi prin a o împinge pe această cale fatală.

— Aşa gîndiţi despre mine? întrebă, cu răceală, Peyrolles.

— Da. Şi acum înţeleg limpede cum stau lucrurile. Desigur nu datorită bunătăţii inimii doriţi să vă luaţi în sarcină copila mea, ci pentru că este vorba de interesul dumneavoastră. Îndrăzniţi să spuneţi că nu v-am ghicit gîndul?

— Pe legea mea, răspunse Peyrolles, schimbînd brusc tonul şi luînd un accent ironic, nu ar fi frumos din partea mea să mă prefac mai mult şi nu mă simt deloc stînjenit să mărturisesc că aveţi dreptate.

— Aşadar, recunoaşteţi!

— Doamne sfinte, de ce nu? Recunosc că luînd-o pe fiica dumneavoastră la mine, am intenţia s-o folosesc ca unealtă într-o răzbunare pe care s-o duc la îndeplinire... şi chiar să folosesc timpul ce-i rămîne pentru a deveni femeie — căci, ţinînd seama de tinereţea ei fragedă, n-ar putea să-mi fie utilă acum — pregătind-o, treptat, pentru rolul pe care vreau să-l joace mai tîrziu...

— Ah! mizerabilule! strigă nefericitul părinte.

— Nu vă voi ascunde deloc, continuă ticălosul, că aceste idei de lux şi de belşug care o bîntuie îmi vor servi mult în această pregătire.

— Oh! acum vreau să trăiesc... vreau să trăiesc pentru a o salva, strigă nenorocitul care, printr-un nou şi puternic efort, încercă să se dea jos din pat, dar nu reuşi decît să aibă o violentă zvîrcolire, în care-şi epuiză forţele rămase.

Atunci, simţind că i se apropie moartea, vru să-şi cheme copila, s-o prevină împotriva infamului care-i hotărîse pieirea.

Peyrolles îi înţelese intenţia şi deveni palid. Deoarece agitaţia îi activa contracţiile nervoase ale gîtului, capul începu să-i danseze cu furie pe umărul stîng.

— Taci! spuse cu voce înfundată, în timp ce ochii arzători îi alergau de la fetiţă la muribund.

Avea, într-adevăr, interes ca aceasta să nu ştie nimic despre scena ce se petrecea în acele clipe.

Vocea bolnavului sughiţă, i se strangulă în gîtlejul deja contractat din cauza agoniei.

— Taci! Taci! repetă Peyrolles.

Dar muribundul îl privea cu spaimă şi făcea eforturi tot mai violente.

— Ba... Bathi... sfîrşi prin a articula.

Îmbrîncindu-l brusc, mîrşavul bătrîn îl aruncă înapoi pe pat, cu faţa pe pernă, pe care îi apăsă puternic capul, cu ambele mîini.

Nefericitul de Wendel avu un ultim spasm, o ultimă convulsie îi scutură întregul corp, care se zvîrcoli îngrozitor. Apoi se destinse şi rămase ţeapăn.

Sufletul său, eliberat de legăturile pămînteşti, zburase spre regiunile paşnice ale eternităţii. Dar, fără îndoială, mai înainte, mîngîiase cu aripa sa fetiţa adormită, căci Bathilde, trezindu-se deodată din somnul adînc în care era cufundată, se ridică, parcă trasă de un resort, şi dintr-o săritură fu lîngă pat, strigînd:

— Tată!

— Dumnezeu a fost îndurător, spuse cu ipocrizie Peyrolles, care se ridicase de deasupra patului. I-a fost milă de suferinţele lui şi l-a rechemat la el.

10 Educaţia răzbunării

Disperarea copilei a fost cumplită, căci tatăl său fusese singura fiinţă pe care o putuse iubi vreodată. Mama sa o neglijase aproape întotdeauna pentru a se deda, fără reţinere, plăcerilor şi nu se îngrijise de datoriile sale materne decît pentru a o face să simtă jugul autorităţii sale. În timp ce el, cel ce tocmai murise, fusese mereu lîngă ea, înconjurînd-o cu dragostea sa, cu îngrijiri atente ce nu se dezminţiseră niciodată.

Peyrolles lăsă să treacă criza de lacrimi ce pusese stăpînire pe Bathilde şi care dură o parte din noapte. Apoi, cînd fetiţa se calmase puţin, vru s-o scoată afară din camera de doliu. Dar ea se împotrivi: nu-şi va părăsi tatăl decît atunci cînd vor veni să-l ia.

Aşa încît Peyrolles rămase cu ea. Dacă, în lipsa lui, mortul ar fi înviat şi i-ar fi spus fiicei sale tot ce ştia?

Ticăloşii, oricît de tari ar fi, au spaime din acestea ciudate.

De-abia în ziua următoare, cînd văzu că apar semne de descompunere a cadavrului, îndrăzni să lipsească pentru a se ocupa de înmormîntare.

Aceasta avu loc a doua zi şi, la întoarcerea de la cimitir, putu, în sfîrşit, s-o ia cu el pe Bathilde şi s-o instaleze în locuinţa sa.

— Copila mea, îi spuse, de îndată ce crezu că este în stare să-l asculte, somnul în care erai cufundată cînd a murit tatăl tău te-a împiedicat să-i auzi ultimele dorinţe. Dar eu, care le-am putut prinde odată cu ultima lui suflare, pot şi trebuie să ţi le transmit. Îngrijorat pentru viitorul tău, cînd el nu va mai fi pe lumea aceasta, şi ştiind că nimeni nu va veni, în numele vreunei rudenii, să te ia sub protecţia sa, cel pe care îl plîngi îţi porunceşte ca, deşi îţi sînt străin, de acum înainte să rămîi lîngă mine, pentru ca, astfel, în persoana mea, să ai totodată un tutore şi un apărător. În plus, îţi recomandă să fii ascultătoare faţă de sfaturile pe care voi găsi cu cale să ţi le dau şi să nu te revolţi niciodată împotriva lor, oricît de ciudate ţi s-ar părea.

— A vorbit tatăl meu astfel? întrebă fetiţa, ţintindu-l cu ochi mari, întrebători, pe Peyrolles, căruia îi fu greu să susţină acea privire fără să clintească.

— Sînt chiar cuvintele sale. Eşti dispusă să-i dai ascultare?

— Dacă asta este voinţa lui, trebuie să mă supun, răspunse încet Bathilde, în care părea că se naşte o îndoială.

— Bine, micuța mea, continuă vicleanul, eram sigur dinainte că, fiind o fetiță ce respectă poruncile unui tată muribund, îmi vei da acest răspuns. Așadar, de acum înainte vom locui împreună. Vei sta în această casă, care este proprietatea mea și în care va trebui amenajată o mică locuință. Sînt relativ bogat și voi putea să te înconjur cu puțina bunăstare cu care ai fost obișnuită din copilărie; căci am aflat că, altădată, părinții tăi ocupau primele ranguri ale societății. Îți voi aduce, de asemenea, profesori care să termine educația pe care nenorocirea a întrerupt-o atît de brusc. Trebuie să fii în stare, cînd va veni momentul, să-ți reiei locul ce ți se cuvine în lume.

— Ce înțelegeți prin asta? întrebă Bathilde, ale cărei pupile se aprinseră deodată de o lucire pofticioasă. Vreți să spuneți că voi redeveni bogată?

— Desigur.

— Că voi locui, ca mai înainte, într-un palat... un palat mare, cu totul și cu totul din marmură... cu statui peste tot?...

— Sigur că da...

— Că mi se vor da înapoi rochiile mele frumoase de catifea, pe care le purtam cu atîta plăcere... gulerașele mele frumoase de dantelă... brățările mele de aur, cerceii mei cu briliante?

— Îți vor fi înapoiate.

— O! ce fericire! Și cînd, toate astea?

— Peste cîțiva ani. Mai întîi trebuie să fii în stare să le cîștigi.

— Să le cîștig? îl întrerupse copila. Așadar, nu este moștenirea mea?

— Ba da... te voi face să înțelegi... Mai tîrziu...

— De ce, mai tîrziu?

— Pentru că acum ești încă tînără și nu ai înțelege bine explicația pe care ți-aș da-o.

— O! ba da, domnule!

— Nu. Mai întîi, trebuie ca mintea să-ți fie mai coaptă, să cunoști ceva mai multe despre viață și despre

felul în care este organizată societatea; atunci nu-ţi va fi deloc greu să pricepi sensul exact al cuvintelor mele care, îţi repet, astăzi nu ar însemna nimic pentru tine. Aşa că ai răbdare, micuţo, îţi promit să nu te fac să aştepţi prea mult explicaţia mea.

Bathilde nu insistase, doar că creieraşul ei începuse să lucreze zdravăn şi, din acea clipă, nu încetase să se gîndească la ceea ce îi spusese tutorele său, cel adus de întîmplare.

„Bogată! va redeveni bogată! Dar cum?" Îşi punea această întrebare de o sută de ori pe zi, fără a-i găsi răspuns.

După cum îi spusese tatăl ei fostului indendent, ea avea o puternică înclinaţie către lux, înclinaţie care, uneori, aproape că ţinea de nebunie.

Peyrolles făcuse cu satisfacţie această descoperire, căci îi servea planurile cum nu se poate mai bine.

Pe măsură ce micuţa creştea, pasiunea ei pentru lux se accentua tot mai mult. Şi de altfel, ticălosul nu pierdea nici un prilej de a o dezvolta prin toate mijloacele de care putea dispune. Era o preocupare constantă a sa. Se făcea luntre şi punte pentru a o aduce la apogeu.

Dacă Bruges era „Bruges — oraşul mort", nu era totuşi şi „Bruges — oraşul sărac" şi se aflau în el averi mari.

În timpul verii, cînd localitatea pierdea puţin din aspectul său mohorît, Peyrolles o ducea pe Bathlide pe promenadele publice, îi arăta trăsurile aurite ale burghezelor bogate în care acestea, splendid îmbrăcate, acoperite de bijuterii şi diamante, tronau ca nişte regine şi îi spunea:

— Iată cum vei fi într-o zi. Chiar şi mai bine, dacă vei vrea, căci pentru tine visez un belşug în faţa căruia cel al femeilor pe care le vezi nu va fi decît sărăcie.

Apoi, reîntorcîndu-se spre casă, traversa împreună cu ea cartierele aristrocate, unde se înălţau minunate palate, al căror interior luxos se zărea de afară.

— Şi iată, adăuga el, cum va fi viitorul tău domiciliu, pe care îl vei putea înfrumuseţa după plac, de vei avea poftă, căci averea ta va fi dublă, triplă faţă de cea pe care o posedă proprietarii acestor superbe locuinţe.

— Dar cum? cum voi reuşi să am toate acestea? întreba Bathilde, ai cărei obraji se îmbujorau din cauza cupidităţii.

— Vei afla nu peste mult timp.

— Spuneţi, spuneţi repede! implora fetiţa, pe jumătate înnebunită de dorinţă.

— Nu a sosit încă timpul.

Bathilde era una din acele făpturi în care răul şi binele domnesc în părţi egale. Dacă unul dintre aceşti doi rivali implacabili reuşeşte să-l depăşească pe celălalt, s-a terminat cu ea: primul îl domină atît de puternic pe cel de-al doilea, încît nu-i mai lasă nici un pic de loc, îl anihilează şi, în curînd, îl nimiceşte.

Omenirea ne oferă adesea astfel de exemple de indivizi, dotaţi deopotrivă cu excelente calităţi şi cu mari defecte şi care, în urma unor împrejurări survenite la un moment dat, a unui impuls primit atunci cînd acele calităţi sau acele defecte aveau ocazia să se manifeste, s-au dovedit a fi, unii — eroi de virtute, ceilalţi — sceleraţi fără pereche; în vreme ce, dacă împrejurările ar fi fost contrare, s-ar fi putut ca destinele lor respective să fi fost total inversate.

La Bathilde, răul era pasiunea sa pentru lux, pentru plăcerile vieţii, care aveau asupra ei o putere despotică. Binele era o inimă iubitoare şi o milă înnăscută pentru toţi cei ce suferă.

La vîrsta la care se afla, la acea perioadă critică în care copila se transformă într-o tînără fată — se apropia de cel de al cincisprezecelea an — nu trebuia prea mult pentru ca răul să predomine faţă de bine.

Dacă Dumnezeu ar fi scos în calea ei pe cineva bun şi cinstit, *binele* ei ar fi dominat cu uşurinţă *răul* din ea şi fata ar fi putut deveni o femeie model în toate privinţele.

Dar demonul a făcut ca ea să-l întîlnească pe Peyrolles, unul dintre ucenicii lui... şi Bathilde fu pierdută.

Mizerabilul, punînd pe nesimţite stăpînire pe mintea ei, manipulînd-o şi modelînd-o după plac, reuşise să şi-o facă sclavă umilă şi ascultătoare.

Aşa cum hipnotizatorul impune voinţa sa celui asupra căruia face experienţe, tot astfel ticălosul şi-o impunea pe a sa fetiţei, iar Bathilde suporta acest jug fără a-şi da seama.

Copila împlini, în fine, şaisprezece ani. Dar fiind înaltă şi robustă, cu forme bine conturate, părea să aibă mai curînd optsprezece. Avea, de asemenea, o inteligenţă superioară vîrstei sale. Suplă şi vicleană ca o italiancă, ea ascundea, sub un aer de naivitate şi de nevinovăţie, o cunoaştere a vieţii deja profundă.

Aşa încît Peyrolles socoti că venise momentul s-o folosească pentru executarea planurilor sale.

De cîtva timp deja, în felul său de a trăi intervenise o schimbare, căci casa în care locuia şi în care ani de-a rîndul nu primise nici un suflet de om, prindea acum viaţă odată cu lăsarea nopţii şi, după ce Bathilde intra în camera ei, începea un du-te-vino ciudat.

De mai multe ori, fata — care era curiozitatea întruchipată şi care, desigur, nu avea multe prilejuri de a-şi satisface această înclinaţie — se străduise să surpindă secretul întîlnirilor nocturne, dar, cu toate că era deja şmecheră şi vicleană, nu reuşise să obţină nimic prin indiscreţia ei, datorită faptului că Peyrolles nu-şi primea vizitatorii decît în spatele unei triple paveze de uşi închise ermetic. Perfidul bătrîn acţiona astfel cu bună ştiinţă. Aprecia la justa lor valoare instinctele rele ale fiicei sale adoptive, instincte a căror dezvoltare o grăbise voit şi, în acest caz anume, dorea să-şi pună faptele şi vorbele la adăpost de ochii şi urechile prea docilei sale eleve.

Vom face curînd cunoscut noul complot pe care-l urzea ex-*factotum*-ul prinţului de Gonzague împreună cu cei cărora nu le deschidea uşa decît după ce se suna stingerea.

Departe de a domoli ura sa împotriva lui Henri de Lagardère, distanţa în timp şi spaţiu nu făcuse decît s-o mărească.

De altminteri, Bruges nu era aşa de departe de Paris pentru ca, din cînd în cînd, urechile să nu-i fie supărate de descrierea vreunei noi fapte de vitejie a contelui, sau a fericirii în care se desfăta norocosul soţ al Aurorei de Nevers.

Aşa încît, dacă încă nu începuse să pună în aplicare cumplitul jurămînt de răzbunare rostit de el la plecarea din Franţa, aceasta se datora faptului că, în felul său, vindicativul bătrîn era un fin cunoscător în materie şi dorea să-şi savureze răzbunarea la rece.

Nu fără succes, o educase pe Bathilde şi o perfecţionase cu atenţie, căci intenţiona să se folosească de ea ca de o unealtă pentru a suge în bună parte, dacă nu în totalitate, averea duşmanului său.

Dar grija cu care lucrase la această *invenţie* nu-l făcea să piardă din vedere scopul principal al vieţii sale, adică moartea a tot ce purta detestatul nume de Lagardère.

Planul său, demult pus la punct, rămăsese pînă atunci în stare de proiect, deoarece nu ştia nici unde, nici cui să i se adreseze pentru a găsi spade şi pumnale de vînzare.

Într-adevăr, toţi spadasinii folosiţi cîndva de demnul său stăpîn muriseră. Toţi! în afară, totuşi, de doi: gasconul Cocardasse şi normandul Passepoil. Dar nu-şi putea aminti de aceştia doi decît cu furie, căci amîndoi îl trădaseră.

Dar timpul trecea. Ce aştepta el, aşadar, pentru a lua o hotărîre şi a acţiona?

Iată. Vîrsta nu adusese nici un atom de curaj în această inimă de iepure. Îi lipsea voinţa fostului său stăpîn — un ticălos, dar om energic.

Lupta pe care urma s-o înceapă nu-l înspăimînta. O! nu, desigur, mai ales atîta timp cît o ştia îndepărtată, dar se temea să nu se compromită, căutînd prea făţiş complici noi.

Memoria sa fidelă îl făcea să revadă vidul pe care-l făcuse în jurul ei spada lui Lagardère de cînd devenise proscris. Şi se întreba, cu o teamă firească, cum ar putea el, Peyrolles, care era un nimeni, care nu mai exista, să aibă mai mult succes decît un prinţ, mai ales împotriva unui Lagardère devenit conte şi bine văzut la curte.

Poate că ar mai fi lungit mult lucrurile, dacă hazardul n-ar fi intervenit, împingîndu-l pe calea pe care şi-o trasase.

Într-o seară, cînd Peyrolles, întorcîndu-se de la plimbarea pe care-o făcea zilnic pe înserat, se pregătea să închidă uşa casei, se auzi zgomot mare pe stradă şi uşa fu atît de brusc împinsă dinafară de o mînă puternică, încît bătrînul fu nevoit să se sprijine de perete ca să nu cadă pe spate.

O secundă — exact timpul necesar unei uşi pentru a se deschide şi a se închide la loc — Peyrolles avu viziunea unui bărbat ce intra la el.

— Cine sînteţi şi ce vreţi de la mine, bîlbîi, oarecum speriat, căci se afla acum, împreună cu intrusul, într-o completă obscuritate.

— Sst! replică celălalt. Ascultă!

Strada se umplea de larmă şi de lumini. O mare gloată de bărbaţi, dintre care mulţi purtau torţe, alergau către centrul oraşului.

— La moarte! strigau oamenii. La moarte asasinul!

Spaima lui Peyrolles creştea.

— Dumneata eşti asasinul acela, pe care-l urmăresc? întrebă el, cu ezitare.

— Aşa este, pe mine mă vînează burghezii ăia proşti, răspunse celălalt, cu un puternic accent german. Dar în mod greşit mă acuză de omor, pentru că omul pe care l-am ucis a murit într-un duel loial.

— Şi pentru a nu fi nevoit să dai explicaţii în faţa justiţiei, vii să-mi compromiţi casa? strigă bătrînul, recîştigîndu-şi îndrăzneala şi înfuriindu-se la gîndul că ar putea fi amestecat într-o afacere urîtă.

Necunoscutul îi puse cu brutalitate mîna pe gură.

— Sst! repetă. Casa dumitale n-o să fie bănuită dacă nu ţipi, omule. Şi, la dracu! Nu am chef să mă las prins, aşa că, dacă nu taci, o să-ţi înţepenesc limba aşa cum i-am făcut lui Daniel O'Chrâne. Ai un pic de răbdare, ce naiba! Uite, cîinii se împrăştie.

Într-adevăr, urmăritorii se împrăştiau. Nici unul dintre ei nu-l văzuse pe om intrînd în casa lui Peyrolles şi, uşa fiind bine închisă, ei alergau în stînga şi-n dreapta, miraţi că nu-şi zăresc vînatul care dispăruse dintr-o dată, ca şi cum pămîntul s-ar fi întredeschis pentru a-l ascunde.

Puţin cîte puţin, strigătele încetară, paşii se îndepărtară şi strada se cufundă din nou în tăcerea ei obişnuită.

— Îţi mulţumesc pentru serviciul ce mi-l făcuşi, omule, zise atunci străinul, desfăcînd căluşul viu pe care Peyrolles i-l ţinuse în tot acest timp pe gură. O să profit de întuneric pentru a părăsi oraşul ăsta în care nu e voie să închei afaceri după bunul tău plac.

— Pe Daniel O'Chrâne l-ai omorît? se interesă bătrînul, de cum îşi recîştigase libertatea limbii.

— Chiar pe el.

— În duel?

— În duel.

— Mii de trăsnete! Eşti un spadasin grozav! O'Chrâne trecea drept cea mai bună spadă din Bruges.

— Asta dovedeşte pur şi simplu că Bruges este un oraş foarte sărac în spadasini, sau că reputaţia ăluia era exagerată.

— De ce l-ai omorît?

— He! He! Eşti curios, meştere! Dacă ar fi vorba de o afacere personală, ţi-aş răspunde: „Să zicem că am făcut-o ca să mă distrez." Dar distracţiile care nu sînt bănoase nu-mi plac deloc, aşa că lucrez mai mult pentru alţii, decît pentru mine personal. Ei, gata. Încă o dată, mulţumesc şi...

Peyrolles îl opri în clipa în care se pregătea să tragă barele uşii pentru a ieşi. Înţelesese că avea în faţă un spadasin a cărui sabie era de vînzare şi răzbunarea pe care voia să şi-o satisfacă îi inspirase pe loc un gînd.

— Aşteaptă, zise.

— Să aştept? rînji necunoscutul. Cum îţi închipui că mă poţi reţine, acum cînd drumul e liber?

— Da, o emoţie atît de puternică te-a slăbit, desigur. Urcă în cabinetul meu, vom bea un pahar, stînd de vorbă.

Celălalt nu se lăsă prea mult rugat şi amîndoi urcară scara.

Primul lucru pe care-l făcu ipocritul bătrîn, după ce aprinse lampa, fu să meargă să vadă dacă Bathilde dormea. Liniştit în privinţa aceasta, se întoarse în încăperea care-i servea drept bibliotecă şi birou.

Cînd intră, lumina lămpii pe care o ţinea în mînă căzu din plin pe chipul interlocutorului său şi fu puţin mirat să vadă că avea de a face cu un om foarte tînăr.

Necunoscutul nu avea, într-adevăr, mai mult de optsprezece-nouăsprezece ani. Cu toate acestea nu era frumos, şi chipul său, pe care luceau doi ochi foarte vicleni, purta deja urmele unei vieţi zbuciumate de prea multe aventuri şi excese.

După ce se aşezară amîndoi lîngă biroul pe care fuseseră puse două pahare şi o sticlă, Peyrolles şopti, ca şi cum şi-ar fi vorbit sieşi:

— Daniel O'Chrâne avea o spadă zdravănă, orice s-ar spune şi, lăudîndu-se că l-ar fi ucis, tînărul acesta cu caş la gură se împodobeşte, desigur, cu o faptă de vitejie imaginară.

— Hei, omule, ai un vin bun, făcu tînărul după ce băuse, studiindu-şi, la rîndul său, gazda. Apoi, văzînd că nu capătă răspuns, adăugă, rîzînd:

— Şi ai nişte ochi mai curioşi decît o limbă vorbăreaţă.

— Oare nu mi-ai spus că, uneori, te ocupi de răzbunarea altora? întrebă Peyrolles deodată.

— Nu ştiu dac-am spus asta, omule. Dar fapt este că pînă acum am avut mai multe ocupaţii de felul ăsta.

— Pentru treaba cu Daniel O'Chrâne ţi s-a plătit?

— De ce s-o ascund?

— Vrei să-mi spui numele dumitale?

— Mathias Knauss.

— Şi unde-ai învăţat să mînuieşti spada?

— Maestrul meu, pe care nu l-am revăzut de cîţiva ani, este unul dintre cei mai buni profesori de scrimă din Germania şi se numeşte Staupitz.

— Din Köln? exclamă bătrînul, ridicîndu-se, brusc însufleţit.

— Da. Îl cunoşti, deci?

— Îl cunoşteam... fiindcă a murit!

— Îi venise rîndul, murmură, cu filozofie, Mathias. Aşadar, a întîlnit pe cineva mai tare ca el.

— A căzut cu fruntea găurită de spada contelui Henri de Lagardère.

— Nu, zău! îmi vorbise despre un Lagardère, dar ăla nu era decît cavaler.

— Este acelaşi.

Şi Peyrolles dădu glasului său o intonaţie patetică pentru a adăuga:

— Mathias Knauss, vrei să-ţi răzbuni profesorul?

Puşlamaua răspunse printr-o întrebare cinică:

— Cine plăteşte?

— Eu. Şi voi plăti cu dărnicie. Staupitz ţi-a vorbit, cu siguranţă, şi despre prinţul de Gonzague şi despre intendentul său, domnul de Peyrolles. Eu sînt acesta din urmă şi continui opera pentru care stăpînul meu şi al dumitale şi-au dat viaţa.

Conversaţia fiind începută pe acest ton, cei doi nemernici trebuiau să sfîrşească prin a se înţelege.

Cu puţin înainte de ivirea zorilor, Mathias Knauss ieşea din casa care-i slujise drept adăpost. Avea inima uşoară şi punga grea, pentru că ceruse o arvună mare şi un premiu serios pentru a încerca să facă treaba mai bine decît profesorul său.

Cu începere de la acea întîlnire şi de la acel pact, casa lui Peyrolles se umplu noaptea de acel du-te-vino ciudat care o făcea pe Bathilde atît de curioasă.

Knauss respecta prima parte a înţelegerii şi-i trimitea, unul cîte unul, pe complicii pe care-i angaja, să-şi ia plata.

Cînd s-au adunat, în acest fel, cincisprezece spadasini, bătrînul cel plin de ură consideră că are o trupă îndeajuns de mare. Dar faptul că dispunea de asasini nu era totul. Rămînea de făcut treaba cea mai grea: trebuia să găsească un mijloc pentru a-l atrage pe contele de Lagardère în cursa ce i se pregătea.

11 Ideea cea bună a domnului de Peyrolles

Cam la o lună după înţelegerea făcută cu tînărul german, Peyrolles se întreba — poate pentru a mia oară — ce fel de viclenie va trebui să pună la cale pentru a-şi realiza perfidul plan, cînd, deodată, se lovi peste frunte, cu un strigăt de bucurie: în minte îi încolţise o *idee bună*.

Încîntat de găselniţa lui, se zăvorî în cabinetul său — în care l-am mai văzut — şi se aşeză lîngă un birou pe care se aflau cele necesare scrisului.

Fiind sigur că nu va fi deranjat de nimeni, deschise un sertar şi scoase un portofel din piele de Cordova, gravat cu armele familiei de Gonzague, al cărei blazon cizelat în aur ieşea în relief pe capac. Acest portofel aparţinuse asasinului ducelui de Nevers, dar devenise proprietatea fostului său *factotum* în ziua în care acesta, pe punctul de a părăsi capitala, intrase în palatul prinţului — unde, după cum ne reamintim, locuise el însuşi — pentru a strînge, la iuţeală, ceva bani şi lucruri valoroase.

Trecînd prin apartamentele defunctului său stăpîn, după care urmau ale sale, Peyrolles zărise obiectul pe tăblia unui scrin şi, pentru orice eventualitate, îl luase, deşi, după ce-i făcuse un inventar rapid, constatase că nu conţinea decît cîteva scrisori fără importanţă, ale unor prieteni sau cunoştinţe.

— Cine ştie? se gîndise. S-ar putea să-mi fie de folos cîndva.

Ca întotdeauna, Satana, tovarăşul său, îl inspirase bine: una dintre acele scrisori urma să-i servească pentru răzbunarea pe care o plănuia împotriva contelui Henri de Lagardère. Vom vedea cum.

Deschizînd portofelul, fostul intendent răsfoi hîrtiile pe care le conţinea şi scoase dintre ele una, împăturită în trei şi purtînd un sigiliu de ceară roşie, rupt la mijloc.

Era o misivă a marchizului de Chaverny către vărul său de Gonzague. Conţinutul era lipsit de însemnătate: era pur şi simplu o relatare cu privire la o vînătoare la care participase marchizul. Dar importanţa sa nu era cu nimic mai mică în ochii lui Peyrolles, deoarece acea scrisoare îi furniza un model de scriere a unuia dintre cei mai apropiaţi prieteni ai contelui Henri.

Şi el concepuse planul infernal de a-l atrage într-o cursă pe acesta din urmă, cu ajutorul unei misive aşa-zis scrise de către marchiz.

Aflase de la Knauss că domnul de Chaverny locuia pentru moment la moşia sa din Lagny, împreună cu soţia şi copilul. Nimic nu era deci mai uşor decît să-l amăgească pe conte, făcînd să-i fie dus un mesaj presupus a veni din acea localitate, adică de la prietenul său.

Dar, pentru ca Lagardère să nu aibă vreo bănuială în privinţa acestei viclenii, trebuia să nu se îndoiască nici o clipă de autenticitatea scrisorii care îi va parveni în acest mod şi să recunoască imediat scrisul şi semnătura marchizului. Ca urmare, Peyrolles trebuia să facă în aşa fel ca ambele să fie o imitaţie perfectă, părînd a fi scrise chiar de mîna domnului de Chaverny.

Şi pentru a se adînci în această muncă de contrafacere se zăvorîse în cabinetul său, la adăpost de orice privire indiscretă.

După ce puse misiva deschisă în faţa lui, începu prin a studia cu atenţie scrisul, apoi, după cîteva minute de cercetare, încercă să reproducă literele neregulate

şi destul de neîndemînatice ale marchizului care, cu certitudine, mînuia mai bine spada decît „tubul cu barbă“[1], pentru a folosi o expresie din acea epocă.

Încercările fură îndelungi şi laborioase. Mai întîi desenă literele una cîte una, apoi le legă, le uni între ele în acelaşi fel în care erau legate şi unite în model.

De zece ori, de douăzeci de ori reluă o buclă, un cîrlig, o linie de legătură, de care nu era perfect mulţumit.

În fine, după două ore de astfel de muncă dificilă, eforturile îi fură încununate de un succes deplin: reuşise să copieze scrisoarea marchizului cu o asemenea precizie a detaliilor caligrafice, încît te înşela cu desăvîrşire. Ştiinţa celui mai priceput expert n-ar fi izbutit să deosebească adevărata misivă de cea falsă.

Atunci, sigur pe el, luă o foaie de hîrtie şi, cu mînă fermă, scrise următoarea epistolă, pentru care făcuse, mai înainte, o ciornă:

Lagny, lîngă Paris,

ora 11 dimineaţa

«Dragul meu conte,

Închipuie-ţi ce aventură ciudată mi s-a întîmplat.

Mă plimbam, adineauri, în afara zidurilor parcului meu, în lungul cărora mergeam pentru a le verifica soliditatea, gîndind să poruncesc, dacă ar fi fost cazul, să se facă reparaţiile necesare, cînd, la o cotitură, m-am pomenit în faţa unui cavaler care, cocoţat în picioare pe calul său, profita de înălţimea la care ajunsese pentru a rupe florile unui minunat trandafir agăţător, ale cărui ramuri ajungeau, împletindu-se, pînă pe creasta zidului.

Vei fi de acord că procedeul nu era prea delicat şi i-am spus-o imediat individului.

Eram cu atît mai ofensat de această lipsă de jenă, cu cît trandafirul cu pricina fusese răsădit de draga mea Flor,

1 *Tubul cu barbă:* figură de stil prin care se desemna pana de gîscă, folosită — în trecut — ca unealtă de scris. (n.t.)

la puțină vreme după căsătoria noastră, fiind pentru noi o fermecătoare amintire a primelor noastre bucuri.

Dacă hoțul meu de trandafiri ar fi fost cît de cît educat, și-ar fi cerut pe loc scuze pentru furtișagul său și întîmplarea n-ar fi avut urmări. Dar, în loc de așa ceva, intrusul — pe care, după înfățișare, l-am socotit a fi un mic gentilom de provincie — luă foarte de sus reproșurile mele, îmi răspunse pe un ton arțăgos și, în cele din urmă, mă pofti să-l las în pace, prevenindu-mă că, în caz contrar, îmi va părea rău.

Așa ceva era prea de tot și pușlamaua merita o lecție. Cu o mișcare rapidă, i-am apucat calul de hățuri, făcîndu-l să execute o săritură bruscă în față.

Rezultatul acestei manevre a fost — cum mă așteptam, de fapt — că omul meu își pierdu echilibru și, după ce încercase în zadar să se agațe de ieșindurile zidului, se întinse pe pămînt, cît era de lung.

Considerînd că pedeapsa era suficientă, mă pregăteam să plec, dar nobilul de țară se ridică iute, își scoase sabia și înaintă spre mine, roșu de mînie.

— Domnule, îmi spuse cu un puternic accent meridional, mă numesc cavalerul de Pombignac. M-ați ofensat grav. Îmi trebuie sîngele dumneavoastră! În gardă!

— Stimate cavalere de Pombignac, i-am răspuns, scoțînd — la rîndul meu — sabia din teacă, dacă v-am ofensat grav, dumneavoastră sînteți cel care m-ați obligat s-o fac. Cît despre sîngele meu, de care aveți nevoie pentru a spăla această ofensă, la naiba, luați-l, dacă puteți.

Zicînd acestea, am încrucișat spadele. Dar eram de-abia la mișcările de început, cînd am zărit-o, în depărtare, pe soția mea, care se întorcea de la o plimbare matinală și se îndrepta spre noi, fără a ne vedea încă, din fericire. Nedorind să-i ofer spectacolul unui duel, l-am rugat pe cavaler să amînăm lupta noastră pentru altădată, adăugînd că, peste o oră, mă voi afla în locul pe care dînsul îl va alege, prin împrejurimi.

— Așa ceva nu se poate, replică hoțul meu, fiindcă trebuie să plec la Paris de îndată. Totuși, pentru a nu amîna treaba noastră pe mîine, veniți să ne întîlnim acolo, pe seară. Voi fi la dispoziția dumneavoastră începînd de la orele opt.

— De ce atît de tîrziu? am întrebat.

— Pentru că ocupațiile mele nu mă vor lăsa liber mai devreme.

Foarte necăjit că eram obligat să lipsesc din Lagny o parte din noapte — ținînd seama că încă nu știam ce pretext să folosesc față de Flor pentru a explica această absență — am acceptat, firește, propunerea lui Pombignac. Și pentru că mi-a mărturisit că nu cunoaște prea bine capitala, unde n-a făcut, niciodată, decît scurte popasuri, mi-am luat eu sarcina de a fixa locul întîlnirii noastre. I-am indicat, așadar, Esplanada Invalizilor, loc ușor de găsit — chiar și pentru un provincial... și unde oamenii au avantajul de a-și putea tăia gîtul fără teama de a fi deranjați, fiindcă, de la căderea serii, nu mai trece pe acolo nici măcar o pisică.

Pentru a ne întîlni mai ușor, am precizat chiar locul în care urma să se limpezească cearta noastră: în dreapta grilajului grădinii, spre Gros-Caillou[1].

Iată-mă, deci, dragă conte, cu un duel pe brațe, din cauza unor trandafiri, ceea ce este destul de hazliu.

În această situație, m-am gîndit la dumneata, pentru a-mi fi secund. Fiind cel mai bun prieten al meu, sînt sigur, dinainte, că nu-mi vei refuza acest serviciu.

După cîte mi-a spus, cavalerul de Pombignac va avea ca asistent o rudă a sa, la care locuiește.

Prin urmare, dragul meu Henri, astă-seară, la ora opt, mă bizui în întregime pe dumneata.

Reține bine: Esplanada Invalizilor, la colțul din dreapta al grilajului grădinii.

Primește salutările mele cordiale și transmite respectul meu prietenesc contesei.»

1 *Gros-Caillou:* cartier în vechiul Paris. În traducere în lb. română: Piatra Mare. (n.t.)

După ce termină această scrisoare, Peyrolles o reciti cu atenţie, făcu diverse retuşări şi o semnă *„De Chaverny"*, cu o superbă parafă, cu totul asemănătoare cu cea a marchizului.

O făcuse puţin cam lungă, pentru a imita forma şi stilul prolix al acestuia, potrivit mostrei pe care o avea sub ochi.

— Acum, un *post-scriptum,* zise.

Şi adăugă, sub semnătură:

«P.S.: Pentru a nu da de gîndit marchizei, prin plecarea la Paris a unuia dintre servitorii noştri, ţi-l trimit — în chip de comisionar — pe fiul grădinarului meu, care a primit ordinul de a-ţi înmîna personal acest mesaj.»

Cînd încheie, împături scrisoarea în acelaşi fel în care era împăturită cea pe care o luase drept model, îi puse o adresă: *„Domnului Conte Henri de Lagardère, în palatul său de Nevers, Paris"*, apoi se pregăti s-o sigileze.

Această operaţie nu era mai puţin dificilă, căci în secolul trecut — cînd stampila era necunoscută — sigiliul juca un rol important la închiderea scrisorilor. Autenticitatea înscrisurilor sigilate se recunoştea după gradul de puritate al amprentei sale.

Jean Jacques Rousseau[1] îi prevenea pe cei cu care coresponda să examineze întotdeauna cu grijă sigiliile lui.

Mulţi falsificatori — şi erau cu grămada, în acea epocă binecuvîntată — au fost prinşi pentru că nu se pricepuseră să redea destul de clar detaliile unui sigiliu.

Peyrolles ştia toate acestea. În consecinţă, trebuia să-şi folosească întregul talent pentru a realiza sigilarea respectivă.

La scrisoarea marchizului către prinţul de Gonzague era ataşată o rondelă mare de ceară roşie, tăiată la mijloc. Ea purta, în uşor relief, armele familiei Chaverny.

1 *Jean Jaques Rousseau:* scriitor de limbă franceză, născut la Geneva (1712—1778). Devine celebru prin lucrarea sa *Discours sur les sciences et les arts.* Stabileşte o doctrină potrivit căreia omul este bun, dar societatea îl corupe. Recomandă ca soluţie apropierea de natură. Opere principale: *Julie ou la Nouvelle Héloïse, Du contrat social, Confessions.* (n.t.)

Fostul intendent apropie cele două bucăţi ale rondelei. Din spărtura cerii săriseră cîteva cioburi, dar — din fericire — fără a denatura ansamblul armelor blazonului. Totuşi, deoarece lipsa lor ar fi putut trăda frauda, înlocui părţile lipsă prin chit, căruia îi dădu exact forma bucăţilor pierdute.

Apoi, după ce frămîntă între degete un cocoloş de pîine, astfel încît să-l transforme într-o cocă moale, îl apăsă pe relieful sigiliului, obţinînd o amprentă de o precizie perfectă.

O făcu să se întărească, ţinînd-o la flacăra lămpii şi nu mai trebui decît să apese această amprentă pe ceara topită care-i servi pentru sigilarea scrisorii sale: blazonul familiei de Chaverny apăru, admirabil modelat.

— Aşa, iată momeala pregătită, zise Peyrolles, contemplîndu-şi opera, mulţumit de sine. Şi frumoasa mea pasăre ar trebui să fie foarte îndemînatică pentru a nu se lăsa păcălită, ca o gaiţă, în capcană. Dar nu trebuie să am nici o teamă în privinţa asta. Ar putea oare să refuze să fie secund într-un duel? Nu, pe Dumnezeul meu! Altminteri, n-ar mai fi Lagardère.

Cu acest gînd mîngîietor, strînse cu grijă misiva apocrifă şi făcu să dispară orice urmă a micii sale îndeletniciri.

A doua zi, foarte devreme, îşi lua adio de la Bathilde, o prevenea că va lipsi mai mult de trei săptămîni şi pornea, în mare grabă, spre Paris.

Peste opt zile, punea piciorul în capitală. Era de dimineaţă şi oraşul abia începea să se trezească.

Potrivit instrucţiunilor sale, Knauss trebuise să-i pregătească vechea lui „casă de distracţii" din strada Grange-Batelière, unde urma să se instaleze în perioada în care va sta la Paris.

Acea mică locuinţă, care fusese uitată cînd se pusese sechestrul pe bunurile sale, neştiindu-se că-i aparţinea, rămăsese pustie după plecarea lui. În cartier se crezuse că proprietarul era plecat în călătorie şi nimeni nu luase seama la părăsirea în care fusese lăsată.

Merse deci la faţa locului şi se convinse că germanul îi îndeplinise ordinele: casa devenise locuibilă. De altminteri, urma să rămînă acolo cel mult o săptămînă.

Temîndu-se să se arate în timpul zilei pe străzile Parisului, aşteptă pînă seara, pentru a îndrăzni să iasă. Dacă, din întîmplare, ar fi întîlnit vreo persoană dintre vechile cunoştinţe, s-ar fi terminat cu planurile sale. Ar fi fost nimicite din clipa în care s-ar fi ştiut că încă face parte dintre cei vii.

Era, totuşi, foarte schimbat: cei patru ani de izolare îl îmbătrîniseră cu mai mult de douăzeci de ani şi zbîrcituri adînci îi brăzdau faţa în toate direcţiile. Şi apoi el — care, odinioară, era mereu proaspăt ras — purta acum o barbă neptuniană, care îi cobora pînă pe piept, dîndu-i o înfăţişare cu totul diferită de cea pe care o avusese cîndva.

În fine, acel tic nervos, care îl obliga să-şi aplece foarte des capul către stînga, sfîrşea prin a-l metamorfoza cu totul.

Cu toate acestea, nu era liniştit decît pe jumătate, deoarece Parisul era un furnicar de oameni de a căror privire trebuia să se teamă. Aşa încît nu voia să rişte o întîlnire, a cărei consecinţă ar fi fost completa distrugere a speranţelor sale.

Aşadar, numai după ce se lăsase noapte adîncă, îndrăzni să-şi părăsească locuinţa.

Ba chiar, ca un surplus de precauţie, îşi legă peste un ochi un fular mare, negru, ce-i ascundea pe trei sferturi trăsăturile.

Knauss îi spusese că, atunci cînd va avea nevoie de serviciile sale, îl va găsi întotdeauna la cîrciuma *La Coţofana fără Coadă* [1], situată în cartierul Gros-Caillou.

Cum încă de cu seară voia să intre în contact cu teutonul, se îndreptă într-acolo.

Gros-Caillou — astăzi atît de populat, atît de plin de străzi largi şi frumoase, care îl fac să fie unul dintre cartierele cele mai pline de viaţă ale capitalei — era, pe

1 *La Coţofana fără coadă:* în textul original, *Pie- sans-Queue!* (n.t.)

vremea aceea, doar un orăşel alcătuit din case sărace, construite din chirpici, sau chiar numai din lemn. Înspre Palatul Invalizilor, aceste case se îngrămădeau unele peste altele, formînd străduţe înguste care se întortocheau într-un labirint de nedescurcat. Cele mai multe dintre aceste case erau cîrciumi, hoteluri deocheate, localuri sordide pentru fumat, a căror clientelă o formau soldaţii şi drojdia societăţii.

Pătrunzînd în acea zonă dubioasă, luminată doar din loc în loc de nişte lămpi cu ulei ce făceau mai mult fum decît lumină, Peyrolles fu, mai întîi, cam descumpănit: unde naiba să descopere cîrciuma *La Coţofana fără Coadă?*

Providenţa ticăloşilor îi veni în ajutor. Străbătuse deja mai multe străzi, fără vreun rezultat, ocărîndu-l pe Knauss care nu-i dăduse indicaţii mai precise, cînd uşa unei spelunci prin faţa căreia trecea se deschise brusc, lăsînd să iasă doi bărbaţi care, cu cuţitul în mînă, veneau să continue afară o luptă începută înăuntru.

Din instinct, Peyrolles aruncă o scurtă privire în cîrciumă şi avu satisfacţia de a-l zări pe cel pe care-l căuta, aşezat la o masă împreună cu vreo cincisprezece indivizi, în care-i recunoscu pe cei pe care Knauss i-i trimisese la Bruges.

Desigur, tînărul spadasin trebuise să treacă cu mare rapiditate frontiera, nu atît pentru a îndeplini prompt misiunea încredinţată de Peyrolles, cît pentru a se pune la adăpost de represaliile numeroşilor prieteni ai lui Daniel O'Chrâne.

Cîrciuma *La Coţofana fără Coadă* era, fără îndoială, cel mai cumplit cuib de bandiţi din cîte se pot imagina. Acolo era cartierul general al tuturor borfaşilor care infestau Parisul... şi numărul lor era mare.

Tăietori de pungi, hoţi de buzunare, şarlatani, spărgători, criminali, borfaşi, bătăuşi, spadasini, ucigaşi plătiţi şi tot felul de ticăloşi veneau să-şi povestească micile lor afaceri şi să plănuiască, în linişte, alte lovituri.

Fără ezitare, Peyrolles trecu pragul acelui loc oribil şi se apropie de Knauss.

Recunoscîndu-l, acesta se ridică iute şi, făcîndu-i semn să-l urmeze, îl conduse în fundul sălii, în spatele unei mici bariere de lemn ce-i izola de restul consumatorilor pe cei ce aveau de discutat lucruri deosebite.

— Ei, bine? întrebă Mathias, de cum fură singuri, iată-te la Paris.

— De astăzi de dimineaţă.

— Atunci, înseamnă că vei avea nevoie de noi.

— Imediat.

— Mai precis, cînd?

— Mîine.

— Bine.

— Sînteţi gata, tu şi oamenii tăi?

— Da. Un semn de la dumneata şi acţionăm.

— Pentru asta am venit. Mai întîi, totuşi, trebuie să îndeplineşti întocmai ordinul pe care ţi-l voi da.

— Care?

— Iată-l, spuse Peyrolles, scoţînd din vestă scrisoarea pe care o ştim. Mîine, în timpul zilei, vei duce această misivă la palatul Nevers, cerînd să vorbeşti cu contele Henri de Lagardère.

— Bine.

— Cu el în persoană, înţelegi.

— Da, da, cu el în persoană.

— Şi cînd vei fi în prezenţa lui, îi vei spune: „Domnule conte, iată ce mi-a poruncit să vă aduc, cu toată graba, domnul marchiz de Chaverny, stăpînul meu". Pricepi bine?

— Aşa o să-i spun, cuvînt cu cuvînt. Şi pe urmă?

— Apoi, vei aştepta puţin, ca şi cum ar trebui să fie un răspuns — pentru că s-ar putea să-ţi dea unul, deşi această scrisoare nu necesită neapărat aşa ceva. De fapt, îţi voi spune ce conţine. Pentru a te împiedica să pălăvrăgeşti vrute şi nevrute, dacă s-ar ivi prilejul, ceea ce ar prejudicia executarea planului nostru, este util să fii la curent.

În puţine cuvinte, Peyrolles îi făcu cunoscut interlocutorului său esenţialul din scrisoare.

— Şi dacă îmi dă un răspuns? întrebă Knauss.

— Dacă-ţi dă unul, replică bătrînul, ţi-l vei întipări bine în minte, pentru a mi-l reda cu fidelitate.

— Contează pe mine. Şi unde o să te găsesc? La Grange-Batelière?

— Da. Acolo vom termina de ticluit împreună planul nostru.

— Am înţeles.

— Mai ales, fii cît mai abil în îndeplinirea acestui comision, deoarece contele trebuie să creadă că depeşa îi este cu adevărat trimisă de către marchiz.

— Dar, în acest caz, e necesar să am veşminte potrivite situaţiei. Oamenii domnului de Chaverny trebuie să aibă o livrea ce poate fi recunoscută.

— Aşa este. Dar este inutil să recurgi la această deghizare, ţinînd seama de faptul că vei trece drept fiul grădinarului său. Ar fi prea greu să procurăm o astfel de livrea. Vei îmbrăca, pur şi simplu, un costum oarecare de ţăran.

— Care va fi mult mai pe placul meu decît hamul servituţii, replică Knauss. Parcă şi văd hainele: vestă şi pantaloni bufanţi, scurţi, dintr-o pînză groasă, ciorapi albaştri tărcaţi, bocanci cu ţinte şi pălărie de pîslă în formă de oală.

— Chiar aşa.

— Şi cam la ce oră va trebui să mă prezint?

— Către orele trei ale după-amiezii, cel tîrziu. Şi cum va trebui să pară că vii de la Lagny, încearcă să ai aerul cuiva care a făcut o călătorie de douăzeci de leghe.

— Călătoria asta, ar trebui s-o fi făcut călare?

— Doamne! Nu-mi închipui deloc altă posibilitate, doar dacă n-ar fi cu căruţa... Dar nu, mai bine călare.

— Îmi este indiferent. Deci, călare. Va trebui să găsesc o mîrţoagă de fermă.

— Cu care vei da, mai întîi, o raită pe drumul spre Saint-Cloud, în plin praf, ca să fii îndeajuns de colbuit, aşa cum se cuvine să fie cineva care a făcut un drum lung, în goana mare.

— Asta e o idee.

— Şi este una bună, căci, dacă în mintea contelui ar încolţi cea mai mică bănuială, totul ar fi ratat. Încă o dată, joacă-ţi bine rolul, te voi răsplăti după cum vei merita. Iată, totuşi, un acont pentru tine şi oamenii tăi. Vei căpăta încă o dată pe-atîta... după.

Knauss îşi întinse pălăria, în care Peyrolles lăsă să cadă un pumn bun de galbeni.

— Este ca şi cum treaba s-ar fi şi făcut, zise teutonul.

— Să te-audă diavolul, replică fostul intendent. Aşadar, pe mîine, adăugă, plecînd. Voi aştepta cu nerăbdare venirea ta.

Şi ieşi din cîrciumă.

— Între noi doi, acum, Henri de Lagardère, mormăi bătrînul, de cum fu afară. Acum patru ani, cînd am părăsit Parisul, am jurat să revin într-o zi pentru a te smulge din fericirea ta, din braţele alor tăi şi din dezmierdările lor. Pentru a te doborî, la rîndul meu, aşa cum m-ai doborît tu, în cimitirul Saint-Magloire... şi chiar mai bine, pentru că tu, tu nu te vei mai scula. Ei, bine, acea zi a sosit şi... iată-mă. Peste cîteva ore, vei fi încetat să trăieşti!

Zicînd acestea, un rîs sinistru îi contractă buzele învineţite şi un fulger de ură ţîşni din pupilele sale.

O oră mai tîrziu, se întorcea acasă, nu pentru a se odihni, ci spre a-şi savura pe îndelete răzbunarea şi pentru a se ospăta dinainte din plăcerea pe care o va avea a doua zi, văzînd cum duşmanul lui de moarte îi cade în sfîrşit în mreje.

12 Întîlnirea

De cînd Henri de Lagardère se căsătorise cu Aurore de Nevers — acea copilă salvată de el de la o moarte înspăimîntătoare şi pentru care, la început, avusese o dragoste aproape părintească, ce se transformase cu timpul într-o iubire arzătoare, ce-l făcuse să înfrunte totul pentru a o obţine

— din acea epocă, spuneam, contele plutea într-o fericire deplină.

Greutăţile, nenorocirile, spaimele cumplite ce-i umpluseră viaţa, îi apăreau acum ca fiind undeva, într-o îndepărtare vagă, neclară, învăluită de o ceaţă ce devenea tot mai groasă cu fiece zi ce trecea.

Lăsîndu-se în voia fericirii sale, a bucuriilor ce i le datora dragei sale Aurore, se întreba, uneori, dacă într-adevăr suferise cîndva, dacă nu fusese întotdeauna atît de fericit cum era acum. Şi, desigur, puţin ar fi lipsit să creadă aşa, într-atît prezentul făcea să păleasca trecutul.

Cît despre Aurore, ea îşi adora soţul şi-l considera egalul unui semizeu. Oare nu lui îi datora totul?

Amintindu-şi de devotamentul de care dăduse dovadă faţă de ea, de duioşia plină de atenţie cu care o înconjurase fără încetare, simţea că are pentru el comori nesecate de recunoştinţă şi de dragoste.

Ca şi cum ar fi vrut să facă şi mai solide legăturile ce-i uneau, Dumnezeu le dăruise un copil. Un îngeraş cu surîs dulce, cu ochi de azur ce străluceau lîngă ei şi care le umplea inimile de o sfîntă încîntare.

Îl numiseră Philippe, în amintirea ducelui de Nevers — prietenul lui, pentru o clipă, şi totodată tatăl ei.

Deseori, Aurore îi spunea soţului său:

— Tu Henri, tu, tu întreg eşti acela care retrăieşte în acest heruvim!

— Nu, dimpotrivă, tu eşti aceea, replica el. Apoi adăuga, cu hotărîre: — Ştiu bine acest lucru, doar te-am văzut la vîrsta lui de acum.

Şi, dacă se întîmpla ca Flor să apară în timpul acestei dezbateri, o lua ca arbitru.

— Eu — trăgea ea concluziile —, eu cred că seamănă cu amîndoi, în mod izbitor.

Şi era adevărat: copilul semăna şi cu tatăl său şi cu mama sa, fără a se putea spune cu precizie ce anume venea de la primul şi ce de la cea de a doua.

Totuşi, pe măsură ce creştea, chipul micului Philippe semăna tot mai mult cu cel al contelui, sfîrşind curînd prin a fi imaginea exactă a acestuia.

Toţi făceau această remarcă şi Lagardère însuşi trebui să fie de acord cu părerea lor. Copilul avea deja fruntea lui lată şi înaltă, strălucirea intensă a ochilor săi şi, mai ales, o hotărîre în toate mişcările, care-i trăda, ea singură, originea.

Cei doi soţi trăiau în afara tumultului lumii. Ce le păsa de zgomotul, de forfota mulţimii indiferente şi pentru ce ar fi pierdut, în ocupaţii vane şi uşuratice, clipele atît de preţioase ale existenţei lor — toată numai bucurie şi fericire? Nu erau atît de nebuni.

Trecuseră patru ani, fără ca vreo umbră să păteze puritatea firmamentului lor. Dar, vai! în acel scurt interval de timp ei epuizaseră partea de fericiri pămîntene ce le fusese hărăzită şi nenorocirea avea să se abată asupra lor, cumplită, fulgerătoare, făcînd ca acel cuib dulce în care se adăposteau să devină, pentru totdeauna, un loc de durere şi de deznădejde.

A doua zi după ce Peyrolles se dusese să-l caute pe Knauss la cîrciuma *La Coţofana fără Coadă,* acesta din urmă — îmbrăcat ca un ţăran din împrejurimile capitalei şi călărind o drăcie de cal mare şi costeliv, ce părea că-i aparţinuse lui Don Quijote — se oprea, pe la orele trei ale după-amiezii, în faţa palatului Nevers, la intrarea căruia făcea de pază un splendid portar, cu o statură atletică.

Teutonul era plin de praf din cap pînă-n picioare şi avea faţa acoperită de transpiraţie, ca şi cum tocmai ar fi alergat mult.

Cît despre cal, acesta era alb de spumă şi scotea foc pe nări: de la amiază şi pînă acum, bietul animal străbătuse de două ori distanţa dintre Paris şi Saint-Cloud.

Descălecînd imediat, tînărul înaintă către impunătorul personaj, ţinînd în mînă scrisoarea pe care i-o dăduse Peyrolles.

— Aici locuieşte contele Henri de Lagardère, domnule portar? întrebă.

În loc de răspuns, elveţianul — căci, la acea vreme, portarii[1] erau veritabili copii ai Elveţiei — îl măsură din priviri, dispreţuitor, pe interlocutorul său, a cărui îmbrăcăminte arăta că era vorba de un adevărat ţărănoi. I se părea, desigur, ciudat că un individ de teapa asta ar putea avea de a face cu stăpînul său.

Văzînd aşa, Knauss îşi repetă întrebarea.

— *Ja*[2], se decise elveţianul să spună, în cele din urmă, ce vrei de la domnul conte?

— Aş vrea să-i dau această scrisoare. Este foarte urgent.

Uriaşul întinse mîna ca pe o tavă, pentru a primi plicul.

— Nu, trebuie să i-o înmînez lui însuşi.

— *Nein*[3], zise, categoric, elveţianul.

După felul în care pronunţase acest scurt răspuns, el putea fi tradus prin: „Ei, nu! bădărane, crezi că stăpînul meu îl va primi pe un ţărănoi ca tine?"

Cel puţin, aceasta a fost interpretarea pe care i-a dat-o Knauss, căci răspunse cu obrăznicie:

— Du-te să mă anunţi fără a mai întîrzia. Domnul conte nu va fi supărat să mă vadă.

Elveţianul rîse dispreţuitor, dar, cum nu era un vorbăreţ, se mulţumi să exprime, printr-o mimică complicată, că trebuia ales între a intra imediat în relaţii cu pantoful său — în care ar fi încăput cu uşurinţă un elefant mic — şi predarea scrisorii.

În acelaşi timp, întinse din nou braţul pentru a o lua.

Tînărul se dădu înapoi şi o ţinu la spate.

— *Mein Gott*[4]*!* strigă, într-o clipă de uitare. Îţi spun că trebuie să vorbesc personal cu domnul conte. Vin într-o goană de la Lagny, special pentru asta. Domnul marchiz de Chaverny, care m-a trimis, mi-a spus: „Iată ce vei duce la Paris, domnului conte de Lagardère,

1 *Portarii:* în textul original, autorul a folosit cuvîntul „Suisse" care în lb. franceză înseamnă elveţian, dar care era întrebuinţat şi cu înţelesul de „portar de casă mare". (n.t.)

2 *Ja:*(în lb. germană în text) = Da. (n.t.)

3 *Nein:* (în lb. germană în text) = Nu. (n.t.)

4 *Mein Gott!* (în lb. germană în text) = Pe Dumnezeul meu! (n.t.)

dîndu-i-o tu însuţi, în propriile sale mîini.“ Şi mi-a repetat de mai multe ori: „Tu însuţi, înţelegi?!“ Vezi deci bine că nu-şi pot da această hîrtie. Dacă nu vrei deloc să mă laşi să intru, o să mă întorc la Lagny şi o să-i spun domnului marchiz că dumneata eşti cel care m-a împiedicat să-mi fac comisionul.

Vorbele în germană care-i scăpaseră mesagerului venit de la ţară îl făcuseră pe bravul elveţian să caşte nişte ochi aproape la fel de mari ca uşa pe care o păzea. Dar numeroasele motive pe care i le înşirase interlocutorul său nu-i lăsară timpul necesar pentru a pricepe mai în adîncime această ciudăţenie.

Ştia că marchizul este prietenul contelui şi se gîndea că s-ar putea să rezulte, pentru el, serioase neplăceri, dacă s-ar fi opus ca mesagerul să îndeplinească ordinele pe care le primise.

Aşa încît, după ce mestecase printre dinţi doi sau trei *ja* şi un număr egal de *nein* — dovadă evidentă a unei cumplite nehotărîri —, sfîrşi prin a-i face semn tînărului ţăran să-l urmeze, continuînd să arate prin semne şi fără a-şi mişca limba că intrusul ar avea multe de pătimit dacă i-ar atrage fie şi un singur reproş din partea contelui.

Mutra de ticălos a teutonului îi displăcea foarte mult tăcutului elveţian, care avea parcă o presimţire că greşeşte cedînd insistenţelor sale.

Mergînd înaintea lui Knauss, care-şi legase calul de unul din stîlpii scurţi aflaţi de fiecare parte a porţii, îl conduse într-o anticameră în care se afla un servitor şi i-l încredinţă acestuia fără o vorbă.

Servitorul îl introduse într-un salon şi-l invită să aştepte ca stăpînul să fie informat de venirea sa.

După zece minute, apăru contele în persoană.

Ca odinioară, capul său semeţ se înălţa mîndru pe umeri. Trăsăturile, ca şi mersul îi erau la fel de tinereşti ca mai înainte. Nici un fir argintiu nu se rătăcise încă în bogatele sale bucle brune. Nici un rid nu schimbase liniile atît de pure ale chipului său.

— Ai să-mi dai o scrisoare, băiete? îl întrebă pe Knauss.

— Da, domnule conte, din partea domnului marchiz de Chaverny, al cărui grădinar este tatăl meu. Iat-o.

Lagardère luă misiva şi, recunoscînd sigiliul cu armele marchizului, se grăbi s-o deschidă.

Knauss trecu printr-o clipă de teamă groaznică. Dacă şi-ar da contele seama de înşelătorie! Dacă Peyrolles, orice ar fi spus, nu imitase destul de bine scrisul domnului de Chaverny, cît să-l înşele?

Dar se linişti repede. Lagardère citea scrisoarea fără a bănui cît de cît că ar fi falsă.

Primele rînduri îl făcură să zîmbească, dar la ultimele, chipul i se întunecă deodată şi nu-şi putu reţine un gest de nemulţumire.

Ba chiar spuse cu jumătate de glas:

— Dar nu pot, este imposibil.

Auzind aceste cuvinte, teutonul aproape că lăsă să-i scape o exclamaţie de dezamăgire. Din fericire, se reţinu.

Cu scrisoarea în mînă, contele rămăsese pe gînduri, încruntînd sprîncenele şi mototolind nervos, între degete, hîrtia.

Knauss îl pîndea îngrijorat, cu coada ochiului.

Refuzul lui Lagardère de a fi aşa-zisul secund al marchizului ar fi însemnat distrugerea totală a planului pe care îl urzise împreună cu Peyrolles.

Totuşi, nu întîrzie să recapete nădejde.

Puţin cîte puţin, trăsăturile contelui se linişteau şi se îmblînzeau. În cele din urmă, adresîndu-se pretinsului grădinar, zise:

— Vei raporta stăpînului tău că treaba este în regulă şi că poate conta pe mine... întru totul. Va şti ce înseamnă aceste cuvinte.

— Bine, domnule conte, spuse Knauss care, de data aceasta, nu se putu împiedica de a-şi da pe faţă bucuria. Aşa voi face, fără greş.

Şi plecă imediat.

Văzîndu-l trecînd din nou, cu chipul luminat de un zîmbet răutăcios, portarul îi aruncă un răsunător: *nein!*,

asemenea unui *vade retro* [1] şi care, în limbajul său închipuit, trebuia să însemne: „Mi-e totuna, cred că aş fi făcut mai bine dacă nu lăsam să intre această piază-rea".

În fond, elveţianul cel cumsecade gîndea poate mai multe.

După plecarea germanului, chipul contelui se întunecă din nou.

— Hotărît lucru, şopti el, serviciul acesta pe care Chaverny mă roagă să i-l fac mă necăjeşte tare mult. Voi fi obligat să mă prefac faţă de Aurore, lucru pe care, de la nunta noastră, nu l-am făcut niciodată.

Pentru a explica aceste cuvinte, care ar putea să pară ciudate în gura lui Lagardère, trebuie să spunem că, la începuturile căsătoriei lor, tînăra femeie — temîndu-se ca nu cumva firea războinică a soţului său să nu-l împingă în vreo aventură neplăcută — obţinuse promisiunea lui, nu doar de a nu se mai duela niciodată, ci de a nu se mai amesteca prin nimic în acest fel de lupte, nici măcar pentru a asista ca prieten. Pentru a justifica această ultimă clauză, ea arătase — avînd, de altfel, dreptate — că în asemenea situaţii ajungeai adesea să iei parte la o ceartă în care nu aveai nici un interes.

Contele consimţise de bunăvoie la cererile ei, sperînd să-şi poată respecta întotdeauna promisiunea. Şi, iată că în clipa în care se gîndea cel mai puţin la aşa ceva, se vedea silit să şi-o încalce, cu riscul — dacă refuza — de a se certa cu cel mai bun prieten!

Acest gînd îl chinui toată ziua, căci se temea să-i spună contesei adevăratul motiv ce-l va face să lipsească de acasă seara şi nici nu voia s-o înştiinţeze decît cu cîteva clipe înainte de plecare, aşa încît îşi petrecu timpul căutînd un pretext plauzibil.

Nu găsi nici unul care să-l mulţumească şi înserarea sosi fără ca el să se fi hotărît ce anume să inventeze.

1 *Vade retro:* citatul complet — *Vade retro, Satana* — (în lb. latină = *Retrage-te, Satană*) — redă cuvintele lui Isus şi este folosit pentru a respinge pe cineva sau propunerile cuiva. (n.t.)

Dar, deoarece trebuia totuşi să se decidă să vorbească, fiindcă-i promisese marchizului că-l va ajuta, îşi luă curajul în dinţi şi, după masa de seară, pe la ora şapte, îi spuse soţiei, încercînd să imprime vocii sale un timbru firesc:

— A! fiindcă veni vorba, dragă Aurore, am uitat să te informez că am primit adineauri un mesaj de la Chaverny. Îmi cere insistent să mă duc să-l întîmpin pe un oarecare cavaler de Pombignac, cu care este rudă de nu ştiu al cîtelea grad şi care trebuie să sosească la Paris, cu poştalionul, astă-seară la ora opt. Este un tînăr cadet, fără avere, în căutarea unei situaţii.

— Ia te uită! zise Aurore. Marchizul îţi dă în sarcină o misiune ciudată.

— Ba, deloc. Ce vezi ciudat în asta?

— Doamne, mi se pare că ar fi putut să trimită, pur şi simplu, pe unul dintre oamenii săi.

— Vei fi totuşi de acord că este mai bine să trimită un prieten. Cu atît mai mult, cu cît Chaverny mă roagă să-l îndrept imediat spre Lagny.

— Ei, bine, tocmai pentru aceasta, continuă Aurore. Persoana care s-ar fi dus s-o primească pe acea rudă ar fi luat-o, îndată, cu sine.

Logica acestui răspuns îl descumpăni pe Lagardère. Şi, de fapt, simţea că ceea ce spune este cam lipsit de sens. Continuă totuşi:

— Aşa este, ar fi fost mai raţional. Dar, în sfîrşit, fiindcă marchizul a socotit de cuviinţă să facă apel la serviciile mele, nu-l pot refuza. Voi merge, aşadar, în întîmpinarea cavalerului de Pombignac.

Tînăra femeie şopti:

— Şi pe urmă, să-l faci pe tînărul acela să străbată, în plină noapte, nouă leghe! Este cel puţin bizar. Ce-o fi fost în mintea sărmanului Chaverny?

— Chiar că nu ştiu şi, ca şi tine, recunosc că a avut o idee cam fantezistă.

— În locul tău, iată ce aş face, Henri! L-aş aduce pe cavaler aici şi l-aş reţine pînă mîine. Va putea astfel să se odihnească, înainte de a porni iar la drum.

— Nu este deloc posibil, replică Lagardère, atît de repede, încît Aurore îl privi mirată.

— Şi de ce nu?

— De ce? de ce? Păi, cum ai vrea să-l primim la noi pe un domn despre care habar nu avem? Ştiu eu cine o fi, acest cavaler de Pombignac?

— Dar este un prieten al marchizului! Acest lucru trebuie să ne fie de ajuns.

Lagardère îşi terminase argumentele. Mai lipseau cîteva cuvinte stîngace, ca cele pe care le pronunţase, şi Aurore va bănui, poate, adevărul. Se hotărî să bruscheze situaţia.

— Draga mea, zise, dacă vrei să mă crezi, mă voi achita de comisionul pe care vărul tău m-a rugat să i-l fac, în condiţiile pe care mi le-a indicat. În mod cinstit, nu aş putea să-mi iau dreptul de a le aduce vreo modificare. Şi acum, dă-mi voie să te părăsesc. Mă voi înapoia cel mai tîrziu pe la ora nouă, îţi promit.

Cu aceste cuvinte, o sărută pe Aurore, îşi mîngîie uşor copilul, apoi plecă.

De cum nu-l mai văzu, tînăra femeie fu cuprinsă de o nespusă spaimă; ceva se frînse în ea şi un nor îi trecu prin faţa ochilor.

— Doamne, ce am oare? se întrebă. De unde îmi vine această nelinişte? E ca şi cum m-aş teme de o primejdie pentru Henri. Haide! sînt nebună. Nimic nu este mai simplu decît ceea ce s-a dus să facă şi, peste două ore, chiar mai înainte, fără îndoială, va fi înapoi, aici, lîngă mine. Dragostea adîncă ce-o simt pentru el mă face să mă îngrijorez atît de lesne.

Totuşi, oricît ar fi încercat să asculte de raţiune, Aurore rămase sub efectul unei temeri ce creştea cu trecerea timpului.

La rîndul său, Lagardère, ieşind din palat, resimţi şi el o tulburare inexplicabilă. I se păru că cerul, deşi plin de stele, se întunecă deodată şi capătă o culoare lividă.

Dintr-un imbold inconştient, se întoarse către locuinţa sa, unde se aflau două fiinţe dragi pentru care şi-ar fi dat

viaţa de o sută de ori şi-şi trimise sufletul să zboare pînă la ele, învăluindu-le într-un singur gînd de dragoste.

I se părea că niciodată nu le iubise mai mult ca în acea clipă şi trebui să se reţină să nu se întoarcă pentru a le strînge în braţe.

Dar, reuşind să-şi stăpînească această emoţie, pe care o atribuia unei excitări nervoase datorate neplăcerii de a fi trebuit s-o înşele pe Aurore, nu se mai gîndi decît să se ducă să-l întîlnească pe marchiz şi să-şi îndeplinească aşa cum se cuvine îndatoririle de secund.

13 Cum moare un erou

Se poate spune despre Paris ceea ce s-a spus despre Roma: că şi-a scris el însuşi istoria, în blocuri de piatră.

Mai mult de o sută de monumente celebre, datînd fie din primele timpuri ale formării sale, fie din timpurile moderne, vin în sprijinul acestei afirmaţii.

Bineînţeles că nu vreau să facem, aici, un istoric al acestor monumente. În afară de faptul că trecutul lor nu are nici o legătură cu povestirea noastră, o astfel de muncă ar necesita volume întregi. Dar credem că sîntem datori să spunem cîteva cuvinte despre unul dintre ele, lîngă care se vor întîmpla principalele fapte ale acestei istorisiri.

Este vorba despre Palatul Invalizilor.

Mai întîi, o rectificare. Toată lumea, sau aproape toată lumea, este convinsă că Ludovic al XIV-lea este cel care, primul, a avut ideea de a construi un azil pentru soldaţii infirmi sau în vîrstă.

Or, este o mare greşeală. Această idee i-a aparţinut lui Henric al IV-lea care, mai înainte de orice, s-a gîndit să-i spitalizeze pe bătrînii apărători ai patriei. Prin grija sa, aceştia au fost găzduiţi, la început, în cazarma de la

Lourcine, în aşteptarea unei soluţii mai bune. Mai tîrziu, deoarece numărul lor se mărea în fiecare zi, Ludovic al XIII-lea le atribui Bicêtre.

Şi abia în anul 1671 a fost instituit actualul Palat al Invalizilor, fondat de către Regele Soare, la îndemnul marchizului de Louvois şi după planurile arhitectului Libéral Bruant.

Ceva mai tîrziu, Jules Hardouin-Mansard a conceput macheta majestuosului dom a cărui construcţie a condus-o.

Acest Mansard era — să ne grăbim s-o spunem — nepotul celebrului François Mansard, arhitectul care-a construit Banca Franţei, palatul Carnavalet şi palatul Val-de-Grâce. El însuşi a construit palatul şi capela de la Versailles, precum şi piaţa Vendôme şi pe cea a Victoriilor.

Dar cel mai frumos titlu de glorie al său este, fără îndoială, acela de a fi servit drept naş acelor mici încăperi vecine cu cerul, numite *mansarde*.

Marchizul de Louvois, caracterizat printr-o activitate prodigioasă, grăbi foarte mult lucrările de la Palatul Invalizilor, pe care venea să le viziteze, cu regularitate, o dată pe săptămînă.

Dar un mic acces de vanitate, căruia i s-a lăsat pradă, l-a făcut să merite o lecţie din partea lui Ludovic al XIV-lea.

Acesta, care venise şi el, într-o zi, să vadă dacă monumentul va fi terminat în curînd, a observat cu o uimire pe care nu şi-a ascuns-o, că blazonul ministrului său se afla sculptat pe monument, în mai multe locuri.

Foarte nemulţumit de o asemenea îndrăzneală, puse să fie spart, pe loc, în faţa lui, cu lovituri de ciocan.

Louvois a înghiţit insulta fără a scoate o vorbă. Înţelegea că ar fi fost imprudent să-i reziste monarhului. Dar imaginä totuşi următorul şiretlic, pentru ca posteritatea să afle că el participase la construirea palatului:

La una dintre mansardele care încununä faţadele (cea de a cincea, cum intri în curtea de onoare), puse să fie

sculptat un lup, cu labele peste *ochiul de bou* [1] pe care îl înconjoară, cu capul pe jumătate ascuns sub o tufă de frunze şi cu ochii aţintiţi în plin asupra curţii. Deci, acest *lup vede* [2] este emblema grăitoare a ministrului.

Terenul pe care fusese construit palatul era o cîmpie întinsă, ce servea drept loc de întîlnire parizienilor, în zilele de sărbătoare.

Iată în ce cuvinte poetul-valet de cameră Bellocq descrie acest teren şi monumentul ce începea să se înalţe:

O, rod al muncii sfinte a unui mare geniu!
Iată aici cîmpia pe-a cărei smălţuire de fragedă verdeaţă
Treceau, c-un an în urmă, trăsuri suflate-n aur.
Iată aceleaşi cîmpuri, pe care ierburi noi
Nu lasă să se-nnalţe, deasupra, decît flori;
Şi din aceste cîmpuri zăreşti, urcînd spre nori,
— Urmare a atîtor eforturi omeneşti —
Un templu, o minune, desprins ca din poveşti [3].

În această descriere, Bellocq uită să ne spună că, la marginea cîmpiei „pe a cărei smălţuire de verdeaţă treceau trăsurile suflate-n aur", erau sădiţi copaci, care alcătuiau o pădurice ce se întindea aproape de la grilàjul Invalizilor, pînă la intrarea orăşelului Gros-Caillou.

În 1710, o parte din această pădure fusese doborîtă pentru a permite construirea cîrciumilor şi a celorlalte localuri rău famate, despre care am vorbit mai înainte.

1 *Ochi de bou:* fereastră rotundă, la un pod sau la partea triunghiulară a unui fronton. (n.t.)

2 *Acest lup vede*: în originalul în limba franceză, textul este: *ce loup voit.* şi se pronunţă ca şi numele arhitectului: Louvois. (n.t.)

3 Textul original, în limba franceză veche, este:
O, d'un grand génie, ardeur laborieuse!
Voicy la même plaine où sur l'émail des prés
Rouloient un an plus tôt les carrosses dorés.
Voicy les mêmes champs où les herbes nouvelles
Ne permettoient qu'aux fleurs de s'élever plus qu'elles;
Et l'on voit sortir, par d'immenses travaux,
Un temple si parfait qu'il n'a pas de rivaux... (n.t.)

Mai rămînea, totuşi, destulă pădure pentru ca domnii duelişti să poată veni aici să se străpungă, după pofta inimii, fără teama de a fi tulburaţi în timpul interesantelor lor ocupaţiuni. Şi asta, în plină zi! Aşadar, noaptea, era cu atît mai bine. S-ar fi putut măcelări acolo un întreg regiment, fără ca nimeni să bănuiască ceva.

O jumătate de oră înainte ca Lagardère să-şi fi părăsit locuinţa, cincisprezece bărbaţi ce ieşeau din Gros-Caillou pătrundeau în pădure, îndreptîndu-se către partea ce ajungea pînă la Palatul Invalizilor.

În fruntea lor se aflau Peyrolles şi Knauss.

Toţi erau ce putea fi mai rău ca ticăloşie. Teutonul îi angajase cam de pretutindeni, din noroiul speluncilor, după ce se interesase, în prealabil, de statele lor de serviciu. Nu era nici unul care să nu fi meritat de douăzeci de ori roata sau spînzurătoarea.

Erau înarmaţi din creştet pînă-n tălpi, ca şi cum ar fi fost vorba de o expediţie împotriva unor duşmani numeroşi. Şi cu toate acestea, nu urmau să aibă de înfruntat decît un bărbat, doar unul!

Este adevărat că acel bărbat valora, el singur, cît ei toţi la un loc.

Mai mulţi dintre ei aveau săbii. Unii aveau doar pumnale, sau suliţe lungi, de lovit de aproape sau de aruncat de la distanţă, după împrejurări.

Doi erau echipaţi cu arme ciudate şi, în general, puţin folosite, chiar şi în capcane: unul ţinea, înfăşurată în jurul braţului, o frînghie lungă şi suplă, terminată printr-un ochi de laţ; celălalt purta pe umăr o bîtă groasă, ca un mîner de unealtă agricolă, în lungul căreia era prinsă o lamă lată de oţel.

Ajunşi la mică depărtare de locul unde urma să se desfăşoare pseudo-duelul marchizului de Chaverny cu cavalerul de Pombignac, Knauss îi opri şi îi aşeză pe fiecare în spatele cîte unui copac, astfel încît să fie complet mascaţi. Apoi, le recomandă să nu-şi mai părăsească postul respectiv, înainte de a primi semnalul său.

După aceste pregătiri, se duse către Peyrolles, într-un mic luminiş ce se afla între pădure şi grilajul Invalizilor.

Se aflau, astfel, la colţul din dreapta al grădinii — locul de întîlnire indicat lui Lagardère — şi aveau înainte toată întinderea de teren ce se desfăşura în faţa palatului. De acolo, le era uşor să-l vadă venind pe conte şi să dea, de îndată ce apărea, ultimele dispoziţii necesare pentru atac.

Rămaseră, deci, nemişcaţi, scrutînd depărtările şi aşteptînd cu nerăbdare ca silueta soţului Aurorei să se profileze pe cîmpia inundată de blînda şi înceţoşata lumină a lunii, aflată în primul ei pătrar.

Pe măsură ce treceau clipele, Peyrolles era tot mai mult cuprins de nelinişte.

— Ţi-a afirmat că va veni, nu-i aşa? îl întrebă, în cele din urmă, pe Knauss.

— Sigur că da, aşa mi-a spus.

— Dar dacă va fi revenit asupra hotărîrii sale?

— Şi de ce ai vrea să se fi răzgîndit?

— Doamne, mă gîndesc la cuvintele acelea pe care l-ai auzit pronunţîndu-le: „Nu pot... este imposibil", care mă fac să cred că, la început, avea ferma intenţie de a nu face marchizului serviciul pe care acesta i-l cerea, ceea ce cu greu mi-aş explica.

— Asta nu are nici o însemnătate, pentru că, după aceea, mi-a spus: „Vei raporta stăpînului tău că se poate bizui pe mine întru totul." Ba, chiar, a apăsat pe cuvintele „întru totul". De altfel, nu a trecut timpul. Nicăieri nu a sunat încă de ora opt.

— Adevărat, dar nici mult nu mai lipseşte.

— Auzi, că tocmai sună, zise Knauss.

Într-adevăr, clopotul orologiului de la Palatul Invalizilor trimitea în aer sunetele sale grave şi lente, ale căror ecouri se repercutau în împrejurimi, ducîndu-se să se stingă în depărtări.

Cînd răsună ultima bătaie, Knauss exclamă:

— Ah! zăresc o umbră care se desprinde din cîmpie, înspre chei. El trebuie să fie... priveşte!

Peyrolles îşi îndreptă ochii în direcţia indicată de complicele său şi strigă deodată:

— Da, da! El este! Cu toată depărtarea, îl recunosc după mers, după ţinuta lui hotărîtă... În sfîrşit, adăugă el, cu o bucurie feroce, voi putea să mă răzbun!

Amîndoi se duseră la grupul bandiţilor.

— Hai, zise Knauss: Fiţi pregătiţi, voi ăştia. Ţineţi săbiile scoase din teacă în lungul coapsei, cuţitele şi pumnalele, ascunse în mînecă.

Apoi, adresîndu-i-se omului cu lama cea lată de oţel:

— Tu, picardule, pregăteşte-ţi coasa. Şi, cînd va sosi momentul, ocheşte picioarele. Pe la spate, bineînţeles.

Iar omului cu frînghia:

— Tu, spaniolule, desfăşoară-ţi lasoul... şi arată-ne ce ştii să faci cu el, legîndu-i braţele de corp. Sau, dacă este greu, fă-i, pur şi simplu, un colier de cînepă.

Tîlharii se conformară imediat. Săbiile, cuţitele şi pumnalele fură scoase din teci şi puse aşa cum poruncise teutonul, în timp ce picardul îşi potrivea lama în poziţia ei normală, iar spaniolul îşi desfăşura de pe braţ frînghia, aranjînd-o în bucle largi, uşor de desfăcut prin aruncarea ochiului de laţ.

Cînd aceste pregătiri se încheiară, Knauss continuă:

— Pentru ultima dată, ne-am înţeles: vor ataca mai întîi cei înarmaţi cu săbii, apoi ceilalţi, nu are importanţă cum. Dar, mai ales, toţi deodată.

— S-a înţeles, repetară bandiţii.

— Şi, de îndată ce treaba va fi făcută, interveni Peyrolles, vă voi plăti, fiecăruia, cele o sută de livre pe care şeful vostru vi le-a promis în numele meu.

Un murmur de aprobare primi aceste cuvinte.

— Reamintiţi-vă semnalul — mai recomandă Knauss — exclamaţia „Au!" pe care o voi striga tare, ca şi cum m-aş fi împiedicat de un obstacol.

Şi, spunînd acestea, se duse să-şi reia locul lîngă grilaj, lăsîndu-l pe Peyrolles cu oamenii săi.

Cel care venea pe cîmp era chiar contele de Lagardère. Ştiind că întîrziase puţin, mergea repede şi, curînd, fu lîngă grădina palatului.

Văzîndu-l că se apropie, fostul intendent îşi puse repede o mască pe chip, în timp ce Knauss aducea, şi el, o uşoară transformare înfăţişării sale.

Îşi fixă o pereche de mustăţi mari, ce-i acopereau total gura şi o parte din obraji. În acest fel, contelui îi era imposibil să recunoască în el pe ţăranul care, chiar în aceeaşi zi, îi adusese o scrisoare.

Lagardère ajunse, în fine, la colţul din dreapta al grilajului, unde trebuia să-l aştepte prietenul său, de Chaverny. Mirat că nu-l vede, se uita la stînga şi la dreapta, cînd i se înfăţişă teutonul.

— Domnule, îl întrebă acesta, veniţi, cumva, din partea marchizului de Chaverny, care a dat întîlnire aici, în seara asta, cavalerului de Pombignac?

— Din partea lui? Nu, domnule, răspunse contele, de vreme ce, dimpotrivă, credeam că va trebui să-l întîlnesc pe dînsul în acest loc. Dar sînteţi, oare, cavalerul de Pombignac, cu care marchizul a avut astăzi o neînţelegere, la Lagny?

— Nu, nu sînt decît martorul său, se grăbi să răspundă Knauss, căruia, deşi nu-i era teamă că ar putea fi recunoscut de către conte, îi era totuşi frică nu cumva accentul să-i trădeze originea germană, făcîndu-i prea grea sarcina de a se da drept un cadet din Provence. Apoi, adăugă, întinzînd braţul spre pădure: — Dar cavalerul se află la doi paşi, aşteptînd — pentru a se arăta — să se regleze condiţiile întîlnirii. Dacă, aşa cum înţeleg, dumneavoastră sînteţi secundul domnului de Chaverny, am putea, chiar în lipsa sa, să începem să discutăm aceste condiţii.

— După părerea mea, ar fi mai bine să nu stabilim nimic înainte de sosirea marchizului. Nu am fost încunoş-

tinţat despre acest duel decît printr-o scrisoare pe care mi-a trimis-o mai adineauri şi prin care mă ruga să-l asist, aşa încît aş dori, mai înainte, să stau de vorbă cu dînsul. De altfel, nu-mi explic întîrzierea sa.

— Nici noi, replică Knauss, mimînd o nemulumire reţinută. Se stabilise ora opt fix şi în curînd va fi opt şi un sfert.

— Cu siguranţă, nu poate fi departe acum, răspunse contele, încercînd să-şi scuze prietenul. De obicei, domnul de Chaverny este foarte punctual.

— Nu cer decît să vă cred, domnule, spuse germanul. Dar, între timp, îmi permiteţi să vi-l prezint pe domnul de Pombignac? În felul acesta, îl veţi putea încredinţa, chiar dumneavoastră, că marchizul va fi negreşit aici, dintr-o clipă într-alta.

— Fie, zise contele.

Knauss avu un zîmbet de triumf: aici voise să-l aducă pe Lagardère.

Se îndreptă, deci, împreună cu el, spre arbori.

Nu mai aveau de străbătut decît cîţiva paşi, cînd, deodată, teutonul păru că se împiedică de ceva şi scoase un „Au!" răsunător.

Vocea lui vibra încă şi contele era deja înconjurat de ticăloşii ascunşi în pădure, care se năpustiseră, toţi deodată, asupra lui.

La acest atac neprevăzut, Lagardère fu atît de uimit, încît rămase, mai întîi, ţintuit locului, negîndindu-se să se apere. Şi dacă agresorii — uimiţi ei înşişi că-l văd predîndu-se astfel — nu şi-ar fi încetinit elanul, într-o secundă de teamă inspirată de apropierea de acel bărbat teribil, ar fi putut să-l ucidă pe loc, fără să-i coste nici o picătură de sînge.

Dar stupoarea contelui nu dură mult. Fără a pricepe pentru ce i se întindea acea cursă, nu-şi dădu seama decît de un lucru, şi anume că i se dorea moartea.

Atunci, cu iuţeala de gîndire pe care-o dă primejdia, înţelese situaţia şi văzu că nu avea şanse să scape de

moarte decît avîndu-i pe duşmani în faţă. Trebuia, deci, mai înainte de toate, să se degajeze din cercul în care era făcut prizonier.

Cu o teribilă rotire a spadei, pe care mîna sa o scosese din teacă, făcu să se plece săbiile care-l ameninţau şi croi un gol printre agresorii săi, dintre care trei căzură ca fulgeraţi, străpunţi dintr-o parte într-alta.

Intenţia sa era să se plaseze cu spatele spre grilajul grădinii. Acolo, cel puţin, ar putea rezista în faţa asasinilor.

Din nefericire, ghicindu-i planul, Knauss porunci imediat:

— Coasa, picardule, coasa! Să nu-l lăsăm să ajungă la grilaj, căci altfel ne va costa scump.

Picardul, ascultînd pe dată de acest ordin, se desprinse din grup şi, trecînd cu viclenie în spatele lui Lagardère, îi dădu, cu toată puterea, o lovitură la picioare, cu arma sa trădătoare.

Un groaznic strigăt de durere izbucni din pieptul contelui, şi nefericitul, atins la încheieturi de lama cea lată şi ascuţită, se prăbuşi în genunchi, pătînd iarba cu sîngele ce-i curgea valuri.

— Felicitări, picardule! se bucură Knauss, ţi-ai mînuit bine unealta. Acum, să-l terminăm repede, adăugă. Este inutil să-l facem să sufere mai mult.

— Aşteptaţi, zise în acea clipă Peyrolles, care se apropiase. Înainte de a-l termina, vreau să ştie pentru ce moare şi să-l cunoască pe cel care îi ia viaţa.

Sinistrul ticălos era tocmai să se demaşte, spunîndu-i lui Lagardère în ce mod atroce se răzbuna pe el, cînd contele, printr-un mare efort de energie, reuşi să se ridice în picioare şi, în ciuda cumplitelor răni, alergă pînă la grilaj, fără ca agresorii săi, uluiţi de această dovadă de vigoare supraomenească, să se gîndească a-l împiedica.

Acolo, susţinîndu-se cu o mînă de grilaj, se întoarse spre ei amenințător, cu spada ridicată.

Capul său superb strălucea sub lumina argintie a astrului nopţii, ce părea că-l încununa cu un nimb, iar statura sa înaltă îi domina pe mîrşavii ucigaşi, dintre care, acum, cei mai mulţi ezitau să-şi continue opera criminală.

— Pe toţi dracii! înjură teutonul. După cîte văd, încă n-am terminat cu el. Haideţi, la atac! Şi toţi odată! comandă el, văzînd nehotărîrea oamenilor săi.

Îndemnaţi de Knauss, aceştia se avîntară, în bloc, spre Lagardère.

— Aşa, toţi în acelaşi timp, aprobă Peyrolles. Altminteri, vă va doborî unul cîte unul, ca pe nişte spice.

Acel glas care, pentru a doua oară, îi ajungea la urechi, trezi în conte o amintire tulbure.

Nu avu timp să-şi pună întrebări: bandiţii săriseră pe el.

Cei ce purtau săbii — şi dintre care făcea parte Knauss — încercară, mai întîi, să-l străpungă.

Dar lama lui, care arunca străluciri de argint în lumina palidă a lunii, forma o pavăză de oţel de netrecut în faţa pieptului său, al cărui suflu devenise scurt şi răguşit.

În zadar zburau în toate părţile vîrfurile de oţel, căutînd un gol prin care să se strecoare; întîlneau mereu spada sa, de care se loveau atît de puternic, încît din izbitură ţîşneau mii de scîntei.

La un moment dat, doi dintre ticăloşi, care se apropiaseră prea mult, se rostogoliră la pămînt, unul pierzîndu-şi creierul printr-o gaură mică, în frunte, celuilalt ieşindu-i măruntaiele, printr-o largă tăietură ce-i sfîşiase vesta şi abdomenul.

Asta însemna doi duşmani mai puţin.

— Pe coarnele diavolului! tună Peyrolles, care începea să-şi facă griji cu privire la felul în care se va sfîrşi lupta, nu sînteţi în stare să-i veniţi de hac, voi toţi?

Nu rostise bine ultimul cuvînt, cînd Knauss fu atins, la rîndul său, de spada lui Lagardère.

Totuşi, ticălosul, care făcuse la timp o mişcare de retragere, scăpă doar cu o rană superficială la antebraţ,

destul de puţin gravă, dar care, cu toate acestea, îl obligă la inacţiune.

Purtătorii de cuţite şi pumnale, ca şi spaniolul, rămaseseră cîţiva paşi mai în spate, aşteptînd — pentru a acţiona — ordinele şefului lor.

Teutonul veni la ei.

— Este rîndul vostru, *înţepătorilor,* li se adresă el celor dintîi. Aruncaţi-i frigările voastre şi ochiţi capul, doar capul. Este singurul loc în care-l puteţi atinge grav.

Trei cuţite lungi, cu lame ascuţite, şuierară imediat prin aer, cu un fulger albăstrui.

Contele le văzu venind şi reuşi să evite două, care îl atinseră doar în treacăt, nu fără ca unul să-i taie totuşi o şuviţă de păr, lîngă tîmplă, iar altul să-i lase o brazdă sîngerie pe frunte.

Dar fu mai puţin norocos cu al treilea, care îi străbătu — puţin deasupra cotului — braţul cu care se ţinea de grilaj şi rămase înfipt în bicepsul său, ca o *banderilă*[1], acel instrument de sălbatică tortură pe care-l folosesc spaniolii pentru a-l înnebuni pe taur.

— Nepricepuţilor! le strigă Knauss bandiţilor. Unul singur l-a atins şi acum iată-vă fără arme. În fine, poate că asta îl va face să nu se mai poată agăţa.

Se înşela.

Stăpînindu-şi durerea, contele sili muşchii zdrobiţi ai braţului său stîng să-şi păstreze strîngerea fermă şi, departe de a da drumul la bară, îşi crispă, dimpotrivă, degetele pe ea, cu mai multă putere, în timp ce se ridica, mîndru, pentru a trimite ecourilor strigătul său de luptă, ca odinioară, în şanţurile de apărare de la Caylus, sau la Pamplona, Burgos sau Segovia:

— Lagardère! Lagardère!

Chipul său frumos strălucea de curaj, făcînd un ciudat contrast cu mutrele bune de şteang şi înfricoşate care-l înconjurau.

1 *Banderilă:* săgeată împodobită cu panglici, pe care toreadorii o înfig în greabănul taurilor, pentru a-i întărîta. (n.t.)

Curînd, se auzi un nou geamăt. Era încă unul dintre agresori, care căzuse moale la pămînt, lovit în inimă de spada contelui.

Peyrolles spumega de furie.

— Dar ce-i asta? Nu mai terminaţi odată? urlă el ca turbat. Cum, este pe jumătate mort şi vă lăsaţi atîta timp ţinuţi în şah?

— Repede, lasoul tău — îi porunci Knauss celui căruia i se spunea „spaniolul" — şi încearcă să nu-l ratezi, cum au făcut imbecilii ăia.

Spaniolul îşi pregăti frînghia.

— Dar cine eşti tu, mizerabilule — îl întrebă în acea clipă Lagardère pe Peyrolles — şi pentru ce pui să fiu asasinat mişeleşte? Oare am comis o faptă rea, faţă de tine sau ai tăi? Dacă da, vorbeşte, ca să-mi cunosc crima.

— Da, conte de Lagardère, ai comis faţă de mine o crimă pe care numai sîngele tău o poate răscumpăra. Dar încă nu vreau să afli cine sînt. Pentru asta, aştept să-ţi trăieşti ultima clipă... ceea ce nu va întîrzia să se întîmple.

Ticălosul bătrîn, văzîndu-l pe conte ridicîndu-se după lovitura de coasă şi aproape alergînd, cu toate că picioarele abia îl mai susţineau, îşi spunea că un om de tăria asta este de temut atîta vreme cît se mai ţine pe picioare. Aşa încît nu voia să se demaşte decît atunci cînd îl va vedea că-şi dă sufletul, adică atunci cînd nu va mai avea a se teme de nimic.

În zadar încerca Lagardère să-şi amintească a cui voce o auzea. Memoria refuza să-l slujească. Şi totuşi, îi era cunoscută. Dar unde o mai auzise?

În timp ce-şi încorda astfel memoria, continua să se apere cu înverşunare, găurind piei şi tăind cărnuri.

Deodată, spaniolul îşi aruncă lasoul. Banditul îşi calculase aruncarea astfel ca ochiul de laţ să vină să strîngă gîtul contelui şi, ca urmare, să-l stranguleze.

Colierul de cînepă sosi, într-adevăr, planînd deasupra capului acestuia, dar — pentru că se lovise de grilaj —

fu aruncat în faţă şi căzu pe mînerul spadei sale, unde fu reţinut de apărătoare.

Profitînd de acest prilej, Lagardère, cu o smucitură a braţului, trase frînghia spre el, obligîndu-l în acest fel pe spaniol, care şi-o legase în jurul încheieturii mîinii, să vină în raza de acţiune a spadei sale. Îl străpunse doar cu o lovitură directă a spadei.

Acum şase dintre duşmanii săi zăceau pe iarbă.

Din nefericire, forţele îi scădeau din clipă în clipă şi-şi simţea viaţa scurgîndu-i-se odată cu sîngele, care nu înceta să curgă din abundenţă din numeroasele sale răni şi din tăieturile adînci făcute de coasă.

În plus, începu să simtă, în braţul cu care se susţinea, o amorţeală puternică. Aceasta începu cu umărul şi urcă treptat. Era un fel de paralizie muşchiulară.

Îşi întări muşchii, sperînd să reacţioneze împotriva acestei insensibilităţi care nu putea decît să-l lase la discreţia agresorilor săi, căci, dacă mîna s-ar fi desprins de grilaj, nu ar mai fi putut deloc să se apere.

Fu în zadar... şi avu ciudata senzaţie că braţul rănit se desprindea de trunchi, ca şi cum ar fi fost amputat.

Apoi, deodată, se pomeni căzut în genunchi, cu braţul atîrnîndu-i, inert, în lungul trupului.

Peyrolles şi Kanuss scoaseră, împreună, o exclamaţie de bucurie feroce.

— În sfîrşit! strigă fostul intendent. Aşadar, am pus mîna pe el!

— Nu încă, mizerabililor! răspunse Lagardère, cu un glas răsunător.

Atunci, ca un leu încolţit, care se vede iremediabil pierdut şi vrea să-şi vîndă scump pielea, contele, adunîndu-şi forţele rămase, continuă să lupte în genunchi.

Spada sa părea să arunce flăcări şi loviturile sale erau mai grele ca niciodată.

Era totodată înspăimîntător şi grandios să vezi cum acest bărbat, într-o astfel de poziţie şi neputînd să mişte

decît partea de sus a trupului său, ţinea la respect o întreagă bandă de ticăloşi beţi de furie.

Timp de încă zece minute se apără cu o energie atît de miraculoasă, încît trei tîlhari se alăturară tovarăşilor lor întinşi pe pămînt.

Dar acesta a fost ultimul său efort.

Un horcăit ieşi din gîtlejul eroului înfrînt.

Brusc, un văl întunecă vederea acestui gigant al spadei, o răceală de moarte îi trecu prin vinele secătuite de sînge şi trunchiul său puternic se aplecă spre spate, oprindu-se în grilajul de care rămase rezemat.

Îndată, bandiţii se năpustiră asupra lui, ca nişte cîini asupra măruntaielor vînatului şi îl străpunseră cu turbare, răzbunîndu-se astfel asupra trupului inert al victimei lor, pentru rezistenţa sa eroică.

Curajoşi, acum că dispăruse orice pericol pentru ei, acei scelerati mîrşavi se distrau ca hienele, insultîndu-l pe contele căzut în nesimţire, aşa cum arabii lovesc cadavrul regelui animalelor, de care nu au îndrăznit să se apropie cît timp a fost în viaţă.

Peyrolles vru să-i oprească.

Îşi scoase masca pentru a se arăta lui Lagardère, înainte ca acesta să-şi fi dat ultima suflare.

Oamenii nu-l ascultară deloc şi-şi dublară loviturile.

Această scenă sălbatică ar fi putut să dureze mult, dacă o mişcare neobişnuită nu s-ar fi produs în interiorul palatului. Din clădirea principală ieşea un mic grup de persoane, dintre care una purta un felinar.

Erau cîţiva invalizi a căror atenţie fusese trezită de lupta prelungită ce se desfăşura la capătul grădinii lor şi de strigătul semeţ lansat de conte şi care veneau să se lămurească despre ce era vorba.

La vederea lor, asasinii îşi abandonară victima.

— Duceţi-vă să mă aşteptaţi la *Coţofana fără Coadă*, îi îndemnă Peyrolles. Voi veni să vă găsesc acolo într-o clipă, pentru a ne încheia socotelile.

Cînd rămase singur, se aplecă asupra contelui:

— Lagardère — îi spuse, foarte aproape de obraz — voiai să ştii cine sînt? Ei bine! priveşte: trăsăturile mele sînt acum neacoperite şi poţi să recunoşti în mine pe acela pe care l-ai doborît în cimitirul Saint-Magloire... Sînt Peyrolles. Peyrolles, pe care tu îl credeai mort de patru ani şi care a înviat pentru a te doborî la rîndul său. Priveşte! Dar priveşte odată!... Blestem! strigă apoi, izbind pămîntul cu piciorul. A murit şi nu mă aude. Am pierdut partea cea mai bună a răzbunării mele.

Contele nu murise. Era numai leşinat. Asta era însă de ajuns pentru ca el să nu audă nici unul dintre cuvintele fostului intendent al lui Gonzague... şi aceasta a fost o ultimă suferinţă de care Dumnezeu l-a scutit. Cel puţin, nu trebuise să ştie cine-i era călăul.

Peyrolles nu putu rămîne mai mult. Invalizii înaintau spre el. Cu un rîs batjocoritor, adăugă:

— Încrezutul acesta spunea cîndva: „După valeţi — stăpînul." La rîndul meu, pot spune astăzi: „După soţ, după tată — soţia şi copilul!"

Puţin după aceea, bătrînii soldaţi sosiră lîngă Lagardère, care era încă în nesimţire.

Cînd le ajunsese la urechi zgomotul luptei, nu se emoţionaseră peste măsură, ştiind că împrejurimile locuinţei lor serveau de obicei drept loc de întîlnire pentru cei ce aveau de încheiat socoteli în urma unei certi.

„Este un duel", gîndiseră.

Veniseră împinşi mai mult de curiozitate. Dar spectacolul ce li se oferea lămuri repede greşeala ce o făcuseră şi nu le fu greu să înţeleagă, văzînd pieptul şi membrele contelui, acoperite de nenumărate răni şi, mai ales, observînd cumplitele tăieturi pe care le avea la încheieturile genunchilor, că acesta fusese victima unui asasinat.

— Laşii, spuse unul, erau deci o bandă, fiindcă, iată, şapte cadavre zac în jurul lui.

— Fără a-i socoti pe cei trei de colo, adăugă un altul, arătînd spre trupurile banditilor căzuţi atunci cînd Lagardère, rupînd cercul, se avîntase spre grilaj.

— Şi pe cei pe care, de departe, i-am văzut luînd-o la goană, continuă un al treilea.

— Mii de trăsnete! acest gentilom trebuie să fi fost un om deosebit de zdravăn, reluă primul, dacă a putut să reziste atît de mult timp atîtor şacali şi să omoare zece dintre ei, înainte de a muri.

Şi bătrînii soldaţi, experţi în ale curajului, salutară cu respect şi admiraţie pe acel erou învins.

Apoi, patru dintre ei alergară să caute o targă şi, cu o mie de precauţii, îl transportară pe conte în interiorul palatului, unde chirurgul companiei lor veni imediat să-l vadă.

Medicul înţelese de îndată că nefericitul nu mai avea nevoie de ajutorul său.

— Nu mai are nici două ore de trăit, spuse. Este chiar un lucru extraordinar că mai respiră. Voi încerca totuşi să-l ajut să-şi vină în simţiri, pentru a-i da putinţa să-i numească pe ucigaşi.

Chirurgul îi dădu rănitului să înghită cîteva picături dintr-un remediu puternic, al căror rezultat nu se lăsă aşteptat.

Într-adevăr, contele îşi recăpătă curînd cunoştinţa şi deschise ochii.

Chipurile cinstite ale bătrînilor ostaşi ce-l înconjurau îl făcură să-şi dea seama că nu mai era în ghearele agresorilor săi.

Doctorul se pregătea să-l chestioneze, cînd el însuşi începu să vorbească:

— Prieteni, pronunţă cu voce slăbită, dar perfect inteligibilă, mă numesc Henri de Lagardère.

Acest nume produse un efect surprinzător.

— Lagardère! exclamară deodată invalizii, ale căror capete pleşuve se descoperiră cu respect şi ai căror ochi se aţintiră cu pioasă admiraţie asupra aceluia ale cărui fapte eroice le auziseră adesea povestite şi a cărui proverbială loialitate le fusese nu de puţine ori lăudată.

— Da, am fost atras în seara aceasta într-o capcană infamă, fiind atacat de cincisprezece bandiţi... Un bărbat

mascat îi conducea. Cine era?... N-aş putea spune, căci nu ştiu deloc să am duşmani... Dar el este adevăratul meu asasin... şi el este cel ce trebuie să fie căutat, înaintea oricăruia altul... Acum, prieteni, adăugă contele, duceţi-mă repede la locuinţa mea... n-aş vrea să mor fără să îmbrăţişez, pentru ultima dată, pe contesă şi pe sărmanul meu copil!

Respectînd imediat această dorinţă, bătrînii soldaţi îl ridicară cu cea mai mare blîndeţe posibilă şi-l duseră la el acasă unde, înainte de a-şi da duhul, putu să-i aducă la cunoştinţă contesei Aurore, înnebunită de durere, întîmplările serii, fără ca totuşi să-i poată face cunoscută, nici ei, identitatea bărbatului cu mască.

Restul se cunoaşte....

Aşa cum am spus la începutul acestei a doua părţi, poliţia fu imediat pusă în mişcare. Cel care o conducea în acea epocă — domnul René Hérault, senior de Vaucresson — puse pe urmele asasinilor pe cei mai buni copoi ai săi, acţionă toate angrenajele administraţiei sale, răscoli cerul şi pămîntul ca să-i găsească...

Toate acestea nu folosiră la nimic, nici unul dintre ei n-a putut fi descoperit.

Motivul era că cei cinci banditi rămaşi, avînd buzunarele burdusite cu aur, părăsiseră de la prima oră Parisul şi se duseseră să se ascundă departe, în timp ce Peyrolles şi Knauss, luîndu-le-o înainte, plecaseră din nou spre Bruges, chiar în acea noapte.

14 Fundătura

Trebuie să revenim acum la a doua zi după cea în care, la contesa Aurore, avusese loc sfîşietoarea scenă a autopsiei care, desigur nu s-a uitat, se terminase prin confesiunea domnului Hélouin.

Aceea fusese ziua în care Philippe — aşa cum îi povestise lui Cocardasse, după ieşirea lor din cîrciuma *La cei trei Vulturaşi* şi în timp ce se reîntorceau în tabără — se pomenise abordat de bătrînul cel înalt, în ajunul plecării sale spre Boemia.

Ştim acum că acel bătrîn înalt nu era altul decît Peyrolles.

La Bruges, unde, de la moartea contelui Henri de Lagardère, stătuse ca şi îngropat, *factotum*-ul lui Gonzague fusese ţinut la curent, de către Bathilde, cu ce se întîmpla la palatul Nevers.

La primirea veştii despre decesul micului conte, nu mai putuse de bucurie. Dar aceasta se preschimbase într-o adîncă dezamăgire cînd, curînd după aceea, aflase că Aurore plecase în Lorraine, lîngă mama sa, ducesa văduvă, scăpînd în felul acesta de complotul urzit împotriva ei şi, ca urmare, amînînd pînă la o epocă nedeterminată executarea clauzelor testamentului făcut în favoarea Bathildei.

— Ce-i de făcut? întrebase aceasta.

— Să aşteptăm, răspunsese Peyrolles. Ar fi, într-adevăr, curată nebunie s-o urmărim pînă acolo. Ori va muri din cauza bolii care a pus stăpînire pe ea, ceea ce ne-ar fi cît se poate de folositor, ori va sfîrşi prin a se însănătoşi şi va reveni la Paris. În acest din urmă caz, vom relua lucrurile de acolo de unde le-am lăsat.

După cum am văzut, Bathilde aşteptase. Ba chiar, îndurase această aşteptare fără prea mare nerăbdare, deoarece contesa îi permisese să locuiască în continuare la palat, asigurîndu-i din ce să trăiască foarte îndestulat.

Gusturile sale de lux nu erau oare, în parte, satisfăcute?

Cît despre Peyrolles, acesta, în timpul absenţei contesei Aurore, se plictisise de moarte la Bruges.

La început, numărase săptămînile, apoi lunile şi, în cele din urmă, anii, dar, totuşi, fără a dispera, căci îl susţinea ura sa, care creştea zi de zi.

Vîrsta devenea din ce în ce mai apăsătoare. Nu mai avea puterea să rabde răgazul acordat cu forţa de către

văduva victimei sale şi totuşi spinarea abia de i se înconvoia, ochiul îi era încă vioi şi viclean, fiindcă se hrănea cu speranţa, găsind noi forţe la gîndul că va trăi îndeajuns pentru a-şi îndeplini infernalul jurămînt.

Astfel se face că, la vestea întoarcerii contesei, alergase fără zăbavă pentru a veghea personal ca „treaba" să fie dusă bine pînă la capăt şi cît mai repede posibil.

Nici nu se îndoia, ca şi Bathilde, de altfel, că testamentul n-ar mai exista în forma sa iniţială. Ceea ce, de fapt, era adevărat, căci contesa nu avea să afle decît ceva mai tîrziu rolul odios pe care îl jucase, faţă de ea, domnişoara sa de companie, şi numai atunci avea să distrugă preţiosul document.

Peyrolles era deci pe punctul de a vedea realizîndu-i-se planurile atît de cu grijă concepute.

Încă puţine zile — cît să găsească un mijloc dibaci pentru a o suprima pe contesă fără să trezească bănuieli — şi se va pomeni posesorul unei averi de două ori mai mare decît cea pe care o pierduse. Căci, era de la sine înţeles, avea intenţia să ia pentru sine cea mai mare parte a moştenirii lăsate Bathildei.

De cînd se afla la Paris, nu trecea o zi fără ca el să facă o plimbare în Marais, unde era situat palatul Nevers.

Acum nu se mai temea să se arate cu chipul descoperit, fiind convins că schimbarea fizică făcută de vîrstă în întreaga sa persoană ar împiedica să fie recunoscut de către cei cu care fusese în relaţii mai demult.

De altfel, pentru noile cunoştinţe pe care le făcea, adoptase un nume de împrumut, sub care putea să ascundă, destul de uşor, veritabila sa personalitate. Căci *factotum*-ul prinţului de Gonzague murise, din punct de vedere al stării civile, în aceeaşi seară şi la aceeaşi oră ca şi stăpînul său.

Ţinta plimbării sale era locuinţa contesei Aurore, în faţa căreia îi plăcea să stea, cu ochii aprinşi de o flacără rea şi cu buzele crispate de un zîmbet satanic.

Văzînd semnele de viaţă ce reapăreau în palat, mizerabilul se gîndea că, în curînd, moartea va pătrunde în acea locuinţă, făcînd-o iarăşi tăcută şi pustie.

Apoi, în minte îi răsări o idee. De ce — cînd va deveni bogat — de ce să nu cumpere el palatul?

Ducesa văduvă, retrasă pentru totdeauna în Lorraine, n-ar dori, desigur, nimic altceva decît să scape de un imobil care i-ar fi amintit doar întîmplări dureroase.

Şi ce plăcere ar simţi el, locuind acolo unde locuiseră duşmanii lui; acolo unde amintirea lor va fi mai vie; acolo unde ar putea să evoce, neîncetat, memoria lor, pentru a-i insulta pînă şi în mormînt.

Ce încununare demnă a răzbunării sale!

Şi tocmai revenea dintr-una din plimbările sale, gîndindu-se cu o bucurie plină de răutate la felul în care ar săvîrşi această ultimă infamie, cînd îl întîlnise pe Philippe, a cărui uimitoare asemănare cu tatăl său îl izbise imediat.

Se ştie cum a reuşit să-l facă pe încrezătorul tînăr să-şi istorisească povestea vieţii.

Cînd rămase singur, sceleratul stătu o clipă năucit. Tocmai căpătase certitudinea că tînărul era fiul contelui Henri de Lagardère, acel copil pe care-l credea sub pămînt de cincisprezece ani.

„Dar, în acest caz", se întrebă cu spaimă,„înseamnă că Bathilde m-a minţit cu neruşinare? L-a lăsat pe micul conte să trăiască! nenorocita! Asta ar putea fi ruina noastră, a amîndurora. O! vreau să am imediat o explicaţie cu ea, referitor la treaba aceasta."

Pradă unei nelinişti cumplite, se grăbi să reia drumul spre Marais.

La capătul fundăturii ce lungea una dintre faţadele laterale ale palatului Nevers era un zid în care se afla o deschidere, tăiată deasupra unei fîntîni comune, între grădini şi inutilul drumeag.

Fundătura era destul de lungă, dar mai curînd tristă decît murdară, căci era umedă, rece şi mai ales singuratică.

Scripetele pe care odinioară alunecase, desigur, frînghia acestei fîntîni, acum în mod vizibil abandonată, era susţinut de două braţe de fier care se curbau în formă de arc, reîntîlnindu-se la o înălţime de cinci sau şase picioare deasupra golului şi care susţineau un oblon de stejar ce părea fix, oamenii de la palat socotind prudent să închidă această ieşire.

De fapt, fundătura avea un aspect destul de urît şi puţini visători ar fi ales-o ca loc de plimbare, pentru a găsi acolo poezia. Dar, odată cu lăsarea serii, ar fi trebuit să fii distrat sau foarte curajos pentru a te aventura în ea, căci, pe întuneric, drumeagul căpăta o înfăţişare rea şi ameninţătoare.

Bunul domn Peyrolles nu era nici curajos, nici distrat — departe de asta. Totuşi, deşi se înnoptase, intră fără ezitare şi nu se opri decît în faţa puţului.

Acolo, după ce se asigurase că nici un nepoftit nu era destul de aproape pentru a-l auzi, scoase din buzunar un obiect tare cu care bătu, pe braţele de metal ruginit, trei lovituri ce răsunară în tăcerea înconjurătoare.

După aceea, se aşeză pe marginea fîntînii, aşteptînd rezultatul acţiunii sale, care fusese, probabil, un semnal. Şi aşa şi era.

Din cauză că Bathilde era deseori reţinută de îndatoririle sale pe lîngă contesă şi, ca urmare, nu putea să se ducă să-şi vadă „tutorele" decît la intervale rare, se stabilise între ei convenţia ca, atunci cînd ar avea să-i facă o comunicare importantă, să o prevină în acel mod, zgomotul ajungînd uşor pînă la apartamentele ei, deoarece erau situate în partea din spate a palatului şi, deci, nu prea departe de fîntînă.

Peyrolles mai ştia şi că dacă pupila sa era ocupată lîngă Aurore, în clipa în care ar fi răsunat semnalul, camerista Bathildei — o şmecheră dibace, al cărei concurs părea asigurat — trebuia să-l audă şi s-o avertizeze pe stăpîna sa.

Aşezat pe bordura de piatră, domnul de Peyrolles aşteptă cu oarecare nerăbdare rezultatul chemării sale.

Acesta nu se lăsă prea mult dorit. Curînd, pietrişul de pe cea mai apropiată alee a grădinii scîrţîi sub picioarele unei persoane ce venea către fîntînă.

Deşi recunoscuse pasul celei ce se apropia, bătrînul se ridică, pentru orice eventualitate.

O cheie fu introdusă în încuietoarea oblonului de stejar, care nu era fix, aşa cum s-ar fi putut crede. Acesta scrîşni, rotindu-se în balamalele ruginite, şi domnişoara de Wendel apăru de cealaltă parte a marginii fîntînii.

Apelul „tutorelui" său o neliniştise căci, potrivit convenţiei lor, acesta nu trebuia s-o cheme decît în împrejurări de mare urgenţă.

Trecu cu îndrăzneală peste golul fîntînii, trase uşa la loc şi întrebă cu glas şoptit.

— Dar ce se întîmplă, domnule de Peyrolles?

— Fără numele acesta! Nu cu numele acesta aici! şopti bătrînul. Eu sînt Giam-Battista, o rudă depărtată a mamei tale... să nu mai uiţi...

— S-a ivit, oare, un obstacol neprevăzut? întrebă din nou pupila vicleanului bătrîn.

Ea căuta, în acelaşi timp — şi cu totul inutil — să citească pe trăsăturile interlocutorului său despre ce era vorba.

Dacă n-ar fi fost noaptea, chipul fostului *factotum* i-ar fi mărit îngrijorarea. Şi mai palid decît de obicei, cu sprîncenele încruntate, încît aproape îi ascundeau pleoapele, avea, într-adevăr, o înfăţişare puţin liniştitoare. Dar întunericul nu lăsa să se vadă nimic din această expresie sumbră.

— Ce s-a întîmplat, Bathilde? replică. Îţi voi spune. Doream să-mi povesteşti cu exactitate ultimele clipe ale micului conte Philippe de Lagardère.

La această cerere neaşteptată, tînăra rămase descumpănită.

— Ei, bine! reluă bărbatul, vorbind cu o voce cît mai scăzută şi care tremura, nu-mi poţi satisface dorinţa? Ceea ce-ţi cer este totuşi foarte simplu.

— Şi de ce doriţi să vă fac această relatare? sfîrşi prin a răspunde Bathilde, a cărei tulburare creştea.

— Pur şi simplu pentru a şti dacă nu ţi-ai bătut joc de mine şi dacă acel copil este realmente mort şi îngropat.

— Dar nu v-am dat toate amănuntele cu putinţă asupra evenimentului, atunci cînd a avut loc?

— Da, mi-ai scris chiar despre asta patru pagini mari... pe care am avut prostia să le iau în serios.

— Nu vă înţeleg, ripostă Bathilde pe un ton plin de siguranţă, căci îşi recăpătase prezenţa de spirit, gîndindu-se că lui Peyrolles i-ar fi fost imposibil să ştie adevărul.

Într-adevăr, cum ar fi putut să afle? Cu siguranţă, nu de la negustorul de leacuri empirice, al cărui ajutor îl ceruse, deoarece acesta dispăruse de mult şi nu se mai auzise vorbindu-se despre el. De altfel, acela nu-l cunoştea pe Peyrolles şi, chiar dacă l-ar fi cunoscut, nu s-ar fi dus la Bruges să-i povestească întîmplarea, avînd tot atîta interes cît avea şi ea să păstreze tăcerea.

Şi totuşi, de unde veneau bănuielile lui Peyrolles şi de ce, după ce — pînă acum — dăduse o crezare totală morţii lui Philippe, se apuca, deodată, s-o pună la îndoială?

Va fi primit, oare, o confidenţă de cînd sosise la Paris? Dar iarăşi, de la cine? Ea nu-şi dezvăluise secretul nici unui suflet pe lume.

— Vreau să mă fac înţeles, reluă Peyrolles cu glas reţinut, prefăcîndu-se că este calm şi fixînd-o pe Bathilde în ochi.

— Asta şi doresc, răspunse aceasta pe acelaşi ton şi susţinîndu-i cu îndrăzneală privirea.

Bătrînul tăcu un timp, apoi, cu încetineală şi apăsînd pe fiecare cuvînt, spuse:

— Acel copil, despre care m-ai asigurat cu obrăznicie că l-ai făcut să piară, a cărui agonie mi-ai povestit-o cu lux de amănunte... acel copil, moştenitor direct al familiei Lagardère, am căpătat de curînd certitudinea că este plin de viaţă şi de putere.

— Haida-de! vă bateţi joc de mine?

— Îmi bat atît de puţin joc, replică Peyrolles, aproape izbucnind, că acum două ore mă aflam împreună cu el şi îi vorbeam aşa cum îţi vorbesc ţie.

— Vorbeaţi cu fiul contelui de Lagardère?

— Mai încet, nefericito!... Chiar cu el, îţi spun.

— Haide! reluă Bathilde, din ce în ce mai sigură că bătrînul ignora totul şi că trebuia să fie vorba de o confuzie a sa. Haide, să ne explicăm serios. Pe ce vă bazaţi afirmaţiile?

— Mai întîi, răspunde. L-ai omorît pe copil?

— Nu v-am mai spus acest lucru?

— Îmi juri că ai făcut-o?

Aceste ultime fraze, întrebări şi răspunsuri, fuseseră şoptite abia perceptibil.

Bathilde surîse, uşor ironic.

— Un jurămînt între noi! La ce bun? replică ea.

— Aha! vezi, dai înapoi...

— Ba deloc. Vă afirm din nou că cel despre care vorbiţi nu mai există. Asta trebuie să vă fie de ajuns.

Accentul de sinceritate cu care pronunţă aceste cuvinte clătină certitudinea lui Peyrolles.

— Dar, continuă tînăra, nu-mi spuneţi pe ce se sprijină bănuiala dumneavoastră.

— Se sprijină pe întîlnirea pe care tocmai am avut-o cu un tînăr care seamănă aşa de mult cu celălalt... în fine, cu tatăl, încît am crezut, pentru o clipă, că mă aflu în faţa acestuia.

— Cum! şi pentru o simplă asemănare faceţi să reînvie un copil mort acum cincisprezece ani?!

— Nu, nu numai pentru o asemănare. Am intrat în vorbă cu acel tînăr sub un pretext oarecare şi am reuşit

să-l fac să-şi povestească viaţa. Diferitele întîmplări din care aceasta este alcătuită m-au obligat să pun la îndoială afirmaţia ta. Aceste evenimente au multe potriviri cu cele petrecute cîndva; atît de ciudate, încît — pînă la o informare mai amplă — îmi păstrez convingerea. De altfel, vei judeca singură.

Şi-i relată Bathildei faptele în legătură cu Philippe.

Tînăra îl ascultă cu foarte mare atenţie şi uimirea ei creştea pe măsură ce se desfăşura povestirea. Cînd ajunse la dezvăluirea făcută de bătrînii pescari tînărului, după ce acesta, ascuns fiind în barcă, surprinsese secretul, adică atunci cînd i-au spus în ce fel ajunsese în grija lor, într-o noapte de furtună, uimirea Bathildei ajunse la culme şi, fără să vrea, exclamă:

— Nu se poate! Am fost asigurată cu toată tăria că se înecase, ca şi omul care-l întovărăşea.

Nu-i ieşiseră bine cuvintele de pe buze, că-şi dădu seama de mărturisirea pe care o conţineau. Era retractarea completă a ceea ce susţinuse mereu: anume, că omorîse copilul cu propriile sale mîini.

— În sfîrşit! exclamă victorios falsul Giam-Battista. Aşadar, mărturiseşti!

Şi pierzînd orice prudenţă, uitînd în ce loc se aflau, urlă, înaintînd spre ea, ameninţător ca şi cum ar fi vrut s-o zdrobească:

— Ah! mizerabilo!

Trăsăturile îi căpătaseră brusc o asemenea expresie de furie, încît Bathilde, — ai cărei ochi se obişnuiseră treptat cu întunericul — înţepenită de spaimă, nu putu face nici un pas înapoi şi-şi aplecă, instinctiv, capul, părînd că aşteaptă efectul ameninţării bătrînului.

Dar, ridicîndu-şi-l aproape imediat şi hotărîtă să întîmpine cu curaj furtuna, răspunse:

— Ei, bine, da! mărturisesc acum că am salvat viaţa micuţului. În ultima clipă, mi-a lipsit curajul şi n-am avut puterea să-l ucid pe acel nevinovat de care mă legasem.

— Oh! mizerabila!... mizerabila! ocărî din nou Peyrolles, cu un glas ce cu greu îşi făcea loc printre dinţii strînşi de furie.

— Fie, mizerabilă, dacă aşa vă place — replică tînăra — dar încercarea era prea dură. În fiecare zi îl vedeam pe acel copil, mă jucam împreună cu el şi-i primeam mîngîierile. Eram, se poate spune, sora lui mai mare. Cum aş fi putut să-i iau viaţa?

— Ha! ha! ha! rîse batjocoritor bătrînul, care o făcuse să se depărteze de fîntînă, mergînd, din precauţie, tocmai spre capătul fundăturii. Asta este... sîntem sensibilă... avem inima duioasă; de ce să facem vreun rău sărmanului micuţ? Nu este oare mai bine să pierdem o avere? Sigur că da. Să fii bun şi sărac, nu asta este întreaga noastră ambiţie?

Apoi, cu o ironie plină de răutate:

— De altfel, ştiu, dragă Bathilde, cît de puţin îţi place luxul; cît de simple şi ce puţin costisitoare îţi sînt gusturile. Tot ceea ce îţi doreşti este ca mila ce-ţi umple sufletul pentru întreaga seminţie omenească şi în special pentru copilaşi să poată fi practicată în voie. Această mătase cu care eşti îmbrăcată, bijuteriile care te împodobesc, locuinţa somptuoasă ce te adăposteşte, toate acestea nu au nici o valoare în ochii tăi. La naiba! Am fost, desigur, de o orbire fără pereche, dacă nu mi-am dat seama de asta. Aşa că vei părăsi fără cel mai mic regret satinul şi diamantele şi te vei întoarce să locuieşti la Bruges, unde vei putea medita în voie asupra avantajelor pe care le obţii de pe urma unei sensibilităţi bine înţelese. Hai, domnişoară filantroapă, să ne pregătim geamantanele şi să plecăm. Este cel mai bun lucru ce ne rămîne de făcut.

— Dragă domnule de Peyrolles — replică Bathilde, care nu fusese impresionată peste măsură de aceste cuvinte spuse în bătaie de joc şi uita să-i dea interlocutorului său numele lui de împrumut — vă înşelaţi cu desăvîrşire.

— Mă înşel? Aş fi curios să mi-o dovedeşti. Gîndeşte-te numai, nebuno, că pentru tine nu mai poate fi vorba de moştenire, deoarece în testament scrie: „În caz de moarte a fiului meu", iar acest fiu este viu, cît se poate de viu.

— Adevărat... şi totuşi, este ca şi cum ar fi mort, dacă ţinem seama că trupul micuţului moştenitor al contelui se odihneşte de ani îndelungaţi în cimitirul Saint-Médard şi că, din punctul de vedere al legii, asta înseamnă că Philippe nu mai există. De altfel, după cum v-a şi mărturisit, acel tînăr habar nu are din ce familie se trage. şi, bineînţeles, nici nu va şti vreodată. În loc să-l ucid, l-am făcut să dispară, ceea ce, pentru noi, este absolut acelaşi lucru.

— Pentru moment, poate, dar mai tîrziu, dacă ajunge să descopere identitatea sa şi dacă îşi revendică drepturile?

— V-a spus că ar avea vreo hîrtie, vreun document care l-ar putea ajuta în acest sens?

— Nu, din fericire, nu mi-a spus nimic de felul acesta.

Trebuie să amintim aici că, în istorisirea făcută bătrînului, Philippe trecuse, într-adevăr, sub tăcere hîrtia pe care o găsise într-o zi, în timp ce repara plasele în barca cea veche.

Bathilde pusese această întrebare cu o voce oarecum alterată. Răspunsul lui Peyrolles păru s-o liniştească.

— Atunci, cum ar ajunge să facă o asemenea descoperire? Şi, presupunînd că ar face-o, ce dovezi ar aduce pentru a-şi recăpăta numele? întrebă.

— Ce ştiu ce? Întîmplarea i le poate furniza. Nu-şi ia oare asupră-şi, adesea, sarcina de a pătrunde misterele cele mai întunecate?

— Dar, tot adesea, îşi ia asupră-şi să le facă mai de nepătruns.

— Şi totuşi, avem această sabie a lui Damocles deasupra capului, în timp ce ţi-ar fi fost atît de uşor să ne eviţi o asemenea grijă. Ah! afurisită să-ţi fie prostia!

La gîndul că de acum înainte va trăi într-o teamă continuă, mînia bătrînului, potolită pentru o clipă, se redeştepta.

15 Sfîrşitul explicaţiei

După o tăcere, schimbînd brusc ideea, Peyrolles întrebă:

— Dar, cu siguranţă, ţi-a fost de o sută de ori mai greu să simulezi moartea micuţului conte, decît să-l faci să moară cu adevărat?

— Da, mi-a fost greu şi a trebuit să mă folosesc de toate resursele imaginaţiei mele.

— Şi, la urma urmei, ce mijloace ai utilizat pentru a reuşi să înşeli cu atîta dibăcie pe toată lumea?

— Ţineţi să aflaţi?

— Desigur. Nu este oare necesar să ştiu măcar cum s-au petrecut lucrurile?

— Ei, bine! Iată.

Şi Bathilde îi explică felul în care reuşise să sustragă copilul adormit, înlocuindu-l prin efigia de chit.

Bătrînul cel viclean nu putu să nu admire îndemînarea şi şiretenia de care Bathilde dăduse dovadă în acea împrejurare.

— Dar ce-a devenit lecuitorul empiric care te-a ajutat? o întrebă.

— A dispărut la puţin timp după aceea şi, de atunci, nu a mai dat nici un semn de viaţă. Aşa că nu e nimic de temut din partea lui.

— Hm! Şi cum se numea?

— Domnul Hélouin.

— Hélouin? repetă Peyrolles. Bun! iată un nume ce trebuie să fie reţinut. Dacă, din întîmplare, cel care-l poartă apare într-o zi în faţa mea, îl voi supraveghea de

aproape. Şi apoi — continuă — ce ai făcut cu micul conte, după ce-l răpiseşi de-acasă de la el?

— Luasem din timp măsuri ca să părăsească imediat Franţa. Cu cîteva zile mai înainte, sub pretextul operelor de binefacere, fusesem pusă în legătură, prin intermediul preotului de la catedrala Saint-Paul — biserica la care mergea să se roage contesa — cu o familie de oameni sărmani ce locuiau în parohie. Erau nişte englezi din Brighton, fabricanţi de cuţite, sosiţi de curînd în capitală pentru a-şi face meseria care nu mai era bănoasă la ei. Nereuşind să facă rost de lucru, ajunseseră într-o mizerie cumplită. După ce m-am asigurat că erau cinstiţi şi că nu aveau să se folosească de misiunea pe care voiam să le-o încredinţez pentru a profita de pe urma ei împotriva mea, le-am înşirat o poveste asemănătoare cu cea pe care o spusesem domnului Hélouin, şi anume, că era vorba de salvarea unui fiu de familie bună. Şi le-am promis, dacă erau de acord să mă ajute, o sumă mare de bani care i-ar scoate din sărăcie pentru tot restul zilelor lor. Au acceptat bucuros şi, cînd am luat înapoi copilul de la vînzătorul de leacuri empirice, l-am dus la ei. Înainte de a li-l lăsa, am cerut să-mi jure că nu vor reveni niciodată în Franţa şi că vor creşte copilul într-o totală necunoaştere a faptelor reale. Mi-au făcut acest jurămînt. Nu mai este nevoie să spun că nu-i cunoşteau numele, deoarece mă ferisem bine să nu li-l dezvălui. Au plecat imediat spre Brighton. Micuţul dormea încă, aşa că nu a opus nici o rezistenţă. Domnul Hélouin mă prevenise, în plus, că băutura somniferă pe care o absorbise îi va lăsa un fel de amorţeală cerebrală, o pierdere a memoriei care, fără îndoială, va dura cîteva luni. Asta era cum nu se poate mai bine, pentru că Philippe nu avea să-şi dea seama imediat de schimbarea de situaţie, putînd să se adapteze treptat la noua sa viaţă. Au trecut patru ani. Într-o zi, pe cînd contesa se afla în Lorraine, am avut chef să mă duc în Anglia. Voiam să văd dacă înţelegerea noastră era respectată şi ce se mai întîmplase cu micuţul. O înlocuisem pe bătrîna guvernantă ce-mi fusese dată

printr-o cameristă tînără — a mea personală — şi, ca urmare, mă bucuram de o deplină libertate de acţiune, ceea ce mi-a permis cu uşurinţă să întreprind acea călătorie. Îndată ce-am sosit la Brighton, m-am informat în legătură cu locuinţa familiei Smith. Era numele englezilor mei. „Familia Smith?" — mi s-a replicat. „Păi, sînt ani buni de cînd nu mai locuiesc aici. Mai întîi şi întîi, nu mai rămăsese decît femeia, Margett." „Ah!", m-am minunat eu. „Şi soţul?" „A murit într-un naufragiu!" a fost răspunsul. Am cerut explicaţii şi mi s-a spus că, la scurt timp după întoarcerea lor de la Paris, de unde aduseseră cu ei un copil ce le fusese dat în îngrijire (aşa declarau), John — soţul — plecase într-o seară cu acel copil spre Portsmouth şi, acolo, se îmbarcase pentru a-l duce pe copil nu se ştie unde. Dar, în timpul nopţii, ca urmare a dezlănţuirii unei furtuni înspăimîntătoare, vasul pe care se aflau cei doi călători pierise cu oameni cu tot. Ştirea despre această catastrofă, adusă urgent lui Margett, o răscolise într-atît pe biata femeie, încît se poate spune că-şi pierduse minţile. Nu înceta să geamă şi să se văicărească cît era ziua de lungă repetînd deseori: „Va trebui să mă duc la Paris... da... mă voi duce la Paris... mă voi duce curînd... să văd persoana..." Oamenii credeau că vorbea despre mama copilului şi au îndemnat-o să se ducă s-o caute, aşa cum îşi exprima intenţia, pentru a-i spune ce nenorocire se abătuse asupra ei. Evident, eu eram cea la care făcea aluzie, deşi i-ar fi fost foarte greu să mă găsească, deoarece îmi păstrasem masca atunci cînd mă înfăţişasem ei şi soţului său, aşa încît nu-mi cunoştea deloc trăsăturile şi nu avea nici o idee asupra adresei la care locuiam. Într-o bună zi, femeia a părăsit oraşul, anunţînd că se întoarce în Franţa. S-o fi dus, cu adevărat, la Paris? Nu mi-au putut spune cu certitudine, fiindcă niciodată de atunci n-au mai văzut-o şi nimeni nu ştia nimic ce se mai întîmplase cu ea. Din aceste informaţii, am tras concluzia că, de data aceasta, Philippe murise de-a binelea. Aşa încît, adineauri, cînd mi-aţi spus că abordase pe coastele Normandiei, salvat, fără îndoială,

într-o barcă a corăbiei naufragiate, nu mi-am putut reține exclamația care, scăpîndu-mi, v-a dezvăluit subterfugiul meu. Acum știți tot atît cît mine — încheie Bathilde — și sînteți la curent cu cele mai neînsemnate întîmplări ce s-au petrecut cîndva.

— Asta nu mă face să progresez cu nimic — răspunse Peyrolles — și nu înlătură pericolul ce planează asupra noastră.

— Dar de ce vă încăpățînați să credeți în acest pericol — replică domnișoara de Wendel —, de vreme ce, așa cum v-am demonstrat, este cu totul imposibil ca tînărul nostru să afle vreodată cine este? Nu v-a afirmat chiar el că nu posedă nimic, absolut nimic, de natură să-l pună pe urmele adevărului?

— Nu mi-a spus că nu posedă nimic; nu mi-a *vorbit* despre nimic, ceea ce nu este același lucru.

— Haide, judecați puțin: dacă ar fi avut în mîini cea mai mică dovadă cu privire la identitatea lui, nu s-ar fi făcut deja cunoscut?

— Este de presupus. Dar îmi reamintesc din povestirea lui un pasaj care mă intrigă. Mă refer la partea în care era vorba de niște hîrtii, pe care acel John spunea că le are printre lucrurile lui și care, după el, ar fi conținut numele de familie al lui Philippe. Ce fel de hîrtii puteau fi? Căci nu te bănuiesc a fi atît de lipsită de minte încît să fi dat acelor oameni un cît de mic act doveditor.

— Vă mai îndoiți? Vă repet că habar nu aveau cine era copilul.

— Atunci, nu-mi explic ce înseamnă asta.

— Nici eu, se grăbi să răspundă Bathilde, căreia i se îmbujorară puțin obrajii și care, în ciuda afirmației sale, păru, iarăși, oarecum încurcată. De fapt, adăugă ea, asta nu trebuie să ne îngrijoreze deloc, deoarece nici una dintre hîrtiile acelea nu a putut fi găsită, cu toate căutările făcute.

— Adevărat. Și ceea ce spuneam era numai pentru că treaba asta mi se părea destul de ciudată.

După aceste cuvinte, o lungă tăcere se lăsă între tînăra femeie şi bătrîn.

Peyrolles căzuse pe gînduri.

Cît despre Bathilde, ea se felicită în sinea ei pentru cît de uşor ieşise cu faţă curată dintr-o convorbire al cărei început o făcuse să prevadă o urmare furtunoasă.

— La ce vă gîndiţi? îl întrebă pe Peyrolles, după un timp.

— Mă gîndesc, răspunse, că, analizînd bine totul, voi fi obligat să-mi iau nişte măsuri de precauţie faţă de acest băiat.

— Ce măsuri de precauţie?

— Asta este treaba mea, nu trebuie să le ştii.

— Într-adevăr, procedaţi aşa cum credeţi de cuviinţă. Numai că permiteţi-mi să vă dau un sfat.

— Tu, un sfat! Şi care, mă rog?

— Acela de a face astfel încît precauţiile dumneavoastră să nu cumva să acţioneze împotriva scopului nostru, adică să nu fie de natură a-i furniza lui Philippe vreun indiciu revelator.

— Nu, nu, nu-ţi fie teamă, răspunse fostul *factotum* cu un zîmbet ce-ar fi făcut-o pe Bathilde să se cutremure, dacă l-ar fi putut vedea.

Întîlnirea celor doi complici nu mai avea motive să se prelungească şi tînăra femeie se pregăti să se întoarcă la palat.

În clipa în care împingea oblonul fîntînii lîngă care reveniseră, Peyrolles o opri.

— Ia ascultă, îi suflă la ureche, să nu cumva să-ţi treacă prin cap, de data aceasta, să ai vreun acces de milă!

— La rîndul meu, vă voi răspunde: nu vă temeţi! replică fata pe un ton aspru care-l linişti pe scelerat.

Apoi trecu peste marginea fîntînii, păşind cu siguranţă peste hăul ce se căsca dedesubt, închise uşa, şi zgomotul paşilor săi se pierdu, curînd, în depărtare.

Am putut vedea că, în timpul convorbirii ce tocmai avusese loc, ea se tulburase în două reprize diferite. Şi

asta, pentru că nu mărturisise totul lui Peyrolles, şi fiindcă, în timpul demersurilor întreprinse de ea în cursul substituirii efigiei în locul corpului micului conte, survenise o întîmplare nefericită care, pe moment, o făcuse să treacă prin spaime cumplite.

Iată ce se petrecuse:

Cînd se hotărîse să salveze copilul, vrînd, totodată, să lase să se creadă că murise, reuşise să sustragă din biroul de scris al contesei Aurore diverse documente referitoare la el, astfel încît să nu mai rămînă, la palat, nici o amintire despre micul conte. Apoi, pusese acele documente într-un portofel, pe care Peyrolles i-l dăduse înaintea plecării sale spre Paris.

Avusese intenţia să distrugă documentele imediat după dispariţia micuţului. Pentru a nu cădea sub ochii nimănui, le păstra mereu asupra sa şi le păzea cu cea mai mare grijă. Dar, atunci cînd se întorsese de la englezi, care nu i-au fost disperarea şi spaima, cînd a constatat că nu mai avea portofelul.

A căutat peste tot în veşminte, a scotocit, a întors pe dos buzunarele, dar în zadar: obiectul era bun pierdut... şi documentele, odată cu el.

Era, totuşi, foarte sigură că-l simţise încă în rochie, la ieşirea ei din palat. Unde să-i fi căzut?

Poate la domnul Hélouin? Alergă într-acolo. Acesta nu găsise nimic.

Atunci, poate la familia Smith? Într-o clipită fu la locuinţa lor. Tocmai plecaseră.

Dar, nu. Nu putea să fie la ei. Şi-ar fi dat, cu siguranţă, seama.

Reamintindu-şi locurile pe unde trecuse, îi reveni în memorie că, lîngă biserica Saint-Paul, trecuse peste un firişor de apă care, la cîţiva paşi mai încolo, pierea într-o gură de canal.

Îşi mai aminti că, în acel moment, stînjenită de cutia pe care o căra şi a cărei greutate o obosea mult, îşi ridicase cum putuse mai bine rochia, suflecîndu-şi fusta repede şi dezordonat.

În mod clar, acolo îi căzuse portofelul. În acest caz, nu trebuia să-şi facă griji pentru acea pierdere. Obiectul, luat de apă, fusese dus, cu siguranţă, pînă la canal, şi documentele pe care le conţinea fuseseră astfel distruse.

Era tot ceea ce-şi dorea.

Aşa încît uitase cu totul această întîmplare, cînd Peyrolles i-o reamintise deodată, istorisindu-i povestea lui Philippe.

Documentele despre care vorbise, cu puţin înainte de a muri, omul care-l însoţea pe acesta, adică soţul lui Margett, erau — fără îndoială — cele din portofelul, pe care, aşa cum era nevoită acum să recunoască, le pierduse acasă la Smith.

Şi, cînd şi-a dat seama de aceasta, a resimţit tulburarea despre care am vorbit şi care nu se împrăştiase decît cînd aflase zădărnicia încercărilor făcute pentru a le regăsi.

Pentru înlănţuirea faptelor ce vor urma, era necesar să facem cunoscute aceste detalii.

Aşa cum o înştiinţase pe Bathilde, Peyrolles luă „măsuri de precauţie" faţă de tînăr.

Chiar în acea zi, porni în căutarea lui Knauss, pe care nu-l pierduse deloc din vedere de la asasinatul contelui Henri de Lagardère şi despre care ştia cam ce locuri frecventează.

Aşa încît, vizitînd cîteva cîrciumi rău famate, nu-i fu prea greu să pună din nou mîna pe el.

Se ştie cum l-a asmuţit în urmărirea lui Philippe şi care au fost consecinţele.

Fiind acum cunoscute toate întîmplările anterioare întîlnirii, în Flandra, a principalelor noastre personaje, vom relua povestirea din locul în care am lăsat-o, adică de la reîntoarcerea la Paris a sergentului Belle-Épée.

CUPRINS

PARTEA ÎNTÎI

TÎNĂRUL SERGENT

1. La vînătoare 7
2. Lovitură de pumnal şi lovitură de spadă 15
3. Hanul *La cei Trei Vulturaşi* 22
4. O spadă strașnică 36
5. Copilul adus de furtună 50
6. La Passepoil 60
7. O încăierare cu lovituri de spadă 70
8. Mathias Knauss 90
9. Într-o fîntînă 100
10. Pe un turn 109
11. Tabăra 111
12. Insulta 118
13. Mesajul 124
14. Cocardasse, călăreț 133
15. Ferma 143
16. Marine 156

PARTEA A DOUA

NEBUNIA CONTESEI AURORE

1. Doliu peste doliu 171
2. Misteriosul domn Hélouin 183
3. Expediție nocturnă la cimitir 195

4. Cele trei sicrie 206
5. Efigia de chit 216
6. Doamna mascată 230
7. Continuarea mărturisirii 241
8. Reînvierea lui Peyrolles 252
9. O adopţiune 259
10. Educaţia răzbunării 270
11. Ideea cea bună a domnului de Peyrolles 285
12. Intîlnirea 292
13. Cum moare un erou 301
14. Fundătura 317
15. Sfîrşitul explicaţiei 328

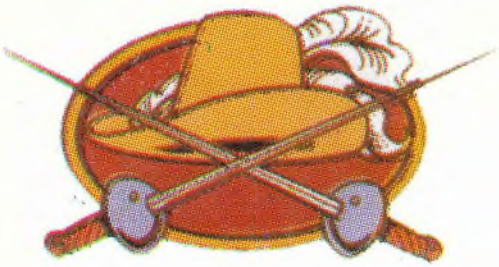

— Cum, adică Philippe să fie fiul lui Lagardère?... fiul lui legitim?

— Precum spui, bătrîne. Uite că-ţi revine raţiunea.

— Ai vreo dovadă?

— Ba bine că nu, şi nu doar una. De fapt, plouă cu dovezi. Dar mai e ceva. N-ai remarcat nimic deosebit la persoana lui?

— A! înţeleg unde baţi. Te referi la asemănarea lui ciudată cu...

— ...cu Micul Nostru Parizian... Ei, da! Nu-i destul de „Lagardère", ce zici?

Editura ELIS
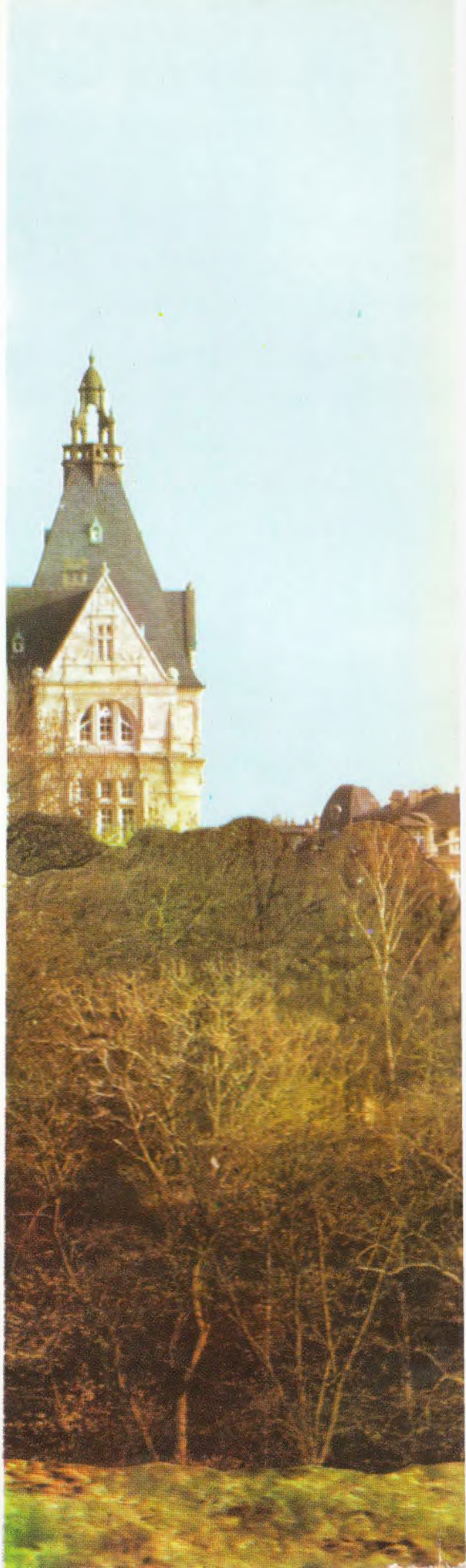
ISBN 973-96369-4-2 Vol I + II
ISBN 973-96369-5-0 LEI 3500